

450.

Օ Ր Ա Յ Ո Յ Յ

1887

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԲՐԻՍՏՈՍԻ

ԵՒ

ՀԱՅՈՅ — 3994 — 3995

ԵՒ ՏՕՄ. ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

ՌՅԼԶ = 1336.

Ի ՎԱՂԱՐՀԱՊԱՏ

ԱԹՈՒՂԻԿԵ ԷԶՄԻԱՄՆԻ

20861

ՕՐԱՅՈՅՑ

1887

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԲԵՐՍՏՈՒ

ԵՒ

ՀԱՅՈՑ—3994—3995:

ԵՒ ՏՕՄ. ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

ՈՅԼԶ—1336

2086

ՀՐԱՄԱՆԱԻ

Տ. Տ. ՄԱԿԱՐԱՅ

ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ.

Ի ՎԱԴԱՐՇԱԳԱՏ

ՏԳԱՐԱՆԱՍՐԲՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿԵԷԶՄՈՍՆԻ.

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ.

Օ.— Լ.	Օր ամսոյն:— Լուսնի:
Հ.— Ա. Գ.	Հայրց:— Աղաքիայի:
Բ.— Յ.	Խուսաց— Յունաց:
Լ. տ.— Օսմ.	Լատինացոց— Օսմանցոց:
Տօմ.	Հստ Տօմարիս միոյ:
Յայսմ.	Հստ Գայսմաուրաց:
Մհմ.— Հր.	Մահմէտականաց:— Հրէից:
 — Ար.	Արեղակն.— Արեղական:
 Դն. Լ. ս.	Մեծուղ Լուսնի:
 Լա. քա.	Առաջին քառորդ Լուսնի:
 Լր. լս.	Լրումն Լուսնի:
 Վլ. քա.	Վերջին քառորդ Լուսնի:
Ապր.	Ապրիլսարու թեան:
Մկ.— Հմբ.	Մանկունք:— Համբարձի.
Հց.— Մծ.	Հարց:— Մեծացոյ սցէ:
Մրտ.	Մարտիրոսաց:
Հնգ.— Օհ.	Հանգստեան:— Օրհնութիւն:
Աղց.— Պհ.	Աղցմի:— Պահք. Պահոց:
Ստ.— Սր.	Ստեղծի:— Իւր սարօքն:
Յար.— Շր.	Յարութեան:— Շարական:
Խհ.— Յիւ.	Խաչի:— Յինանց:
Հի.— Հտ.	Հաշու:— Հետեւակ:
Ն. Տ.	Հստ Նոր տօմարի:
Ի ձ.	Ի ժայնէն.

Ի ԹՈՒՒՆ ԲՐԻՍՏՈՒ

1887

ԵՒ ՏՕՄ. ԹՈՒԱԿ. ՌՅԼԶ.

Գիր տարւոյն	Կ
Լիթերերեակն	Դ
Վերադարձն	ԺԶ
Լինեւատաներեակն	(6) Զ
Տանուտէրն	Ջրհոսն.
Բաւն ճայնէրն ԱԶ, ԲԶ, ԳԶ, ԴԶ.	
Չախակողմեան դասուն եւն, սկսեալ	
ի Բաւն Բարեկենդանէ.	

ՏԱՐԵՄՈՒՏՐ

Աղաքիայի (Նոր Զուգայեցոց) Խմարտի 2 1	
Թուին Հայրց — 5995 — յօգոստ. 14	
„ Տօմ. Հայրց ԽՅԼԶ յօգոստ. 11	
„ Հրէից 5648 յօգոստ. 7	
„ Մհմէականց. 1505 Դեկտեմբ. 2	

ԷԶՄԻՒՆԻՒ

Լայն. աշխարհ. 40 ա. 8 մ. Հիշու:
 Երկայ. Իլոնարայէ 45 ա. 15 մ. Արեւ:
 Եւ ժամըն հաշուին Ի 24, սկսեալ յետ
 մոլիցն արեւու:

ՇԱՐԺԱԿԱՆ ՏՕՆՔ ԵՒ ՄԻՋՈՍԵՔ ՆՈՅԻՆ.

Օր ԿՆՆԻԵԱՆ	ԳԶ.
Միջոց ուտիք	20
Բարեկենդան Առաջւրդ. Յռչեմյարի	25
Օր ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱՋԻ	ՇՔ.
Բուն Բարեկենդան փարվրի	45
ՁԱՏԻԿ Աղբրիլի	5
Օր ԱՆԽԱՄԱՆ (7)	ԳԶ.
Երևման Խաչ Մայիսի	5
Համբարձումն	44
Հոգեզարտատ	24
Բարեկ. Ս. Լուսաւորչի Յռչեմի	44
ՎԱՐԴԱՎԱՌ Յռչեմի	42
Միջոց ուտիք շարաթր չորս.	
ԱՍՏՈՒԱՄԱՍԻՆ Օգոստ.	46
Միջոց ուտիք շարաթր Երեք.	
ԽԱԶՎԵՐԱՅ Սեպտեմբ.	45
Բարեկ. Վարդապետ Խչ	20
Միջոց ուտիք շարաթր Եօրե	
Գիտ Խաչ Հոկտ.	25
Բարեկ. Գրանակաց Նոյեմբ.	45
Բարեկ. Ս. Գալարաց Դեկտ.	6
Միջոց ուտիք աւուրք	48
Օր բարեկենդ. ՊՃ. Մենդ.	ԳԶ.

ՀԱՅՈՑ

ՅԱՐԱՐ ԵՍ



ՅՈՒՆՎԱՐ

• ՏՕՏ ԵՍՔ ՏՈՅ

ԿՅՈՒՆ

Դ.

Ե.

Զ.

1 ԵՇ. ԴԿ. Գ. ՕՐ ԾՆՆԴ. ԿԼՏ. ՀԲԳ. ԱԿԶ. ԴԿ. ՕՐՏ-
 ՆԵԱԼ ԵՍ ՏԵՐ ԱՍՈՒ:
 Տարեմուտ և Կաղանդ: ԵՀԱ
 Թ. ԵՀ Ռ. որոց տօն ան-
 ոչանակողոչքեան ՏՐԸ
 և Բարսղի հայրապետի:
 Տօմ. և Յայսմ. ՔԱՂՈՅԻ
 (24): ԱԳ. ԱՐՈՄ. (47):
 Ըստ Նոր տօմարին Յռչե-
 վար. (45):
 2 ՈԼՐ. ԱԶ. Դ. ՕՐ ԾՆՆԴ. ԿԼՏ:
 ՀԲԳ. ՀԵԳ. ԴԶ. ՈՐ
 փառաք ՀՕՐ:
 3 ՇՔ. ԱԿ. Ե. ՕՐ ԾՆՆԴ.

13 18

14 19

15 20

Հ. 0.

ՅՈՒՆՎԱՐ

Ն. Լ.

ալ: Սրբոցն Բարսղի
Հայրապետին, եւ եղ-
բօր նորին Գրիգորի
Նեւսացւոյն, Սեղբես-
տրոսի Հռովմայ Հայ-
րապետին, եւ Աբբայ
Եփրեմի Խորին Ասոր-
ւոյ, 05. Դ2, Որ հա-
մանման, Հրց. Դ2.
Աբանչեկադործ. սր.
Մկ. ստ. Դկ. Լուսա-
պայծառ: Յ. եւ Ռ.
Մաղաքեայ մարգրեիկն:

ԻԵ 4 ✠ Կիր. Բ2. Գ. օր 16 21

Ծննդ. ալ: Հրց. Յար.
Դ2. Միածին որդի:
Հմբ. Յար. Բ2. Այսօր
զուարճացան: Գլխի:
Յ. եւ Ռ. 72. աշակեր-
տացն Գրիստոսի:
Հր. Սեբաս. (22 օր).

ԻԸ 5 Բ2. Բկ. Ճրագաւոյց 17 22

Ծննդ. 05. Բ2. Ուրա-
խացիր սրբուհի. սր:
Մկ. Դ2. Ծագումն հը-
րաշալի: Յերեկ. գկնի
պարգին. Նիսոնակ. Դկ.

Հ. 0.

ՔԱՂՈՅ

Ն. Լ.

Խորհուրդ մեծ. սր:
Նաւահատիք. յօրէն 945



ամայս Նինակ. կատարի
յերեկոյս: Յ. եւ Ռ. ձը-
րագալոյց:

Ե Գ2. րո. Ժ. 17. ր. 48:
Զիւնախառն հողմ:

ԻԹ 6 ✠ Գ2. Գ2. ՏՕՆ ԾԸ- 18 23

ՆԸՆԴԵԱՆ ԵՒ ՅԱՅՏ-
ՆՈՒԹԵԱՆ ՏԵԱՌՆ
ՄԵՐՈՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔԸ-

Հ. 0.	ՅՈՒՆՎԱՐ	Ն. Լ.
	ՐԻՍՏՈՍԻ: 05. ԴԿ. ԽՈՐՀՈՐԴ ԺԵԾ. ԱՐ: ուտիք է մեկ 8 օր ան- միջոց: Թ. Ռ. Էշ Լ. Մկր- տաշրիշն Տեառն:	
Լ 7	✠ Դ2. ԳԿ. Ը. օր Ծնն. 05. ԳԿ. Այսօր բանն ի հօրէ. ԱՐ: Յիշատակ մեռելոց: Թ. Էշ Ռ. Թով- հանենշ Կարապետի:	19 24
Ա 8	Ե2. Դ2. Գ. օր Ծննդ. 05. ԳԿ. Էակից հօր. ԱՐ: Տօմ. Է Յայտմ. ԱՐԱՅ:	20 25
Բ 9	Ուր. ԴԿ. Գ. օր Ծննդ. 05. Գ2. Այսօր Գաբ- րիէլ. ԱՐ: ☀ Ի Ջրհոսն:	21 26
Գ 10	ՇԸ. Ա2. Է. օր Ծննդ. 05. Գ2. Այսօր որ յա- թուռ. ԱՐ: Թ. Էշ Ռ. Գրիգորի Նիշու:	22 27
Դ 11	✠ Կեր. ԱԿ. Գ. օր Ծննդ. 05. Գ2. Անս- կզբնական տեսիլ. ԱՐ:	23 28
Ե 12	Բ2. Բ2. Է. օր Ծննդ. 05. Բ2. Անեղանեղի. ԱՐ:	24 29

Հ. 0.	ԱՐԱՅ	Ն. Լ.
	● Ծն. Լս. Ժ. 2. ր. 39: Ձիւն եւ ցորտ:	
2 13	✠ Գ2. ԲԿ. Ը. օր Ծնն. ԵՒ ՏՕՆ ԱՆՈՒԱՆԱ- ԿՈՉՈՒԹԵԱՆ ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ ՅԻՍՈՒՄԻ ԲԸ- ՐԻՍՏՈՍԻ: 05. Դ2. Լոյս Ի Լուսոյ. ԱՐ: Հմբ. Դ2. Լոյս Ի Լուսոյ (գերեւն Ի միտին աստ), Հր. Ադար. (29. օր):	25 1
Ե 14	Դ2. Գ2. Կհ. Հրց. Ա. Գ2. ԴԿ. Աստուած հարցն մերոց բարեբանեալ: Յերեկոյն. Նիտիկ. ԱԿ. Արեգական արդա. ԱՐ:	26 2
Ը 15	Ե2. ԳԿ. Տօն Ծննդ. Յովհաննու Կարապե- տին. 05. ԱԿ. Արեգա- կան արդար. ԱՐ: Ճշ. ԴԿ. Այսօր ցնծայ. ԱԳ. Ովդան. (1):	27 3
Թ 16	Ուր. Դ2. Կհ. Հրց. Հնգ. Ա2. Օրհնեալ էս դու Քրիստոս:	28 4
Ժ 17	ՇԸ. ԴԿ. Սրբոցն Պետ-	29 5

Հ. 0.	ՅՈՒՆՎԱՐ	Ն. 1.
	ըոսի Հայրապետին. Վլաայ եպիսկոպոսին եւ Աբիսողոմայ սար- կաւագին: Հրց. Մրա. ԴԶ. Ողբ Հաղորդե- ցան: Մկ. ԴԶ. Ման- կունքը նոր: Ճշ. ԴԶ. Այսօր երկնայ- նոցն: ՀՖր. ԱԶ. Սուրբ ես տէր: Յ. եւ Ռ. Ան- տոնի Անապատականին:	
ԺԱ 18	✠ Կիր. ԱԶ. Ա. զկնի ծննդ. Հրց. Յար. ԴԶ. Մտգումն միածնի. ՀՖր. Յար. ԱԶ. Սոսկա- լի տեսիլ եւ փայլակնա- ձեւ: Յ. եւ Ռ. Աբաւա- սի եւ Կիւրղի հայրապե- տացի Աղեքսանդրիոյ: Սկիզբն յիւնօրեայ երկ- րորդ մասին ձեռքան: Հարսանիք:	30 6
ԺԲ 19	ԲԶ. ԱԿ. Սրբոցն Ան- տոնի, Տրիփոնի, Պար- սամայ եւ Ռոփրիոսի ճգնաւորացն: Օհ. ԱԶ. Որ գերազանցեալ. սր:	31 7

Հ. 0.	ԱՐԱՅ	Ն. 1.
	Մկ. և ՀՖր. ԲԶ. Պար- ծանք եկեղ: Ճշ. (Ողոր) ԱԶ. Որ անմարմնական:	
	☾ Առ. քո, Ժ. 12. Բ. 10: Միգալատ:	
ԺԳ 20	ԴԶ. ԲԶ. Սրբոցն Թէո- դոսի Թագաւորին եւ մանկանցն Եփեսոսի: Օհ. ԱԿ. Որ զերկնա- ւոր. սր: Մեծ. ԱԶ. Ե- րանելի Աստուածա- սէր: Մկ. և ՀՖր. ԲԿ. Ով երանելիդ. Ճշ. (Ողոր). ԲԶ. Աստուած փրկեչ. Ն. Տ. փառվար:	1 8
ԺԴ 21	ԴԶ. ԲԿ. պհ. Հրց. Աղշ. ԱԶ. Երգէին մանկունք: Լ. Տեառնընդառայ:	2 9
ԺԵ 22	ԵԶ. ԴԶ. Սրբոցն Կիրա- կոսի եւ մօրն Յուդիտայի եւ Վահանայ Գողթնա- ցւոյն, եւ Գորդիոսի, Պողոթնոսի եւ Գրի- գորիսի: Օհ. ԴԶ. Զա- րիական մահ: Հրց. Մրա. ԴԶ. Սուրբ ես Տէր: Մկ. ԲԿ. Յարմատոց	3 10

Հ. 0.	ՅՈՒՆՎԱՐ	Ն. Լ.
	բարեաց. ձշ. Մբա. ԳԶ. Պայծառացիք եկեղեցի. ՀԺբ. ԲԶ. Զարմանալի է.	
ԺԶ 23	Ուր. Գ.Կ. պհ. Հրց. Հնգ. Ս.Կ. Գոհաբանեմք:	4 11
ԺԷ 24	ՇԲ. ԴԶ. Սրբոցն Կոստանդնուպոլսոյ սուրբ Ժողովոյն հարիւր յիսուն հայրապետացն: 05. ԴԶ. Այսօր սրբոց հայրապետացն. սր: ՄԿ. ԴԶ. Ով հրաշալի: ձշ. ԴԶ. Այսօր երկնայնոցն. ՀԺբ. ՍԶ. Սուրբ ես տէր:	5 12
ԺԸ 25	ՃԿիր. Գ.Կ. Բ. զԿնի ծնն. Հրց. Յար. ԴԶ. Փառաւոր ելով. ՄԺ. Ուրախացիր. ՀԺբ. Յար. ԴԿ. Զարուցեալ է տէր. Բարեկենդան Առաջադրայ պահոց: Յ. եւ Ռ. Գրիգորի Աստուածաբանին:	6 13
ԺԹ 26	ԴԶ. ՍԶ. ա. օր պհ. Առաջ. Հրց. Ապշ. Ս.Կ.	7 14

Հ. 0.	ԱՐԱՅ	Ն. Լ.
	Փառաւորեալ յաւի: ԳԶ Լր. Լս. Ժ. 24. ր. 24: Սառնամանիք	
Ի 27	ԳԶ. Ա.Կ. բ. օր պհ. Առաջաւոր. Հրց. Ապշ. ԲԶ. Որ ապրեցողեք: Յ. եւ Ռ. Փոխադրուէք ի ձեռն Աշխարացն Յովն. Ոսկերեւոյնի:	8 15
ԻԱ 28	ԳԶ. ԲԶ. Գ. օր պհ. Առաջ. Հրց. Ապշ. ԲԶ. Որ ահաւոր:	9 16
ԻԲ 29	ԵԶ. ԲԿ. Գ. օր պհ. Առաջ. Հրց. Ապշ. ԲԿ. Հարցն մերոց օրհնեալ: Յ. եւ Ռ. Դարձ Աշխարացն Իգնատիոսի հայրապետին:	10 17
ԻԳ 30	Ուր. ԳԶ. ե. օր պհ. Առաջ. Յեշատակ Յօնանու մարգարէին: 05. Ի ձ. Հրց. սա. ԴԿ. Որ զանճառելի. սր. Մեծ. ԴԿ. Մարգարէն ի փորոյ կիտին:	11 18
ԻԴ 31	ՇԲ. Գ.Կ. Սրբոցն Սարգսի	12 19

Հ. 0. ՓԵՏԲՎԱՐ Կ. 1.

զօրավարին եւ որդւոյ
նորա Մարտիրոսին, եւ
չորեքտասան զինուո-
րացն, 05. Ա. Կ. Ամե-
նասուրբ երրորդ: Հրց.
Մրա. Գ. Կ. Չինուորու-
թիւնք: Մկ. և ձշ. Ա. 2.
Չինաւորն Բրիտանի.
Հմբ. Ա. 2. Սուրբ ես Տէր:



ՓԵՏԲՎԱՐ

ԻԵ 1 ✠ Կեր. Դ. 2. Գ. զկնի. 13 20

ծննդ: Հրց. Յար. Դ. Կ.
Անակիզքն Բանդ. Ս. 3.
Գ. Կ. Աստուածածին
պսոյծաւ: Հմբ. Յար.
Դ. 2. Որ ի վերդ ես:
Հարսանիք:

ԻԶ 2 Գ. Կ. Որբոց Ատով. 14 21

Հ. 0. ԱՐԱՅ Կ. 1.

մանց զօրավարացն:
05. Դ. Կ. Ի յիշատակս:
Հրց. Մրա. Գ. Կ. Չինու-
որութիւնք: Մկ. և Հմբ.
Ա. Կ. Աղաչեմք զքեզ:
ձշ. Մրա. Դ. Կ. Այսօր
եկեղեցի. 0 եւ Բ.
Տեառնքեղ առաջ:

ԻԵ 3 Դ. 2. Ա. 2. Որբոց Սու- 15 22

քիստեանց վկայիցն:
05. Ա. 2. Ժողովեալքս:
Հրց. Մրա. Դ. Կ. Առ-
քեզ Աստուած: Մկ. և
Հմբ. Բ. 2. առ. Ստու-
գութեամբ տեղեկ:
ձշ. Ա. 2. Յնծացեալ
քերկրի:

Շ Վ. 2. ք. Ժ. 6. ր. 52:
Յրտաշունչ հողմունք:

ԻԸ 4 Դ. 2. Ա. Կ. Պ. 5. Հրց. Հնդ. 16 23

Գ. 2. Օրհնեմք զքեզ:

ԻԹ 5 Ե. 2. Բ. 2. Որբոց Ռսկեանց 17 24

05. Բ. 2. Օրհնեն զքեզ:
Հրց. Մրա. Դ. Կ. Որ զհրաշ-
Մկ. և Հմբ. Գ. 2. Որք տը-
Ժանաւորեցայք: ձշ. Ա. 2.

20861

Հ. 0.	ՓԵՏՐՎԱՐ	Ն. Լ.
1.	6 Ուր. ԲԿ. պհ. Հրց. Հնդ. ԴԿ. Բանդ. Ստուռած:	18 25
Ա.	7 ՇԲ. ԳԶ. Սրբոյն ՍԱ. ՀԱԿԱՅ Պարթիւրի Հայ-րապետին մերոյ: Ծ. ԴԿ. Արմատ ճշմարտի: Հրց. ԱԿ. Որ զԼԵՍ Ստուռածային: ՄԿ. ԴԿ. Որ յարմատոց: Ճ. ԴԿ. Հովիւ քաջ: ՀԲ. Ա. Սուրբ Կո Տէր: Տօմ. և Յայմ. ՄԵՀԵԿԱՆ: ՄԽմ. օր իշապեղոյ շեր-մոքեան արեւոյ յոդու:	19 26
Բ.	8 ✠ Կեր. ԴԿ. Դ. զհնի ծննդ. Հրց. Յար. ԴԿ. Որ յահեղակերոյ: ՄԶ. Ստուռածին մայր Լուսոյ: ՀԲ. Յար. ԴԿ. Առեալ եւ մեր (ցվերին),  Ի Զուկն:	20 27
Գ.	9 ԲԶ. ԴԶ. Սրբոյն Մար-կոսի Կալիպոպոսին, Պիոնի քահանային, Կիւրդի եւ Բենիամի-	21 28

Հ. 0.	ՄԵՀԵԿԱՆ	Ն. Լ.
	նի սարկաւազացն, եւ սրբոց վկայեցն ԱԲ-ղէմսեհի, Որմղեանայ եւ Սայենի, Ծ. ԴԶ. Այսօր յիշատակ: Հրց. ՄԲ. Ա. Զքեղ ար-դար: ՄԿ. ԴԶ. Ըգքեղ կարգային: Ճ. ԴԶ. Ճգնուիւնը սրբոց, ՀԲ. ԴԶ. Յիշատակ է սյսօր:	
Գ 10	ԴԶ. ԴԿ. Սրբոց ՂԵ-ԻՈՆ ԴԵԱՆՅ քահա-նային, Ծ. ԴԶ. Որ յառաջագոյն: Հրց. ԴԿ. Որ անդադար: ՄԶ. ԴԿ. Նահապե-տացն, ՄԿ. ԴԿ. Ան-ճառելի: Ճ. ԴԶ. Պայծա, ՀԲ. ԲԶ. Երգեմը զքեղ:	22 29
	● Մն. Լ. Ժ. 45. Բ. 45: Մերթ պարզ մերթ ամսամած:	
Ե 11	ԴԶ. Ա. Զ. պհ. Հրց. Հնդ. ԴԶ. Որ փառք Հօր: Յ. եւ Ռ. Վլասայ Է-պիսկոպոսին, Հր. Նիսան.	23 1

Հ. 0.	ՓԵՏՐՎԱՐ	Ն. Լ.
	(30 օր): Ա. ամիս ըստ Աստուածաժողովին:	
2 12	ԵՁ ԱԿ. Սրբոց ՎԱՐ- ԴԱՆԱՆՑ զօրավա- րացն մերոց. հազար երեսուն եւ վեց վիա- յիցն, որք կատարեցան ի մեծի պատերազմին: Օհ. ԴԿ. Նորահրաշ: (Ձանձառելին զհեանստա): Հրց. ԴԿ. Որ անդա- դար: ԾԿ. Է ՀԻՐ. ստ. ԴԿ. Արեացեալք: ՅԻ- շատակ մեռելոց: — Տօն աղգային.	24 2
Ե 13	ԱԼՐ. ԲԶ. պհ. Հրց. շնգ. ԴԿ. Յաւիտենից Աստուած: Յերեկոյին. Լոյս զուարթ: ՀԻՐ. ԱԶ. Մարմնացեալդ ի կուսէն: Նխանկ. ԴԶ. Այսօր անսկզբնա. սր: (խտեւի է շրջէն զհրաշ:)	25 3
Ը 14	Ճ ՇԲ. ԲԿ. ՏԵԱ- ՌԸՆԴԱՌԱԶ. Հա- շրկ. Մարմնացեալդ ի կուսէն: յԸ. ԴԶ ԱՅ-	26 4

Հ. 0.	ՄԵՀԵԿԱՆ	Ն. Լ.
	սօր անսկզբնական. սր: Քարոզ. Մայր սուրբ: ՅԶ. ԴԿ. Անսկիզբն բանն: ՀԻՐ. ԴԿ. Բանն որ ընդ- Հօր: Ծածկեցեն զսեղանն Վարդապետք: Աղ. Նիւհան (4): ՄԷՄ. Օր իջանելոյ ջերմոշրեան արեշու ի յոշր:	
Թ 15	Ճ ԿԻՐ. ԴԿ. Բուն բա- րեկենդան: Օհ. ԴԿ. Բանն որ ընդ հօր. սր: ԵԶԱ Յ. ԵԶ Ռ.	27 5
Ժ 16	ԲԶ. ԱԶ. ա. օր մեծի պահոց: Հրց. Աղ. ԱԶ. Որ հայիս քաղցրու- թեամբ:	28 6
ԺԱ 17	ԴԶ. ԱԿ. Բ. օր մ. պհ. Հրց. Աղ. ԱԶ. Որ հա- մադոյից: Ն. Տ. Մարտ:	1 7
ԺԲ 18	ԴԶ. ԲԶ. Գ. օր մ. պհ. Հրց. Աղ. ԱԶ. Որ յա- մենայնի ես կարող:	2 8
	Առ. քռ. Ժ. ՕՕ. ր. 54: Փոփոխական:	
ԺԳ 19	ԵԶ. ԲԿ. Դ. օր մ. պհ:	3 9

Հ. Օ.	ՓԵՏՐՎԱՐ	Ն. Լ.
	Հրց. Ապ. Ա. Բարեբանեալ ես:	
ժ. 20	Աւր. Գ. Զ. Ե. օր մ. պհ:	4 10
	Հրց. Ապ. Ա. Բարեբանեալ ես ի յաւիտ:	
ժ. 21	Շք. Գ. Կ. Դ. օր մ. պհ:	5 11
	Սրբոյն Թ. Էդուարդի զօրավարին: Օհ. Մրտ. Գ. Կ. Այսօր Հրեշտակաց:	
	Հրց. Մրտ. Գ. Կ. Զինուորութիւնք. Մ. Կ. Դ. Որ ընտրեցեր ի սկզբանէ:	
	ձ. Մրտ. Գ. Կ. Ճգնաւորք ճշմարիտք: Հմ. Դ. Որ զօրէնս սրբութեան պահոց: Յ. Ե. Բ. Տիեռքեոսի Եշտարեոսի ճգնաշրայն: Մհմ. Օր իբանելոյ ճեւոռքեան արեւոյ ի հոդ:	
ժ. 22	Ք. Կիր. Գ. Զ. Բ. Բաւասնորդական պահոց:	6 12
	Օհ. Դ. Որ զօրէնս սրբութեան: ձ. Որ զօրէնս: Հմ. Որ դեղադոյն:	

Հ. Օ.	ՄԵԶԵԿԱՆ	Ն. Լ.
ժ. 23	Բ. Դ. Ե. օր մ. պհ:	7 13
	Հրց. Ապ. Ա. Զ. Զանուքո Քրիստոս:	
ժ. 24	Գ. Զ. Ա. Զ. Թ. օր մ. պհ:	8 14
	Հրց. Ապ. Ա. Կ. Որ խնարհեցար: Յ. Ե. Բ. Գիւտ զխոյն Յովնան. Կարապետի: Մհմ. Պառասանց ցոյս. որ տեւեկ եօրն տիւ Ե. Բ. Դ. Գիւր:	
ժ. 25	Դ. Զ. Ա. Կ. Ժ. օր մ. պհ:	9 15
	Հրց. Ապ. Ա. Կ. Աստուած Հարցն մերոց:	
	Ⲅ Լր. Լ. Ժ. 10. Բ. 5: Մերթ ծին մերթ անծրել:	
Ի 26	Ե. Զ. Բ. Ժ. օր մ. պհ:	10 16
	Հրց. Ապ. Ա. Կ. Որ հնեալ եւ փառաւորեալ:	
ԻԱ. 27	Աւր. Բ. Կ. Ժ. օր մ. պհ:	11 17
	Հրց. Ապ. Ա. Կ. Զանաւ Էդուարդ:	
ԻԲ. 28	Շք. Գ. Զ. Ժ. օր մ. պհ:	12 18
	Սրբոյն Կիւրղի Երուսաղէմայ Հայրապետ:	

Հ. 0.

ՄԱՐՏ

Ն. Լ.

տին, եւ միւս կիւրղի
եպիսկոպոսին, եւ մօքն
նորա Աննայի. 05. Մրա.
Գ2. Զարեական մահ:
Հրց. Մրա. Դ2. Որք
հաղորդեցան: Մե3. Դ2.
Անարատ կոյս: Մ4. Դ2.
Մանկունքը նոր: ձ2.
Դ2. Զառաջնորդս:
ՀԻ. Գ4. Օրհնեմք ըզ-
քեզ:



ՄԱՐՏ

ԻԳ 1 ✠ Կիր. Գ4. Գ. Բա- 13 19
ռասնորդական պահց:
Անուակին: 05. Գ4.
Օրհնեմք զքեզ. սր.

Հ. 0.

ՄԵԶԵԿԱՆ

Ն. Լ.

ՀԻ. Լոյս ի լուսոյ.
ԻԳ 2 Բ2. Գ2. Ժե. օր մ. պհ. 14 20
Հրց. Աղ2. Բ2. Օրհնեալ
տէր Աստուած:
ԻԵ 3 Գ2. Գ4. Ժգ. օր մ. պհ. 15 21
Հրց. Աղ2. Բ2. Ուղեղ
են ճանապարհք. Մեմ.
Վերջ ցրտոյն պառու-
շաւց:
ԻԶ 4 Դ2. Ա2. Ժե. օր մ. պհ. 16 22
Հրց. Աղ2. Բ4. Որ հար-
ցըն մերոց:



Վ2. քռ. ժ. 49. ր. 46:
Յրտաղին հողմ:

ԻԵ 5 Ե2. Ա4. Ժք. օր մ. պհ. 17 23
Հրց. Աղ2. Բ4. Ման-
կունքն գերեալք:
ԻԸ 6 Ուր. Բ2. Ժթ. օր մ. 18 24
պհ. Հրց. Աղ2. ստ. Բ4.
Աստուած հզօր:
ԻԹ 7 Շք. Բ4. ի. օր մ. պհ. 19 25
Սրբոցն Յովհաննու Ե-
րուսաղէմայ հայրապե-
տին. Յովհաննու Օձ-
նեցւոյ հայրապետին
մերոյ. եւ վարդապե-

Հ. 0.	ՄԱՐՏ	Ն. Լ.
	տացն՝ Յովհաննու Որոտնեցւոյն եւ Ղրիզորի Տաթեւացւոյն:	
	05 Ս.Կ. Որք զարգարեցին. սր: Մկ. Գ.2. Նմանեալ Մովսիսի:	
	ձշ. Գ.2. Զառաջնորդս:	
	Հմբ. Գ.2. Որ արարեր:	
	Ծ. եւ Ռ. Գիշտ Նշխարացն Յովն. Մկրտի: Լ. Յովսէփայ Աստուածաճ: Մհմ. Ղերջ յիսեօրեայ Բ. մասին ձմերան:	
Լ. 8	✠ Կիր. Գ.2. Գ. Բառանորդական պաշգ. Տաւեօին: 05. Գ.2. Որ արարեր. սր:	20 26
Ա. 9	Բշ. Գ.Կ. Իբ. օր մ. պզ: Հրց. Ապշ. Գ.2. Փառաւորեալ: Ծ. եւ Ռ. Բառասուն մանկանցն: Մհմ. Նոր օր: Տօմ. Է Յայմ. Արեգի:	21 27
	Գարնանամուս Է հասարակած, աիւ Է գիշեր հաւաս:	
Բ. 10	Գշ. Գ.2. Իգ. օր մ. պզ: Հրց. Ապշ. Գ.2. Փառաւ-	22 28

Հ. 0.	ԱՐԵՎ	Ն. Լ.
	Լորեալ է անուն քո: Հր. Ծով վասն մահուանն ծարերայ:	
	☼ Ի Խոյն:	
Գ. 11	Գշ. Գ.Կ. Իգ. օր մ. պզ: Հրց. Ապշ. Գ.2. Հարցն մերոց Աստ: Միջին. Գ.2. Որ արարեր:	23 29
Գ. 12	Եշ. Ա.2. Իգ. օր մ. պզ: Հրց. Ապշ. Գ.2. Օրհնեալ Խո տէր:	24 30
	☉ Մն. Լս. ժ. 4, ր. 27: փոփոխական:	
Ե. 13	Ուր. Ա.Կ. Իգ. օր մ. պզ: Հրց. Ապշ. Գ.Կ. Աստուած բարձր: Լ. Աւետուսն:	25 1
Զ. 14	Շբ. Բ.2. Իգ. օր մ. պզ: Սրբոց մանկանցն Բառասնից. որք Ի Սեբաստիա կատարեցան: 05. Գ.Կ. Այսօր ընդ անմարմնոցն. սր: Մհմ. Ծաղումն: ձշ. Գ.2. Այսօր մեծապէս: Հմբ. Բ.Կ. Որ պատուիրան: Հր. Եառ. (29 օր):	26 2
Է. 15	✠ Կիր. Բ.Կ. Ե. Բառ-	27 3

Հ. Օ.	ՄԱՐՏ	Ն. Լ.
	Ուսանողդական պաշտոնի Գաղափարին: Օհ. ԲԿ. Որ պատուիրանն. սր: ձշ. Որ պատուիրանն: Հմբ. Գաղափար:	
Ը 16	Բշ. Գ.Ձ. Իթ. օր մ. պհ: Հրց. Ապլ. ԴՁ. Հարցն մերոց Աստուած, որ ապրեց: Ադ. Աւելաց (1):	28 4
Թ 17	Գշ. Գ.Կ. Լ. օր մ. պհ: Հրց. Ապլ. ԴՁ. Հարցն մերոց Աստուած, որ ի նեղութեան:	29 5
Ժ 18	Դշ. Գ.Ձ. Լա. օր մ. պհ: Հրց. Ապլ. ԴՁ. Որ յամենայնի: Թ. Էշ Թ. Կիւրդի Երոշտադեմայ հայրապետին:	30 6
ԺԱ 19	Եշ. Դ.Կ. Լթ. օր մ. պհ: Հրց. Ապլ. ԴՁ. Ճշմարտապետ:	31 7
	Սն. քն. ժ. 15, ր. 58: Անհատատ:	
ԺԲ 20	Ուր. ԱՁ. Լգ. օր մ. պհ: Հրց. Ապլ. ԴՁ. Տէր	1 8

Հ. Օ.	ԱՐԵՐ	Ն. Լ.
	Աստուած: Յերեկ. Կա- խաստակ: ԴԿ. Այսօր զուարճ. սր. Բացքի վա- րագոյր պատարագի սե- զանոյն. Ն. Տ. Ապրիլ:	
ԻԳ 21	Ք Շթ. ԱԿ. Լգ. օր մ. պհ: Սրբայն Գրեգորի Լու- սաւորչին մերոյ միւսն ի վերապն: Օհ. Գ.Կ. Այսօր զուարճացեալ: Թագ. Այսօր դասը: ձշ. Լերինը ամենայն: (Զինի պատարագին ծած- կեցեն զսեղանն): Հմբ. ԲՁ. Որ զխորհուրդը ըս դալստեան: Ադ. Շամս (1) Եւ տարեմու Մէթ. (272) Ժպը Թու- կանին, և Գարնանամու ըստ հին Տօմարին:	2 9
ԻԴ 22	Ք Կեր. ԲՁ. Զ. Բա- ռաննորդական պաշտոն: Գալստեան: Օհ. ԲՁ. Որ զխորհուրդը. սր:	3 10
ԵԵ 23	Բշ. ԲԿ. Լգ. օր մ. պհ: Հրց. Ապլ. ԴԿ. Աս- տուած Հարցն մերոց:	4 11

Հ. Օ.	ՄԱՐՏ	Ն. Լ.
ԺԶ 24	ԳԶ. ԳԶ. ԼԵ. օր մ. պհ: Հրց. Ապշ. ԴԿ. Հարցն մերոց օրհնեալ:	5 12
ԺԷ 25	ԴԶ. ԳԿ. ԼԸ. օր մ. պհ: Հրց. Ապշ. ԴԿ. Օրհնեալ տէր Աստուած: Յ. Էշ Ռ. Աշեռուշմն:	6 13
ԺԸ 26	ԵԶ. ԳԶ. ԼԹ. օր մ. պհ: Հրց. Ապշ. ԴԿ. Օրհնեալ ես տէր Աստուած: Յ. Էշ Ռ. Տօն ամենայն երկնային զօրաց:	7 14
	Ⓢ Լր. Լս. Ժ. 22, ր. 49: Ախորժիկի օդ:	
ԺԹ 27	ՈԼՐ. ԴԿ. Խ. օր մ. պհ: Հրց. Ապշ. սա. ԴԿ. Օրհնեալ տէր Աստուած:	8 15
Ի 28	ՇԸ. ԱԶ. Խա. օր մ. պհ: Յեշատակ յարու- թեան Ղազարու: (Ըս- կիզքն հանգստեան շարա- կանաց): Օհ. ԱԶ. Այսօր գոլով. սր: ՄԿ. սա. ԴԿ. Յիսուս միածին: Ճշ. ԴԶ. Որ Ե յերկնից Ե- ջեր: Յերեկ. Լոյս գու-	9 16

Հ. Օ.	ԱՐԵԳ.	Ն. Լ.
	Վարժ: ՀԺ. ԱԶ. Որ վերօրհնիս: (ասեւ յա- տեանն Է. Բանալ զսե- ղանն):	
ԻԱ 29	Ճ ԿԵՐ. ԱԿ. Ծաղկա- ղարդ. Հա. Շր. ԴԶ. Թաղաւոր գոլով: Օհ. ԱԶ. Որ վերօրհնիս. սր: Յերեկ. Դռնաբացէք: Յ. Էշ Ռ. Ծաղկաղարդ:	10 17
ԻԲ 30	ԱԼ. ԲԶ. ԲԶ. պհ: Օհ. ԲԶ. Անեղն Ե հօրէ. սր: (Ըստ հին Տօմարին այսօր է առաք Լրումն լուսնի):	11 18
ԻԳ 31	ԱԼ. ԳԶ. ԲԿ. պհ. Օհ. ԲԿ. Իմաստուն կուսանքն. սր: Յիշատակ տան կու- սանացն:	12 19



Հ. 0.

ԱՊՐԻԼ

Ն. Լ.

մեզ անմիջոց ցձամբար-
ձուսն, եւս 8. եւս Ռ. Ռ-
րոց ուստիք ք ցնոր կի-
րակէ:

Իժ.

6

✱ Ա.Բ. ԲԶ. Ա.Կ. Բ. օր
Ձատկի: 05. Թ. Բ. Ա.Կ.
Առաքեցար ի հօրէ:
Հրց. Հնգ. Ա.2 Որհնեալ
ես դու քրիստոս,
Յերեկ. չախսածակ. Ա.Կ.
Խորհուրդն անձ: (Այս
շաբաթուս օրհնութիւնքն
Յարութեան տէր երկնից-
քն են, ըստ աւուր ձայ-
նին գիտեալս), Յիշա-
տակ մեռելոց:

18 25

1.

7

✱ Ա.Գ. ԳԶ. ԲԶ. Գ. օր
Ձատկի: Առետումն
սուրբ Աստուածածնի:
(Ի տեղի պաշտաման շա-
բաթանին զաւուր օրհ-
նութեան՝ հանգերձ սա-
րօքն քաղել): 05. Ա.Կ.
Խորհուրդն անձառ-
սր: Հմբ. Գ.Կ. Աստ-
ուածածին սուրբ կոյս:

19 26

Ա.

8

Ա.Գ. ԳԶ. Բ.Կ. Գ. օր

20 27

Հ. 0.

ԱՀԵԿԱՆ

Ն. Լ.

Ձատկի: 05. Թ. Բ. Քո
յարութեանդ: Հրց.
Թ. Բ. Ա.2 Որհնեալ ես
տէր Աստուած:
Տօմ. Է Յայտ. ԱՀԵԿԱՆ:

Բ.

9

Ա.Ե. ԵԶ. ԳԶ. Ե. օր
Ձատկի: 05. ԳԶ. Իւղա-
քեր եւ սուրբ: Հրց.
Թ. Բ. Ա.2 Ընդ երիս
մանկունան:

21 28

Գ.

10

Ա.2. Ուր. Գ.Կ. Գ. օր
Ձատկի: 05. Գ.Կ. Յա-
րեալ տէրն: Հրց. Թ. Բ.
Ա.0. Լոյսդ որ ի հրե-
ղէն:

22 29



Ի Յուն:



Մն. Լ. Ժ. 47 ր. 44:
Փոփոխական:

Գ.

11

Ա.Ե. ԵԶ. ԳԶ. Ե. օր
Ձատկի: Յիշատակ Գըլ-
խատման սրբոյն Յով-
հաննու Մկրտչի: 05.
Թ. Բ. ԳԶ. Փառաբանա-
կից: Հրց. Թ. Բ. Ա.2.
Նախայաւիտեան. սր:
Հմբ. Ա.2. Որ վերօրհ-

23 1

Հ. 0.	ԱՊՐԻԼ	Ն. Լ.
	նիս:	
Ե 12	✠ ԲԿ. ԴԿ. Նոր կիւ- րակէ. (Կրկնազատիկ), 05. ԴԿ. Նորոգեալ կղզիք. սր. Հմբ. Յար. ԴԿ. Զորժամ եկին: Հր. Սեվան. (50 օր):	24 2
2 13	ԲԲ. Բ2. Ա2. Թ. օր Յինանց: 05. Յար. Ա2. Երգեսցուք: Հրց. Յար. ԱԿ. Որ եկիր. Ի փրկու- թիւն. Հմբ. Յար. Ա2. Փառք յարութեան:	25 3
Ե 14	ԲԳ. Դ2. ԱԿ. Ժ. օր Յին: 05. Յար. ԱԿ. Եր- գեսցէք: Հրց. Յար. ԱԿ. Որ վասն մերոյ. Հմբ. Յար. ԱԿ. Յարուցեալ տէրն Ի գերեզ:	26 4
Ը 15	ԲԴ. Դ2. Բ2. Ժա. օր Յին. 05. Յար. Բ2. Որհ- նեսցուք զտէր: Հրց. Յար. ԱԿ. Անսկիզբն բանդ: Հմբ. Յար. Բ2. Եկին Ի գերեզման:	27 5
Թ 16	ԲԵ. Ե2. ԲԿ. Ժբ. օր	28 6

Հ. 0.	ԱՀԵԿԱՆ	Ն. Լ.
	Յին: 05. Յար. ԲԿ. Փա- րաւօն: Հրց. Յար. ԱԿ. Որ յաթոռ փառաց: Հմբ. Յար. ԲԿ. Քրիս- տոս յարեալ:	
Ժ 17	ԲԶ. ՈԼԲ. Գ2. Ժգ. օր Յին: 05. Յար. Գ2. Օգ- նական: Հրց. Յար. ԱԿ. Անեղանելիդ: Հմբ. Յար. Գ2. Այսօր յարութիւն Քրիստոսի:	29 7
ԺԱ 18	ԲԷ. Շբ. ԳԿ. Ժդ. օր Յին. 05. Յար. ԳԿ. Եր- գեսցէք տեառն: Հրց. Յար. Բ2. Որ Ի յերկ- նից իջեր: Հմբ. Դ2. Թաղաւոր գողով:  Առ. րո. Ժ. 2, ր. 22: Անծրեւային:	30 8
ԺԲ 19	✠ ԳԿ. Դ2. Աշխարհա- մատրան կիւրակէ: (Կանաչ Կերակէ): 05. Յար. Դ2. Որհնես- ցուք զՏէր: սր. Հմբ. Յար. Դ2. Փառաբա- նակից եւ կանանցն: Ն. Տ. Մայիս:	I 9

Հ. 0.	ԱՊՐԻԼ	Ն. Լ.
ժԳ 20	ԳԲ. ԲԶ. ԴԿ. ԺԳ. օր Յին: 05. Յար. ԴԿ. Յաղթական: Հրց. Յար. ԲԶ. Անապական: Հմբ. Յար. ԴԿ. Էջ հրեշտակ: Աշ. Աշաֆ (I):	2 10
ժԴ 21	ԳԳ. ԳԶ. ԱԶ. ԺԷ. օր Յին: 05. Յար. ԱԶ. Երգեսցուք: Հրց. Յար. ԲԶ. Որ Թագաւորդ ես. Հմբ. Յար. ԱԶ. Ընդ կանայսն:	3 11
ժԵ 22	ԳԴ. ԴԶ. ԱԿ. ԺԸ. օր Յին: 05. Յար. ԱԿ. Եր- գեսցէք: Հրց. Յար. ԲԶ. Այսօր բեւեռեալ: Հմբ. Յար. ԱԿ. Աքանջեւի հրեշտակն:	4 12
ժԶ 23	ԳԵ. ԵԶ. ԲԶ. ԺԹ. օր Յին: 05. Յար. ԲԶ. Օրհ- նեսցուք զտէր: Հրց. Յար. ԲԶ. Որ գթացար: Հմբ. Յար. ԲԶ. Զայն աւետաւոր: Յ. եւ Ռ. Սաշրբ Գեորգ: Մհմ. Խաթիկէզ:	5 13
ժԷ 24	ԳԶ. ՈՐ. ԲԿ. Ի. օր	6 14

Հ. 0.	ԱՀԵԿԱՆ	Ն. Լ.
	Յին: 05. Յար. ԲԿ. Փա- րաւօն հանդերձ: Հրց. Յար. ԲԶ. Որ զարդա- րեալ: Հմբ. Յար. ԲԿ. Առաւօտեան սուրբ կանայք:	
ժԸ 25	ԳԷ. ՇԲ. ԳԶ. ԻԱ. օր: Յին: 05. Յար. ԳԶ. Օգնական: Հրց. Յար. ԲԿ. Որ յերկնային: Հմբ. Յար. ԱԶ. Որ վեր- օրհնիս: Յ. եւ Ռ. Մարկոսի առեալ:	7 15
	Յի. Լս. Ժ. 44. Բ. 53: Բարեխառն:	
ժԹ 26	Ճ ԴԿ. ԳԿ. (Կարմիր Կերակէ): 05. Յար. ԳԿ. Երգեսցէք: Հրց. Յար. ԲԿ. Անսկիզբն Աս- տուած: Հմբ. Յար. ԳԿ. ԶԱստուածային:	8 16
Ի 27	ԳԲ. ԲԶ. ԴԶ. ԻԳ. օր Յին: 05. Յար. ԴԶ. Օրհ- նեսցուք զտէր: Հրց. Յար. ԲԿ. Որ զծառա- յի: Հմբ. Յար. ԴԶ. Որ	9 17

0.

Ա. ՊՐԻԼ

Ն. Լ.

Ի վերջ ես: Յ եւ Ռ.
Շմաւոնի ազգականին
Քրիստոսի:

ԻՍ. 28 ԴԳ. ԳԶ. ԴԿ. ԻԴ. օր 10 18

Յին: օհ. Յար. ԴԿ. Յաղ-
թական: Հրց. Յար. ԲԿ.
Որ էիք յառաջ: Հմբ.
Յար. ԴԿ. Հրեշտակա-
ցն զասք:

ԻԲ. 29 ԴԳ. ԴԶ. ԱԶ. ԻԵ. օր 11 19

Յին: օհ. Յար. ԱԶ. ԼԵ-
գեցուք: Հրց. Յար.
ԲԿ. Կամաւորութեամբ:
Հմբ. Յար. ԱԶ. Որ ան-
ճառ էութեամբ:

ԻԳ. 30 ԴԵ. ԵԶ. ԱԿ. ԻԴ. օր 12 20

Յին: օհ. Յար. ԱԿ. ԼԵ-
գեցեք տեառն: Հրց.
Յար. ԳԶ. Փառաւո-
րեմբ. Հմբ. Յար. ԱԿ.
Հրաշալի զյարութիւն:
Յ եւ Ռ. Յակոբայ ա-
ռա յիշի եղբորն Յով-
հաննոս առետարանին:

Ն. 0.

Ն. Լ.



ՄԱՅԱՍ

ԻԴ. 1 ԴԶ. ՈԼԲ. ԲԶ. ԻԵ. օր 13 21

Յին: օհ. Յար. ԲԶ. Օրհ-
նեսցուք: Հրց. Յար. ԳԶ.
Փառաւորեալ: Հմբ.
Յար. ԲԶ. Այսօր զո-
ւարճաց. Արանչեւի կա-
նայքն և կանխեւով:
Յ եւ Ռ. Երեմիայ մարգ:

ԻԵ. 2 ԴԵ. ՇԲ. ԲԿ. ԻԴ. օր 14 22

Յին: օհ. Յար. ԲԿ. Փա-
րաւօն: Հրց. Յար. ԳԶ.
Որ յաւիտենից: Հմբ.
Յար. ԴԶ. Թագաւոր
դուով: Յ եւ Ռ. Ա-
րամասի հայրապետին:

Ե. Վ. ք. ր. 20. ր. 44:
Հոգի եւ անօրեւ:

Հ.	Օ.	ՄԱՅԻՍ	Ն.	Լ.
ԻԶ	3	✠ ԵԿ. ԳԶ. Տօն Երեւման սրբայ խաչի: Օհ. Յար. ԳԶ. Օգնական: Հրց. Յար. ԳԶ. Այսօր ընդ ամպս: Մեծ. ԳԶ. Մայր Լուսոյ: Հմբ. Յար. ԳԶ. Փառաւորեալ է և Ի ճայն ահեղ:	15	23
ԻԷ	4	ԵԲ. ԲԶ. ԳԿ. Լ. օր Յին: Օհ. Յար. ԳԿ. Երգեցէք: Հրց. Յար. ԳԶ. Կամաւորութեամբ: Հմբ. Յար. ԳԿ: Զքո յարութիւնդ և Առեալ եւ մեր: Հր. Ծով վասն մահոռան Հեղեայ եւ գերոգրեան տապաւնակի:	16	24
ԻԸ	5	ԵԳ. ԳԶ. ԳԶ. Լա. օր Յին: Օհ. Յար. ԳԶ. Օրհնեցուք: Հրց. Յար. ԳԶ. Արարիչդ: Հմբ. Յար. ԳԶ. Զյարութիւն: Փառաւորեալ և Զանճաւելի:	17	25
ԻԹ	6	ԵԴ. ԳԶ. ԳԿ. ԼԲ. օր Յին: Օհ. Յար. ԳԿ.	18	26

Հ.	Օ.	ՄԱՐԵՐԻ	Ն.	Լ.
		Յաղթական: Հրց. Յար. ԳԿ. Անճառելի: Հմբ. Յար. ԳԿ. Փառք յարութեան. Յարուցեալ է տէր. Փառք Քրիստոսի և Իւզաբերից:		
Լ	7	ԵԵ. ԵԶ. ԱԶ. ԼԳ. օր Յին: Օհ. Յար. ԱԶ. Երգեցուք: Հրց. Յար. ԳԿ. Նխապաւտեան: Հմբ. Յար. ԱԶ. Սոսկալի տեսիլ և Փայլակնաճեւ: Յ. Եւ Ռ. Երեւման խաչ:	19	27
Ա	8	ԵԶ. Ուր. ԱԿ. ԼԴ. օր Յին: Օհ. Յար. ԱԿ. Երգեցէք: Հրց. Յար. ԳԿ. Այսօր զնաւ: Հմբ. Յար. ԱԿ. Երգեցուք և Կանխեցին: Յ. Եւ Ռ. Յովն: աշուտ: Տօմ. և Յայմ. ՄԱՐԵՐԻ.	20	28
Բ	9	ԵԷ. ՇԲ. ԲԶ. ԼԵ. օր Յին: Օհ. Յար. ԲԶ. Օրհնեց: Հրց. Յար. ԳԶ. Որ եկեր: Հմբ. Յար. ԱԶ. Որ զերօրհնա. Յ. Եւ Ռ. Ե-	21	29

Հ. 0.

ՄԱՅԻՍ

Ն. Լ.

Մայեայ մարգարէի:

Գ 10 ✠ ԶԿ. ԲԿ. 05. Յար. 22 30

ԲԿ. փարաւօն: Հրց. Յար. ԴԶ. Որ բարեբա-
նեալը: Հ.Տ. Յար. ԲԿ.
Կանխեցին. Զյարու-
թիւն. և Զտիեզերակ:

☀ Յեկաւորն:

☾ Մն. Լ. Ժ. 3. ր. 33:
Ախորժելի եղանակ:

Գ 11 ԶԲ. ԲԶ. ԳԶ. 15. օր 23 1

Յին: 05. Յար. ԴԶ. Օգ-
նակաւն: Հրց. Յար. ԴԶ.
Որ ի քառակերպեան:
Հ.Տ. Յար. ԳԶ. Հրաշա-
լի և Տուր զփառս:

Ե 12 ԶԳ. ԳԶ. ԳԿ. ԼԸ. օր 24 2

Յին: 05. Յար. ԳԿ. Եր-
գեցէք: Հրց. Յար. ԴԶ.
Յորժամ ի խաչին: Հ.Տ.
Յար. ԳԿ. Տեսիլ փայ-
լակն, և Յանճառ փա-
չի. Թամաշ. (29 օր):

Զ 13 ԶԳ. ԳԶ. ԴԶ. ԼԹ. օր 25 :

Յին: 05. Յար. ԴԶ. Օրհ-
նեցողք: Հրց. Յար. ԴԶ.
Միաժին որդի: Հ.Տ.

Հ. 0.

ՄԱՐԵՐԻ

Ն. Լ.

Յար. ԴԶ. Ահադին:

Ե 14 ✠ ԶԵ. ԵԶ. ԴԿ. Խ. օր 26 4

Յին: ՀԱՄԱՐԶՈՒՄՆ
ՔՐԻՍՏՈՍԻ: Հեա. Շր.



ԴԿ. Մեծահրաշ. 05.
ԴԶ. Համբարձաւ. սր:
Մեծ. ԴԿ. Աստուածա-
ծին մայր լուսոյ: Հ.Տ.
ԴԶ. Որք տնկակից և
Համբարձաւ. Վիճակ:

Հ. 0.	ՄԱՅԻՍ	Ն. Լ.
Ը 15	ՁԶ. Ուր. ԱԶ. խա. օր Յին: ՊՏ: 05. Յար. ԱԶ. Երգեսցուք: Հրց. Յար. ԴԶ. Ծաղուամն: ՀՏ. ԴԶ. Որք անկակից և Համբարձաւ տէրն մեր:	27 5
Թ 16	ՁԵ. ՇԵ. ԱԿ. խը. օր Յին: 05. Յար. ԱԿ. Եր- գեսցէք: Հրց. Յար. ԴԶ. Փառաւորեալով: ՀՏ. ԴԶ. Թագաւոր դուրով:	28 6
Ժ 17	✠ ԵԿ. ԲԶ. Երկրորդ Ծաղկազարդ: Հա. ՇԵ. ԴԶ. Համբարձաւ. 05. ԴԿ. Մեծահրաշ, Հրց. ԴԿ. Այսօր արարիչդ. ար:	29 7
	Առ. քո. Ժ. 15, ր. 6: Բարեխառն:	
ՃԱ 18	ԵԲ. ԲԶ. ԲԿ. խդ. օր Յին: 05. Յար. ԲԿ. Փա- րաւօն: Հրց. Յար. ԴԿ. Որ զամենապար:	30 8
ԺԲ 19	ԵԳ. ԳԶ. ԳԶ. խհ. օր Յին: 05. Յար. ԳԶ. Օգ- նական: Հրց. Յար. ԴԿ.	31 9

Հ. 0.	ՄԱՐԵՐԻ	Ն. Լ.
	Այսօր ցնծան:	
ԺԳ 20	ԵԳ. ԳԶ. ԳԿ. խդ. օր Յին: ՊՏ: 05. Յար. ԳԿ. Երգեսցէք: Հրց. Յար. ԴԿ. Փառաւորեալէ: Ագ. Շրաք (1), Ն. Տ. Յռնիւ:	1 10
ԺԴ 21	ԵԵ. ԵԶ. ԳԶ. խէ. օր Յին: 05. Յար. ԴԶ. Որճ- նեսցուք: Հրց. Յար. ԴԿ. Որ յառաջ քան: Յ. ԷԶ Ռ. Կոստանդիանոսի ԷԶ Հեղինեայ:	2 11
ԺԵ 22	ԵԶ. Ուր. ԴԿ. խը. օր Յին: ՊՏ: 05. Յար. ԴԿ. Յաղթական: Հրց. Յար. ԴԿ. Անսկիզբն բանդ:	3 12
ԺԶ 23	ԵԵ. ՇԵ. ՈԶ. խԺ. օր Յին: 05. Յար. ԱԶ. Եր- գեսցուք: Հրց. Յար. ԴԿ. Որ յաճեղակերպ: ՀՏ. ԴԶ. Առաքելոյ ա- ղաւնոյ: (յառեանն ասել): ԵԼաստեղ:	4 13
ԺԷ 24	✠ ԿԻՐ. ԱԿ. Ծ. օր Յին: ՀՈԳԵԳԱՆՈՒՍՏ. (Պեն- տեկոստէ): Հա. ՇԵ. ԴԶ. Համբարձաւ. 05. ԴԶ.	5 14

Հ. 0.

ՄԱՅԻՍ

Ն. Է.

Ս և արեւոյ ազաւնոյ.



սր: չԲ. Բ. Երբոր-
դուլթիւն: Բարեկենդան
նշխական պահոց:

ԺԸ 25

ԲԶ. ԲԶ. Բ. օր Հոգ-
ՊՀ: Օհ. ԳԶ. Նոյն եւ
նման. սր: ՀԲ. ԲԿ.
Այսօր երկնայինքն:



Լր. Լս. ժ. 00. ր. 17:
Փոփոխական:

6 15

Հ. 0.

ՄԱՐԵՐԻ

Ն. Լ.

- ՃԹ 26 ԴԶ. ԲԿ. Գ. օր Հոգ.
ՊՀ: Օհ. ԲԿ. Այսօր
երկնայինքն. սր: ՀԲ.
ԳԶ. Արեգակն:
- Ի 27 ԴԶ. ԳԶ. Դ. օր Հոգ.
ՊՀ: Օհ. ԳԶ. Արեգա-
կըն. սր: ՀԲ. ԴԿ.
Չանսկզբնաբար:
- ԻԱ 28 ԵԶ. ԳԿ. Ե. օր Հոգ:
ՊՀ: Օհ. ԳԿ. Չանսկզբ-
նաբար. սր: ՀԲ. ԴԶ.
Անմահաբար բաժակ:
- ԻԲ 29 Ուր. ԴԶ. Դ. օր Հոգ:
ՊՀ: Օհ. ԴԶ. Անմահա-
բար բաժակ. սր: ՀԲ.
ԴԿ. Ի հարաշարժ:
- ԻԳ 30 ՇԲ. ԴԿ. Ե. օր Հոգ:
Օհ. ԴԿ. Ի հարաշարժ.
սր: ՀԲ. ԴԶ. Հողին
սուրբ Էր:
- ԻԴ 31 ✠ Կիր. ԱԶ. Ա. ԿԻԼ-
րակէ յարուլթեան. ԹԻ-
շատակ նշխոյի մարգա-
րէին: ՀԲ. Թար. ԱԶ.
Որ եկիր Ի փրկուլթիւն:
ՀԲ. Թար. ԱԶ. Ընդ-
լուսանալ: Յերեկ. Նա.

7 16

8 17

9 18

10 19

11 20

12 21

Հ. 0.

ՄԱՅԻՍ

Ն. Լ.

խառնակ, ԴԿ. Անձինք
նուիրեալք. սր: Առա-
ջին պոակ. Հաբասեք:



ՅՈՒՆԻՍ

ԻԵ

1 ԲԶ. ԱԿ. Սրբոց կուսա- 13 22
նացն Հռիփսիմեանց:
05. ԴԿ. Անձինք նուիրե-
ալք. սր: ՄԿ. ԴԿ.
Յիշատակ Քրիստոսի:
ձշ. Ողոր. ԴԿ. Քը-
րիստոս Սատու: Հմբ.
ԴԿ. Անսկիզըն բան:
Հախառնակ. ԴԿ. Ան-
ձինք նուիրեալք. սր:



Վ. Զ. ԲՆ. Ժ. 9, Բ. 28:
Ախորժեկի օղ:

Հ. 0.

ՄԱՐԵՐԻ

Ն. Լ.

ԻԶ 2 ԳԶ. ԲԶ. Սրբոց կուսա- 14 23
նացն Գայիանեանց:
05. ԴԿ. Անձինք նուիրե-
ալք. սր: ՄԿ. ԴԿ.
Յիշատակ Քրիստոսի:
ձշ. Ողոր. ԴԿ. Քրիստոս
Սատուած: Հմբ. ԴԿ.
Անսկիզըն:

ԻԷ 3 ԳԶ. ԲԿ. ՊՀ: Հրց. Ա. Կ. 15 24
ԱԶ. Որ Հայիս քաղց-
րութեամբ: ՄԿ. Ե Հմբ.
Ա. Կ. Ի ձ. Հախառնակի.
ԳԶ. Զմարդարէ բարձ-
րեւոյ:

ԻԸ 4 ԵԶ. ԳԶ. Սրբոցն Յով- 16 25
հաննու կարապետին
եւ Աթանաղինայ ե-
պիսկոպոսին: 05. ԳԶ.
Զմարդարէ բարձրել:
Հրց. ԳԶ. Զուարճանայ
այսօր. սր: ՄԿ. Ե Հմբ.
ԴԿ. Մարդարէից դեր:
ձշ. ԴԿ. Այսօր ցնծայ:

ԻԹ 5 Ուր. ԳԿ. ՊՀ: Հրց. Հնգ. 17 26
ԱԿ. Գոհաբանեմք: ՄԿ.
ԽԶ. Ի ձ. Հմբ. Ա. Կ. Ի ձ.
Յերեկ. Հախառնակ: ԲԶ.

1.

6

Ով երջանիկ. սր:
✠ ՇԲ. ԴԶ. Սրբոյն ԳԸ-
րեգորի Լուսաւորչին

18 27



մերոյ՝ ելն ի վիրա-
պէն: 05. ՈՉ. Ով եր-
ջանիկ. Թագ. Այսօր
դաւք: Հրց. ԲԶ. Որ
առաքեցեր. սր: ՍԿ.
ԳԶ. Հրաշափառ Աս-
տուած և Որ կոչեցար:
ՃԶ. ԳԿ. Հովիւ քաջ:
ՀԻԲ. ԳԶ. Ուրախ լեր.
(Յասեանն):

Ս. 7 ✠ Կեր. Բ. ԴԿ. Տօն 19 28

Բ

8

ԲԶ.

ԱՉ. Սրբոց ման-
կանցն Բեթղեհէմի եւ
Ակակիոսի վկային.
Մովկիմայ քահանային.
եւ Կոտրատիոսի զե-
նաւորին: 05. Մրտ. ԱՉ.
Ժողովեալքս: Հրց. ԴԶ.
Այսօր անմեղ. սր.
ՍԿ. և ՀԻԲ. ԳԿ. Ստ.
Երանելի սուրբ մանկ:
ՃԶ. Մրտ. ԱՉ. Պար-
ծեացին սուրբքն:

20 29



Մն. Լս. Ժ. 48, ր. 39:
Ջերմագին հողմունք:

Հ.	Օ.	ՅՈՒՆԻՍ	Ն.	Լ.
Գ	9	ԳԶ. ԱԿ. Սրբոց կուսանացն Նուներայ եւ Մանեայ. 05. ԴԿ. Անձինք նուիր. ար. ՄԿ. Ե Հմբ. ԴԿ. Յիշատակ. ձշ. ԴԿ. Քրիստոս Աստ. Ծ. Եւ Ռ. Կիւրղի Աղէք. ասն զրացաշն:	21	1
Դ	10	ԳԶ. ԲԶ. ՊՀ. Հրց. Ա. Ե. Որ համադոյից. Դ. Ա. (50 օր).  Ի Խեցդեան:	22	2
Ե	11	ԲԶ. ԲԿ. Սրբոց իշխանացն Սահակայ եւ Յովսեփայ. եւ վկայիցն Սարգսի եւ Բագոսի. 05. Մրա. ԲԿ. Շնորհեա մեղ. Հրց. Մրա. Ա. Զ. Զ. քեղարդար. ՄԿ. Ե Հմբ. ԲԿ. Ի փառս պարծես. ձշ. Մրա. ԲԿ. Հրաշափառ ձգնուածեամբ. Ե. Եւ Ռ.	23	3

Հ.	Օ.	ՄԱՐԳԱՅ	Ն.	Լ.
		Բարդուղիմէոսի առար:		
Զ	12	Ուր. ԳԶ. ՊՀ. Հրց. Հնգ. ԲԶ. Որ Թագաւորդ ես.	24	4
Ե	13	ՇԲ. ԳԿ. Սրբոյն Նել. Սիւսի մեծի հայրապետին մերոյ՝ եւ Խաղայ եպիսկոպոսին. 05. ԲԿ. Որ զԼոյս անճառ. Հրց. ԴԶ. Ա. Ե. սօր տօնէ եկեղեցի. ՄԿ. ԴԶ. Որ ընտրեցար. ձշ. ԴԿ. Ա. Ե. սօր ցնծայ. Հմբ. Ա. Զ. Սուրբ ես տէր:	25	5
Ը	14	* Կեր. Գ. ԴԶ. 05. Յար. ԴԶ. Օրհնեսցուք. Հրց. Ա. Զ. Պայծառացիք. ՄԿ. Ա. Զ. Որ ընտրեցար. Հմբ. ԴԶ. Փառաբանակից. Բարեկենդան. օտ. Բ. Լուսաւորչի պահոց:	26	6
Թ	15	ԲԶ. ԴԿ. ՊՀ. Սրբոցն Եպիփանու Կիպրացւոյն. Բաբելայ հայրապետին եւ երից աշակերտաց նորին. 05. Մրա ԴԿ. Ի յիշատակս	27	7

Հ. 0.

ՅՈՒՆԻՍ

Ն. Լ.

վկայից: Հրց. ԳԶ. Աբսան-
 չեղաբործ: ար: ՄԿ. և
 ՀԿ. ԳԶ. Նմանեալ Մով-
 սիսի: ձշ. ԳԶ. Այսօր
 երկնայնոցն: Յ. Եւ Ռ.
 Ամսաշաբաթ անդադարելի:

Ժ. 16 ԳԶ. ԱԶ. ՊԳ: Սրբոցն 28 8

կոստանդիանոսի Թա-
 փառորին եւ մօրն նո-
 րա Հեղինեայ: Օհ. Ա. Կ.
 Որ զերկնաւոր: Հրց.
 ԱԶ. Որհնեմք զքեզ.
 ար: ՄԵԺ. ԱԶ. Կրանե-
 լի: ՄԿ. և ՀԿ. ԲԿ.
 Ով երանելիդ: ձշ. ԲԶ.
 (Ողորդ): Աստուածփըր-
 կիչ մեր:

Ս. ր. Ժ. 5. ր. 50:
 Անծրեւային եղանակ:

ԺԱ. 17 ԳԶ. Ա. Կ. ՊԳ: Հրց. Ա. Կ. 29 9

ԱԶ. Որ յամենայնի:

ԺԲ. 18 ԵԶ. ԲԶ. ՊԳ: Սրբոցն 30 10

Թէոդորոսի Գաղա-
 տացւոյն, Թալիելայ
 բժշկին, եւ եօթն կու-
 սանացն, որք յԱնկիւ-

Հ. 0.

ՅՈՒՆԻՍ

Ն. Լ.

րեա կատարեցան: Օհ.
 ՄԲ. ԲԶ: Օրհնեն ըզ-
 քեզ Աստուած: Հրց.
 ՄԲ. Ա. Կ. Սուրբ Աս-
 տուած: ՄԿ. ԲԶ. Փա-
 ռաւորեալդ փառ: ձշ.
 ԲԶ. Ուրախանան հրեշ:
 ՀԿ. ԲԶ. Զքեզ Տէր
 օրհ: Հր. Երմ. Վասն
 առաւել երեսասդէմի:

ԺԳ. 19 Ուր. ԲԿ. ՊԳ: Հրց. Հնգ. 1 11

ԲԿ. Արարիչ: Նխտօնակ.
 ԳԿ. Լերինք ամենայն
 Յ. Եւ Ռ. Յոշաֆատ արք.
 Տեառն եղոր: Ագ. Նախայ
 (1): Ն. Տ. Յոշիս:

ԺԴ. 20 ԽԶԵ. ԳԶ. Գիւտ Նշխա- 2 12

րացն սրբոյն Գրիգորի
 Լուսաւորչին մերոյ:
 Օհ. ԳԿ. Լերինք ամե-
 նայն. (Ի քաղուած ա-
 սէլ զքաղաւածն Ս. Յա-
 կոբայ օրհնութեան), Թագ.
 Այսօր դապը: Հրց. ԲԶ.
 Որ առաքեցեր. ար: ՄԿ.
 ԳԶ. Հրաշափառ. և Որ
 կոչեցար: ձշ. ԳԿ. Հո-

Հ. 0.	ՄԱՐԳԱՅ	Ն. Լ.
ԺԵ 21	վիւ քաջ: Հմբ. ԱԶ. Սուրբ ես տէր: ✠ Կիր. Դ. Գ. Կ. շրջ. Յար. Ա. Կ. Որ եկիր ի փրկու- թիւն: ՄԺ. Որ զկեան- քըն անմահ: Հմբ. Յար. Գ. Կ. Յարեաւ տէրն:	3 13
ԺԶ 22	ԲԶ: ԴԶ. Սրբոց վկայիցն Անտոնինոսի՝ Թէոփի- լոսի, Անիքստոսի, եւ Փոտինոսի: Օհ. Մբ. ԴԶ. Այսօր յիշատակ, Հրջ. Մբ. ԲԶ. Անո- խակալ: ՄԿ. ԴԶ. Զքեզ կարդային: ՃԶ. Մբ. ԴԶ. Ճգնութիւնը սըր- բոց: Հմբ. ԴԶ. Յիշատակ է այսօր:	4 14
ԺԷ 23	ԳԶ. Դ. Կ. Սրբոցն Դա- նիէլի մարգարէին, եւ երկց մանկանցն՝ Աեդ- րակայ, Միսաքայ եւ Աբէղնադովի: Օհ. Ա. Որ զԱստուածային: Հրջ. Մբ. Ա. Կ. Որ բարձեալդ ես: (Ողոր- մեա. և Տէր երկնից զՄար-	5 15

Հ. 0.	ՄԱՐԳԱՅ	Ն. Լ.
ԻԸ 24	գարեցն. ԱԶ): ՄԿ. և Հմբ. ԴԶ. Որ զյառա- ջագոյն: ՃԶ. ԱԶ. Ճա- ռագայթ անճառ: Ⲅ Լր. Լս. Ժ. 15. Բ. 1: Ջերմագին աւարդ:	6 16
ԻԹ 25	ԴԶ. ԱԶ. Պհ: Հրջ. Ա. ԱԶ. Երգէին մանկունք: Յ. եւ Ռ. Ծեռանյ Թովճաւնոռ Մկրտիկ: ԵԶ. Ա. Կ. Սրբոց թարգ- մանչացն մերոց՝ ՍԱ- ՀԱԿԱՅ եւ ՄԵՍՐՈՎ- ՊԱՅ: Օհ. Ա. Կ. Ողջ զարդարեցին. ալ: ՄԿ. և Հմբ. ԴԶ. Հմանեալ Մովսիսի: ՃԶ. Ողոր- ԴԶ. Որ զՀնորհոս:	7 17
Ի 26	ՈԼր. ԲԶ. Պհ: Հրջ. Հմբ. ԴԶ. Որհնեմք զքեզ:	8 18
ԻԱ 27	ՇԵ. Բ. Կ. Սրբոցն Տրդա- տայ թագաւորին մե- րոյ եւ Աշխէն տիկ- նոջն եւ Խոսրովեղ ըն- տոյն: Օհ. Ա. Կ. Որ զեբկնաւոր. ալ: ՄԿ.	9 19

Հ. 0. ՅՈՒՆԻՍ Ն. Լ.

ԴՁ. Որ գերազոյն, ձշ.
ԲՁ. Աստուած փրկիչ
մեր, ՀՏԲ. ԱՁ. Սուրբ
ես տէր, հախառնակ.
ԱԿ. Որ նախմասց, սր:

ԻԲ 28 ✱ Կիր. Ե. ԳՁ. Գիւտ 10 20

Տփոյ Ս. Աստուածած-
նի: Օհ. ԳԿ. Երգեցէք
որդերք, սր: ՀՏԲ. ԴՁ.
հոր սիօն: Հարսանիք.
Յ. Էձ Ռ. Դիւտ Եղիս-
րացն անարժաք բժշկ-
կացն Կիւրդի Էձ Յձվ-
նաննոչ:

ԻԳ 29 ԲՁ. ԳԿ. Սրբոցն Կա. 11 21

լիստրատոսի եւ քա-
ւաստուն եւ ինն վկա-
յից, եւ Ղուկիանոսի
քահանային: Օհ. Մրա.
ԳԿ. Այսօր հրեշտա-
կաց դասը: Հրց. Մրա.
ԲՁ. Ընդ սուրբս քո:
ՄԿ. ԳԿ. Ընդ զսուր-
թունս երկնից: ձշ.
Մրա: ԳԿ. Ճգնաւորք
ձշմարիտք: ՀՏԲ. ԳԿ.
Այսօր մարտիրոսաց

Հ. 0. ՄԱՐԳԱՅ Ն. Լ.

դասը: Յ. Էձ Ռ. Պետ-
րոսի Էձ Պողոսի առաք:

ԻԴ 30 ԳՁ. ԳՁ. Սրբոցն Զա. 12 22

քարիայի մարգարէին:
Օհ. ԱԿ. Որ զԱստուա-
ծային: Հրց. ԱՁ. Որ
յերկնային: Մեծ. Զքեզ
երեւեալ: ՄԿ. Է ՀՏԲ.
ԴՁ. Որ զյառաջա-
գոյն: ձշ. ԱՁ. Ճառա-
գոյթ անձառ:
Յ. Էձ Ռ. Երկոտասան
առաքելոցն:

☾ ՎՁ. քո. Ժ. 22, ր. 12:
փոփոխական:



ՅՈՒԼԻՍ

ԻԵ 1 ԴՁ. ԳԿ. Պհ: Հրց. ԱԿ. 13 23

ԱՁ. Բարեբանեալ ես
թագաւոր:

Հ. 0.	ՅՈՒԼԻՍ	Ն. Լ.
ԻԶ 2	ԵԶ. ԱԶ. Սրբոյն եղբ- սէի մարգարէին: Օհ. Ա. Կ. Որ զԱստուածա- յին: Հրց. ԴԶ. Որ ընդ հողեղէն: Մեծ. ԴԶ. Որ ի բարձրութիւնս: Մհ. Գ. Կ. Այսօր ցնծայ: ձԶ. ԱԶ. Ճառագայթ փառ: Հմբ. ԱԶ. Որ ըղ- յառաջագոյն: Յ. ԷԶ Ռ. Գիշտ. տիւրյ սոսրբ. Աստուածածնի:	14 24
ԻԷ 3	Ուր. Ա. Կ. Պհ: Հրց. Հնգ. Գ. Կ. Բանդ. Աստուած:	15 25
ԻԸ 4	ՇԲ. ԲԶ. Սրբոց երկո- տասանից առաքելոցն Քրիստոսի, եւ Պողո- սի երեքտասան առա- քելոյն: Օհ. ԳԶ. Երա- նելի սուրբ. Եր: Մհ. Գ. Կ. Սո. Առաքեալը: ձԶ. Ա. Կ. Ի յանսահման ծովէն: Հմբ. ԱԶ. Սուրբ ես տէր, Է Ի քէն հայցեմք:	16 26
ԻԹ 5	✠ ԿԵ. Զ. Բ. Կ. Հրց. Յար. Ա. Կ. Որ վասն մե-	17 27

Հ. 0.	ՀՐՈՏԻՑ	Ն. Լ.
	ըղ փրկութեան: Մեծ. Ա. Կ. Նոր խորանիդ. Հմբ. Յար. Բ. Կ. Քո յա- րութեանդ. Բարեկեն- դան Վարդապետի պա- հոց:	
Լ 6	ԲԶ. ԳԶ. ա. օր Վարդ. պհ. Հրց. Ա. Կ. ԱԶ. Բա- րեքանեալ ես ի յաւի:	18 28
Ա 7	ԳԶ. Գ. Կ. բ. օր Վարդ. պհ. Հրց. Ա. Կ. Ա. Կ. Զա- նուն քո Քրիստոս. Տօմ. Է Յայտ. ՀՐՈՏԻՑ:	19 29
Բ 8	ԴԶ. ԴԶ. գ. օր Վարդ. պհ. Հրց. Ա. Կ. Ա. Կ. Որ խոնարհեցար:	20 30
	● Մե. լս. ժ. 7. ր. 25: Անհաստատ:	
Գ 9	ԵԶ. Դ. Կ. դ. օր Վարդ. պհ. Հրց. Ա. Կ. Ա. Կ. Ա. Կ. ստուած հարցն մերոց. Հր. Իշուլ (29 օր):	21 1
Դ 10	Ուր. ԱԶ. ե. օր Վարդ. պհ. Հրց. Հնգ. ԴԶ. Որ փառօր Հօր:	22 2
	☼ ՅԱՅԻՆԸ:	

Հ. Օ.	ՅՈՒԼԻՍ	Ն. Լ.
Ե 11	ՇԲ. ԱԿ. ՅԵԶԱՄԱՍԿ ՄԱ- ՍԿԱՆԱԿԼԻՆ ՀՆՈՅ ԷԼ ՄՈՆ ՆՈՐՈՅԱ ՍՈԼՐԵ ԵԿԵՂԵ- ԳԼՈՅ: ԳՄԱԿՈՍԵԷՐ: ՕՏ. ԱԿ. ԶՔԵՂ ԲԱՊԱՊ ՍՍՄՈԼԾՈՅ. ԱՐ: ՄԿ. Է ՃԶ. ԱԿ. ՈՐ Ի ԱԿՂԲԱ- ՆԷ. ՀՊ. ԱԶ. ՈՐ Ի ԼԵ- ՐԼԻՆՆ: (յԱՄԵՆ): Յ. ԷԶ Ռ. ԵԶՓԻՄԵԱՅ ԿՈԶԱԽԵ:	23 3
Զ 12	Ք ԿԻՐ. ԲԶ. ՎՍՐԴԱ. 24 4 ՎՍՈ. ՀԱ. ՇԲ. ԳԶ. ՅԸՆ- ԾՈՅ ԱՅՍՈՐ ՕՏ. ԱԶ. ՈՐ Ի ԼԵՐԼԻՆՆ. ԱՐ: ՃԶ. ԲԶ. ՈԼՐԱՍԱՅԻՐ ԱՍԱԿ ԿՈԼ- ԱԽԵ: ՀՊ. ԴԿ. ԱՅՍՈՐ Ի ԼԵՐԼԻՆՆ.	
Ե 13	Ք ԲԶ. ԲԿ. Բ. ՕՐ ՎԱՐԴ. 25 5 ՕՏ. ԲԿ. ՀՈՂԱԳԱՅԹ. ԱՐ: ՄԵԺ. ԳԶ. ՍՍՄՈԼԱ- ԾԱԾԻՆ ԳԵՐ: ՄԿ. Է ՀՊ. ԲԿ. ՕՐ ՀՆԵՅԷ ՄԱՆԿՈԼՆՔ: ՃԶ. ԲԿ. ՀՈ- ՂԱԳԱՅԹ ՓԻՈԼԱՅ: ՅԻ- ՀԱՄԱԿ ՍԽՈԼՅ:	
Ը 14	ԳԶ. ԳԶ. Գ. ՕՐ ՎԱՐԴ. 26 6	

Հ. Օ.	ՀԲՈՏԻՅ	Ն. Լ.
	ՕՏ. ԳԶ. Այսօր որ էնն. ար: Մեծ. ԳԶ. Սստոռա- ծածին պայծառ: Մկ. Է Հմբ. Սա. Դկ. Լերերնք ամենայն: ՃԶ. ԳԶ. Այ- սօր որ էնն:	
Թ 15	ԴԶ. ԳԿ. ՊՀ. Հրց. Ապ. ԱԿ. Օրհնեալ եւ փա- ռաւորեալ:	27 7
	Յ Առ. քռ. ժ. 46, Բ. 54: Զողաղին առուրբ:	
Ժ 16	ԵԶ. ԴԶ. Սրբոյն Եսայ- եայ մարգարէին: ՕՏ. ԱԿ. Որ զՍստոռածա- յին: Հրց. ԱԶ. Որ յերկ- նային. ար: Մեծ. ԱԶ. Զքեզ երեւեալ: Մկ. Է Հմբ. ԴԶ. Որ զյա- ռաջապոյն: ՃԶ. ԱԶ. Հառաքայթ:	28 8
ԺԱ 17	ՈԼՐ. ԳԿ. ՊՀ. Հրց. Հնգ. ԴԿ. Յաւիտենից Սս- տոռած: Յերեկ. Նախա- ածնակ. ԳԶ. Երանելի սուրբ առաքեալք: Յ. Ռ. Մարիանեայ կոչս:	29 9

Հ. 0. ՅՈՒԼԻՍ Ն. Լ.

Մձմ. Սկիզբն առաջ
ճեղհ աստեղ:

ժ. 18 ✠ Շբ. Աջ. Սրբոցն Թա- 30 10

ղէտի առաքելոյն մե-
րոյ եւ Սանդխտոյ կու-
սին: Ծ. ԳՁ. Երանե-
ւի սուրբ առաքեալք.
սբ. Թագ. Այսօր դասը:
Մեծ. Աջ. Որ զբանն
Աստուած, Մկ. Դկ.
Քեւ պարծի: Ճ. Ակ.
Որ սիրողը էք: Հ. Բ.
Աջ. Սուրբ եւ տէր.
եւ ի քէն հայցեալք:

ժ. 19 ✠ Կեր. Ակ. Բ. զկնի 31 11

վարդ: Հրց. Յար. ԲՁ.
Որ ի յերկնից: Մեծ.
ԲՁ. Չքեղ կոյս: Հ. Բ.
Յար. Ակ. Առաքեցար:
Հարսանիք:
Աղ. Ղաւար (4):

ժ. 20 ԲՁ. ԲՁ. Սրբոցն Կիպ- I 12

րիանոսի եպիսկոպո-
սին, եւ քառասուն եւ
հինգ վկայիցն՝ եւ սըր-
բոց կուսանացն՝ Յուս-
տիանայ, Եւփիմեոյ

Հ. 0. ՀՐԱՏԻՑ Ն. Լ.

եւ Քրիստինայ, Ծ.
ԲՁ. Օրհնեն զքեղ Աս-
տուած: Հրց. Սրբ. Բկ.
Օրհնեալք զքեղ: Մկ.
եւ Հ. Բ. Դկ. Յիշատակ
Քրիստոսի: Ճ. ԲՁ. Ու-
րախանան հրեշտակք.
Ծ. եւ Ռ. Եղիայ մար-
գարիէն: Ն. Տ. Օգոստոս:

ժ. 21 ԳՁ. Բկ. Սրբոցն Աթա- 2 13

նաքինայ եպիսկոպո-
սին, եւ տասն աշա-
կերտացն, եւ հինգ
վկայիցն: Ծ. Բկ.
Շնորհեա մեղ Քրիս-
տոս: Հրց. Սրբ. Բկ.
Որք ի մարտի: Մկ. Բկ.
Ի փառս պարծեսին,
Ճ. ԳՁ. Չառաջնորդս
եւ զվարդապետս: Հ. Բ.
Բկ. Հրաշափառ ճգ-
նութեամբ:

ժ. 22 ԳՁ. ԳՁ. Պհ: Հրց. Աղ. 3 14

Ակ. Փառաւորեալ յա-
ւիտ: Ծ. եւ Ռ. Մարի-
ամոռ մագրաղեւացոյն
եւ գիշտ Ելիսարացն փո-

Հ. 0.

ՅՈՒԼԻՍ

Ն. Լ.

ԺԷ 23

Կատառ հոյրապետիւն,
ԵՉ. ԳԿ. Սրբոց Նախա-
հարցն՝ Աղամայ, Ա-
բէլի, Սեթայ, Ենով-
սայ, Ենովքայ, Նոյի,
Մեւքիսեդեկի, Աբ-
րահամու, Իսահակայ,
Յակովբայ, Յովսեփայ,
Մովսիսի, Ահարոնի,
Եղիազարու, Յեսուայ,
Սամուէլի, Սամիսոնի,
Յեփթայի, Բարա-
կայ, Գեդէօնի եւ այ-
լոց սրբոց նախահար-
ցն, օհ. ԱԿ. Որ զԱս-
տուածային, (Մարգ).
Հրց. Մրո. ԴԿ. Առ-
քեղ Աստուած, Մեծ.
Նահապետացն, Ողորդ.
Ե Տէր. (Մարգ). ԴՉ. Որ
աւետաւոր. Ե Այսօր
Ժողովուրդք, ՄԿ. Ե
ՀՔ. ԴԿ. Այսօր ցըն-
ծայ զուարճացեալ, ձՉ.
ԱՉ. Ճառագայթ:

4 15

Հ. 0.

ՀՐՈՏԻՑ

Ն. Լ.

ⲙⲉⲙⲉ

ԼՐ. ԼԾ. Ժ. Դ. Բ. 45:
Ախորժեկի օր:

ԺԸ 24

Ուր. ԴՉ. ՊԶ. Հրց. ՀԶ.
ԱՉ. Օրհնեալ ես դու
Քրիստոս, Մհմ. ՎԷՐ.
առաջը Շեկի առեկի:

5 16

ԺԹ 25

ՇԵ. ԳԿ. Սրբոց որդ-
ւոց եւ թողանց՝ սըր-
բոյն Գրեգորի լուսա-
ւորչին մերոյ՝ Արիս-
տակէսի, Վրթանիսի,
Յուսկանն, Գրեգորի-
սի եւ Գանիէլի, օհ.
ԴԿ. Արմատ ճշմարիտ,
Հրց. ԱԿ. Որ զԼոյս
աստուածային. սր.
ՄԿ. ԴԿ. Աստուածա-
յին հաւատոյ, ձՉ. ԳԿ.
Հովիւ քաջ, ՀՔ. ԱՉ.
Սուրբ ես տէր:
Յ. եւ Ռ. Ներշնչեմ Ան-
ճայի մօրն առաք Աստ-
ուածածնի:

6 17

26

Կիր. ԱՉ. Գ. զԿնի
Վարդ: Հրց. Յր. ԲՉ

7 18

Հ. 0. ՅՈՒԼԻՍ Ն. Լ.

Անապական Հմբ. ԱԶ.
Փառք յարուժեանքո
Տէր, Հաւանեիք:

ԻԱ. 27 ԲԶ. Ա.Կ. Սրբոց Մա- 8 19

կաբայեցւոցն՝ Եղիա-
ղարու քահանային եւ
Շամունեայ եւ եօթն
որդւոց նորին, Օհ.
Ա.Կ. Յամենայն ժամ:
Հրց. Մբ. ԳԶ. Որք
զտանջանս: ՄԿ. Ա.Կ.
Ճգնաւորք Գրիստոսի:
ՃԶ. Ա.Կ. Ի տաճարի
հանգստեան: Հմբ. Ա.Կ.
Պարծանք հաւատոյ:

ԻԲ. 28 ԳԶ. ԲԶ. Սրբոց երկո- 9 20

տասան մարգարէիցն՝
Ովսեայ, Ամովսայ, Մի-
քեայ, Յովելեայ, Աբ-
դիու, Նաւումայ, Ամ-
բակումայ, Յօնանու.
Սոփոնեայ, Անգեայ.
Չարարեայ եւ Մա-
ղաբեայ, Օհ. Ա.Կ. Որ
զատուածային, Հրց.

Հ. 0. ՀՐՈՏԻՑ Ն. Լ.

ԳԶ. Որ լնդ-հողեղէն,
սր. ՄԺ. ԴԶ. Որ ի
բարձրուժեւնս: ՄԿ.
ԴԿ. Այսօր ցնծայ:
ՃԶ. ԱԶ. Ճառագայթ:
Հմբ. ԴԶ. Որ զյառա-
ջագոյն ընտրեալսն,
ԻԳ. 29 ԴԶ. ԲԿ. պհ. Հրց. Ա.Կ. 10 21
Ա.Կ. Չանճառ էու-
թիւն:

ԻԴ. 30 ԵԶ. ԳԶ. Սրբոցն Սոփի- 11 22

այ՝ եւ երից դստե-
րացն, Պիստոսի, Եւ-
պիսի եւ Ագապի, Օհ.
ԳԶ. Չարեական մահ
սրբոց, Հրց. Մբ. ԴԶ.
Յուսացեալք, ՄԿ. Լ
Հմբ. ԳԶ. Այսօր յի-
շատակ: ՃԶ. ԳԶ. Պայ-
ծառացիք, Յ. Է. Ռ.
Շիղայի առաքելոյն:

ԻԵ. 31 Ուր. ԳԿ. Պհ. Հրց. Հնդ. 12 23

Ա.Կ. Գոհաբանեմք:

ՉԶ. քն. ժ. 1 1, ր. 56
Անծրեւային:



ՕՒՈՄՏՈՄ

12 1 ՇԲ. ԴԶ. Սրբոց Հայրա- 13 24

պետացն Աթանասի եւ
Կիւրղի եւ Գրիգորի
աստուածաբանին, ԾԲ.
ԱԿ. Որք զարգարեցին:
Հրց. ԳԶ. Որ զանչափ
քո, ՄԿ. ԲԶ. Որ լու-
սով: ՃԶ. ԴԶ. Այսօր
երկնայնոցն: ՀԲ. ԱԶ.
Սուրբ ես տէր: Ե. եւ
Ռ. Գիշտ խաչ:

15 2 ՃԻ Կիր. ԴԿ. Դ. զԿնի 14 25

Վարդ. Հրց. Յար. ԲԿ.
Որ յերկնային զինու:
ՀԲ. Յար. ԴԿ. Յոր-
ժամ եկին, եւ էԶ
Հրեշտակն: Հարսանիք:

13 3 ԲԶ. ԱԶ. Սրբոցն' եւ- 15 26

գինեայ կուսին, եւ
Հօրն նորա փիլիպո-
սի եւ մօրն Կղօղեայ
եւ երկուց եղբարցն
Սերգեայ եւ Ապիտո-
նի եւ երկուց ներքի-
նեացն, եւ սրբոց վկայ-
իցըն' եւ գինէոսի, Մա-
կարիոսի, Վաղերիո-
սի, Կանդիտոսի եւ
Ազիւղասայ: ԾԲ. ԱԶ.
Ժողովեալքս: Հրց. ՄԲ.
ԴԶ. Սուրբ ես տէր զօ:
ՄԿ. ԱԶ. Զճգնութիւն
սրբոց, ՃԶ. ԱԶ. Յնծա-
ցեալ: ՀԲ. ԱԶ. Սուրբ
եւ տէր, Լ. Վերափո-
ւ. Աստուածածնի:

16 4 ԴԶ. ԱԿ. Սրբոցն Անդ- 16 27

րէի զօրավարին եւ
բանակի նորին, Կա-
լինիկոսի եւ Դամե-
տեայ վկայիցն: ԾԲ.
ԱԿ. Յամենայն ժամ,
Հրց. ՄԲ. ԴԿ. Զինո-
ւորութիւնք, ՄԿ. ԱԿ.

Հ. 0.	ՕԳՈՍՏՈՍ	Ն. Լ.
	Ճգնաւորք քրիստոսի: ձշ. Ա. Կ. Ի տաճարի հան- դատեան: Հմբ. Ա. Կ. Պարծաւնք հաւատող:	
Լ. 5	ԴՁ. ԲՁ. պհ. Հրց. Ա. ԿՂ. 17 28 ԲՁ. Օրհնեալ տէր Աս- տուած:	
Ա. 6	ԵՁ. ԲԿ. Սրբոցն՝ Անդ- րիանոսի եւ կնոջ նո- րա Անատոլայ, Թէո- դորոսի եւ Ելեւթիւ- րոսի վկայեցն: Օհ. ԲԿ. Շնորհեա մեղ քրիստոս: Հրց. Մբո. ԴԿ. Առ քեզ Աստ. ՄԿ. ԲԿ. Ի փառս պարծեացին: ձշ. ԲԿ. Հրաշափառ ճգնութ: Հմբ. ԲԿ. Որ պսակելիդ ես: Թ. եռ Բ. Տոմ. և Յայտմ. ԱԻԵԼԵԱՅ:	18 29
	Մն. Լս. Ժ. 20, ր. 7: Մերթ պարզ մերթ ամպմած:	
Բ. 7	Ուր. ԳՁ. պհ. Հրց. 19 1 Հնգ. ԲՁ. Որ Թադա- ւորդ: Հր. Թշրի. (30	

Հ. 0.	ԱԻԵԼԵԱՅ	Ն. Լ.
	օր) և ասրեմուա, 5648, Թուակահին նոցա:	
Գ. 8	Շբ. ԳԿ. Եփեսոսի սուրբ 20 2 Ժողովոյն երկու հա- րիւր հայրապետացն. Օհ. ԳՁ. Այսօր սրբոց հայրապետացն. սր: ՄԿ. ԳՁ. Ով հրաշալի: ձշ. ԳՁ. Այսօր երկ- նայնոցն: Հմբ. ԱՁ. Սուրբ ես Տէր:	
Դ. 9	✠ Կիր. ԴՁ. Ե. զկնի 21 3 վարդ: Հրց. Յար. ԳՁ. Փառաւորեմք: զքեզ: Հմբ. ԳՁ. Կանանցն կանխեւով: Բարեկեն- դան Ս. Աստուածածնի պահոց:	
Ե. 10	ԲՁ. ԴԿ. ա. օր Աստուա- 22 4 ծածնի պհ: Հրց. Ա. ԿՂ. ԲՁ. Որ ապրեցողքեր:	
Ա. 11	ԳՁ. ԱՁ. բ. օր Աստուա- 23 5 ծածնի պհ: Հրց. Ա. ԿՂ. ԲՁ. Որ ահաւոր, Ըստ տուժարի մերում, ՆԱԻԱ ՍԱՐԴ. (30 օր) և տա- րեմուա ՌԵԼԵ. = 1337.	

Հ. 0.	ՕԳՈՍՏՈՍ	Ն. Լ.
	Տօմորական թուականին: և Հայոց — 3995:  Ի Կոյսն:	
Բ 12	Ի 2. Ա. Կ. Գ. օր Աստուածածնի պէջ: Հրց. Ապշ. Բ2. Ուղիղ են ճանապարհք քո:	24 6
Գ 13	Ի 2. Բ2. Գ. օր Աստուածածնի պէջ: Հրց. Ապշ. Բ4. Հարցն մերոց օրհնեալ ետ:	25 7
Դ 14	Ուր. Բ. Կ. Ե. օր Աստուածածնի պէջ: Հրց. Հնգ. Բ4. Արարիչ եւ մարդասէր:	26 8
	 Առ. քո. Ժ. Կ. Բ. 18: Փոփոխական	
Ե 15	Շբ. Գ2. Տօն Շողակաթի՝ սրբոյ Էջմիածնի. ըստ տեալեան սրբոյն Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչին: Օհ. Գ2. Ուրաի լեր սուրբ եկեղեցի. առ: Մեծ. Ու-	27 9

Հ. 0.	ՆԱԻԱՍԱՐԴ	Ն. Լ.
	ըախացիք Աստուածածին: Մկ. Դ4. Էջմիածինն ի հօրէ: Ճ2. Դ2. Որ հաստատեցեր բանիւ, Հմբ. Դ2. Այսօր ժողովեալ. (Յառահ, Նախասնակ): Նաւակապիք: Յ. Է2 Բ. Վերապիտանէ Ս. Աստուածածնի:	
Զ 16	✠ Կեր. Գ. Կ. Վերս. Փոնոնի Սոնոր ԱՍՏՈՒԱՆՈՒՆԻ: Հա. Շր. Դ4. Արեւելք դերարիին: Օհ. Դ2. Այսօր ժողովեալ սրբոյն. առ: Հրց. Դ2. Որ զնախամօրն երկ: Ճ2. Բ2. Անթառամ ծաղիկ: Հմբ. Դ4. Այսօր զանճառելի: (Ինն օր Նախասնակ ըստ Տօնացուցին): Զկնի պատարազին կատարի օրհնութիւն խաղալ:	28 10
Է 17	✠ Բ2. Դ2. Բ. օր Վերապի. Օհ. Դ4. Այսօր զանճառելի ծննդեան.	29 11

Հ. 0.	ՕԳՈՍՏՈՍ	Ն. Լ.
	սր: ձշ. ԴԿ. Աստուածածին ամիս լուսա: չմբ. ԴԶ. Այսօր հրաշափառ: Յիշատակ մեռելոց:	
Ը 18	ԴԶ. ԴԿ. Գ. օր վերափ: 05. ԴԶ. Այսօր հրաշափառ: սր: ձշ. ԴԶ. Աստուածածին գերագոյն: չմբ. ԴԶ. Այսօր ժողովեալ: Աշ. Նադար (1):	30 12
Թ 19	ԴԶ. ԱԶ. Գ. օր վերափ: ՊԿ: 05. ԴԶ. Այսօր ժողովեալ: սր: ձշ. ԲԶ. Անթառամ: չմբ. ԴԿ. Այսօր զանճառ:	31 13
Ժ 20	ԴԶ. ԱԿ. Ե. օր վերափ: 05. ԴԿ. Այսօր զանճառելի: սր: ձշ. ԴԿ. Աստուածածին ամիս լուսաւոր: չմբ. ԴԶ. Այսօր հրաշափառ: Ն Տ. Սեպտեմբեր:	1 14
ՃԱ 21	Ուր. ԲԶ. Գ. օր վերափ: ՊԿ: 05. ԴԶ. Այսօր հրաշափառ: սր: ձշ:	2 15

Հ. 0.	ՆՍԻԱՍՍՐԴ	Ն. Լ.
	ԴԶ. Աստուածածին գերագոյն: չմբ. ԴԶ. Այսօր ժողովեալ: Յ. եւ Ռ. Թագեոսի առաքելոյն:	
	Ⓢ Լր. Լս. Ժ. 44, Բ. 29: Խառն եղանակ:	
ԺԲ 22	ՇԵ. ԲԿ. Է. օր վերափ: 05. ԴԶ. Այսօր ժողովեալ: սր: ձշ. ԲԶ. Անթառամ: չմբ. ԴԿ. Այսօր զանճառելի:	3 16
ԺԳ 23	✠ Կիր. ԴԶ. Ը. օր վերափ: 05. ԴԿ. Այսօր զանճառելի: սր: ձշ. ԴԿ. Աստուածածին ամիս լուսաւոր: չմբ. ԴԶ. Այսօր հրաշափառ:	4 17
ԺԴ 24	ԲԶ. ԴԿ. Թ. օր վերափ: 05. ԴԶ. Այսօր հրաշափառ: սր: ձշ. ԴԶ. Աստուածածին գերագոյն: չմբ. ԴԶ. Ուրախ լեր մայր անճառ: Յ. եւ Ռ. Գիւտ եղիւս: Բարդուղիմ.	5 18

Հ. 0.

ՕԿՈՍՏՈՍ

Ն. Լ.

Նեայ, Եամբդէսի, Տու-
քիկոսի եւ Ռատիկոսի:
05. ԳԶ. Զարիական
մահ: Հրց. Մրա. ԳԿ.
Որ զհրաշակաւ: ՄԿ.
ԴԶ. Յնծայ պսօր: ՃԷ.
ԳԶ. Պայծառացիք ե-
կեղ: ՀԻԲ. ԴԿ. Մար-
տիրոս եւ վկայ Քրիս:
Յ. եւ Ռ: Գիշտ Գծտայ
Ս. Աստուածածնի:



ՍԵՂՏԵՄԲԵՐ

ԻԲ 1 ԳԷ. ԳԿ. Սրբոց մար- 13 26
գարէն, եզեկեկեկե,
եզրի. եւ Զաքարիայի

Հ. 0.

ՆՍԻԱՍՍԱՐԴ

Ն. Լ.

Հօրն Յովհաննու Մը-
կրտչի: 05. ԱԿ. Որ
զԱստուածային. սր:
ՄԵԶ. ԴԶ. Անարատ
կոյս: ՄԿ. Է ՀԻԲ. ԴԶ.
Որ զյառաջագոյն: ՃԷ.
ԱԶ. Ճառագայթ: Յ.
եւ Ռ. Սիւեօնի Սիւեա-
կեցաոյն:

ԻԳ 2 ԴԷ. ԴԶ. ՊԿ: Հրց. ԱԿԷ. 14 27
ԲԿ. Մանկունքն գե-
րեալք:

ԻԳ 3 ԵԷ. ԴԿ. Սրբոցն Յով- 15 28
հաննու Կարապետին
եւ Յօբայ արդարոյն:
05. ԳԶ. Զմարգարէ.
սր: ՄԿ. Է ՀԻԲ. ԴԿ.
Մարգարէնց գերա:
ՃԷ. ԴԿ. Այսօր ցնծայ:

ԻԵ 4 ՈԼԲ. ԱԶ. ՊԿ: Հրց. ՀԻԲ. 16 29
ԴԶ. Որ փառօք Հօր:

ԻԶ 5 ՇԲ. ԱԿ. Նեկեղ սուրբ 17 30
Ժողովոյն՝ երեք հա-
րիւր տասն եւ ութ
հայրապետացն: 05. ԳԶ.
Այսօր սրբոց հայրա-
պետոց. սր: ՄԿ. ԳԶ.

Հ. 0.	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Ն. Լ.
	ՈՎ ՀՐԱՉԱԼԻ: ՃԶ. ԴԶ. Ս. յօր ԵՐԼՆԱՅՆՈՅՆ, ՀԻՐ. ՍԶ. ՍՈԼՐԸ ԵՄ ՄԵՐ: Յ. ԵՁ Ռ. ԶԱՔԱ- ՐԻԱՅ ՄԱՐԳԱՐԻԻՆ:	
	● ՄՆ. ԼՍ. Ժ. 8. Բ. 54: ՀԱՂԱՆԵՐ:	
ԻԵ 6	✠ ԿԻՐ. ԲԶ. Գ. ՂԼՆԻ ՍՈԼՐԸ ՍՍՄՈԼԱԾԱԾՆԻ. ՀՐԳ. յՐԲ. ԳԿ. ՍՆՃԱ- ՈԼԵԼԻ ԲՆՈԼԹԻԼՆ: ՀԻՐ. ՅՈՐ. ԲԶ. Ի ՂԵՐԵՂՄԱՆ, Ե ԵԿԼԻՆ Ի ՂԵՐԵՂՄԱՆ: ԲԱՐԵԿԵՆՂԱՆ Ս. ԽԱՂԻ ՎԱՆՈՅ: Յ. ԵՁ Ռ. ՄԻՔԱ- ՅԵԼԻ ՌԻԵԼՄԱԿ. Ի ԳԻՉՊՈ- ՐԷԱ ՄՈՆ ԱՐՄՈՅԻԿԻԳ:	18 1
ԻԸ 7	ԲԶ. ԲԿ. Մ. ՕՐ ԱԿ. ԽՃ: ՀՐԳ. ԱՊԶ. ԲԿ. ՏԵՐ ԱՍ- ՄՈԼԱԾ ՀԱՐԳՆ ՄԻՐՈՅ: ՅԵՐԵԿ. ՆԻՍԱՆԿ. ԱԿ. ՈՐ ՆԱԽԻՄԱՅ:	19 2
ԻԹ 8	✠ ԳԶ. ԳԶ. Բ. ՕՐ ԱԿ. ԽՃ: ԽԱՂԻ: ՏՕՆ ԾՆԵՂԵԱՆ ՍՈԼՐԸ ՍՍՄՈԼԱԾԱԾՆԻ	20 3

Հ. 0.	ՀՈՌԻ	Ն. Լ.
	Ի յԱՆՆԱՅԵ. ՕԶ. ԳԿ. ԵՐ- ԳԵԳԵՐ. ՍՐ: ՃԶ. ԳԿ. ԾԱՈԼ ԿԵՆԱՅ: ՀԻՐ. ԴԶ. ՆՈՐ ՍԻՕՆ: Յ. ԵՁ Ռ. ԾԵՆԵԿ Ս. ԱՍՄՈՇԱԾԱԾ- ՆԻ:	
Լ 9	ԴԶ. ԳԿ. Գ. ՕՐ ԱԿ. ԽՃ: ՀՐԳ. ԱՊԶ. ԲԿ. ՍՆՃԱ- ԿԱՆՅՆ ՂԶՄՅՆ: Յ. ԵՁ Ռ. ՅՈՎԱԿԻՄԱՅ ԵՁ ԱՆՆԱՅԻ:	21 4
Ա 10	ԴԶ. ԴԶ. Գ. ՕՐ ԱԿ. ԽՃ: ՀՐԳ. ԱՊԶ. ԳԶ. ՓԱ- ՈԼԱՐԵԿԱԼ ԱՆՈՒՆ ԶՈ: ՏՕՄ Ե ՅԱՅՈՄ. ՀՈՌԻ:	22 5
Բ 11	ՈԼՐ. ԳԿ. Ե. ՕՐ ԱԿ. ԽՃ: ՀՐԳ. ՀՆԳ. ԳԿ. ՅԱԼԻ- ՄԵՆԻԳ ՍՍՄՈԼԱԾ: ԱՆՆԱՆԱՄԱՆ, ՄԻԼ Ե ԳԻ- ՉԵՐ ՀԱՆՈՍԱՐ: ՄՆԱ. ԱԼ- ՆԱՆԱՅԻՆ ԱՆԻՍՐ. ԵՁ ԱԿԻՂՐԵ ԸՆԶԱՂՈՐԷԱՆ ԶՈՐԳԵ ՆԵՂՈՍԻ: ☀ Ի ԱԶԻՈՆ:	23 6
Գ 12	ԵՐ. ԱԶ. ՏՕՆ ԵԿԵՂԵԳԼՈՅ Ի ՆԱԼԱԿԱՄԻՍ ՍՐԵՂ ԽԱՂԻՆ: ՕԶ. ԲԿ. Ի ՎԵ-	24 7

Հ. 0.

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Ն. Լ.

բայ վիմի. ար: Մեծ. Աջ.
Մեծացուցանեմք: Մկ.
և ձշ. Ա. Կ. Մեղան քո
տէր: Հմբ. Աջ. Որ զա-
նարատ. (յառհանն):
Նաակատիք:

Ա. Բ. Բ. Բ. 18, Բ. 2:
Անծրել:

Գ. 13 ✠ Կեր. Ա. Կ. ԽԼԶՎԵ- 25 8
ՐԱՅ: Հա. Շր. Գջ. Զո-



բուլթիւն սուրբ խաչի.
Ոհ. Աջ. Որ զանարատ

Հ. 0.

ՀՈՌԻ

Ն. Լ.

բաղուկ. ար: ձշ. Գ. Կ.
Յաղթող եւ զնոր:
Յերեկ. թափոր: Հմբ. Գջ.
Զօրութիւն:

Ե. 14 ✠ Բջ. Բջ. Տօն խաչի: 26 9
Ոհ. Գջ. Զօրութիւն.

ար: Մեծ. Մայր Լուսոյ:
ձշ. (Ողոր): Գջ. Ի յերկ-
նից երեւեալ. Հմբ. Բ. Կ.
Խաչն կենարար: Յի-
շատակ մեռելոց: Յ. եշ
Ռ. Խաչկերաց, որոց եշ
պահք այսօր:

Զ. 15 Գջ. Բ. Կ. Տօն եկեղեց- 27 10
ւոյ: Ոհ. Բ. Կ. Խաչն կե-

նարար. ար: Հրց. Գջ.
Ուրախ լեր: (Շողակա-
թիւ): Մեծ. Ուրախա-
ցիք Աստուածածին:
Մկ. (Խաչի) Բ. Կ. Որ յա-
թու փառաց: ձշ.
(Ողոր): Գջ. Որ հաս-
տատեցեր: Հմբ. Գջ.
Ուրախ լեր:

Է. 16 Գջ. Գջ. Պհ. Տօն եկե- 28 11
ղեղւոյ: Ոհ. Գջ. Ու-

Հ. 0.

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Ն. Լ.

բախ լեր: Հրց. ԳԶ.
Այսօր պայծառ. ար:
ՄԿ. (խաչի) ԳԶ. Փայտ
կենաց: ՃԶ. ԳԶ. Այսօր
ուրախացեալ: ՀԺ. ԲԿ.
Անպատուս:

Ը 17 ԵԶ. ԳԿ. Տօն եկեղեց- 29 12

ւոյ: ԾԶ. ԲԿ. Անպա-
տուսն, և Որ Համա-
գլոյդ: Հրց. ԳԶ. Այսօր
ցնծան. (Տապաւակին):
ՄԿ. (խաչի) ԳԿ. Յաղ-
թող եւ զնոր: ՃԶ. ԳԶ.
Այսօր ցնծան: ՀԺ.
ԲԶ. Անապական: ԱԳ.
Թիբայ (4):

Թ 18 Ուր. ԳԶ. ՊԿ. Տօն խչ: 30 13

ԾԶ. ԲԶ. Անապական.
ար: ՄԵԺ. ԴԶ. Մայր
լուսոյ: ՄԿ. (խաչի) ԴԶ.
Ի ստուենգանելն Աղա-
մայ: ՃԶ. ԳԿ. Ով քա-
ռաթեւ: ՀԺ. ԳԶ. Որ
ծագեցեր:

Ժ 19 ՇԲ. ԳԿ. Տօն խաչի: ԾԶ. ԳԶ. Որ ծագեցեր. ար: Ի 14

ՄԵԺ. Աստուածածին

Հ. 0.

ՀՈՌԻ

Ն. Լ.

պայծառ: ՄԿ. Ս...
Պարունակեալ: ՃԶ. ԴԿ.
Սուրբ զխաչ քո:
ՀԺ. ԳԿ. Այսօր երե-
ւոսմն: Ն. Տ. Հոկտեմ:
ԺԱ 20 ✱ Կեր. ԱԶ. Բ. զԿնի 2 15

Ս. Խաչի: Հրց. Յար.
ԴԶ. Որ եկիր կամաւ:
ՄԵԺ. ԴԶ. Աթոռ քրո-
քեական: ՃԶ. Յար. ԱԶ.
Զթագաւորն փառաց:
ՀԺ. Յար. ԱԶ. Ընդ
կանայսն: Բարեկենդան
Վարդայ խաչի:

Ⲅⲟ Լր. Լո. Ժ. 5. Բ. 45:
Փոխիսական:

ԺԲ 21 ԲԶ. ԱԿ. պԿ. Արքոցն Մա- 3 16

մասայ, Փիլիկտիմոնի
եւ Սիմէօնի Սիւնակե-
ցւոյն: ԾԶ. ԱԿ. Յամե-
նայն ժամ: Հրց. Մր...
ԱԶ. Զքեզ արդար: ՄԿ.
ԱԿ. Ճգնաւորն փրիս-
տոսի: ՃԶ. ԱԿ. Ի տա-
ճարի Հանդատեան:
ՀԺ. ԱԿ. Պարծանք

Հ. Օ.	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Ն. Լ.
	Հաւատոյ:	
ԺԳ 22	ԳԶ. ԲԶ. պՀ. Սրբոց կուսանացն փեփրոնեայ, Մարիանեայ եւ Հոռշանայ դստեր մեծին վարդանայ: Օհ. ԲԶ. Օրհնեն զքեզ Աստուած: Հրց. Մրտ. ԱԿ. Սուրբ Աստուած արարիչ: ՄԿ. և Հմբ. ԴԿ. Յեշատակ ֆրիստոսի: ձշ: ԲԶ. Ուրախանամ հրեշտակք:	4 17
ԺԴ 23	ԴԶ. ԲԿ. պՀ. Հրց. ԱԿ. ԳԶ. Փառաւորեալ է անուն քո: Թ. Եւ Ռ. Յղուքիշն Ս. Կարապետին:	5 18
ԺԵ 24	ԵԶ. ԳԶ. պՀ. Սրբոց Հայրապետացն՝ Բարադամու, Անթիմոսի եւ Երանոսի: Օհ. ԳԶ. Զարիական մահ, Հրց. Մրտ. ԴԶ. Որք Հաղորդեցան: ՄԿ. և Հմբ. ԳԶ. Հանդիսացեալք: ձշ. ԳԶ. Զառաջնորդս:	6 19

Հ. Օ.	ՀՈՌԻ	Ն. Լ.
ԻԶ 25	Ուր. ԳԿ. պՀ. Հրց. Հնգ. ԱԿ. Գոհաբանեալք:	7 20
ԻԷ 26	ՇԲ. ԴԶ. Սրբոցն Գեորգայ զօրավարին եւ Ադոկատոսի եւ Ռամանոսի երգեցողին: Օհ. ԱԿ. Ամենասուրբ երրորդ. Հրց. Մրտ. ԳԿ. Զինուորուիւնք: ՄԿ. և ձշ. ԴԶ. Ով սուրբ Գէ: Հմբ. ԱԿ. Նշանաւ ամենա. (յատեանն): Եւ Ռ. Ննչումն Յովհաննոս աշտարակի:	8 21
ԺԸ 27	Ճ Կիր. ԴԿ. Գ. զԿնի Ս. Խաչի: Տօն վարդայ որբոյ Խաչի: Օհ. ԱԿ. Նշանաւ ամենայաղթ. սր: ձշ. ԳԶ. Քեզ ֆրիստոսի կաթու: Հմբ. ԳԶ. Հրաշափառ տեսութիւն, Հարսանիք:	9 22
	Ս. ըն. Ժ. 12. Բ. 24: Մերթ ձիւն մերթ անձրեւ:	
ԺԹ 28	ԲԶ. ԱԶ. Սրբոցն Դաւթի Դմնեղոյն, եւ	10 23

Հ. 0.

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Ն. Լ.

վկայեցն Ղամբէտոսի եւ
 Ղամբէտուհւոյն: 05. Ա. 2.
 Ժողովեալքս ի յիշա-
 տակ: Հրց. Մրտ. Ա. 4.
 Որ բարձրեալդ ես:
 Մկ. և Հմբ. Բ. 4. Լցեալ
 Աստուածայ: Ճ. Մրտ.
 Ա. 2. Պարծեցցին:

Ի 29

Գ. 2. Ա. 4. Սրբոցն եւս-
 տաթէտոսի եւ կնոջ նո-
 րա, Թէտիհատոսի եւ
 երկուց որդւոցն, եւ
 սրբոց կուսանացն եր-
 մանեայ, եւ հեքտա-
 ուինեայ: 05. Ա. 4. Յա-
 մենայն ժամ: Հրց.
 Մրտ. Բ. 2. Անոխակալ
 Մկ. Ա. 4. Ճգնաւորք
 ֆրիստոսի: Ճ. Ա. 4. Ի
 տաճարի հանդստեան:
 Հմբ. Ա. 4. Յաղթող նա-
 հատակքն ֆրիստոսի:
 Հր. Բերոշո, Տօն քա-
 շոշքեան, եւ ծոմ
 մեծ:

11 24

Ի 30

Գ. 2. Բ. 2. Պհ: Հրց. Ա. 4. 12 25

Հ. 0.

ՀՈՌԻ

Ն. Լ.

Գ. 2. Օրհնեալ ես Տէր
 եւ փառաւորեալ:
 Թ. և Ռ. Լոշա. մերոյ. Ս
 Ս. Ս. Գրիգորի եւ կոշ-
 սանացն Հռիփսիմեանց
 եւ Գայիւսեանց:



ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ

Ի Բ

Ե. 2. Բ. 4. Սրբոց իշխա-
 նացն Սահակայ եւ Հա-
 մաղասայ: 05. Բ. 4.
 Շնորհեա մեզ ֆրիստ.
 Հրց. Մրտ. Բ. 2. Ընդ
 սուրբս քո: Մկ. և Հմբ.
 Դ. 4. Արիացեալք: Ճ.

13 26

Հ. 0.	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Ն. Լ.
	Մբ. ԲԿ. Հրաշափառ ճգնութեամբ: Յ. Էռ. Բ. Ահա՛նեայ առաքելոյն:	
ԻԳ. 2	Ուր. ԳԶ. ՊՀ: Հրց. Հնդ. ԲԶ. Որ թաղաւորդ:	14 27
ԻԴ. 3	Շբ. ԳԿ. Սրբոց եօթա- նասուն եւ երկու ա- շակերտացն Գրիստո- սի: Օհ. ԴԿ. Իմաստու- թիւն երկնային. սր: ՄԿ. ԴԿ. Ս. Առաքեալք: ձշ. ԱԿ. Որ սիրողը էք: Հմբ. ԱԶ. Սուրբ հո տէր, և Ի քէն հայ- ցեմք:	15 28
ԻԵ. 4	✠ Կիր. ԳԶ. Դ. զկնի Ս. Խաչի: Հրց. Յար. ԴԶ. Որ բարեբանեալ: ՄԷԺ. Աստուածածին դերագոյն: Հմբ. ԴԶ. Ահադին:	16 29
	● Մն. Լս. Ժ. 22. ր. 35: Խառն եղանակ:	
ԻԶ. 5	ԲԶ. ԴԿ. Սրբոցն փոկա- սու հայրապետին եւ	17 1

Հ. 0.	ՀՈՌԻ	Ն. Լ.
	Երանոսի հետեւողին Առաքելոյն: Օհ. ԴԿ. Ի յիշատակ վկայից: Հրց. Մբ. ԲԿ. Օրհ- նեմք զքեզ: ՄԿ. ԴԿ. Որք եկեալ եմք: ձշ. ԴԿ. Այսօր եկեղեցի Քրիստոսի: Հմբ. ԴԿ. Երբորդութեանն սի- րող: Հր. Քասդէշ. (30 օր):	
ԻԷ. 6	ԳԶ. ԱԶ. Սրբոց կուսա- նացն՝ Թեկղի, վառ- վառեայ եւ Պեղե- զեայ: Օհ. ԱԶ. Ժո- ղովեալքս Ի յիշատակ: Հրց. Մբ. ԲԿ. Որք Ի մարտի: ՄԿ. և Հմբ. ԴԿ. Քեւ պարծի: ձշ. ԱԶ. Պարծեսցին. Յ. Էռ. Բ. Թօմոյի առաքելոյն:	18 2
ԻԸ. 7	ԴԶ. ԱԿ. ՊՀ: Հրց. Աղշ. ԴԶ. Հարցն մերոց Աստուած:	19 3
ԻԹ. 8	ԵԶ. ԲԶ. Սրբոցն Պան- դաւեւոնի բժշկին, Եր- մողեայ քահանային եւ	20 4

Հ. 0.	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Ն. Լ.
	Եւպրատսեայ կուսին, 05. 02. Օրհնեն զքեզ Աստուած. Հրց. Մրո. ԴԶ. Որք զտանջանս, ՄԿ. և ՀԻՐ. ԴԿ. Յիշա- տակ Քրիստոսի, ՃԶ. 02. Ուրախանան հը- րեշտակք:	
1. 9	Ուր. ԲԿ. ՊՀ: Հրց. ՀԵԳ. 21 5 ԲԿ. Արարիչ եւ մար- դասէր: Յ. ԵՁ Բ. Յա- կովբայ Տէառն Էդթօր:	
Ա. 10	ՇԲ. ԳԶ. Սրբոց Թարգ- 22 6 մանչաց վարդապե- տացն մերոց, Մեսրով- պսց, Եզեիէի, Մովսի- սի քերթողին, Գաւ- թի անյաղթ փեղիսո- փային, Գրեգորի Նա- րեկացւոյն եւ Ներսի- սի ԿԼայեցւոյն: 05. ԱԿ. Որք զարդարեցին. ԵԴ. ՄԿ. ԴԶ. Նմանեալ: ՃԶ. (Ողոր). ԴԶ. Որ զշնորհս: ՀԻՐ. ԱԶ. Սուրբ ես տէր: Տօժ. և Յայսմ. ՍԱՀՄԻ:	

Հ. 0.	ՍԱՀՄԻ	Ն. Լ.
Բ. 11	✠ ԿԻՐ. ԳԿ. Ե. զԿնի 23 7 Խաչի: Հրց. Յար. ԴԶ. Որ Ի քառակերպեան. ՄԷՃ. Խորանայարկ. ՀԻՐ. Յար. ԳԿ. Չաս- տուածային եւ զքո յարուլթիւնդ: Յ. ԵՁ Բ. Փիլիպոսի առաքե- լոյն:	
Գ. 12	ՅԶ. ԴԶ. Գիւտ Նշխա- 24 8 րաց սրբոյն Գրիգորի- սի Աղուանից կաթու- ղիկոսի, եւ սրբոց Հար- ցըն Թաթլոյ, Վարոսի եւ Թովմասոս, Անտո- նի եւ Կրօնիդեայ եւ Եօթն խոտաճարակա- ցըն, որք յիննակնեայ վանսն կատարեցան: 05. ԴԿ. Արմատ ճշմա- րիտ: Հրց. (Թուանցն). ԱԿ. Որ զԼոյս: ՄԿ. ԴԿ. Աստուածային հաւա- տոյ: ՃԶ. ԳԿ. Հովիւ քաջ: ՀԻՐ. ԲԶ. Յա- ւուրս վերջին:	

Հ. 0.	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Ն. Լ.
	Առ. քռ. Ժ. 6. Բ. 46: Յրտային հողմուկը:	
Գ 13	Գ. 2. Գ. 4. Սըբոց առա- քեւոցն. Անանեայի, Մատթէի, Բառնաբայ, Փիլիպպոսի, Յովհան- նու, Շեղայի, եւ Սիւ- ղիանոսի: 05. Գ. 4. Ի- մաստուծիւն. աբ: Մ. 4. Է Հմբ. Ա. 4. Աշակերտք Քրիստոսի: ձ. 2. Ա. 4. Որ սիրողդ էք:	25 9
Ե 14	Գ. 2. Ա. 2. Պ. 5. Հրց. Ա. 4. 2. Գ. 2. Օրհնեալ ես Տէր Աստուած հարցն.	26 10
2 15	Ե. 2. Ա. 4. Սըբոցն Գիո- նեսիոսի Արիսպադա- ցւոյն, եւ առաքե- ւոցն՝ Տիմոթէոսի եւ Տիտոսի: 05. Գ. 4. Ի- մաստուծիւն. աբ: Մ. 4. Է Հմբ. Ա. 4. Աշակերտք: ձ. 2. Ա. 4. Որ սիրողդ էք:	27 11
Ե 16	Ուր. Բ. 2. Պ. 5. Հրց. Հնդ. Գ. 2. Օրհնեմք գրեղ:	28 12

Հ. 0.	ՍԱՀՄԻ	Ն. Լ.
	Յ. Է. 2. Ռ. Դռնկիւնոսի հարիշբապետին:	
Ը 17	Շբ. Բ. 4. Սըբոց Աւե- տարանչացն Մատթէո- սի, Մարկոսի Դուկա- սու եւ Յովհաննու: 05. Գ. 2. Երանելի սուրբ. աբ. Մ. 5. Ա. յսօր նոր: Մ. 4. Ա. 4. Աշակերտք: ձ. 2. Ա. 4. Որ սիրողդ էք: Հմբ. Ա. 2. Սուրբ ես տէր, Է Ի քէն հայցեմք:	29 18
Թ 18	✠ Կիր. Գ. 2. 2. զկնի Խաչի: Հրց. Յար. Գ. 2. Յորժամ Ի խաչին: Հմբ. Յար. Գ. 2. Իւղա- բեր, Այսօր յարու- ծիւն եւ Ի խաչանիշ: Յ. Է. 2. Ռ. Դռնկասոչ Ա- ւետարանչին:	30 14
Ժ 19	Բ. 2. Գ. 4. Սըբոցն Դուն- կիանոսի հարիւրապե- տին, որ հաւատաց Ի խաչելուծիւնն Քրիս- տոսի, եւ Յովսեփայ Աստուածահօրն, Յով- սեփայ Արեմաթացւոյն	31 15

Հ. 0. ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ Ն. Լ.

Եւ բարեկամին Գրիս-
տոսի Ղազարու, եւ
քերցն նորա Մարթա-
յի եւ Մարիամու: 05.
ԴԿ. Իմաստուծիւն. սր:
ՄԿ. ԴԿ. Յովսէփ քեզ
հաւա: ձշ. ԴԶ. Յովսէփ
ճշմարիտ: ՀՃԲ. Յար.
ԴԿ. Իւղարեքից կա-
նանցն: Յ. եւ Ռ. Յո-
վէլէայ մարգարէին:

ⲉⲓⲁⲓ Լր. Լս. Ժ. 45, ր. 57:
Հողմ եւ անձրեւ:

Ս. 20 ԴԶ. ԴԶ. Սրբոցն՝ Թէո-
դիտոնի քահանային,
եւ Զենոնի զինաւո-
րին, եւ Մակարայ, Եւ-
դոքսեայ եւ Ռամելայ:
05. ԴԶ. Այսօր յեշա-
տակ: Հրց. Մբ. ԴԶ.
Յուսացեալք: ՄԿ. ԴԶ.
Զքեզ կարդային: ձշ.
ԴԶ. Ճգնուծիւնը սըր-
բոց: ՀՃԲ. ԴԶ. Յիշա-
տակ: Լ: Տօն ամենայն
սրբ: Ն. Տ. Նոյեմբեր:

Հ. 0. ՍՍՀՄԻ Ն. Լ.

ՁԲ 21 ԴԶ. ԴԿ. Պհ: Հրց. Առշ.
ԴԶ. Օրհնեալ ես տէր:
Լ. Համօրէն Ենչեցեղոց:
ՁԳ 22 ԵԶ. ԱԶ. Սրբոց Խարի-
թեանց եւ վկայեցն
Արտեմեայ եւ Գրիս-
տափորի, եւ երկուց
կանանցն կալինիկեայ
եւ Ակիւլինեայ: 05.
ԱԶ. Ժողովեալքս: Հրց.
Մբ. ԴԶ. Սուրբ ես
տէր: ՄԿ. և ՀՃԲ. ԴԿ.
Այսօր ընդ անմարմ-
նոցն: ձշ. ԱԶ. Յնծա-
ցեալ քերկրի: Յ. եւ
Ռ. Հրաշակեալս պատ-
կերին սոշրբ Աստուծո-
յ. ճաճին Ղազարոս:
ՁԴ 23 Ուր. ԱԿ. Պհ: Հրց. Հնդ.
ԴԿ. Բանդ. Աստուած:
ՁԵ 24 ՇԲ. ԲԶ. Սրբոց երկո-
տասանից վարդապե-
տացն, Ռէթէոսի, Գիո-
նեսիոսի, Սեղբեստրո-
սի, Աթանասի, Կիւր-
զի երուսաղէմացւոյն,
Եփրեմի Խորին Ասոր-

Հ. 0.	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Ն. Լ.
	Լոյ, Բարսղի Կեսարաց- Լոյն, Գրեգորի Նի- տացԼոյն, Գրեգորի աս- տուածաբանին, Եպի- փանու ԿիպրացԼոյն, Յովհաննու Ռսկեբե- րանին եւ Կիւրղի Ա- ղէքսանդրացԼոյն: 05. Ա. Կ. Որք զարդարե- ցին. ար: Մ. Գ. 2. Հան- դիսացեալք: ձ. Գ. 2. Ա. յօր երկնայնոցն: Հ. Գ. Ա. 2. Հրաշակերտ. (յառեան):	
Ժ. 25	✠ Կեր. Բ. Կ. Լ. զկնի Խաչի. Գիւտ Խաչ, 05. Ա. 2. Հրաշակերտ. ար: ձ. Բ. 2. Ա. յօր խնդրի: Հ. Գ. Բ. 2. Ապուխե- ցսք: Հարստիք:	6 21
Ժ. 26	Բ. 2. Գ. 2. Սրբոցն՝ Անաս- տասայ քահանային, եւ Վարդսի եւ Թէոդո- րիտեայ եւ որդւոց նորա, եւ որք ընդ նմա կատարեցան: 05. Գ. 2. Զարիական մահ, Հրց.	7 22

Հ. 0.	ՍԱՀՄԻ	Ն. Լ.
	Մբ. Գ. Կ. Ա. 2. քեղ Աստուած: Մ. Գ. 2. Ա. յօր յիշատակ: ձ. Գ. 2. Պայծառացիք ե- կեղեցի: Հ. Գ. Գ. 2. Զա- րիական մահ սրբոց:	
Ժ. 27	Գ. 2. Գ. Կ. Սրբոց Հիպի- րիքեանց՝ որք ի Սա- մուսատ կատարեցան, եւ Սեւեռիանոսի Սե- բաստացԼոյն, Բաբելայ Ծերոյն եւ 84 աշակեր- տաց նորին: 05. Գ. Կ. Ա. յ- սօր Հրեշտակաց, Հրց. Մբ. Գ. Կ. Որ զհրաշա- փառ: Մ. Գ. Կ. Ընդ զուարթունս: ձ. Գ. Կ. Ճգնաւորք ճշմարիտք: Հ. Գ. Գ. Կ. Նահատակք յաղթողք:	8 23
	☪ Վ. 2. ք. Ժ. 4. ր. 8: Անաստաս:	
Ժ. 28	Գ. 2. Գ. 2. Պ. Կ. Հրց. Ա. 2. Գ. Կ. Սուրբ Աստուած հայր:	9 24
Ի. 29	Գ. 2. Գ. Կ. Սրբոցն Յով-	10 25

Հ. 0.

ՀԱՅՏԵՄԲԵՐ

Ն. Լ.

Հաննու Ոսկերերան
Հայրապետին: 05. Ա. Կ.
Որք զարդարեցին. սր:
Մկ. Դ. Ե. Ս. Որ յա-
նրակիզըն: ձ. Գ. Զ.
Զառաջնորդս: Հմբ.
Դ. Զ. Նմանեալ Մով-
սիսի:

ԻԱ. 30 Ուր. Ա. Զ. Պհ. Հրց. Հնգ. 11 26

ԻԲ. 31 Եբ. Ա. Կ. Տօն ամենայն 12 27

սրբոց՝ Հնոց եւ Նո-
րոց, յայտից եւ ան-
յայտից: 05. Դ. Զ. Երա-
նելի սուրբ: Հրց. Մրա.
Դ. Ե. Ա. Զ. քեզ Աստու-
ած: Մեծ. Դ. Ե. Նահա-
պետացն: Ողոր. (Մարգ.).
Դ. Զ. Որ աւետաւոր:
Տր. (Վարդ). Դ. Զ. Այսօր
երկնայնոցն: Մկ. (Կուս)
Դ. Ե. Յիշատակ Քրիս-
տոսի. և (Մրա). Որք
եկեալ եմք: ձ. Բ. Զ.
Պարծանք. և (Յարգ).
Աստուած փրկիչ մեր:
Հմբ. Ա. Զ. Ուրբ ես:

Հ. 0.

Ն. Լ.



ՆՈՅՆՄԲԵՐ

ԻԳ. 1 Կեր. Բ. Զ. Ը. զԿնի 13 28

Խաչի: Հրց. Յար. Դ. Ե.
Որ զամենաղօր: Մեծ.
Աստուածածին մայր
եւ կոյս: Հմբ. Յար. Բ. Զ.
Զայն աւետաւոր.
Հարսանիք:

ԻԴ. 2 Բ. Բ. Սրբոցն՝ Ստե- 14 29

փաննոսի Հռովմայ Հայ-
րապետին, եւ քահա-
նայիցն, եւ սարկաւա-
դացն, եւ Ժողովրդ ո-
ցըն: 05. Բ. Ե. Շնորհեա
մեզ Քրիստոս. Հրց.
Մրա. Ա. Զ. Զքեզ ար-
դար: Մկ. Դ. Զ. Յնծայ
այսօր: ձ. Դ. Զ. Զա-

Հ. 0.	ՆՈՑԵՄԲԵՐ	Ն. Լ.
	ռաջնորդւս: Հմբ. ԴԿ. Մարտիրոս եւ վկայ Քրիստոսի:	
ԻԵ 3	ԳԶ. ԳԶ. Սրբոցն Ազեփ- սիմեայ եպիսկոպոսին եւ Յովսեփայ քահա- նային: Այիթալայ սար- կաւագին: Եւ Պղա- տոնի վկային: Օհ. ԳԶ. Զաբիական մահ սրբոց: Հրց. Մբ. Ա. Կ. Սուրբ Աստուած արարիչ: ՄԿ. ԳԶ. Այսօր յիշա- տակ: ՃԶ. ԳԶ. Պայծա- ռացիք եկեղեցի: Հմբ. ԳԶ. Զաբիական մահ:	15 30
	● Մն. Լ. Ժ. 40. Բ. 49: Ձիւն:	
ԻԶ 4	ԳԶ. ԳԿ. Պհ. Հրց. Ա. ԿԶ. ԳԿ. Աստուած բարձ- րեալ ազաւոր: Հմբ. Թերեա (29 օր):	16 1
ԻԵ 5	ԵԶ. ԳԶ. Սրբոց Հայրա- պետացն՝ Մեարոփա- նոսի. Աղէքսանդրոսի	17 2

Հ. 0.	ՍԱՀՄԻ	Ն. Լ.
	Եւ Պողոսի խոստովա- նողին: Եւ սրբոց նո- տարացն Մարկիանո- սի եւ Մարտիրոնի: Օհ. ԳԶ. Այսօր յիշա- տակ սրբոց: Հրց. Մբ. ԳԶ. Որք հաղորդե- ցան: ՄԿ. ԳԶ. Այսօր երկնայնոցն: ՃԶ. ԳԶ. Զառաջնորդւս: Հմբ. ԳԶ. Հանդիսացեալք:	
ԻԸ 6	Ուր. ԳԿ. Պհ. Հրց. Հնդ. ԳԿ. Յաւիտենից Աստ: Յերեկ. Կախատեալ. ԲԿ. Որ յանէից. սր:	18 3
ԻԹ 7	Շբ. ԱԶ. Սրբոց Հրեշ- տակապետացն Գաբ- րիէլի եւ Միքայէլի եւ ամենայն երկնային զօ- րացն: Օհ. ԲԿ. Որ յա- նէից. սր: Մեծ. Մայր եւ կոյս: ՄԿ. ԳԿ. սո. Երկնաւոր հօտ: ՃԶ. ԳԿ. Այսօր ուրա- խացեալ: Հմբ. ԱԶ. Սուրբ ես տէր: Եւս Յ. Եւ Ռ:	19 4

Հ. 0.	ՆՈՅՆՄԱՆԵՐ	Ն. 1.
1. 8	✠ ԿԵՐ. ԱԿ. Թ. զԿՆԻ Խաչի: ՀԵՅ. ՅԱՐ. ԴԿ. ԱյՍՕՐ ցնծան: ՄԷՃ. Աստուածածին պայծ: ՀԻՔ. ՅԱՐ. ԱԿ. Յա- րուցեալ եւ սքանչեւի Հրեշտակն,	20 5
Ա. 9	ԲԶ. ԲԶ. ՍՐԲՈՅՆ՝ ՄԵ- ԼԽՈՍԻ ԱՆՈՒՅՈՐԱՅ ՀԱՅ- ՐԱՎԵՐԻՆ, ՄԻՆԱՍԱՅ ԵԳԻՍՏԱՅԼՈՅՆ, միւս ՄԵԼԻՏՈՍԻ ԵԱԽՍԿՈՎՈ- ՍԻՆ, ԲՈԼՐԱՅ ԶԱՀԱ- ՆԱՅԻՆ ԵՒ ՇԻՆՈՒ ԱՍՐ- ԿԱԼԱԴԻՆ: Օհ. ԲԶ. ՕՐՀՆԻՆ զԶԵԳ ԱՍ- ՏՈՒԼԱԾ: ՀԵՅ. ՄԼԹ. ԱԿ. ՈՐ ԲԱՐՃԵՐԷԼԴ ԵՍ, ՄԿ. ԲԶ. ՓԱՈՒԼՈՐԻԿԱԼԴ: ՃԶ. ԳԶ. ԶԱՈՒԶՆՈՐԴԱ: ՀԻՔ. ԲԶ. ԶԶԵԳՏԵՐ: Լ. ԸՆԺԱՅՈՒՄՆ Ս. ԿՈՅԱԻՆ. ՏՈՒ. Լ. ՅԱՅՈՒ. ՏԻԷ:	21 6
Բ 10	ԳԶ. ԲԿ. ՍՐԲՈՅՆ՝ ԴԵ- ՄԵՐՈՐԵԱՅ ՎԿԱՅԻՆ ԵՒ ԲԱՍԻԼԻՍԿՈՍԻ ԶԱՀԱ- ՆԱՅԻՆ: Օհ. ԲԿ. ՇՆՈՐ-	22 7

Հ. 0.	ՏՐԷ	Ն. 1.
	ՀԵՍ մեղ ԲԵՐԽԱՏՈՍ, ՀԵՅ. ՄԼԹ. ԲԶ. ԱՆՈ- ԽԱԿԱԼ: ՄԿ. ԲԿ. Ի ՓԱՈՒՍ պարծեացին: ՃԶ. ԲԿ. ՀՐԱՂԱՓԱՈՒ ՃԶՆՈՒԹԵՐԱՄԸ: ՀԻՔ. ԲԿ ՈՐ պսակիչդ ԵՍ:	
	—	
	Գ-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՃ ՕԾՄԱՆ ՎԵՀԱՓԱՌ ԵՒ ՍՐԲԱԳՆԱԿՈՅՆ. Տ. Տ. ՄԱԿԱՐԱՅ ԱԶԳԱՍԷՐ ՀԱՅՐԱՎԵՐԻ ԱՄԻՆԱՅԻՆ ՀԱՅՈՅ:	
	—	
	☀ յԱՂԵՂՆԱՐԻՆ:	
	☾ ԱՌ. ԲՈ. Ժ. 19, Բ. 50: ՅՐԱՂՆՈՆԷ ՀՈՂՄՈՆԵՐ:	
Գ 11	ԳԶ. ԳԶ. ՊՀ: ՀԵՅ. ԱԿԶ. 23 ԳԶ. ՀԱՐՑՆ մԵՐՈՅ ԱՍ- ՏՈՒԼԱԾ ՈՐ ապրե:	8
Գ 12	ԵԶ. ԳԿ. ՍՐԲՈՅՆ ԳՈՒ-	24 9

Հ. 0.	ՆՈՅՆՄԱՐՆԵՐ	Ն. Լ.
	ըրիսոսայ. Սամուէնա- սայ, Աբիբայ սարկա- ւադին, Ռամանոսի միայնակեցին. Ման- կանն Խոստովանողի եւ Հիւսիքոսի զինա- ւորին, Թ՛. Գ. Կ. Այսօր հրեշտակաց դասը: Հրց. Մրտ. Բձ. Ընդ սուրբս քո: ՄԿ. ԳԿ Ընդ զուարթունս: ձձ. ԳԿ. Ճգնուողը ճըձ: ՀՖր. ԳԿ. Այսօր մար- տիրոսաց դասը:	
Ե 13	Ուր. ԳՁ. ՊՀ: Հրց. Հնգ. Ե ԱՁ. Օրհնեալ ես դու Քրիստոս: Յ. Էձ Թ. Յովնան. Ոսկերչական.	25 10
Զ. 14	ՇԲ. ԳԿ. Սրբոց առա- քելոցն Անդրէի եւ Փիլիպպոսի, Թ՛. ԳՁ. Երանելի սուրբ. սր: ՄԿ. ԱԿ. Աշակերտը Քրիստոսի: ձձ. ԱԿ. Որ սերողդ էք: ՀՖր. ԱՁ. Սուրբ ես տէր, և Ի քէն հայցեմք:	26 11

Հ. 0.	ՏՐԷ	Ն. Լ.
Ե 15	✠ Կիր. ԱՁ. Ժ. զԿնի Խաչի: Հրց. Յար. ԱՁ. Որ եկիր Ի փրկութիւն: ՀՖր. ԱՁ. Որ անճառ- (ցվերջն): Բարեկենդան Յիսնակի պա- հաց: Յ. Էձ Թ. Պառք Եմնդ եան:	27 12
Ը 16	ԲՁ. ԱԿ. պՀ: Հրց. Ապշ. ԴՁ. Հարցն մերոց Աստ- ուած. Որ Ի նեղ: Յ. Թ. Մատթեոսի աշե- տարանչիւն. Ազ. Համիրայ (1):	28 13
Թ 17	ԳՁ. ԲՁ. պՀ: Հրց. Ապշ. ԴՁ. Օրհնեալ ես յաւ:	29 14
Ժ 18	ԴՁ. ԲԿ. պՀ: Հրց. Ապշ. ԴՁ. Որ յամենայնի ցու:	30 15
	Ⓢ Լր. Լս. Ժ. Ա. Բ. 44: Ամպամած:	
ԺԱ 19	ԵՁ. ԳՁ. պՀ: Հրց. Ապշ. ԴՁ. Ճշմարտապէս: Ն. Տ. Դեկտեմբեր:	1 16
ԺԲ 20	Ուր. ԳԿ. պՀ: Հրց. Հնգ. ԱԿ. Գոհաբանեմք: ՅԷ- րեկ. Նիսնկ. ԱԿ. Որ նա-	2 17

Հ. 0.	ՆՈՅԵՄԲԵՐ	Ն. Լ.
	խիմաց իմաստու- թեամբ.	
ժԳ 21	✱ ՇԲ. ԳԶ. Ընծա- յուամն սուրբ Աստուա- ծածնի ի տաճարն: Օհ. ԳԿ. Երգեցէք. սր: ձշ. ԳԿ. Ծառ. կենաց: ՀՃԲ. ԴԶ. Նոր սիօն: Եւս Յ. Էւ Ռ:	3 18
ժԳ 22	✱ ԿԵՐ. ԳԿ. Ա. Յիւնա- կի: ԱԶ. ՅԳ. ՍԳ. Օրհնեալ ես տէր Աս- տուած. ՀՃԲ. ԴԿ. Հրեշտակացն դասը, եւ հրեշտակ քո Տէր: Հաբանիք:	4 19
ժԵ 23	ԲԶ. ԱԶ. Սրբոց կուսա- նացն Յուլիանեայ եւ Վասիլուհեայ, Օհ. ԱԶ. Ժողովեալքս: Հրց. ՄԲ. ԲԿ. Օրհնեմք դքեդ տէր: ՄԿ. Է ՀՃԲ. ԳԿ. Յիշատակ Բրիս- տոսի: ձշ. ԱԶ. Պար- ծեցցին: Ըմբռնող:	5 20
ժԶ 24	ԳԶ. ԱԿ. Սրբոցն Ղուն-	6 21

Հ. 0.	ՏՐԷ	Ն. Լ.
	կիանոսի քահանային, Տարադրոսի, Պրոպո- սի, Անդրոնիկոսի, Ո- նեասիմեայ, եւ պլոց աշակերտացն Պօղոսի: Օհ. ԳԿ. Իմաստութիւն. սր: ՄԿ. Է ՀՃԲ. ԱԿ. Աշա- կերտք Բրիստոսի: ձշ. ԱԿ. Որ սերողը էք: ԴԶ. ԲԶ. ՊԳ: Հրց. ԱԿ: ԴԶ. Տէր Աստուած մեր՝ որ Հաստ: Ե ՎԵ. ԲԸ. Ժ. 15. Բ. 52: Փոփոխական:	
ժԵ 25	ԵԶ. ԲԿ. Սրբոցն Կղե- մայ Հայրապետին եւ Բազարատայ Տոռո- մենայ եպիսկոպոսին: Օհ. ԲԿ. Շնորհեա մեզ Բրիս: Հրց. ՄԲ. ԴԶ. Որ զանչափ քո: ՄԿ. Է ՀՃԲ. ԴԶ. Մանկունք նոր: ձշ. ԴԶ. Զառաջ- նորդս: Լ. Յղո՜թիշն սոաբք Աստուածաժնի: ՈԼ. ԴԶ. ՊԳ: Հրց. ՀԷԿ. ԲԶ. Որ Թաղաւորդ:	7 22
ժԸ 26	ԵԶ. ԲԿ. Սրբոցն Կղե- մայ Հայրապետին եւ Բազարատայ Տոռո- մենայ եպիսկոպոսին: Օհ. ԲԿ. Շնորհեա մեզ Բրիս: Հրց. ՄԲ. ԴԶ. Որ զանչափ քո: ՄԿ. Է ՀՃԲ. ԴԶ. Մանկունք նոր: ձշ. ԴԶ. Զառաջ- նորդս: Լ. Յղո՜թիշն սոաբք Աստուածաժնի: ՈԼ. ԴԶ. ՊԳ: Հրց. ՀԷԿ. ԲԶ. Որ Թաղաւորդ:	8 23
ժԹ 27	ՈԼ. ԴԶ. ՊԳ: Հրց. ՀԷԿ. ԲԶ. Որ Թաղաւորդ:	9 24

Հ. 0.

ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Ն. Լ.

Յերեկ. Նախանահ. ԳՁ.
Երանելի սուրբ. սր:

Ի 28 ✱ ՏՔ. ԳԿ. Սրբոց ա- 10 25

ռաքելոց եւ առաջին
լուսաւորչացն մերոց,
Թադեոսի եւ Բարդու-
ղիմէոսի: Օհ. ԳՁ. Ե-
րանելի սուրբ. սր:
(Թագ). Այսօր դաւար:
ձշ. Ա. Կ. Որ սիրողդ-
եք: Հ. Բ. Ա. Չ. Սուրբ ես
տէր, և Ի քեզ հայցեմք:

ԻՍ. 29 ✱ Կեր. ԴՁ. Բ. Յես- 11 26

նակի: Հրց. Յար. Ա. Կ.
Անսկզզքն բանդ: Հ. Բ.
Յար. ԴՁ. Որ Ի վերդ-
ես: Հարսանիք:

ԻԲ 30 ԲՁ. ԳԿ. Սրբոցն Գեւա- 12 27

րիոսի եպիսկոպոսին,
եւ Մերկեռիոսի զինա-
ւորին, Օհ. ԴԿ. Ի յիշա
տակս վկայից, Հրց.
Մբա. ԳԿ. Ձինուորու-
թեւնք: ՄԿ. և Հ. Բ. Ա. Չ.
Ձինաւորն Քրիստոսի:
ձշ. ԴԿ. Այսօր եկեղե-
ց. եւ Ռ. Անդրէի առար:

Հ. 0.

Ն. Լ.



ԳԵՎԵՄԲԵՐ

ԻԳ 1 ԳՁ. Ա. Չ. Սրբոցն Յա- 13 28

կովկայ եւ Իրաւափա-
ռայ: Օհ. Ա. Չ. Ժողո-
վեաւքս: Հրց. Մբա.
ԲԿ. Ողբ Ի մարտի, ՄԿ.
Ա. Չ. Ձինաւորն Քրիս-
տի: ձշ. Ա. Չ. Յնծացեալ
բերկրի: Հ. Բ. Ա. Չ. Ա-
ռաքինասէր վարուք:
Յ. եւ Ռ. Նաշոռմայ
մարգարէին:

ԻԴ 2 ԴՁ. Ա. Կ. Պհ. Հրց. Ա. Կ. 14 29

ԳՁ. Որ զերիս մանկ,
Յ. եւ Ռ. Ամբակոռմայ
մարգարէին:

4. 0.

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Ե. Լ.

Տաճ. Մուհարրեմ, և տա-
րեմուտ, 1305, Թուա-
կանին նոցա:

● Մն. 10. Ժ. 23. ր. 5:
Փոփոխական:

ԻԵ 3 ԵՁ. ԲՁ. Սրբոց Հարցն 15 1

Եգեպտացւոց. Պօղոսի,
Պօղոս, Մակարայ,
Եւագրի, Յօզաննու
Գբնեցւոյն, Յօզաննու
կարճագասակին, Նե-
ղոսի, Աքսենի, Սիսիա-
նու, Դանիէլի, Սրա-
պիոնի, Մակարիոսի,
Պիմէնի, եւ այլոց սըր-
բոց Հարցն: 05. ԱՁ.
Որ գերադանցեալ.
սր: Մկ. և Հմբ. ԲՁ.
Պարծաճք եկեղ: ՃՁ.
ԲՁ. (Ողոր-) Որ ան-
մարմնական վարուք:
Յ, եւ Ռ. Մոփոխեաց
մարգարէի:

Հր. Սերաբ. (30 օր):

ԻԶ 4 Ուր. ԲԿ. ՊԳ: Հրց. Հնգ. 16 2
ԲԿ. Սրաբից եւ մար:

Հ. 0.

ՏՐԷ

Ե. Լ.

ԻԵ 5 ՇԲ. ԳՁ. Սրբոցն Նիկո- 17 3

ղայոսի Զմիւռնացւոյ
եւ Գրիգորի սքանչե-
լագործ Հայրապետա-
ցըն եւ միւս Նիկողա-
յոսի Հայրապետին, եւ
Մեւռնայ եպիսկոպո-
սին: 05. ԱԿ. Ուր զար-
դարեցին, սր: Մկ. ԳԿ.
Ստ. Հիացան անմարմ:
ՃՁ. ԲՁ. Որ լուսով:
Հմբ. ԱՁ. Սուրբ ես
տէր:

ԻԸ 6 ✠ Կեր. ԳԿ. Գ. Յիսն. 18 4

Հրց. Յար. ԲՁ. Որ Թա-
ղաւորդ. ես: Հմբ. Յար.
ԳԿ. Առեալ եւ մեր:
Բարեկենդան սուրբ Յակո-
բայ պահօց: Յ. եւ Ռ.
Նիկողայոսի սքանչեա-
ցործ հայրապետին:

ԻԹ 7 ԲԷ. ԳՁ. պԳ: Սրբոցն Մե- 19 5

նասայ՝ Երմոգէնեայ,
Գրաբոսի, եւ կամա-
ւոր աղքատացն Յօ-
զաննու եւ Աւեքսիա-
նոսի: 05. ԳՁ. Այսօր

Հ. 0.

ԴԵՎՏԵՄԲԵՐ

Ն. Լ.

յիշատակ սրբոց: Հրց.
Մրա. Գ. 2. Որք զտան-
ջանս: Մ. 4. և Հ. Բ. Բ. 4.
Զյիշատակ: ձ. 2. Գ. 2.
Ճգնուլթիւնք սրբոց:

Լ.

8

Գ. 2. Դ. 4. պհ: Սրբոցն
կուռնելիոսի հարիւ-
րապետին, եւ Շմաւոնի
ազգականին Բրիստոսի,
Պողիկարպոսի հայրա-
պետին Զմիւռնոյ, եւ
սրբոց վկայիցն որք
յարեւելսկատարեցան:
0հ. Դ. Ի յիշատակս
վկայից քոց: Հրց.
(Եթանասիրէն). Դ. 4. Որ
ի հօրէ: Մ. 4. և Հ. Բ. Ա. 4.
Աշակերտք Բրիստոսի:
ձ. 2. Ա. 4. Որ սիրողք էք:
Յերեկ. Նախատօնակ. Ա. 4.
Որ նախիմաց:

Ա.

9

✠ Դ. 2. Ա. 2. պհ: Յղու-
թիւն սուրբ Աստուա-
ծածնի ի յԱնայէ:
0հ. Գ. 4. Երգեցէք. սր.
ձ. 2. Գ. 4. Մառ կենաց,
Հ. Բ. Դ. 2. Նոր սիօն:

20

6

21

7

Հ. 0.

ՔԱՂՈՑ

Ն. Լ.

Եւս Թ. Եւ Ռ. Գոմ. և
Յայսմ. ՔԱՂՈՑ:

Զմեռնամուտ և արեւա-
դարձ Այծեղջեր: Յերեկն
սկսանի երկարիւ և գի-
շերն կարճանալ: Մհմ.
Ձեմեկրի որ է առաջիկ
օր քառասնօրեայ առա-
ջիկ մասիկ ձմերսն:

Բ 10

Ե. 2. Ա. 4. պհ: Սրբոցն
Եւստրատիոսի, Օգ-
սենտիոսի, Եւգինէոսի.
Ովբէստեսի եւ Մար-
դարիոսի: 0հ. Ա. 4.
Յամենայն ժամ: Հրց.
Մրա. Դ. 2. Յուսա-
ցեալքն: Մ. 4. և Հ. Բ.
Բ. 4. Որ զհուր սիրոյ:
ձ. 2. Ա. 4. Ի տաճարի
Հանգստեան:



Այծեղջիւրն:



Առ. քու. Ժ. 8. ր. 14:
Յրտագին աւուրք:

Գ. 11 Ուր. Բ. 2. պհ: Հրց. Հնգ. 23 9

Հ. 0.	ԳԵԿՏԵՄԲԵՐ	Ն. Լ.
	ԴՁ. Օրհնեմք զհայր: Յերեկ. Նխտօնակ. ԳԿ. Յաղթող. սր:	
Դ 12	ՇԸ. ԲԿ. Սրբոցն Յակո- բայ ՄԺԾնայ հայրա- պետին, Մարուգէի ճղնաւորին, եւ Մեղի- տոսի եպիսկոպոսին: Օհ. ԳԿ. Յաղթող. սր: ՃՁ. ԴԿ. Որ յանապատէ: Հմբ. ԱԶ. Սուրբ ես տէր:	24 10
Ե 13	Ճ Կեր. ԴՁ. Գ. Յիսն, Հրց. Յար. ԲԿ. Անըս- կիզըն Աստուած: Հմբ. Յար. ԴՁ. Փառաւո- րեալ է: Լ. Ծն. Քրիս:	25 11
Չ 14	ԲԶ. ԴԿ. Սրբոց հայրա- պետացն՝ Իզնատիոսի, Աղդէի եւ Մարուգեա- յի եպիս: Օհ. ԳԿ. Այ- սօր Հրեշտա. Հրց. Մրա: ԴՁ. Որք հաղորդեցան: ՄԿ. և Հմբ. ԴՁ. Որ հը- րաւիրեցեր զյառաջ: ՃՁ. ԴՁ. Զառաջնորդս: Լ. Առեփանեոսի նախ:	26 12

Հ. 0.	ՔԱՂՈՑ	Ն. Լ.
Ե 15	ԴՁ. ԴՁ. Սրբոցն Թէո- պոմպայ եպիսկոպոսին եւ Թէոմիայ վկային, եւ Հորից զինուորացն Բասողի, Եւսեբի, Եւ- տիգի եւ Բասիլիդեայ: Օհ. ԴՁ. Այսօր յիշա- տակ սրբոց: Հրց. Մրա. ԴՁ. Սուրբ ես Տէր: ՄԿ. ԴՁ. Զքեղ կար- դային: ՃՁ. ԴՁ. Ճշդ- նութիւնք սրբոց քոց: Հմբ. ԴՁ. Յնծուծիւն է այսօր:	27 13
Ը 16	ԴՁ. ԴԿ. Պհ. Հրց. Ապ. ԴԿ. Աստուած հարցն մերոց:	28 14
Թ 17	ԵԶ. ԱԶ. Սրբոց կուսա- նացն՝ Ինդոսի Դոմ- նայի եւ Դղերիկոսի քահանային, եւ եր- կուց բիւրուցն, որք պրեցան յեկեղեցին Նիկումիդացոց: Օհ. ԱԶ. Ժողովեալքս: Հրց. Մրա. ԴԿ. Առ քեղ Աստուած: ՄԿ. և Հմբ.	29 15

Հ. 0.	ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ	Ն. Լ.
	ԴԿ. Այսօր ընդ առ- մաբմնոցն: ձշ. Ա.Ձ. Պարծեցցին: Յ. Եռ Ռ. Դաւեիէի մարգարէիւ:	
	Ⓢ Լր. Լս. Ժ. 17. ր. 25: Փոփոխական.	
Ժ 18	Ուր. ԱԿ. ՊՀ: Հրց. Հնդ. 30	16
ԺԱ 19	ՇՔ. ԲՁ. Սրբոյն Աբ- գարու Նախավկայ անդրանիկ Թադաւո- րին մերոյ: 0հ. ԱԿ. Որ դերկնաւոր. սր: ՄԿ. ԲԿ. Ով երանելի, ձշ, ԲՁ. (Ողորմ). Աստուած փրկիչ: Հմբ. Ա.Ձ. Սուրբ ես տէր:	31 17
ԺԲ 20	✠ Կիր. ԲԿ. Ե. Յիսն: 1 Հրց. Յար. ԳՁ. Փառաւո- րեալ, Հմբ. Յար. ԲԿ. Քրիստոս յարեալ. (ցվերջն): Ն. Տ. Յռե- վար 1888 Փ. քռա- կանիւ, Լ. Նոր տարի:	1 18
ԺԳ 21	Բշ. ԳՁ. Սրբոցն Աբրա- համու, Խորենայ, Եւ	2 19

Հ. 0.	ՔԱՂՈՑ	Ն. Լ.
	անարծաթ բժշկացն Կողմայի, Եւ Դամիա- նոսի: 0հ. ԳՁ. Չարիա- կան մահ: Հրց. Մրտ. ԴԿ. Որ զհրաշափառ: ՄԿ. ԳՁ. Այսօր յեջա- տակ: ձշ. ԳՁ: Պայծա- ռացիր եկեղեցի: Հմբ. ԳՁ. Չանյաղթելի ճըզ- նաւորացն:	
ԺԴ 22	Դշ. ԳԿ. Սրբոյն Աս- տուածաւորոյ վկային: 0հ. ԳԿ. Այսօր հրեջ- տակաց դաւք: Հրց. Մրտ. Ա.Ձ. Չքեզ ար- դար: ՄԿ. ԳԿ. Ընդ զուարթունս: ձշ. ԳԿ. Ճգնաւորը ճշմարիտ: Հմբ. ԳԿ. Ճգնաւորա- կան աշխատութեանց:	3 20
ԺԵ 23	Դշ. ԴՁ. ՊՀ: Հրց. Աղ. 4 ԴԿ. Օրհնեալ տէր Աստուած: Յերեկոյն նիսնկ. ԴՁ. Յաղթող դատաւ, սր:	4 21
ԺԶ 24	Եշ. ԴԿ. Սրբոցն Դաւ-	5 22

Հ. 0.	ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ	Ն. Լ.
	Թի մարդարէին եւ Յակովբայ առաքելոյն: 05. ԴՁ. Յաղթող գը- տաւ. սր: (Թագ). Այ- սօր դասք: Մկ. և Հմր. ԴՁ. Օրհնեցէք զտէր: ձշ. (Ողորմ). ԴՁ. Ա- նըսկիզբն: Յ. եւ Ռ. ձրագալոյց ծննդեան:	
ԺԷ 25	Ուր. ԱՁ. Պհ: Լրց. Հնգ. ԴՁ. Որ փառօք Հօր: Յերեկ. Նախկ. Գկ. Նա- հատակ: Յ. եւ Ռ. Են. տեսան. եւ ոչսիր ցկ Թռչն: Լ. Յայտնութիւն եւ Մկրտաբիւն տեսան:	6 23
	Ը 42. րո. Ժ. 2. ր. 36: Ձիւն եւ ցուրտ:	
ԺԸ 26	Շբ. Ակ. Սրբոյն Ստե- փաննոսի Նախազկային եւ առաջին մարտի- րոսին: 05. Գկ. Նա- հատակ. սր: (Թագ). Այսօր դասք: ձշ. Դկ. Յնծայ այսօր: Հմբ. ԱՁ. Սուրբ եւ Տէր: Հր. Սեբաստ— (24):	7 24

Հ. 0.	ՔԱՂՈՑ	Ն. Լ.
ԺԹ 27	✠ Կեր. ԲՁ. Զ. Յեան: Հրց. Յար. Գկ. Նախա- յաւիտեան. Հմբ. ԲՁ. Այսօր զուարճ. Յերեկ. Նխատօնկ. ԴՁ. Յնծայ այսօր: Յ. եւ Ռ. Ստեփ. Նախազկային:	8 25
Ի 28	ԲՁ. Բկ. Սրբոց առա- քելոցն. Պետրոսի եւ Պօղոսի: 05. ԴՁ. Յըն- ծայ այսօր. սր: (Թագ). Այսօր դասք: Մկ. Գկ. Որ արփիւհրաշ: ձշ. (Ողորմ). ԴՁ. Ամուրք հաւատոյ: Հմբ. Ստ. Գկ. Որ անպարագիրն: Յերեկային Նախատօնակ. Գկ. Որ էն յէոռ- թեան: Յ. եւ Ռ. Եր- կոչց իւշրոցն որ ի Նիկովիդեայ:	9 26
ԻԱ 29	ԳՁ. ԳՁ. Սրբոց որդւոցն որոտման Յակովբայ ա- ռաքելոյն եւ Յովհան- նու աւետարանչին: 05. Գկ. Որ էն յէոռ- թեան. սր: (Թագ). Այ-	10 27

Հ. 0.

ԴԵՎՏԵՄԲԵՐ

Ն. Լ.

սօր զաւր: Մեծ. Աս-
տուածածին տմա: Մկ.
և Հմբ. Սո. Դկ. Որ
յանստուեր: Յշ. (Ողոր).
Դկ. Որդիքն որոտման:
Բարեկենդան Ծննդեան
պէց: Յ. Էա Ռ. Մաւ-
կանցն Բէքդէհեւի:

ԻՖ 30 ԴԶ. Դկ. ա. օր Ծննդն- 11 28

դեան պահոց: Հրց.
Ապ. Դկ. Հարցն մե-
րոց օրհնեալ եւ տէր:

ԻԳ 31 ԵԶ. ԴԶ. Ը. օր Ծննդ- 12 29

պէց: Հրց. Ապշ. Դկ.
Օրհնեալ տէր Աստ-
ուած օրհնեալ:



ԺԱՄԱՆԵԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻ
ԵՐԵՒԵԼԻ ԱՆՑԻՑ ԻՆՉ ԱՇԽԱՐՀԻ 1)

աւք.

Ի ստեղծմանէ աշխարհի ըստ տօմա-
րին Հայոց. 7542

Ի ջրհեղեղէն 5030

Ի սկզբնաւորութենէ Տէրութեանս
Հայոց Ի Հայկայ 5994

Ի պատերազմէն Տրոյական, ուր մե-
ռաւ Զարմայր իշխան Հայոց. . . 5069

Ի շինութենէ Հոռովմայ. 2636

Ի սկզբնաւորութենէ Թաղաւորու-
թեան Հայոց Ի Պարուրայ. . . 2655

Ի պատերազմէն Աղէքսանդրի Մա-
կեդոնացոյ ընդ Գարեհի եւ ընդ
մերս Վահէի, յորում բարձաւ իշ-
խանութիւն Հայկապանց . . . 2245

Ի սկզբնաւորութենէ Արշակունի Թա-
ղաւորութեան Հայոց Ի Վաղար-
շակայ. 2056

(1) Ուղղուած են Ժամանակագրութեան
սխալներն ըստ աղիւսակի Հ. Մ. Զամչեանի:

Ի Եննդենէ Բրիտանի . . .	1887
Ի հաստատոյ Արգարտի թագաւորին մերոյ ի Բրիտանի եւ ի մտաներոյ Բրիտանէութեան ի Հայս . . .	1855
Ի շինութենէ վաղարշապատու ի վաղարշակայ . . .	4690
Ի Եննդենէ Ս. Գրիգորի երկրորդ Լուսաւորչին մերոյ . . .	1650
Ի շինութենէ Մայր Աթոռոյ Հայաստանեայց Սրբոյ Էջմիածնի . . .	4584
Ի Նիկիոյ Ս. Ժողովոյն . . .	1562
Գիւտ Խաչին ի Հեղինայ . . .	4560
Ի Կ. Պօլսոյ Ս. Ժողովոյն . . .	1506
Ի դիւտոյ Հայերէն ծայնաւոր տառից	1484
Ի բարձմանէ Արշակունի թաղաւորութեան Հայոց . . .	4459
Յեւեհաստի Ս. Ժողովոյն . . .	4456
Ի թարգմանութենէ Աստուածաշունչ զրոց ի Հայ . . .	4454
Ի նաճատակութենէ Սրբոց վարդանանց Հայ. — Աղգային քաջատոյնից . . .	4456
Ի սկզբնաւորութենէ շիրմադործութեան ի Հնդկաստանէ յԵւրոպայ . . .	4550
Ի նորոգութենէ Տօմարիս Հայոց . . .	4556

Ի սկզբ. թուականի Տաճկաց . . .	4505
Ի բաժանմանէ վրաց ի Հայոց . . .	4294
Ի դառնալոյ Անդղիացոց ի քրիստոնէութիւն . . .	4290
Ի սկզբնաւորութենէ պատրիարքութեան Հայոց Երուսաղէմի յԱբրահամ եպիսկոպոսէ . . .	4265
Ի գրաւ եւոյ Մասնաւականաց դէմ . . .	4260
Ի սկզբնաւորութենէ տէրութիւն Ռուսաց . . .	4026
Ի դառնալոյ Ռուսաց ի քրիստոնէութիւն . . .	4045
Ի սկզբնաւորութենէ Բաղրատունի թագաւորութեան Հայոց յԱշոտոյ . . .	4002
Ի բարձմանէ Բաղրատունի թագաւորութեան Հայոց . . .	842
Յառմանէ Երուսաղէմի ի Խաչակրաց . . .	788
Ի վերջին ամիսմ ափրապետելոյ Օսմանցոց Ս. Երուսաղէմի . . .	700
Ի սկզբնաւորութենէ Ռուբինեանց թաղաւորութեան Հայոց ի Կիւիկիայ ի Լիւսնէ Ռուբինեան . . .	689
Յերուելոյ ձինկիղ խանին . . .	685
Ի դիւտոյ Դիւաակին . . .	649
Ի սկզբնաւորութենէ Օսմանեան թագաւորութեան . . .	587
Ի դիւտոյ Կողմնացուցին . . .	585

ի կործանմանէ Անի քաղաքի . . .	568
ի գիւտոյ վառողի . . .	558
ի բարձմանէ Ռուբինեանց թաղաւո- րութեան մերոյ որ ի Կիլիկիայ, եւ ի գիւտոյ թղթաշինութեան . . .	512
ի գիւտոյ թնդանօթին . . .	506
ի Հայսյարշաւելոյ Լանկթամուրոյ . . .	500
ի գիւտոյ տապաղրութեան . . .	447
ի վերջին տեղադրութեանէ եւ ի վե- րահաստատութեանէ ընդհանրական Հայրապետական Աթուոյանեայն Հայոց ի Ս. Էջմիածին ի Վղրշատ. . .	446
Յառմանէ Կ. Պօլսոյ յՕսմանցւոց . . .	454
ի սկզբնաւորութեանէ պատրիարկու- թեան Հայոց ի Կ. Պօլսի ի Յո- վակիմայ սպիտակաբոյն Պրուսայու . . .	424
ի գիւտոյ Ամերիկայի . . .	595
ի գիւտոյ անուաւոր ժամացուցի . . .	587
ի սկզբնաւորութեանէ աղանդոյ Լու- տերականութեան . . .	570
ի սկզբնաւորութեանէ տապաղրութեան ի Հայս. յետ 127 ամաց գիւտի նորա . . .	520
ի գիւտոյ յշոգեշարժ մերեւայից . . .	497
ի հաստատութեանէ Տպարանի եւ տապաղրութեան ի Ս. Էջմիածնի . . .	116
ի գիւտոյ օրապարիկ գնալոյն . . .	107

ի գիւտոյ Ստէրէօտոյի . . .	90
ի գիւտոյ Կալիֆանութեան . . .	90
ի գիւտոյ պատուաստի մարմնոյ . . .	86
ի գիւտոյ վիմադրութեան . . .	85
ի գիւտոյ շոգեւաւի . . .	83
ի հնարմանէ արաղատիսյ մերքնայի Կ. քիւնութեանէ Լազարեան ճեմարանի ի Մոսկուա . . .	71
ի բացմանէ Դերսիսեան ուսումնա- րանին. ի Տփլիս . . .	62
Յառմանէ Ռուսաց Երեւանի եւ Նահանգաց նորին . . .	60
ի հաստատութեանէ պալատենիային. Յայցելութեանէ Օգոստ. մեծի կայսեր Նիկողայոսի ի սահմանս Հայաս- տանի եւ այլն . . .	50
ի կործանմանէ Ալուուոյ . . .	47
ի գիւտոյ Լուսանկարի . . .	48
ի գիւտոյ Երեւրարական հեռադրին . . .	58
Յայցելութեանէ Օգոստ. մեծի կայսեր Ռուսաց Աղեքսանդր Բ-ի ի Հայ- աստան . . .	57
ի հաստատութեանէ Ազգային Պահմա- նադրութեան Հայոց ի Տաճկաստան . . .	27
ի կործանութեանէ մատենադարանի Ս. Էջմիածնի . . .	27

Ի հաստատու թենէ Մարդասիրական ընկերութեան յանուս Ա. Գրիգորի Լուսաւորչին մտայ ի Բագու. . .	24
Ի շինութենէ Թանգարանաց Ս. . .	49
Ի վերանորոգութենէ Տպարանի Ս. . .	49
Ի հրատարակութենէ Արարատ ամսա- գրոյ Ս. Էջմիածնի	49
Ի բացմանէ Սուէիշեան ջրանցից	48
Ի բացմանէ Հեմարանի Ս. Էջմիածնի.	45
Ի տպագրութենէ ժայնագրեալ Շա- րականին.	44
Ի վերջին դաշնագրութենէն, որ ի Պերլին (1878)	9



Կ Ա Յ Ս Ե Ր Ա Կ Ա Ն

ՏՕՆՔ ՌՈՒՍԱՅ.

ՅՈՒՆՎԱՐ

- 1 Մն. Ն. Կ. Բ. Ալէքսէյ Ալէքսանդրով-
չի:
40 Մն. Ն. Կ. Բ. մեծ Իշխան Պետր
Նիկոլայեւիչի:
24 Ան. Ն. Կ. Բ. Մեծ Իշխանուհւոյ Կսենեայ
Ալէքսանդրովնի.

ՓԵՏՐՎԱՐ

- 5 Մն. Ն. Կ. Բ. Նիկոլայ Կոստանդի-
նովիչի եւ տօն տապեաական նշանաց
սրբոյն Աննայի:
4 Մն. Ն. Կ. Բ. Մեծի Իշխանուհւոյ Վե-
րայ Կոստանդինովնայի:
26 Մն. Օգոստափայլ Կայսեր Աղէքսանդր
Աղէքսանդրովիչի:

ՄԱՐՏ

- 2 Գահակալ. Օգոստ. Կայսեր Ռուսաց Ա-
ղէքսանդր Աղէքսանդրովիչի:
25 Մն. Ն. Կ. Բ. Կսենեայ Ալէքսանդրովնի:

ԱՊՐԻԼ

- 4 Մն. Ն. Կ. Բ. Բարեպաշտ Թագ. Մեծ
Իշխան Ալէքսանդր Միխայելովիչի:
40 Մն. Ն. Կ. Բ. Վլադիմիր Աղէքսանդր-
ովիչի:
17 Մն. Մեծ Իշխան Նիկոլայ Միխայե-
լովիչի:
25 Ան. Ն. Կ. Բ. մեծ Իշխ. Ալէքսանդրայեօ-

- սիֆոփեր. եւ Ալէքսանդրայ Պետրովնի:
27 Մն. Ն. Կ. Բ. Մեծ իշխանի Գէորգի
Ալէքսանդրովչի
29 Մն. Ն. Կ. Բ. Սերգէյ Աղէքսանդրովչի

ՄԱՐԻՍ

- 6 Մն. Ն. Կ. Բ. Ժառանգի Կայսեր Նի-
կոլայ Աղէքսանդրովչի.
11 Ան. Ն. Կ. Բ. Կիրիլ Ալէքսանդրովչի
14 Մն. Ն. Կ. Բ. Մեծ իշխ. Մարի
Պաւլովնայ:
15 Թագադրութիւն Նսցին ԿԱՅՄԵՐԱԿԱՆ
Մեծութեանց Օգոստոսփառ Կայսեր
ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ Գ. ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՈՎՋԻ
եւ Կայսրուհւոյ ՄԱՐԻԱՅ Ֆէոդորով-
ՆԱՅԻ:
20 Ան. Ն. Կ. Բ. Ալէքսէյ Ալէքսանդրովչի
եւ Ալէքսէյ Միխայելովչի:
24 Ան. Մեծի Դքս. Կոստանդին Նիկոլա-
յեւիչ եւ Կոստանդին Կոստանդինովիչի
եւ Մն. Աղէքսանդրա Պետրովնի:

ՅՈՒՆԻՍ

- 1 Մն. Ն. Կ. Բ. Մեծ իշխ. Դիմիտրի
Կոստանդինովիչի:
26 Մն. Ն. Կ. Բ. Մեծի իշխանուհւոյ Ա-
լէքսանդրայ Եոսիֆովնի:
29 Ան. Ն. Կ. Բ. մեծ իշխ. Պաւել Աղէք-
սանդրովիչի, եւ Պետր Նիկոլայեւիչի:

ՅՈՒԼԻՍ

- 5 Ան. Ն. Կ. Բ. Սերգէյ Աղէքսանդրովչի:
11 Ան. Ն. Կ. Բ. Օլգայ Նիկոլայեւիչի եւ
Օլգայ Ֆէոդորովնի եւ Օլգայ Կոստան-
դինովնի:
15 Ան. Ն. Կ. Բ. Վլադիմիրայ Աղէքսան-
դրովչի:

16 Մն. Ն. Կ. Բ. Բար. Թագ. մեծ իշխա-
նուհի Անաստասի Միխայելովնի:

22 Ան. Ն. Կ. Մ. Բ. Թ. Կայսրուհւոյ Մարիա
Ֆէոդորովնի, եւ Մարիա Ալէքսանդ-
րովնի:

24 Ան. Ն. Կ. Բ. Մեծ իշխ. Բարիս
Վլադիմիրովչի.

27 Մն. եւ Ան. Նիկոլայ Նիկոլայեւիչի
անդրանկին, եւ Ան. Նիկոլայ Նիկոլա-
յեւիչի, Կրասնոյն

ՕԴՈՍՏՈՍ

10 Մն. Ն. Կ. Բ. Կոստանդին Կոստանդի-
նովիչի:

14 Մն. Ն. Կ. Բ. Գէորգի Միխայելովիչի:

16 Մն. Ն. Կ. Բ. Եկատարինեայ Միխա-
յիլովնի:

22 Մն. Ն. Կ. Բ. Օլգայ Կոստանդինովնի:

50 Անուանակոյ. Օգոստ. Կայսեր. Աղէք-
սանդր Աղէքսանդրովիչի, եւ մեծ իշ-
խան Ալէքսանդր Միխայելովիչի: Մն. Ն.
Կ. Բ. Օլգայ Նիկոլայեւիչի: Նաեւ տուն
ապիստութեան Ս. Աղէքսանդրի Նեվա-
ցայն:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

8 Մն. Ն. Կ. Բ. Օլգայ Ֆէոդորովնի:

9 Մն. Ն. Կ. Բ. Կոստանդին Նիկոլայեւիչի:

17 Ան. Ն. Կ. Բ. Մեծի իշխանուհւոյ Վե-
րայ Կոստանդինովնի:

21 Մն. Ն. Կ. Բ. Պաւել Աղէքսանդրովիչի
եւ Ան. Ն. Կ. Բ. Դիմիտրի Կոստան-
դինովիչի:

25 Մն. եւ Ան. Ն. Կ. Բ. Մեծ իշխանի
Սերգէյ Միխայելովիչի:

50 Մն. Ն. Կ. Բ. Կիրիլ Վլադիմիրովիչի:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

- 4 Ծն. Ն. Կ. Բ. Բար. Թագ. Մեծ Իշխան
Միխայել Միխայելովի:
5 Ծն. Ն. Կ. Բ. Մարիայ Աղէքսանդրովի:
15 Ծն. Ն. Կ. Բ. Մեծ Իշխան Միխայել
Նիկոլայիովի:

ՆՈՅԵՄԲԵՐ

- 6 Ծն. Ն. Կ. Բ. Նիկոլայ Նիկոլայի-
փիլի կրտսերայն:
8 Ան. Ն. Կ. Բ. Միխայել Նիկոլայիովի:
և Միխայել Միխայելովի: Տօն ամե-
նայն ասպետական նշանաց Թուսաց:
14 Ծն. Ն. Կ. Բ. Մ. Թ. Կայսրուհւոյ Մա-
րիայ Ֆէօդորովի:
16 Ծն. Ն. Կ. Բ. Մեծ Իշխ. Բարիս Վը-
լադիմիրովի:
22 Ծն. Ն. Կ. Բ. Մեծ Իշխ. Միխայել
Ալէքսանդրովի:
24 Անուանակոյ. Ն. Կ. Բ. Եկատարինէ
Միխայելովի:
26 Ան. Ն. Կ. Բ. Գէորգի Ալէքսանդրովի
և Գեօրգի Միխայելովի:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

- 6 Ան. Ն. Կ. Բ. Ժառանգ Նիկոլայ Աղէք-
սանդրովի, Նիկոլայ Կոստանդինովի և
Նիկոլայ Միխայելովի:
16 Ծն. Ն. Կ. Բ. Ալեքսէյ Միխայելովի:
22 Ան. Ն. Կ. Բ. Անաստասյ Միխայելովի:

ՅՈՒՆՎԱՐ.

3. Ս. ԲԱՐՍԵՂ. Հայրապետ
Կեսարացի աշակերտ անուանի Հը-
ռետոր Հայկազուն Պարպրի Աթէն-
քում' Հմտանալով աւելի աստուա-
ծաբանական դիտութեանց, պաշտ-
պան հանդիսացաւ Եկեղեցւոյ' չոր-
րորդ դարում:

Սա շրջագայելով Աղէքսանդ-
րիոյ Պաղեստինու, Ասորւոց եւ Բի-
շաղետաց ձգնաւորաց մեծաբաններ'
հեռացաւ աշխարհային կեանքից
եւ առանձնացաւ Պոնտոսի անա-
պատներէց մին. ուր երկար ժամա-
նակ նուիրեց իւր անձը ձգնուլեան
եւ աղօթից, որի մօտ ժողովեցան եւ
շատերը' հետեւելով նորա հրահան-
գաց եւ կանոնաց: Ս. Բարսեղ ձեռ-
նադրուեց քահանայ Եւսեբիոս ե-

պիսկոպոսից եւ կարգուեց նորան
օգնական Կեսարիայում:

Հալածողն Յուլիանոս կեղծաւո-
րութեամբ սէր ցոյց տուաւ Բարսեղին
իբրեւ իւր ընկերակցի եւ դասակցի
Աթէնքում, որի խորամանկութիւնը
եւ չարութիւնը զգալով սուրբն՝
յանդիմանեց նորա ամբարշտութիւնը
եւ հաւատուրացութիւնը, առ ոչինչ
համարելով նորա թաղն ու ծիրանին
եւ վաղեմի բարեկամութիւնը:

Եւ երբ Յուլիանոս Կեսարիայից
անցնելով՝ Պարսից դէմ պատերազ-
մի կերթար, Բարսեղ իբրեւ քահա-
նայ՝ տուաւ նորան երեք նշխար, զոր
Յուլիանոս արհամարհելով փոխարի-
նեց երեք խուրց խոտով. որին պա-
տասխանեց Բարսեղ համարձակ.
« մենք մեր կերածից քեզ տուինք,
եւ դու քո կերածից մեզ »: Ամբա-
րիշտը սպառնացաւ՝ ի դարձին պա-
տուհասել նորան եւ բնակչաց՝ որոնք

կործանած էին կռսց պատկերները:

Բարսեղ գանձեր ժողովեց, որ-
պէս զի ի դարձին շահէ նորա սիր-
տը բնակչաց վրայ, իսկ ինքն աղօ-
թիւք առ Աստուած դիմեց՝ մեղմա-
ցնել ամբարշտի բարկութիւնը: Յու-
լիանոս իւր ամբարշտութեան պա-
տիժը ստոյնաւով շատերազմի մէջ
վիրաւորուեց, եւ ափով իւր ար-
իւնը դէպի երկինք ցանկելով ասաց.
« կըշտացիր Նազովրեցի՝ Մարիամի
որդի. ան եւ իմ Թաւաւորութիւ-
նը՝ քո ստտուածութեան վրայ »:

Բարսեղ լսելով ամբարշտի մա-
հը՝ եկեղեցւոյ ազատութեան համար
ուրախութեան աօն կատարեց, ժո-
ղոված գանձը աղքատաց բաշխեց
տարեմտի օրը՝ ասելով, « շնորհաւոր
ձեզ նոր տարի եւ բարի կադանդ »:

Եւ երբ Յուլիանոսին արիօսեան
վաղէս յաջորդեց՝ եւ սկսեց հալա-
ծել, Բարսեղ՝ Վրիգոր Նազիազան-

ցւոյ հետ պաշտպանեց եկեղեցին.
առ ոչ ինչ համարելով եւ վաղէսի
հրամանը. ու յաջորդելով Եւսեբիոսին,
իմաստութեամբ կառավարեց
իւր հօտը մինչ ցմահ, տանելով բազմադէմի նեղութեանց, ներքին եւ արտաքին երկպառակութեանց, դործակից եւ խորհրդակից ունելով իրան միշտ՝ Գրիգոր Նազիազանցի աստուածաբանը:

* *
*

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ՆԻԼՍԱԳԻ ԵՂԵՍՅՐ
Ս. Բարսղի զարգանալով ուսմամբ եւ առաքինութեամբ՝ ձեռնադրուեց եպիսկոպոս եւ կարգուեց առաջնորդ Նէոկեսարիոյ կամ Նիւս կոչուած քաղաքին:

Սա դառնալով վաղէսի աքսորանքից, ներկայ եղաւ Կ. Պօլսոյ տիեզերական ժողովին 381 թ. եւ իւր պանշելի ճառախօսութեամբ

նշանաւոր ախոյիան եղաւ հերձուածողաց դէմ. իւր վիճակի մէջ բարեկարգութիւններ մտցնելուց յետոյ՝ գնաց Երոստոլէմ, շրջեց տընօրինական տեղեր, հաստատեց շապերին կրօնի ճշմարտութեան մէջ, եւ ի ծերութեան վախճանեցաւ:

* *
*

Ս. ՍԵՂԵՍՏՐՈՍ Հայրապետ
Հռովմայ, անձնադիր հովիւ ժողովրդոց, քարոզ ճշմարտութեան աւետարանի, ակնածելի հրէից եւ հեթանոսաց եւ հալածող հերձուածողաց, նստեց Հռովմայ աթոռը 314 թ:

Սա մեծն Կոստանդիանոսի աջակցութեամբ Նիկիոյ տիեզերական ժողովը կազմելով 325 թ. հերքեց Արիոսի աղանդը:

* *
*

Ա. ԵՓՐԵՄ ԽՈՒՐԻՆ տառերի. տառաքինի եւ խստակրօն. Եդեսիոյ տառապատից՝ Եդեսիոսի տառապատը երթալով՝ միայնակեցաց հետ ութն տարի ճգնութեան: նուիրեց իւր տանձը, գրեց հոգեւից աղօթագրքեր, դարձոյց շատերը հեթանոսներից եւ արիոսականներից, տալա դառնալով իւր նախկին ճգնարանը, առաջնորդեց իւր շուրջը ժողովուրդ կրօնաւորաց:

Ա. Եփրեմ ուղի միջոց՝ դարմանեց աղքատաց եւ հիւանդաց՝ նոցա համար ողորմութիւն հաւաքելով, եւ վախճանեցաւ չորրորդ դարու վերջերում:

6. ԾՆՈՒՆԴ ԵՒ ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆ ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ ՅԵՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ^{*)}. Հռովմայեցոց Օգոստոս Կայսեր աշխարհագրի ժամանակ, Յովսէփ իւր Մարիամ խօսեցելոյն հետ հաղարէթից՝ Բեթղեհէմ դնաց նոյն աշխարհագրի մէջ գրուելու. եւ բազմութեան պատճառաւ՝ իջեալնելու տեղ չգտնելով. Բեթղեհէմից գուրս մի այրի մէջ բնակուեց:

Հոյն գիշեր ծնաւ Մարիամ իւր որդին Յիսուս, խանձարուրով պատեց եւ դրաւ մսուրի մէջ, Աստուծոյ հրեշտակը երեւնալով նոյն

(*) Բոլոր ազգաց եկեղեցիք, մինչեւ չորրորդ դար՝ միասին կոծնէին Ծնունդ եւ Մրկըրտութիւն. իսկ հինգերորդ դարում բաժանեցին այս երկու տօները՝ Ծնունդը 25 Դեկտ. իսկ Մրկըրտութիւնը՝ 6 Յունվարի. բայց Հայաստանեայց եկեղեցին անփոփոխ պահեց այս սուրբելական աւանդութիւնը՝ ուսած Ս. Գրիգոր Լուսաւորչից:

այրի մօտ՝ իրանց հօտը պահպանող հովիւներին՝ աւետեց տաւելով. «Ծնաւ ձեզ այսօր փրկիչ. եւ ահա ձեզ նըշան. կդռնէք մանուկ, պատած խանձարուրով եւ մսուրի մէջ դրած», ապա հրեշտակաց բազմութիւնք երեւնալով սկսան երգել՝ «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ եւ յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն»։ Հովիւները գտան նորածին մանկան մսուրի մէջ եւ երկրպագեցին։

Արեւելեան կողմից՝ աստղի առաջնորդութեամբ երեք մոգեր եկան Յիսուսին երկրպագելու եւ հասնելով Երուսաղէմ՝ յայտնեցին Փրկչի ծնունդը. զոր գտնելով Բեթղեհէմի այրի մէջ երկրպագեցին, ընծայելով ոսկի, կնդրուկ եւ զմուռ. եւ հրեշտակի պատուէրով վերադարձան իւրեանց աշխարհ՝ առանց յայտնելոյ Հերովդէսին, որ կուգեր նենգութեամբ սպանել Յիսուս մանկան։

Յովսէփ եւս հրեշտակի ազդամամբ իմանալով Հերովդէսի նենգութիւնը՝ Մարիամին եւ Սանկան՝ փախուց Եգիպտոս. եւ նորա մահից յետոյ դարձաւ Նազարէթ. ուր Յիսուս բնակուեց առանց յայտնելոյ իւր անձը աշխարհի։

Յիսուս երեսներորդ տարին Նազարէթից գալով Յորդանան՝ մկրտաւ Յովհաննէս մկրտչից՝ եւ երբ Զրից դուրս եկաւ, Հոգին սուրբ ազանակերպ իջաւ նորա վերայ, եւ Հայրը վկայեց թէ՛ «Դա է՝ որդի իմ՝ սիրելի ընդ որ հաճեցայ»։



13. ԹԼՊԱՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԻՒՆ ՏԵԱՌՆ. Քրիստոս ութերորդ օրը Թլպատուեց՝ հնազանդելով օրինաց, եւ կոչուեց Յիսուս. իւր անձի օրինակաւ սորվեցուց մեզ հնազանդիւ

աստուածային պատուիրանաց, օրինաց եւ եկեղեցական կանոնաց, որով միայն մարդիկ կարող կը լինին մեռութեան կապ ունենալ Աստուծոյ հետ:

15. ԾՆՈՒՆԴ Ս. Յովհաննու Մկրտչի. Զաքարիա քահանայն՝ որ Աբելայի դասակարգից էր *)՝ եւ իւր Եղիսաբէթ կինը՝ աստուածապաշտ եւ երկիւղած Աստուծոյ, ծերացած՝ զաւակ չունէին:

Երբ Զաքարիան խուսկ կմատու-

(*) Դաւիթ թագաւորը Ղեւտական ցեղի պաշտօնէութեան մէջ կարգ մտցնելով Ի. Դ. դասակարգի բաժանեց, ամեն մի ցեղի զընթաց համեմատ, որ Աստուծոյ խորանի սպասաւորութիւնից զուրկ չմնան, եւ վիճակաւ կարգաւորեց պաշտօնը՝ իւրաքանչիւրին մի մի եօթնեակ, Աբիա ութերորդ դասակարգից լինելով, Զաքարեան եւս նոյն դասակարգին կապականւի:

դռնէր տաճարի մէջ. Աստուծոյ հրեշտակը յոնկարծ երեւելով ասաց, « քո աղօթքը Աստուած ընդունեց՝ Եղիսաբէթ կինդ պէտք է ծնանի որդի, որի անունը Յովհաննէս կընես, որ՝ մօր արգանդից Հոգւով սրբով լցուած, թէ ծնողաց եւ թէ շատերին ուրախութեան պատճառ կըսուին »:

Զաքարիան տաքալուտեց, եւ հրեշտակն ասաց, որովհետեւ դու Աստուծոյ ամենակարողութեան վերայ տարակուսեցիր, պապանձուած կմնաս՝ մինչեւ մահուակի ծննդեան օրը. ապա աներեւութացաւ. Զաքարիա պապանձուեց:

Եւ երբ Եղիսաբէթ ծնեց՝ եւ թւապաշտութեան օրը՝ կուղէին ի յիշատակ հօր անունը Զաքարիա դնել. (Զաքարիային՝ համրութեան համար մեռածի կարգն էին դասած) Եղիսաբէթ սուրբ Հոգւոյ ազդմամբ

պիղեց՝ անուանը Յովհաննէս դը-
նել, որը հաստատեց եւ Զաքարիա՝
տախտակի վրայ գրելով, իսկոյն
բացուեցաւ լեզուն. փառաբանեց
Ս.ստուծոյ՝ եւ մարդարէական հո-
գւով լցուած՝ ասաց, « հասած
է ժամանակը, քրիստոս աշխարհ
պիտի գայ՝ որի կարապետ եւ յա-
ռաջընթացն է սա »: Այս լուրը տարա-
ծուելով հրէաստանի լեռնակողմերը՝
ամէնքը զարմացած կասէին, « Ինչ
պիտի լինի այս մանուկը »:



17. Ս. ՊԵՏՐՈՍ Հայրապետ Ա-
ղէքսանդրացի, պատրիարք Աղէք-
սանդրիոյ, առաքինի, ջատագով
քրիստոնէական հաւատոյ, սիրելի
եւ պատկառելի ժողովրդոց:

Սորա պատրիարքութեան ժա-
մանակ Դիոկղետիանոս դրդուած
իւր փեսայ Մաքսիմիանոսից, քրիս-

տոնէութեան հալածման հրաման
հանեց. դիմադրողները սրոյ՝ հրոյ՝
սովու եւ աքսորանաց մատնելով:
Այս հալածանքը՝ Դիոկղետիանոսի
եւ նորա դահակից Հերակլ Մաքսի-
միանոսի օրից տեւեց՝ մինչեւ երկ-
րորդ Մաքսիմիանոսի օրը եւ աւելի
սաստկացաւ արեւելեան կողմերը՝
առաջին Մաքսիմիանոսի քեռորդի՝
երրորդ Մաքսիմիանոսի ժամանակ:

Առըր Պետրոս Պատրիարք,
կյորդորէք հաւատացեւոց՝ հաստա-
տուն մնալ քրիստոնէական կրօնի
մէջ. բայց կռապաշտութեան յա-
րած Միկիտիոս եպիսկոպոսի, չա-
րախօսութեամբ ամբաստանեցաւ
Մաքսիմիանոսի առաջ, իբրեւ քր-
իստոնէութեան ջատագով եւ կը-
ռապաշտութեան խափանող. կա-
լանաւորեցան վեց հարիւրի չափ
եկեղեցւոյ պաշտօնեայք եւ նահա-
տակեցան դառն տանջանօք, իսկ

Ս. Պետրոս փախստական ղնաց Մեջադետաց եւ Պաղեստինոս կողմեր՝ ուր կքարոզէր եւ կհաստատէր շատերին կրօնի ճշմարտութեան մէջ, ընթացակից ունեւորով ծերոսնի սարկաւազն Աբիսողոմ:

Ս. Պետրոս տեսնելով բազմաթիւ քարոզչաց նահատակութիւնը եւ անհովիւ ժողովրդոց կրօնական տաքնալը, դարձաւ Սղէքսանդրիա Աբիսողոմի հետ, քարոզել եւ համարձակ արհամարհել հեթանոսական մոլորութիւնը:

Մաքսիմիանոս լսելով այս, զօրականներ ուղարկեց սպանել, որք ժողովրդոց դիմադրութեան հանդիպելով, բանտարկեցին: Երանելին որպէս զի բազմաթիւ անմեղ արեանց պատճառ չլինի, կամովին մատնեց իրան Մաքսիմիանոսի չար կամքին, եւ տարուելով Երնջոց կոչուած դաշտը՝ դժբախտեց:

Ս. ՎԼԱՍ եպիսկոպոս Սեբաստացի, առաջնորդ Սեբաստիոյ, աներկիւղ կզօրացնէր եւ կքաջաւերէր նահատակները՝ Դիոկղետիանոսի հալածանաց ժամանակ, եւ յաճախ սցցելութեամբ բանտարկելոց կմխիթարէր եւ կմատակարէր նոցա՝ փրկորար խորհուրդը մարմնոյ եւ արեան Տեառն Յիսուսի, յորդորելով աներկիւղ տանել ամէն նեղութեանց՝ Աստուծոյ սիրոյ համար:

Երբ մեծն Կոստանդիանոսի ժամանակ հալածանքը փոքր առ փոքր դադարելու վերայ էր, 308 թ. կրկին սաստկացաւ Կոստանդիանոսի քեռսյր ամբարիշտ Նիկիանոսի երեսից Սեբաստիոյ կողմերը՝ ուր աստուածաշնորհութիւնը ծաղկած էր, եւ իւր անօրէն նպատակին՝ ընտրեց խաւարասէր Ագրիկոլայոս հեղինակին, թշնամին քրիստոնէից, դատուար եւ հրամանատար Սեբաստիոյ,

տալով նորան գործակից լուսիսս
չարասէրը իբրեւ տեսուչ եւ ոստի-
կան աշխարհին:

Սեբաստիոյ հաւատացեալք լսե-
լով այս, փախստական ամրացան
անառիկ վայրեր, որոց հետ եւ
Վլաս եպիսկոպոս փախստական
գնաց բնակուեց Արգիսոյ լեռան
մի սյրի մէջ, նուիրելով իւր անձը
աղօթից եւ խստագոյն ճգնութեանց:

Ագրիկոլայոս իմանալով եր-
նելոյն տեղը՝ բերել տուաւ Սեբաս-
տիա, սպառնացաւ թողուլ աս-
տուածալաշտութիւնը եւ ընդունել
կուոց երկրպագութիւնը: Վլաս տ-
ներկիւղ արհամարհեց եւ դառն
տանջանաց մատնուելով գլխատուեց:

19. Ս. ԱՆՏՏՈՆ անգլուներէ ա-
նապատական մեծատուն ծնողաց
ղաւակ, ծնունդ երրորդ դարու,
վաճառեց հայրենի ստացուածքը,
մի մասը թողուց քրոջ, զոր եւ յանձ-
նեց կուսանոցի խնամատարութեան,
եւ մնացածը բաժանելով կարօ-
տելոց, առանձնացաւ Եգիպտոսի
անապատը՝ իւր շինեց վանք, աղօ-
թից եւ խստակրօն կենաց հետեւե-
լով՝ օրինակ եղաւ բոլոր անապա-
տականաց:

Սուրբն Անտօն նմանող լինելով
Եղիայի եւ Յովհաննու, մտաւ քա-
րայրերի մէջ, եւ ոմտեա մարդ-
կանցից՝ 35 տարի ճգնութեամբ
անցուց, յաղթելով ամէն փորձու-
թեանց, որից խրախուսուած շա-
տերը՝ շինեցին խրճիթներ նոյն լե-
ռան վերայ՝ եւ կրօնաւորեցան նորա
ձեռաց տակ:

Երբ 310 թ. սատկացաւ հա-

լածանքը Եդիպտոսի մէջ, իւր դըւ-
խաւոր աշակերտաց հետ եկաւ Ա-
ղէքսանդրիա՝ գործակից եւ նա-
հատակակից լինելու սրբաց, յոր-
դորելով՝ չվախենալ տանջանքից եւ
չզրկուել յաւիտեանական կեանքից:
Եւ կրկին դառնալով իւր առաջնա-
բանը՝ պարապեց աղօթից եւ ճըդ-
նութեանց, եւ վախճանեցաւ նոյն
առանձնաբանի մէջ:

20 Ս. ԹԷՈԴՈՍ մեծ զօրավար՝
Վաղէս եւ Վաղէնտիանոս կայսե-
րաց Ժամանակ, երկու անգամ դի-
մեց Հայաստանի վրայ, առաջին ան-
գամ՝ զիջանելով մեծն Ներսիսի ա-
ղաչանաց՝ մարդասիրութեամբ վերջ
տուաւ Վաղէսի եւ Արշակի մէջ
ծագած խռովութեան, իսկ երկրոր-

դին՝ տարաւ իւր հետ մեծն Ներ-
սիսին Կ. Պօլիս, որ Վաղէսին Ար-
շակի հետ հաշտեցնէ, բայց Վաղէս
արիոսեան լինելով՝ անմարդաբնակ
կղզի արսորեց սրբոյն 378. թ:

Թէոդոսիւր քաջութեան համար
սիրելի եղաւ արքունիքում, եւ նա-
խանձաւոր շատերին, որի համար խոյս
տուաւ Սպանիա իւր հայրենիք, իսկ
երբ Գոթացիք յարձակեցան Հռո-
մայեցւոց վրայ, հրաւիրեցաւ, որ
մեծ կոտորած տալով Թշնամեաց՝
յաղթանակաւ դարձաւ Կ. Պօլիս:

Գրատիանոս՝ եղբօրորդի Վա-
ղէնտիանոսի, Թէոդոսին թագաւո-
րեցուց արեւելեան կազմերի վրայ,
որը դարձուց Վաղէսից արքորուած
եպիսկոպոսունքը, որոց հետ եւ մե-
ծն Ներսիսին:

Թէոդոս՝ պատերազմեց Սկիւ-
թացւոց հետ, յաղթեց եւ դարձաւ
Կ. Պօլիս, դրեց հրովարտակ, որ

ամէն տեղ Նիկիական Հանգանակը քարոզուի եւ նրանից դուրս եղողները հերիտիկոս համարուին:

Սուրբ Թէոդոս՝ Գրիգոր աստուածաբան հայրապետի խորհրդով մաքրեց եկեղեցիք Արեւմտեաներից, եւ Կ. Պօլսում 150 հայրապետաց ժողովով, 381 թ. հերքեց հերձուածողաց աղանդը, ձեռնարկեց եկեղեցեաց բարեկարգութեան, ծաղկեցուց ամէն տեղ, աստուածապատուութիւնը, բնաջինջ արաւ հեթանոսական պաշտամունքը, որ տեղ տեղ մնացած էր:

Նբանելին՝ իւր երկու որդիքը թաղաւորեցուց, մին արեւմտեան կողմերի վերայ, եւ միւսը արեւելեան, պատուիրելով հաւատի մէջ հաստատ մնալ. արաւ եւ ուրիշ շատ բարեկարգութիւններ հաւատացելոց օգտին՝ եւ եկեղեցւոյ շէնութեան, եւ վախճանեցաւ:

Ս. Վ.Ս.Ն. Գողթնացի որդի Հայոց Խոսրով նախարարի, մանուկ հասակին կաշմ ոստիկանի գերեվարուածեամբ բազմաթիւ գերելոց հետ Դամասկոս տարուելով թըլպատուեց, եւ զարգանալով արաբական ուսմամբ՝ կարգուեց արքունի դիւանադպիր:

Վահան գիտակ լինելով իւր քրիստոնէի զաւակ լինելուն՝ հայրենիք դարձաւ եւ սկսեց յայտնի պաշտել քրիստոնէական կրօնը, բայց Հայաստանին տիրող այլազգիներից ամբաստանուեց Ամիրապետին: Վահան նախ երկիւղեց շատ տեղեր թափառելուց յետոյ, ապա վառուած աստուածային սիրով՝ միտքը դրաւ կամ ազատ պաշտել իւր կրօնը, եւ կամ մեռնել վկայական մահուամբ, որի համար գնաց Դամասկոս եւ յայտնապէս խոստովանելով քրիստոնէութիւնը Ամիրապետի ա-

ուաջ՝ զանազան տանջանաց մատ-
նուէց եւ նահատակուէց.

* *
*

Ս. ԳՐԻԳՈՐԻՍ պարսիկ՝ Գուին
քաղաքում ընդունելով քրիստոնէ-
ութիւնը, մկրտուէց եւ անուանեցաւ
Գրիգորիս, եւ Գունոյ վանքերէց
միոյն մէջ բնակուելով սրբութեամբ
եւ առաքինութեամբ փայլեց, որոյ
անունով վանքը կոչուէց «վանք Գը-
րիգորի».

Երբ Դենշապուհ մարդպան
շատ տեղեր կրակատուններ շինեց եւ
բազմաթիւ մոգերով լցուց Հայաս-
տան՝ իմանալով որ Գրիգորիս առաջ
կրակապաշտ էր, յորդորեց կրկին
դառնալ, բայց տեսնելով՝ որ ոչ
յորդորանք եւ ոչ տանջանք ոչ ինչ
չաղճեցին նորա վերայ, գլխատել
տուաւ:

24. Կ. ՊՕԼՍՈՅ սուրբ Ժողով.
Արիանոսաց կոնսակից՝ Կոստանդիա-
նոսի սրգի Կոստանդի ժամանակ
յայտնուէց հոգեմարտն հայհոյիչ
Մակեդոն, որ Ս. Հոգւոյ Աստուա-
ծութիւնը եւ նորա կատարեալ
անձնաւորութիւնը կուրանար. ինչ-
պէս որ Արիոս ուրացաւ Որդւոյ
աստուածութիւնը եւ մշտնջենաւո-
րութիւնը:

Մակեդոն նստելով՝ Յունաց
սլատրիարք Կ. ՊՕԼՍՈՒՄ, ատելի եղաւ
թէ Արիանոսաց եւ թէ ուղղափառաց՝
իւր հարստահարիչ եւ կեղեքիչ լի-
նելուն համար, եւ ձգուէց Աթո-
ռից, որ իրան կոնսակիցներ որսալու
նպատակաւ՝ անցաւ Կիսարիոսեան
աղանդաւորաց կողմը, քարոզելով՝
«Որդի սոսկ նման Հօր, կամ Նմա-
նադոյակից Հօր», եւ երբ իւր կողմը
շատցուց, սկսեց քարոզել թէ՛ «Հո-
գին սուրբ հաղորդութիւն չունի

Հօր եւ Որդւոյ աստուածութեան
հետ. այլ նոցա էութեանէն օտար է,
եւ լսկ պաշտօնեայ նոցա:

Մեծն թէոգոս թաղաւորելով՝
Ժողով գումարեց Կ. Պօլսոմ 150
եպիսկոպոսաց, 381 թ. (ուր էր եւ
մեր Հայրապետ Ներսէս մեծ), առա-
ջարկեցաւ Մակեդոնեան եպիսկո-
պոսաց, ընդունել Նիկիական դաւա-
նութիւնը եւ քարոզել, «Որդին բը-
նութենակից եւ համադոյ Հօր եւ
Հօգւոյն. նոյնպէս եւ Հօգին՝ էա-
կից եւ համադոյակից Հօր եւ Որ-
դւոյ». զոր Մակեդոն եւ իւրայինը
չընդունելով՝ հերքեցան, եւ եկեղե-
ցւոյ հաղորդութենէն ձգուեցան
նպովիւր:

31. Ս. ՍՍՐԳԻՍ*) զօրավար
մեծն Կոստանդինոսի ժամանակ
քաջութեամբ փայլելով Կապադով-
կիայում՝ ստացաւ ստրատելութեան
(զօրավարութեան) պատիւ եւ իշ-
խանութիւն մերձակայ դաւառների
վերայ. քահից մեհհանները, կործա-
նեց բազինները՝ եւ նոցա տեղ
կանգնեց Աստուծոյ տաճարներ:

Երբ ուրացողն Յուլիանոս ինք-
նակալեց եւ եկեղեցւոյ խաղա-
ղութիւնը վրդովեց, կռամու հե-
թանոսք սկսեցին նեղել քրիստո-
նէից, աւերել եկեղեցիք, եւ հաւա-
ծել պաշտօնէից: Քաջն Սարգիս
իմանալով Յուլիանոսի արեւելք
դիմելը Պարսից վերայ. թողուց
Հայրենի ժառանգութիւնը, իշխա-

(*) Յունաց առասպիլարանած սարգսի
իշխաակը գոյութիւն չունի մեր մէջ. (Ներսէս
Շնորհ):

նական պատիւը. եւ զօրավարութիւնը, իւր որդւոյ հետ՝ (որ յետոյ վկայական մահուան համար Մարտիրոս կոչուեց) դիմեց Հայոց աշխարհ՝ խոստովի որդի Տէրան թագաւորին. բայց նա վախնալով Յուլիանոսից՝ խորհուրդ տուաւ դիմել Շապուհին:

Սարգիս զնաց Խորասան Շապուհի մօտ եւ ընդունելութիւն գտնելով իւր քաջութեան համար՝ զօրագլուխ կարգուեց. որ թշնամեաց յաղթելով սիրելի եղաւ թագաւորին եւ կարգուեց սահմանապահ Յուլիանոսի յարձակման դէմ:

Սարգիս խրախուսեց իւր սակաւաթիւ զօրաց՝ ասելով, զինուորակից եղբարք, հաւատացէք երկնի եւ երկրի արարչին, որ օգնող է իրաններին եւ հակառակ իւր թշնամիներին, ոքը յարձակելով կոտորեցին, եւ մկրտուելով ընդունեցին քրիս-

տոնէութիւն. որի համար սուրբն Սարգիս՝ իւր զօրաց մէջ գտնուող մոլորամիտներից՝ մատնուեց Շապուհի առաջ՝ իբրեւ կուսակից Հռովմայեցւոց եւ տարածող քրիստոնէութեան:

Շապուհ հրաւիրեց Սարգիսն՝ որը իմանալով նորա նենգութիւնը, խրախուսեց զօրաց, ամրացուց քրիստոսական կրօնի մէջ, եւ մի քանի հաւատացեալ զինուորաց եւ իւր Մարտիրոս որդւոյ հետ զնաց արքունի դուռը:

Շապուհ մեհեան տանելով, հրամայեց Սարգսին որ իւր Մարտիրոս որդւոյ հետ զոհէ եւ խունկ մատուցանէ կռոց, բայց նա համարձակ անարգեց, զոր հեթանոս բազմութիւնը տեսնելով կատաղութեամբ յարձակուեց՝ կռւղէք սպանել, այս յարձակման միջոց մարտիրոսացաւ որդին:

Շապուհ բաղմուխեան ձեռքից առնելով Սարգսին բանտարկեց, եւ տեմնելով նորա անփոփոխ միտքը՝ հրամայեց գլխատել 14 հաւատացեալ զօրաց հետ, որոց մարմինները՝ քրիստոնէսյք ծածուկ ամփոփեցին պատուով:

ՓԵՏՐՎԱՐ.

2. Ս. ԱՏՈՎՄԵԱՆՔ. Պարսից թագաւոր Յազկերտ Բ. մոգաց եւ մոգաբետաց խորհրդով հրամայեց իւր տէրութեան ամէն կողմեր բառնալ քրիստոնէութիւնը եւ տարածել մոգական ազանդը: Նենգութեամբ հրաւիրեց Հայոց զօրքը՝ ճորայ պահակ, որոց զօրավարումէն՝ Ատոմ Գնունի եւ Մանածիհր Ռշտունի, եւ հրամայեց երկրպագել

կրակին, որք ընտրելով մեռնել քրիստոսի անուան վերայ, խոյս տուին Հայաստան:

Յազկերտ լսելով՝ զօրք ուղարկեց սպանել՝ եթէ չդառնան Պարսկաստուն: Երանելիք համնելով Անձեւացեաց (Խուսր) դաւառը ամբացան լերանց մէջ. ուր պարսկական զօրքը դիմելով ձերբակալեց եւ ստիպեց դառնալ՝ յանձն առնուլ մոգական կրօնը, որք չընդունելով՝ նահատակեցան:

3. Ս. ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆՔ. Պալատականը Աւանաց արքայի՝ աղգականը Սաթենկայ թագուհւոյ Հայոց Արտաշէս Բ-ի, թուով 19, աշակերտեցան աւետարանին՝ քարոզութեամբ Ս. Ոսկեանց, եւ մկրտուելով առանձնացան լերանց մէջ իրանց Սուքիաս անուն գլխաւորի հետ եւ

կրօնաւորեցան Ոսկեանց ձեռաց տակ, կքարոզէին քրիստոնէութիւնը՝ Ոսկեանց հետ արքունի դուռը յաճախելով:

Արքայորդին Արտաւազդէ հաւածող քրիստոնէից՝ դիմեց նոցա բնակարան, ստիպեց արքունիք դառնալ, եւ երբ Սուրբիասեանք՝ յորդորմամբ Ոսկեանց յանձն հառին, կոտորեց Ոսկեանց՝ իսկ Սուրբիասեանց ձեռնամուխ չեղաւ՝ մօր երկիւղից:

Սուրբիասեանք՝ նոյն տեղից խոստովին Բագրեւանդ դաւառի ջրաբաշխ լեռաւը, որ յանուն Սուրբիասի կոչեցաւ Սոչկա: Կամ Սուկաւետ, (քօսադադ) ուր եւ երկար տարիներ մնացին առաքինական եւ ճգնողական կենօր:

Երբ Քատիանոս յաջորդ Շապուհէոյ Ալանաց աքքայի, տեղեկացաւ թէ՛ արքունի գօրաց գնդից՝

Շապուհէոյ նիզակակից՝ անուանիք Սուրբիասեանք՝ Հայաստան հեռացած են, խուզարկեց Բաւլահա գօրավարի ձեռօք՝ դտաւ ջրաբաշխ լեռան խորշերում, եւ հրաւիրեց ՍԱլանաց աշխարհ, որք չընդունելով հրաւերը՝ նահատակեցան:

5. Ս. ՈՍԿԵԱՆՔ դեռսպանք Հռովմայեցւոց կայսեր դաւով Հայաստան Հայոց Սանատրուկ Թագաւորի մօտ, Թագէոս առաքելոյ քարոզութեամբ հաւատացին ի Քրիստոս, շրջեցին նորա հետ քարոզութեամբ, սոցանից մին՝ Ոսկի անուն, ձեռնադրուեց քահանայ Թագէոսից, իսկ միւսները կրօնաւորեցան:

Երբ Ս. Թագէոս նահատակեցաւ Սանատրուկից՝ առանձնացան Ծաղկէյ լեռաւը եւ պարապեցան աղօ-

թից եւ ճգնութեանց, որք եւ Սա-
նատրուկի որդի Սրտաշիսի արքու-
նիքը մտնելով քարոզեցին ուետա-
րանը՝ մկրտեցին 19 հոգիք Եփրա-
տի մէջ՝ որոց դէսաւորին անունը
կոչեցաւ Սոքիաս, որոյ անուամբ
միւսները կոչեցան Սոքիասեանք:

Արքայորդին Սրտաւադը լսելով՝
իւր ազգականաց դարձը՝ հալածեց Ս-
ոսկեանց արքունիքից, որոց հետեւե-
ցան Սոքիասեանք, եւ առանձնացան
Սոսկեանց ճգնարանը. ուր եւ նահա-
տակեցան:

7. Ս. ՍԱՀԱԿ հայրապետ մեծն
Ներսիսի որդին, պարթեւական զար-
մի վերջին հայրապետը. քաջամարտ
Տուշաց, Ասորոց եւ Պարսից դըպ-
րութեանց, միաբանելով երանե-
ււոյն Մաշտոցի (Ս. Մեսրոպ) հետ
(որ Ս. Ներսիսի նօտարն ու դպիրն

էր) աւելի եւս զարգացաւ իմաս-
տասիրական գիտութեամբ, եւ իւր
Հօր առաքինական եւ ազգասիրա-
կան կատարեալ հայելին դարձաւ:
Ամուսնացաւ եւ ունեցաւ միայն մի
դուստր Սահակուհոյ անուն, զոր
տուաւ Համադասոյ Մամիկոնեանին,
որ Հայոց երեւելի նախարարաց մին
էր, եւ բարեպաշտութեամբ հռչա-
կուած, որից ծնան, Վարդան, Հը-
մայեակ եւ Համադասալեան:

Ս. Սահակ՝ ամուսնոյ մահից յե-
տոյ 390 թ. ազգի հաւանութեամբ
բարձրանալով հայրապետական զահ
ի տեղի Ասպուրակէսի, կարգ եւ
կանոն հաստատեց, եկեղեցիք պայ-
ծառացուց, իւր անձը մեծամեծաց
եւ փոքունց՝ կանոն ուղղութեան, եւ
հայելի սքանչելի առաքինութեան
ցցուց, Բաղմաթիւ եկեղեցեաց, վա-
նօրէից շինութիւններ եւ նորոգու-
թիւններ արաւ, Նորոգեց Հռիփսի-

մեանց վկայարանը ուր գտնելով Ս. Հռիփսիմէի տապանը կնքած Լուսա-
ւորչի կնքով. ինքն եւս կնքեց իւր
կնքով եւ կրկին գետեղեց իւր տեղ:

Երբ Ս. Մեսրոպ յայտնեց իւր
միտքը Ս. Սահակին, Հայոց նշանա-
գրեր հնարելու մասին, օժանդա-
կեց նորան թէ գրոց գիւտին եւ
թէ սուրբ Գրոց թարգմանութեան,
բանալով դպրոցներ Հայաստան
ծաղկեցուց հայերէն դպրութեամբ,
օժանդակութեամբ վ. ռամշապուհ
Թադաւորի եւ Ս. Մեսրոպի:

Վ. ռամշապուհի մահից յետոյ՝
Ս. Սահակ դնաց պարսից դուռ,
արձակել տուաւ Վ. ռամշապուհի եղ-
բոր Խոսրովին՝ որ նախաբարաց
մատնութեամբ բանդարկուած էր.
Եւ կրկին Թադաւորեցուց Հայաս-
տանի վրայ, որի մահից յետոյ՝ Յազ-
կերտ Թադաւորեցուց Հայոց վրայ,
իւր որդի Շապուհին, որպէս զի սա-

կաւ առ սակաւ՝ ընտելացնելով ժո-
ղովուրդը Թուլամորթ կեանքի,
մոցնէ Հայաստանի մէջ միգակը-
նութիւնը, բայց Ս. Հայրապետի ար-
թուն հովուութեամբ անվնաս մնաց
հայ ժողովուրդը:

Երբ Թադաւորեց Վ. ռամ Բ.
Ս. Սահակ հայրապետական դահին
վնաս չհասնելու մտքը անցաւ առ
Ժամանակ մի Յունաց բաժինը՝ իւր
հետ ունելով Ս. Մեսրոպ, եւ իւր
երեք թուռնը, ուր եւ կնեղուէր
Յոյն վերակացուներից, որ արգելք
կէինէին հայ դպրութեան տարածման:

Ս. Սահակ, Ս. Մեսրոպին՝ վար-
դանի եւ մի քանի աշակերտաց հետ
ուղարկեց Կ. Պօլիս, խնդրել Թէո-
դոս կայսրից եւ Ատտիկոս պատրի-
արքից, որ զգուշացնեն Յոյն վերա-
կացուաց արգելքը չլինել Յունաց
բաժնի մէջ հայ դպրութեան տա-
րածման:

Մեծն Թէոդոս կատարեց Հայ-
րապետի խնդիրը, եւ մեծարելով
Վարդանին ստրատելատի (զօրավա-
րի) պաշտօնիւ եւ Ս. Մեսրոպին
էկզիսիաստիկոս (գերիմաստ) տիտ-
ղոսիւ, դարձուց հրովարտակաւ առ
Ս. Սահակ:

Իսկ երբ Վռամ հաշտեցաւ Հայոց
հետ, Ս. Սահակ՝ Վարդան ստրա-
տելատի հետ դարձաւ Վաղարշա-
պատ, եւ Վարդանին՝ ուղարկեց
Վռամի մօտ Սմբատ սպարապետի
հետ՝ խաղաղութեան դաշն հաս-
տատելու: Վռամ՝ լսելով Ս. Հայ-
րապետի խնդրանաց՝ Վռամշապուհի
որդի Սրտաշէսին թագաւորեցուց
Հայոց վրայ, որով երկիրը խաղաղա-
ցաւ, եւ բարեկարգութիւնը ծաղկեց
սուրբ Հայրապետի ջանիւր:

Սրտաշէսի մոլի ընթացքից վի-
րաւորելով հայ նախարարը՝ խորհեցին
ամբաստանել պարսից դրան, եւ

ստիպեցին մեծն Սահակին միաբանել
իրանց հետ, բայց նա հրաժարեցաւ:
Հայաստանին սպառնացող վտանգը
աչքի առաջ ունենալով, եւ յորդորեց
հեռանալ, ասելով «ես իմ ախտա-
ցեալ ոչխարը առողջ դադանի հետ
չեմփոխեր»: սակայն նախարարը չան-
սալով, Արծիւցի վատանուն Սուր-
մակ քահանայն հետերնին առած՝
գնացին ամբաստանեցին Վռամի ա-
ռաջ: Հայրապետին եւ թագաւորին:

Վռամ, Սրտաշէսին խոստա-
տան արգօրեց տեղը Վեհմիհր շա-
պուհ պարսիկը մարգարէ կարգելով:
Եւ Ս. Սահակին տեղ՝ Սուրմակ ե-
րեց դրաւ, որ քիչ ժամանակից
յետոյ մերժուեց, եւ բռքիշոյ Ս. Եո-
րին կարգուեց, որը եւս իւր ղօշաքա-
ղութեան համար մերժուելով, կրկին
երկալառակութիւն եւ կոսսակցու-
թիւն տիրեց, ոմանք մի ուրիշը կու-
ղէին, ոմանք վերստին Ս. Սահակին:

Վառա՛մ երկու կողմի խնդիրը
եւս կատարած լինելու համար,
Շմռէ՛լ ասորին կաթուղիկոս դրաւ,
եւ Ս. Սահակին՝ իւր վիճակի մէջ
միայն վարդապետելու եւ ձեռնա-
դրելու իշխանութիւն տուաւ՝ ըստ
Թղլտողութեան Շմռէլի:

Երբ մեռաւ Շմռէլ ասորին,
նախարարը աղաչեցին Ս. Սահակին.
որ ներէ իրանց չարիքը եւ յանձն
առնու կաթուղիկոսութիւնը, երա-
նելին ներեց նոցա՝ բայց հրաժարե-
լով դահից առաձնացաւ Բագրեւանդ
գաւառի Բլուր գիւղ, ուր եւ
վախճանեցաւ 440 թ. եւ Թաղեցաւ
Տարօնոյ Աշտիշատում:

10. Ս. ՂեկՈՆԳԵԱՆՔ, երբ
Յազկերտի հրամանաւ առ երեսու
ուրացած հայ նախարարաց հետ
Եօթն հարիւր մարդեր պարսկական

զօրօք դիմեցին Հայաստան՝ բռնի
տարածել մոգական կրօնը եւ կը-
րակապաշտութիւնը, հասնելով Ծաղ-
կոս գաւառի Անգղ գիւղաքաղաք,
ձեռնարկեցին քակել եկեղեցւոյ
դռները: Ղեկոնդ երեց եկեղեցա-
կանաց եւ Ժողովրդոց գլուխ ան-
ցած յարձակեցաւ եւ մեծ կոտորած
տալով յետ մղեց, սարսափ ձգելով
մոգպետի վրայ:

Ղեկոնդ երեց՝ վարդանանց մեծ
պատերազմի մէջ խրախուսելով՝
վառեց կամաւոր զօրքը քաջու-
թեամբ կռուել հաւատոյ թշնամւոյ
դէմ. (Տես ի տօճի Վարդաանց),
եւ պատերազմը դադարեցուց յե-
տոյ, Ատորոմիդը մարդպանի ձեռօք
սուրբ Յովսէփի, Խորէնի, Աբրահա-
մու, Արշէն երիցու, Ռշտունեաց
Քաջաջ սարկաւազի, Ռշտունեաց
Սահակ եպիսկոպոսի, Արծրունեաց
Մուշէ երիցու եւ Սամուէլ եւ Աբ-

քահամ քահանայից հետ յատեան
 40 չուեցով. եւ իբրեւ ամէն վնասի
 պատճառ ճանաչուած՝ շղթայակապ
 հետիոտս Պարսկաստուն վարեցան.
 որք ներկայանալով Միհրնբերտի հա-
 ղարապետին, մատնեցան տանջանաց
 եւ բանտի հայ նախարարաց հետ:

Յազկերտ պատերազմ դնալով
 Հոնաց դէմ, երանելիքը կապանօք
 փոխադրեց Ապար աշխարհի հիւ-
 շապուհ քաղաքի գլխակ. եւ յանձ-
 նեց մոգպետին՝ ողորանօք որսալ
 քահանաները եւ նախարարները ի
 մոգութիւն: Մոգպետ անհնարին
 տանջանաց մատնեց, որոշեցով քա-
 հանայք նախարարներից, 40 օր ար-
 գեւեց մի խոնաւ մոլթ ներքնատան
 մէջ, բայց եւ պնպէս ոչինչ չկարաց
 առնել, եւ ինքն եւս աստուածա-
 յին շնորհաց ազդմամբ՝ ընդունեց
 քրիստոնէութիւն, մկրտեցաւ եւ
 նահատակուեց:

Յազկերտ ձեռնարկեց չարչարել
 եւ նահատակել Ղեւոնդեանց, նախ
 նահատակեց Սամուէլ եւ Աբրահամ
 քահանայից. թաթիկ եպիսկոպոսին
 Բասենոյ, եւ յետոյ հիւշապուհի
 մէջ բանտարկուածների համար ու-
 ղարկեց Գենշապուհին, հրաման
 տալով եթէ չղառնան ի մոգու-
 թիւն, ծածուկ սպանել՝ որ նոցա
 նշխարքը քրիստոնեայք չառնուն:

Գենշապուհ նախ յորդորեց, եւ
 ոչ ինչ չշահուեցով, հեռացուց քա-
 ղաքից եւ նահատակեց, որոց մար-
 մինները ծածուկ քրիստոնեայն իրու-
 ժիկ՝ որ ներկայ էր, ամփոփեց:

12. Ս. ՎԱՐԳԱՆԱՆՔ. երբ
 Յազկերտ Բ. ցանկացաւ քրիստո-
 նեայք դարձնել մոգական աղան-
 դին՝ թելադրութեամբ Միհրնբերտի
 հաղարապետի եւ մոգպետաց հրա-

ման հանեց բոլոր հպատակ քրիստոնէից՝ որ մոգական աղանդը ընդունեն եւ երկրպագեն կրակի, եւ իւր այս չարութեան՝ դործիք գտաւ վասակ եւ վարազվաղտն (փեսայ վասակի) Սիւնեաց հայ նախարարները:

Յազկերտ հրաւիրեց՝ Հայոց, վրաց, Աղուանից եւ այլ քրիստոնէից զօրաց յԱպար աշխարհ՝ Հոնաց դէմ պատերազմելու պատրուակաւ, որք թէ եւ դիտէին Յազկերտի նենգութիւնը, բայց որպէս զի չգրգռեն, յանձն առին հրաւերը, Յազկերտ հրամայեց բռնի՝ քրիստոնեայք մոգական աղանդին դարձնել, Գենշապուհ ոմն հարկահոն ուղարկեց Հայաստան նեղել խտուրթեամբ, որպէս զի ստիպուին զիջանել իւր կամքին, բայց սիրով ամէն բան յանձն առին, եւ թոյլ չտուին կրակապաշտութեան մուտ

դործել իրանց մէջ, Ապա բացարձակ հրովարտակաւ հրամայեց թողուլ քրիստոնէութիւնը, որին նախարարք եւ եպիսկոպոսուհք պատասխանեցին, մոգական աղանդը արհամարհելով եւ քրիստոնէական կըրօնի ճշմարտութիւնը ջատագովելով:

Յազկերտ զայրացած կոչեց նախարարները, որք ուխտելով անսասան մնալ հաւատքի մէջ, դէմ յանդիման արհամարհեցին նորա հըրամանը եւ բանդարկուեցան, եւ մինչ Յազկերտ մտադիր էր յանդարձօտարութիւն վարել նորանց, եւ անթիւ զօրօք դիմել անտերուշ Հայաստանի վրայ բռնի տարածել կրակապաշտութիւնը, պալատականներից մին ծածուկ քրիստոնեայ, խորհուրդ տուեց առ երեսս ընդունել, եւ վերադառնալով ազատել թէ իրանց եւ թէ հայրենիք, որին

հաւանելով՝ առ երեսս երկրպագեցին արեգական:

Յազկերտ ուրախացած, մեծ պատուով, պարսկական զօրօք եւ եօթն հարիւր մնգերով դարձուց Հայաստան: Երբ բանակը հասաւ Ծաղկոս գաւառի Անդղ գիւղաքաղաք, եւ մոգսկեաւ կուգեր քակել եկեղեցւոյ դուռը, Ղեւոնդ երեց՝ եկեղեցականաց դասուք եւ քրիստոնէից բազմութեամբ դիմադրեց եւ մեծ հարուածով վանեց մոգերը եւ զօրքերը:

Այս տեսնելով Վարդան եւ ուխտապահ նախարարք, յայտնեցին Յովսէփի կաթողիկոսին իրանց առ երեսս ուրացութեան նպատակը. եւ ուխտեցին աւետարանի վրայ երդմամբ, պատերազմել հաւատոյ համար, յարձակեցան ուարսից վրայ, յաղթեցին եւ երեւելիքը կաւանաւորեցին, որոց հետ եւ ի սրտէ

ուրացեալ Վասակին, որ կեղծաւորաբար երդուելով աւետարանի վրայ՝ արձակուեց:

Յազկերտ կրկին բազմաթիւ զօրք ուղարկեց Միհրնէրսեհ հաղարապետի ձեռօք, որ բռնի մոգական աղանդը մտցնէ Հայաստան, որ ուխտանենդ Վասակին գործէր ունելով ձեռքին, կջանար Հայոց միաբանութիւնը քակել, խոստանալով նորան թագաւորեցնել Հայոց վրայ:

Վարդան եւ նախարարք 66 հազար կամաւոր զօրօք բանակեցան Տղմուտ գետի ափ Աւարայրի դաշտում՝ պարսից զօրաց հանդէպ, եւ դիմադրելով կոտորեցին 3544 անձինք եւ 9 զօրապետք, ուր եւ արին Վարդան՝ իւր նիզակակիցներով նահատակեցաւ եւ աղատեց Հայաստան կրակապաշտութիւնից:

14. ՅԵԱՌՆԴՆԴԱՌԱՋ*) Յիսուսի ծննդեան 40 օրը օրը երբ Լրացաւ, սուրբ Կոյս Մարիամ տարաւ տաճար՝ մանուկին Աստուծոյ ներկայացնել՝ մի զոյգ աղանձոյ հետ, որի արիւնը քահանայն կսրսկէր սեղանի եւ մանկան վրայ ըոտ օրինաց:

Ս. Հոգւոյ սզդմամբ Սիմէօն ծերունի, որին կանխաւ յայտնուած էր չմեռանել մինչեւ տեսնել Տերոջ

(*) Ամէն արու անդրանիկ 40 օրից յետոյ՝ Մովսիսական օրինօք, ծնողքը կտանէին տաճարը Աստուծոյ ընծայելու: Այս օրէնք հաստատուեց Նզկատոսի անդրանկաց կոտորման յիշատակ, ըստ այնմ թէ « իմ են ամենայն անդրանիկք իսրայելացւոց, փոխանակ զի հարի ես զամենայն անդրանիկսն Եզրիպացւոց»: Աստուած ընտրեց Ղեւի օրդիքը՝ որոց հարկադրուեցան իսրայելացւոց անդրանիկները տալ երկդրամիան, եւ օրէնք սահմանեցաւ պատարագ տալ՝ զոյգս տառապաց, երկուս ձագաւ պաւսնեաց, եւ կամ զառն ըստ կարողութեան:

ժեհալը, գալով տաճար՝ Յիսուս մանուկին առաւ գիրկը, գոհացաւ, որ արժանացաւ տեսնել երկնի եւ երկրի արարիչը մարմնով, որին մարգարէք ցանկացան եւ չկարացին տեսնել, եւ խնդրեց արձակումն հոգւոյ ի մարմնոյ, քարոզելով՝ ընծայեալ մանկան հեթանոսաց Լոյս՝ եւ իսրայելացւոց փառք լինելը:

Մինչ Յովսէփ եւ Մարիամ զարմացած էին այս նշանաւոր խօսքերի վերայ, Սիմէօն խօսքը դարձնելով դէպի Մարիամ ասաց, շատերը ի դւորմանէ անհաւատութեան մեղաց, մանկանս շնորհօք պիտի կանգնին հաւատով, եւ շատերը անհաւատութեան մէջ մնալով՝ պիտի ծածկուին մեղաց խաւարի մէջ, եւ որդւոյդ կրած չարչարանքը սրոյ նման պիտի խոցեն սիրտդ. եւ աւանդեց հոռին:

Նաեւ 84. ամբայ սյրի Աննա

մարգարէութիւն, որ իւր օրերը տա-
ճարում՝ Աստուծոյ աղօթելով կան-
ցունէր, յայտնեց սուրբ կուսին՝
մարգարէական Հոգւով. մանուկի
աշխարհի փրկիչ լինելը: Յովսէփ եւ
Մարիամ օրինաց համեմատ կատա-
րեւէն յետոյ՝ դարձան Նազարէր:

28. Ս. Կիւրեղ հայրապետ Ե-
րուսաղէմացի՝ հմուտ հին եւ նոր
կտակարանաց եւ արտօքին գի-
տութեանց, ձեռնագրուեց 335 թ.
Երուսաղէմի Մակար հայրապետի
յաջորդ Մաքսիմոս հայրապետից,
եւ իւր սքանչելի վարդապետու-
թեան համար, գլուխ քարոզչաց
կարգեցաւ, եւ յաջորդելով նո-
րան՝ սիրելի եղաւ ամենին իւր հեղա-
համբայր քննադրութեամբ. եւ հա-
մարձակ յանդիմանելով ազանդաւո-
րաց՝ կըդարձնէր շատերին ի հաւատս,

Երանելոյս ժամանակ՝ սուրբ Խաչ
սքանչելի երեւմամբ յայտնուեց օգի
մէջ Երուսաղէմում, որոյ համար
գրեց Կոստանդ կայսեր, (Յես, ի
տօնի երեւման Խաչի):

Կիւրղի մեծահռչակ համբաւի
վրայ յիշալով Ա. Կալկիոս եպիսկոպոս
Կեսարու, ամբաստանեց կայսեր ա-
ռաջ, նորա ողորմածութիւնը վնաս-
ակար եկեղեցւոյ քարոզելով, որ
դառն սովի միջոց՝ եկեղեցւոյ ըս-
պաներից վաճառելով կարօտելոց
պէտքերը դարմանած էր, եւ աթո-
ռից ձգել տալով՝ տիրեց նորա տեղը:
Սուրբ Կիւրեղ՝ գնաց Տարսոն՝ Սիւ-
ղիանոս եպիսկոպոսի մօտ, պատուով
ընդունուեց, եւ Սելեւկիոյ ժողովով
արգարացած կրկին հաստատուեց
իւր պաշտօնի մէջ:

Ա. Կալկիոս գնալով Կ. Պօլիս կրկին
չարախօսեց Կոստանդ կայսեր, որ
համամիտ լինելով Ա. Կալկեանց՝ աք-

սորեց, Կիւրդին, բայց երբ մեռաւ Կոստանդ եւ Թադաւորեց Յուլիանոս, պատրուակաւ խաղաղասիրութեան եւ մարդասիրութեան յետս կոչեց աքսորուած եպիսկոպոսները՝ որոց հետ եւ Կիւրեղ, որ դարձաւ Երուսաղէմ իւր Աթոռը, եւ կրկին Վաղեսից աքսորուեց Արիոսականաց խորհրդով, եւ դարձեալ մեծն Թէոդոսի ժամանակ վերադարձաւ իւր Աթոռը եւ մաքրեց Արիոսեաներից տեղի ունեցած անկարգութիւնքը:

Առբը Կիւրեղ 381 թ. ներկայ գտնուեց Կ. Պօլսոյ վերջին Գ. տիեզերական ժողովին, եւ վախճանեցաւ, 54 տարի պաշտպան հանդիսանալով ուղղափառութեան:

* *
*

Ս. ԿիիՐԵՂ, եպիսկոպոս ազգաւ հրէայ, Յուդա անուն՝ Պաղեստինացի, իւր առաքինութեամբ եւ

սլատմական հմտութեամբ յայտնի էր Հրէից, եւ աստուածասէր Հեղինէ դշխուհւոյ (Կոստանդիանոսի մօր) Խաչափայտի խուզարկութեան ժամանակ՝ սա իբրեւ տեղեակ հընութեան ներկայացաւ խոշտանդեալ հրէից կողմից՝ եւ յայտնեց Խաչափայտի տեղը:

Երբ Խաչափայտը սքանչելեօք գտնուեց, հաւատաց իւր Աննայ մօր հետ, մկրտուեց՝ կոչուելով Կիւրեղ, ձեռնադրուեց եպիսկոպոս, եւ շատերին դարձի պատճառ եղաւ ի հաւատս: Յուլիանոս իս ունեւրով նորա վրայ, հրէութիւնից քրիստոնեայ դառնալուն համար, հրաւիրեց ի կռապաշտուութիւն, որ չընդունելով՝ անտանելի չարչարանաց մատնեց եւ ապա գեղարդով խոցելով նահատակեց եւ Աննային կախել տուաւ:

Մ Ա Ր Յ .

7. Ս. ՅՈՎՀԱՆ ՕՃՆԵՅԻ ՀԱՅ-
րապետ աշակերտ փիլիսոփայ Թէո-
դորոս Քռթենաւորի, ութերորդ
դարում նստեց Հայրապետական Ա-
թու. Դւնոյ մէջ ժողով գումարելով
բարեկարգութեան կանոններ հաս-
տատեց, մերժեց քաղկեդոնակա-
նութիւն, վերցուց Պօղոսեան կամ
Պաւլիկեան աղանդը (Արեւորդեք)
որոնք եկեղեցւոյ սուրբ Խորհուրդը,
պատկերաց յարգութիւնը, եւ Քը-
րիստոսի Խաչի երկրպագութիւնը
կարհամարհէին:

Հայաստանի վրիթ ոստիկան
Ջատագովեց Յովհան իմաստասիրի
գիտնական, առաքինի, հանճարա-
շատ եւ խաղաղասէր յատկութիւնը
Օմար ամիրապետի առաջ, որ
սքանչացած հրաւիրեց իւր մօտ, որին

Երկայանալով Հայրապետը՝ իւր
պատկառելի տեսքով եւ վայելուչ
վարմունքով ազդեց Հազարացի ա-
միրապետին եւ մեծարեցաւ:

Օմար ոչ սոյնչափ Հայրապետի
արտաքին շքեղութեան՝ որչափ
անձնուրացութեան վերայ զարմա-
ցաւ. երբ առանձնութեան մէջ
տեսաւ՝ նորա ի ներքուստ զգեցած
խարազը (մազէ շապիկ) :

Հայրապետը մեծարանք դար-
ձաւ Հայաստան, հալածեց աղանդա-
ւորները՝ եւ վախճանելով թաղուեց
Արդուին գիւղի խրաշէն եկեղեցւոյ
մէջ:

* *
*

Ս. ՅՈՎՀԱՆ ՈՐՈՏՆԵՅԻ՝ որդի
Իշխան Իւանէի, էր աշակերտ Նչեցի
Եսայի վարդապետի, աստուածա-
բանութեան ուսուցիչ Տաթեւու վա-
նուց չորեքտասաներորդ դարում,

սա զանազան հեղինակութեամբ
պաշտպան հանդիսացաւ Հայաստա-
նեայց եկեղեցւոյ ընդդէմ Ունիթո-
ւաց (տարածողաց Պապականութեան) :

* *
*

Ս. ԳՐԻԳՈՐ Տաթեւացի՝ աշա-
կերտ Որոտնեցւոյ՝ չորեքտասանե-
րորդ դարում, հզօր ախոյեան հան-
դիսացաւ Ունիթոուաց դէմ՝ բանիւ
եւ գրով, որոյ համար ժամանակա-
կիցք փառաւոր արձան կանգնեցին
նորա յիշատակին՝ Տաթեւու վա-
նուց մօտ :

14. ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԱՆԿՈՒՆՔ
ՍԵՖԱՍՏԻՈՅ ազատ որդիք եւ զի-
նուորք կապադովկիայում՝ առաքի-
նութեամբ եւ քաջութեամբ փայլե-
լով սիրելի հանդիսացած էին թէ
զօրադւիսաց եւ թէ մեծն կոստան-
դիանոսի :

Կոստանդիանոսի քեռայր Լիկիա-
նոսի հալածանաց ժամանակ՝ Լիւ-
սիասի եւ Սեբաստիոյ Ագրիկոլայոս
դատաւորի ձեռօք կալանաւորեցան
եւ ստիպեցան ի պաշտօն կուռց,
զոր մերժեցին, եւ զանազան չար-
չարանքներեց յետոյ՝ մերկ ձգեցան
ձմեռ ժամանակ՝ քաղաքից դուրս
լճակին մէջ՝ պահապանաց հսկողու-
թեամբ, որպէս զի եթէ զղջան,
լճակի եզերք շինած նոր բաղանիքի
մէջ ընդունեն նորանց :

Գիշերային սաստիկ ցրտից՝ ե-
րանելիք ոգեսպառ վիճակի մէջ ըն-
կան, մին՝ չկարենալով դժնդակ
տանջանաց տանել՝ փախաւ բաղա-
նիք, եւ ցրտից սառած մարմինը՝
ջերմութենէն լուծուելով մեռաւ :

Նոյն միջոց լճի վերայ երեւե-
ցան 40 լուսեղէն պսակներ, զոր
պահապանաց մին տեսնալով դարմա-
ցաւ, եւ վաղելով դէսպի լիճ՝ ա-

սաց, եւ ես քրիստոնեայ եմ. եւ
խառնուելով նոցա հետ՝ սկսեց գո-
հութիւն մատուցանել Աստուծոյ:
Առաւօտ՝ Ագրիկողայոս հանել տա-
լով լճից, չարաչար հարուածով նա-
հատակեց բոլորին:

21. Ս. ԼՈՒՍԱՒՈՐՁԻ ՄՈՒՏԵՆ
Ի ՎԻՐԱՊԵՆ, Ս. ԳՐԻԳՈՐ ՊԱՐԹԵԼԱ-
ՎՈՐԸ առաքելանման հայրապետ
եւ Լուսաւորիչ տանն թորգոմայ,
որդին Անակ Նախարարի՝ ծնաւ 257
թ. Վաղարշապատ քաղաքում:

Երբ Պարսից Արտաշէրի խորհրդ-
գով Անակ՝ Հայոց Խոսրով թագա-
ւորը սպանելուն համար, ինքն տնով
բնաջինջ եղաւ, միայն փրկուեցան իւր
որդիք, մեծն՝ Սուրէն անուն, մանկա-
բարձաց ձեռօք՝ Պարօկաստուն իւր
հօրաքեռ մօտ փախցնելով, եւ կըրտ-
սերն՝ քրիստոնեայ Սոփիա անուն ստն-

տուր ձեռօք կէսաբիւս, ուր մկրտուե-
լով անուանեցաւ Գրիգոր. զարգա-
ցաւ առաքինութեամբ եւ ուսմամբ,
ամոնանացաւ Գաւիթ անուն քրիս-
տոնէի՝ Մարիամ դստեր հետ, եւ
ունեցաւ երկու որդի, Վրթանէս
եւ Արիստակէս:

Երեք տարուց յետոյ հաւանու-
թեամբ միմեանց բաժնուելով երկու
ամուսինք, Մարիամ Արիստակէսի
հետ առանձնացաւ կուսանաց վանք,
իսկ Գրիգոր Վրթանիսին դպեակի
խնամոց յանձնելով, դնաց Խոսրովի
որդի Տրդատին ծառայելու:

Այն ինչ Տրդատ իւր քաջու-
թեան համար պսակուած Դիոկղե-
տիանոսից՝ արքայական փառօք դար-
ձաւ Հայաստան, եւ Եկեղեցաց
գաւառի Երիզայ գեղը հասնելով
զոհեց Անուհիտ կուռքին, հրամայեց
եւ Գրիգորին ծաղկեայ պսակ մա-
տուցտնել Անահտի արձանին:

Գրիգոր հրաժարեցաւ այս հե-
թանոսական պաշտամունքից, յայտ-
նեց իւր քրիստոնէութիւն, եւ մատ-
նեցաւ սոսկալի տանջանաց - գանից,
բանտից, գեւարանաց, կախաղանաց
եւ կտտանաց, արհամարհելով կենաց
եւ պատւոյ ամէն խոչտումներ:

Տրդատ երբ լսեց, թէ Գրիգոր
իւր հօրը սպանող Անակայ որդին է,
հրամայեց, իբրեւ մահապարտ տանել
Արտաշատ քաղաքի մահապարտից
օձալից գուլքը ձգել, (Մնացեալն
տես ի տօնի եղիցն ի վիրապէն):

28. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՂԱԶԱՐՈՒ.
Յիսուս Ղազարոսի մահը իմանալով ի
հեռուստ, յայտնեց աշակերտաց եւ
դիմեց բեթանիա: Մարթա՝ քոյր
Ղազարու, լսելով Փրկչի գալուստը,
գնաց ընդառաջ եւ ասաց. «Տէր,
եթէ այստեղ լինէիր. իմ եղբայրը

չէր մեռնիր»: Յիսուս պատասխա-
նեց, «եղբայրդ յարութիւն կառնու-
ղի ես եմ յարութիւն եւ կեանք,
ինձ հաւատացողը թէեւ մեռանի,
կապրի»: Մարթա՝ հիացած Փրկչի
այս խօսքերի վերայ, յայտնեց իւր
քոյր Մարիամին Յիսուսի գալուստը:

Մարիամ հտեւեւելով Մար-
թային սգակցաց հետ, լալով ընկաւ
Յիսուսի ոտքը ասելով, «Տէր, եթէ
այստեղ լինէիր, եղբայրս չէր մեռ-
նիր»: Յիսուս գերեզման դիմելով
բազմութեամբ եւ վշտակեցելով
մարդկային բնութեան վերայ՝ ար-
տասուեց եւ հրամայեց գերեզմա-
նաքարը վերցնել: Մարթան ասաց,
«Տէր չորս օրուան մեռած է, հո-
տած կլինի»: Յիսուս պատասխա-
նեց, «եթէ հաւատաս, Աստուծոյ
փառքը կանմաս»:

Երբ գերեզմանի կափարիչը
վերցրին, Յիսուս աստուածաբան

հրամայեց, «Ղազարէ, արժի եկ արտաքս», մեռեալը իսկոյն դուրս եկաւ յարուածիւն առած, որի կապանքն արձակել տալով Յիսուս, հրամայեց թողուլ որ դնայ, Այս սքանչելեաց վերայ զարմացած, ոմանք հաւատացին, եւ ոմանք դնացին պատմեցին փարիսեցւոց, որք աւելի գրգռեցան ընդդէմ Յիսուսի:

29. ԵԱՂԿԱԶՍՐԴ. Յիսուս Բեթանիայից ուղևորելով Երուսաղէմ, երբ մօտեցաւ Բեթփաղէին, Պետրոսին եւ Յովհաննէսին ասաց, «Դնաքէք այդ դեղը (Բեթփաղէ) կղբտնէք մի էջ» կապած տւանտիկ հետ,

(*) Հիւից մէջ օրէնք էր, կորսուած որ եւ իցէ իր կամ կենդանի գտնողը կտանէր մի օրօշեալ տեղ կղնէր, ուր տէրը կարող կըլինէր գտնել: Այս էջը եւ աւանակ կո-

ւորէք ինձ. հարցնողին տնացէք թէ՛ Տիրոջը պէտքէ: Աշակերտք բերելով՝ ձգեցին հանդերձները նոցա վերայ, նստեց Յիսուս եւ գնաց Երուսաղէմ մեծ բազմութեամբ:

Զատիկ տօնի պատճառաւ Երուսաղէմի մէջ հաւաքուած բազմութիւնը լսելով Յիսուսի հանդիսաւոր դալուստ, արմաւենեաց եւ ձիթենեաց ճիւղեր տուած՝ ընդ առաջ ելան, ասելով, «Ովսաննա, օրհնեալ որ գասդ յանուն Տեառն, Թագաւորդ Իսրայէլի, խաղաղութիւն յեր-

րուսեալ լինելով՝ գտնողը կապած էր դուրս տանելու միջոց՝ տեսնողը կարծեցին թէ՛ տէրն է: Ոմանք կմեկնեն թէ, իշայ տէրը ծածուկ հետեւող լինելով Յիսուսի, եւ ծանօթ Պետրոսին եւ Յովհաննէսին, երբ ասացին թէ՛ Տիրոջը պէտքէ, յօժարութեամբ յանձնեցին: Այս վերնատան տէրը յոժարութեամբ յանձնեց իւր վերնատունը աշակերտաց, պատ-
րաստել զատկական սեղան:

կինս եւ փառք ի բարձունս « յայտ-
նապէս խոստովանելով Աստուծոյ
ընդ մարդկան հաշտութիւն: Սմանք
իրանց հանդերձները կտարածէին
ճանապարհի վերայ, եւ ոմանք ծա-
ռերի ռստեր կսփռէին, ինչպէս վա-
յել էր Թադաւորի:

Փարիսեցիք նախանձելով Փրկ-
չի այս շքեղ գալստեան վերայ, ա-
սացին. Վարդապետ, սաստի՛ր, որ
լռեն, Յիսուս պատասխանեց. եթէ
դոքա լռեն, քարերը կաղաղակեն
խոստովանելով իմ Աստուածութիւ-
նը:

Յիսուս մօտենալով քաղաքին՝
կարեկցաբար ասաց, « Երո՞ւսաղէմ,
երանի թէ, գոնէ՛՝ այժմ գիտնայիր
քո խաղաղութիւնը» եւ արտասուեց:
Ետու տաճար, արտաքսեց վաճա-
ռողները, գնողները, լուսնայափոխ-
ները եւ Աստուծոյ տան պատիւը
վերականգնելու համար, ասաց «տուն

իմ՝ տո՛ւն աղօթից կոչեացի, եւ դուք
արարիք այր տաղաղաց» ուր եւ
շատ բժշկութիւններ արաւ:

Բա՛հանայապետք եւ դպիրք,
տեսնելով այս ամենը, եւ լսելով
տաճարի մէջ մանկանց օրհներգը,
բարկացան ասելով « Լսես, ինչ
կասեն» . Յիսուս պատասխանեց,
« մանկանց բերանով պիտի կա-
տարուի օրհնութիւնը»:

Երեկոյեան դարձաւ Յիսուս Բե-
թանիա գիւղ, եւ ճանապարհին անի-
ծելով անպտուղ թփերին՝ չորացուց,
յօրինակ փարիսեցւոց՝ եւ առաքի-
նութիւնից ղուրկ եղելոց:

ԱՊՐԻԼ

2. ԱԻԱԳ ՀԻՆԳՇԱՐԱԹԻ. Բա-
ղարշակերաց տօնին՝ հինգշաբաթի

երեկոյեան (Նիսան. 14), Զրէայք
ի յիշատակ Եգիպտոսի ազատու-
թեան, պէտքէ զատկական գառն
ուտէին ըստ օրինաց:

Փրկիչ՝ աշակերտաց հետ կամե-
նալով տօնել պասէքը, Պետրոսին եւ
Յովհաննէսին Երուսաղէմ՝ ուղար-
կեց զատկական գառը պատրաստե-
լու, պատուիրելով գնալ քաղաք եւ
հետեւել սափորը ուսին մարդուն
մինչ տուն, եւ ասել տանտիրոջ.
Վարդապետը կը կամենայ տանդ
ջատիկ առնել, որի վերնատան մէջ
կպատրաստէք:

Աշակերտք պատրաստեցին, Յի-
սուս երեկոյեան նոցա հետ բազ-
մեց սեղան. Ընթրիքից յետոյ Յիսուս
խոնարհութեան եւ սիրոյ օրինակ
տալով իւր անձը տշակերտաց՝ լու-
աց նոցա ոտները, պատուիրելով իւր
խոնարհութեան օրինակին հետեւել.
Ապա կրկին բաղմեց սեղան:

Հաղորդութեան սուրբ Խորհուրդը
աւանդելու. առաւ բաղարջ հաց.
օրհնեց, եւ տալով աշակերտաց՝ ա-
սաց. Առէք, կերէք, այս է մարմին յիշ-
յետոյ անապակ գինին առնելով,
օրհնեց, դոհացաւ եւ ասաց, Արբէք
ի սմանէ ամենեքեան, այս է արիւն յիշ-
մորոյ ուխտի, որ հեղաւ ի քառա-
քիւն եւ ի բողոքիւն մեղաց: Եւ
զկնի խորհրդական սեղանոյն ելաւ
Զիթենաց լեառը աշակերտօք:

3. ԱԻԱԳ ՈՒՐԲԱԹ. Փրկիչը
խորհրդական սեղանից յետոյ՝ Զի-
թենիաց լեռան ստորոտ, կեդրոն-
եան ճոցի միւս կողմ՝ Գեթսեմանի
գիւղը գնաց աշակերտաց հետ:

Մտաւ պարտէզ՝ Թոգուց աշա-
կերտաց՝ պատուիրելով աղօթել.
միայն իւր հետ առած՝ Պետրոս,
Յովհաննէս եւ Յակոբոս, առանձնա-

ցաւ աղօթել. յայտնեց նոցա՝ իւր տագնապը, եւ քարընկէց մի հեռանալով՝ ընկաւ երեսի վերայ, սկսեց աղօթել. մինչ զի արեան քրտինք կհոսէին երեսից:

Աղօթքից դարձաւ, ասաց աշակերտաց, մտաեցել է մատնութեան ժամը՝ ահաւասիկ մատնիցը հասաւ. եւ մինչ խօսէր, Յուդա*) իսկարիովտացի, որ մատնութեան նշան՝ համ:

(*) Յուդա կուրացած ազահութեան ախաիւ, զհարելով Մագթաղենացոյ՝ Յիսուսի զլիսի վերայ թափած նարդոս իւղի ի զուր կորստեան, կամեցաւ շահել իւղոյն զինը, զնաց վաճառեց քահանայապետից իւր վարդապետին 50, դահեկանի, եւ պատեհ միջոցի կապաւր նոցա ձեռք մատնել:

Երբ վերնատան մէջ զատկական գառը կուտէին, Յիսուս յիշեցուց նորա սրտի չարութիւնը եւ մատնութիւնը. Յուդա ելաւ վերնատանից նախ քան խորհրդական սեղանը եւ հեռացաւ:

բոլորը տուած էր, սրերով եւ բրերով զինուած ամբոխի հետ եկաւ, յառաջեց եւ համբուրեց Յիսուսին:

Յուդա: ասաց Յիսուս. զիս համբուրելի՞ մատնես, ասա դառնալով ամբոխին « հմ. կուզէք » ասացին, նազովբեցի Յիսուսին. - ես եմ. ասաց. բռնեցին. Աշակերտը թողին փախան. ինչպէս ասած էր Յիսուս, միայն Պետրոս եւ Յովհաննէս հետեւեցան նորան ծածկաբար:

Կապանօք տարան նախ Կայիափա քահանայապետի աներ Աննա քահանայապետի տուն, որ հարցուց նորա վարդապետութեան եւ աշակերտաց համար. Յիսուս ասաց, « իմ քարոզութիւնը ծածուկ չէ » սպասաւորներէից մին *) ապտակեց փրկչին,

(*) Սուրբ Հարր կմեկնեն թէ՛ այս սպասաւորը իւր զեղիս կեանքից ախտացած, զոր պատիկէ աւազանի մօտ ընկած 58 ամեայ անդամալոյծն էր, զոր բռնելով Յիսուս, պատուիրեց, այլ եւս չմեղանչել:

ասելով, սյդպէս պատասխան իջ-
տաս քահանայապետին, որին հե-
ղոթեամբ ասաց Յիսուս, « եթէ ա-
նիրաւ խօսեցի՝ վկայիր, եթէ ոչ: Ըն-
դէք հարկանես »:

Աննա կապանօք ուղարկեց Յի-
սուսին կայիափայի տուն, ուր՝ քա-
հանայապետը, դպիրը եւ ծերը ժո-
ղովուած էին փրկչին մահապարտ
առնելու, կայիափայ ասաց. կերդու-
եցնեմ քեզ կենդանի Աստուծոյ վը-
րայ՝ ասա, « դիւ ես Բրիտոս »: Աս-
տուծոյ որդին »: Յիսուս պատաս-
խանեց, դու ասացիր, թէ ես եմ, բայց
սպտոհեանեւ կտեսնաք դիւ Աստուծոյ
աջ կողմը նստած »: Քահանայապետ
դայրացաւ, Յիսուսի Աստուած լի-
նելը ծանր հայհոյութիւն համա-
րելով՝ պատառեց իւր պատմութեանը
ասելով, ահա իւր բերանից լսեցինք
հայհոյութիւն: Մահապարտ վճռելուց
յետոյ՝ սպասաւորաց յանդուգն եւ

անվայել թքանաց եւ նախատանաց
մատնեց մինչեւ առաւօտ:

Յիսուսի հարցափորձի եւ նա-
խատանաց միջոց, Պետրոս քահա-
նայապետի սրահի մէջ կը եռնոյր
սպասաւորաց հետ կրակի մօտ, դըռ-
նապան աղախինը՝ ասաց, դու Գալի-
լեացի Յիսուսի հետ էիր, Պետրոս
երկիւղեց երեցս ուրացաւ երդմամբ՝
որ չէ ճանաչում Յիսուսին, եւ խօ-
սեցաւ հաւ: Պետրոս յիշելով
փրկչի խօսքը՝ իւր ուրացութեան
համար, որին նշան տուած էր հա-
ւու խօսելն, ելաւ դուրս եւ դառ-
նապէս արտասուեց՝ զղջալով իւր
տրամք:

Յուդա՝ երբ տեսաւ թէ պարտա-
ւորեցաւ Յիսուս, որ չէր կործնւր,
խղճահարեցաւ, տաքաւ ձգեց արծա-
թը՝ քահանայապետաց եւ ծերոց,
ասելով, ես մեղանչեցի, արդար
արիւն մատնելով, եւ յուսահատ

գնաց խեղդուեց, ֆահանսյապետը՝ արծաթը տաճարի դանձանակին ա- նարժան համարելով՝ իբրեւ արեան գին, նորանով մի բրտի ագարակ գնեցին, զոր եւ օտարաց գերեզմա- նատուն շինեցին, որ կոչուեց Ագա- րակ արեան:

Հրէսքը զՅիսուս ի մահ դատա- պարտելուց զկնի, մատնեցին պոն- տացի Պիղատոսին, որ ստուգելով նորա անմեղութիւնը՝ ասաց. տարէք, ձեր ծրէնքով դատեցէք. հրէսքը կա- տաղած, սկսան չարախօսել, ժո- ղովուրդը կմոլորեցնէ, կայսեր հարկ տալուց կարգելէ, զինքն Քրիստոս եւ թագաւոր Իսրայէլի կա- նուանէ:

Պիղատոս հարցուց. հրէից թա- գաւորը դժւ ես. Յիսուս պա- տասխանեց, դու ասես, թէ թագա-ւոր իցեմ, քահանայապետը զայրա- ցած չարախօսեցին, Պիղատոս ա-

սաց, չես լսեր՝ դոցա չարախօսու- թիւնը, Յիսուս չպատասխանեց, որի վերայ զարմացաւ Պիղատոս, եւ իմա- նալով թէ՝ հրէից արածը անիրաւու- թիւն է, առանձին հարցուց Յիսու- սին, դժւ ես հրէից թագաւոր՝ ինչ- պէս քահանայապետը եւ հրէսքը կասեն, եւ թէ ինչ ես գործել:

Յիսուս պատասխանեց, իմ թա- գաւորութիւնը սյս աշխարհից չէ, եթէ ոչ, կըկուռէի եւ չէի մատնուիր. Պիղատոս խղճահարելով դատապար- տել անմեղին, ասաց հրէից, ես յան- ցանք չեմ գտնիր սորա վերայ. բայց նոքա պնդեցին, ժողովուրդը կը- մոլորեցնէ, սկսած Գալիլիայից:

Պիղատոս լսելով թէ Գալիլիացի է ուղարկեց գալիլիայի չորրորդապետ Հերովդէսին. որ գատկի տօնին երու- սաղէմ կգտնուէր, որ եւ լսած լինե- լով Յիսուսի համբաւը՝ սկսեց քննել. բայց Յիսուսի լուրթեան վերայ զպ-

լումանսով՝ արհամարհեց, եւ ծաղ-
քելու համար՝ մի սպիտակ հանգերձ
ձգեց վրան. դարձուց Պիղատոսին.

Պիղատոս դարձեալ ասաց հը-
քէից, ես յանցանք չեմ գտնիր,
կիրառեմ եւ կարձակեմ, եւ թէ՛
ահա ունիք երկու կապեալ՝ ըստ
սովորութեան ձեր, զատկի տօնին
մին պիտի ազատուի, որքն կուզէք,
Բարաբբան, թէ Յիսուս:

Հրէայք միաձայն պահանջեցին՝
Բարաբբան արձակել եւ զՅիսուս
խաչել. Պիղատոս արձակելով Բա-
րաբբայն, Յիսուսին մատնեց զինուո-
րաց, որք մերկացուցին, խիստ գանա-
կոծեցին եւ կատակեցին, քղամիտ
կարմիր (վերարկու) հագցնելով,
փշեայ պսակ դնելով գլուխը՝ եւ
հզեղն տալով ձեռքը:

Պիղատոս երբ չկարողացաւ դի-
մադրել հրէից կատաղութեան՝ իրան
կայսեր մատնելու ապառնալիքից

երկիւղ կրելով՝ հրապարակաւ լուաց
ձեռքը՝ եւ ասաց, ես անպարտ եմ
այս անմեղի արեան, դուք գիտէք,
եւ յանձնեց զինուորաց խաչել ըստ
պահանջման հրէից:

Խաչափայտը փրկչի ուսը դրած,
տարան Գողգոթա. մինչ Յիսուս
ծանր խաչի ներքեւ՝ ոգեսպառ վի-
ճակի մէջ էր ճանապարհին, հրէայք
խաչափայտը Սիմոն կիւրենացւոյն
տանել տուին, որ մի գուցէ չխա-
չուած մեռանի.

Գողգոթա հանելով, երկու ա-
ւազակաց մէջ խաչեցին, Պիղատոս
գրել տալով Յիսուսի խաչելուն
պատճառը տախտակի վրայ՝ եբրա-
յեցերէն, Լատիներէն, եւ Յունա-
րէն լեզուաւ, խաչի վերնակողմը
դրաւ:

Քահանայապետը, դպիրք եւ
ծերբ նախատելով կասեին. փրկե-
քեզ՝ եթէ Աստուծոյ որդի ես, նայն

նախատական խօսքերով կարհամարհէր՝ իւր հետ խաչի վերայ եղած ձախակողմեան աւաղակը, որի յանդերձնութիւնը տեսնելով աջակողմեան աւաղակ, յանդիմանեց, « չեմ վախենար դու յԱստուծոյ, մենք մեր չարեաց արժանի հատուցումն կը կրենք, բայց Սա անմեղ է », եւ դարձաւ Յիսուսին, Տէր յիշիր ինձ, քո փառաւոր դալստեանդ։

Յիսուս, վարձատրելով նորա կատարեալ հաւատը՝ ասաց, այսօր ինձ հետ արքայութեան մէջ կ'լինիս։

Սյս միջոց՝ Յիսուսի մայրը եւ Մարիամ Կղէովսլայի կ'ընէր, Մարիամ Մագլթաղենացին եւ Յովհաննէս տւեստարանիչը կ'ոնգնած էին խաչի մօտ։ Յիսուս խաչին վերայ անգամ չմոռացած իւր դառնակսկիւծ վշտօք լի ծնօղին, ցոյց տալով Յովհաննէսին, ասաց, կ'ըն դու՝ ահա որդի քո, եւ Յովհաննէսին՝ ահա

մայր քո, (որ այնուհետեւ Յովհաննէսի որդեական խնամոց տակ մնաց, մինչեւ վերափոխուամը)։

Յիսուս վեցերորդ.*) ժամից մինչեւ իններորդ ժամը խաչի վերայ մնաց, ինն ժամին բարձրաձայն աղաղակեց, Աստուծո՛ իմ, Աստուծո՛ իմ, ընդէր թողեր զիս, յետ որոյ ասաց, Ծաւալի եմ, զինուորներից մին, լեղախառն քացախ՝ սպունգով եղեգի ծայր դրած մօտեցուց Փրկչին, որ ճաշակելով ասաց, ամենայն ինչ կատարեալ է, եւ գլուխը խոնարհեցնելով՝ աւանդեց մարդկային առած հոգին։

(*) Ըստ եկեղեցականին, օրը Կոստի յետ մտից արեւուն, եւ ցերեկան վեցերորդ ժամը հոմապատասխան է եւրոպական 4 2 ժամին, իններորդն՝ երեքին, Մարտ եւ Սեպտեմբեր ամիսներում։

Արարածական բնութիւնը՝ արարչի մահուան վերայ սոսկացին, արեգակն իւր լոյսը ամբիփեց, երկիրը շարժեցաւ, տաճարի վարագոյրը վերէն ի վայր պատառեցաւ: Զինուորը հրամանաւ Պիղատոսի երկու աւազակաց բարձր խորտակելով մեռուցին, բայց Յիսուսին մեռած գտնելով (մօտեցան նորան*), յորոց մին Ղունկիանոս անուն՝ գեղարդով խոցեց Փրկչի կողը, որից ջուր եւ արիւն բղխեց, ինքն հաւատաց, խոստովանելով նորա անմեղութիւնը եւ Աստուծոյ որդի լինելը:

Յովսէփ արեմաթացին՝ ծածուկ աշակերտ, Պիղատոսից ստացաւ

(*) Որպէս զի խաչուածների մարմինը չմնան անթաղ մեծշաբաթ աւուր պատճառաւ, հրէայք խնդրեցին Պիղատոսից նոցա բարձերը խորտակելով սպանել եւ թաղել ուրբաթ եկոյ:

Փրկչի մարմինը, եւ հեկոգիմոս իշխանի հետ խաչից իջեցնելով, զմռսեցին, պատեցին մաքուր կըտաւով եւ դրին գերեզմանի մէջ, մին մեծ քարով փակեցին դուռը:

Հրէայք կոսկածելով որ մին գուցէ աշակերտները գեշեւանց գողանան եւ համբաւեն լի՛ք՝ յարեաւ Պիղատոսի հրամանաւ գերեզմանը պահապանաց հսկողութեան տակ դրին կնքելով Գահանայապետի մատանեաւ:

5. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ*)
Շաբաթ գեշեր, ի լոյս կիւրակէ (միաշաբաթ) մահուան երրորդ օր,

(*) Այս տօն կկոչուի Զատիկ, որ կնշանակէ ղենումն դառին: Յիսուս իբրեւ զանդենաւ խաչի վերայ եւ ապաւոց մարդկային ազգը յաւիտենական դատաւարտութիւնից:

Յիսուս աստուածաբար յարուցիւն
առնելով, դուրս եկաւ գերեզմանից՝
առանց կնիքը խախտելու: Յարու-
թեան միջոց՝ սաստիկ երկրաշարժ
եղաւ, մի հրեշտակ քարը գւորեց
եւ վրան նստաւ, որի ահաւոր կեր-
պարանքից՝ կիսամեռ ընկան պահա-
պանք:

Իւղաբեր կանայք, Մարիամ
մագլթաղենացին, Մարիամ մայր
Յակոբայ (կին Կղէովպայ), Սողոմէ
(կին Զեբեթայ) Յովհաննու աւետա-
րանչի մայր, Յովհաննան՝ Հերովդէսի
տան վերակացու Քուղայ հաղարա-
պետի կին, եւ ուրիշ բարեպաշտ
կանայք՝ պատրաստեցին անուշահոտ
իւղեր՝ եւ կլերակէ արշաւոյս՝ դը-
նացին գերեզման փրկչի մարմինը
օծելու, հրը տեսան՝ կափարիչ քարը
էս կողմ՝ ձգած, մագլթաղենա-
ցին ներս մտաւ եւ գերեզմանը
թափուր տեսնելով վերադարձաւ

քաղաք պատմել աշակերտաց, իսկ
միւս կանայք՝ այն ինչ սաստիկ շփո-
թուած էին սոյն դէպքի վերայ, յան-
կարժ տեսան երկու լուսաւոր հրեշ-
տակ, որք աւետեցին Յիսուսի յա-
րութիւնը, եւ պատուիրեցին գնալ
պատմել աշակերտաց:

Յարութեան լուրը լսելով՝ Յով-
հաննէս եւ Պետրոս գերեզման փո-
թացին եւ միայն պատանը տեսնելով՝
վերադարձան: Կրկին եկաւ մագ-
լթաղենացին, տեսաւ երկու հրեշ-
տակ, եւ Յիսուսին՝ պարտիզպանի
կերպարանքով, որին հարցուց թէ՝
հիվ է վերցրել փրկչի մարմինը: Յի-
սուս ծանօթութիւն տուաւ, Մա-
րիամ ոտքերն ընկնելով համբուրեց,
եւ պատուեր ստացաւ շուտով գնալ
յայտնել աշակերտաց:

Յիսուս պատահելով քաղաք վե-
րադարձող իւղաբերեց, յայտնեց զին-
քըն, քաջաւերեց եւ պատուիրեց՝ ա-

սեւ աշակերտաց. Գալիլեա դը-
նալ եւ զինքն այնտեղ տեսնել:

Դերեզմանապահ զօրականներն
տմանք երկիւղեց քաղաք փախչելով՝
յարուլթեան բոլոր անցքերը պատմե-
ցին քաջանայապետին, որը կաշառե-
ցին՝ ծածկել եւ ասել, թէ աշա-
կերտք գողացան, որք եւ այս սուտ
համբաւը տարածեցին:



7. ԱԵՆՏՈՒՄՆ ՍՈՒՐԲ ԱՍ-
ՏՈՒԱԾԱԾՆԻ. Գաբրիէլ հրեշտակ՝
Գալիլեայի Նազարէթ քաղաքի մէջ՝
սուրբ կոյս Մարիամին ողջոյն տու-
աւ, ասելով, « ուրախ լեր բերկրեալ,
Տէր ընդ քեզ, զի դուք շնորհս
յԱստուծոյ, յղասջիր, եւ ծնցիս որ-
դի, եւ կոչեսցես զանուն նորա Յի-
սուս, որ եղիցի մեծ, եւ որդի
բարձրելոյ »:

Երբ Մարիամ իւր կուսակոն

ծննդեան անկարելիութեան վերայ
տարակուսեց. հրեշտակը քաջալերեց
ասելով, « Հոգին սուրբ եկեսցէ ի քեզ
եւ զօրութիւն բարձրելոյն հովանի
լիցի ի վերայ քո, զի որ ծնանելոցն
է ի քէն, սուրբ է, եւ որդի Աս-
տուծոյ կոչեսցի », եւ ահա քո ազ-
գական ամուլ եղիսաբէթ այս վե-
ցերորդ ամիս է, յղի է, զի Աս-
տուծոյ մօտ անկարելի բան չկայ:

Մարիամ Ս. Հոգւոյ անհատ
տնօրէնութեան տուջ խոնարհելով,
իւր պատրաստականութիւնը ցցուց,
եւ յղացաւ, Աւետուինք լե-
տոյ՝ Մարիամ գնաց իւր ազգական
Եղիսաբէթին այցելութեան, որի ող-
ջոյնը լսելով Եղիսաբէթ՝ մանուկը
որովայնի մէջ խաղաց, եւ Ս. Հոգւոյ
ազգամայն ասաց. « օրհնեալ ես դու
ի կանայս, եւ օրհնեալ է պտուղ ու-
րովայնի քո, ուստի իցէ ինձ այս,
զի եկեսցէ մայր Տեառն իմոյ, առ

իս. իբրեւ եղեւ ձայն ողջունի քո
յականջս, խաղաց ցնծալով մանուկս
յորովայնի իմուամ, Վարիամ ասաց,
«մեծացուցէ անձն իմ զՏէր եւ
ցնծասցէ հոգի իմ Աստուծով փրկ-
չաւ իմով. . . » եւ երեք ամսից յետոյ՝
նախ քան Յովհաննու ծնունդը,
դարձաւ Նազարէթ:

Հրեշտակը ի տեսեան փարա-
տեց Յովսէփի կասկածը, եւ յայտ-
նեց Վարիամ կուսի ի Հոգւոյն սրբոյ
յղովթիւնը. Յովսէփ շարունակեց իւր
խնամքը սպասաւորելով Վարիամին
իբրեւ Տիրամօր:

II. ԳԼԽԱՏՈՒՄՆ Ս. ՅՈՎ-
ՀԱՆՆՈՒ ՄԿՐՏՁԻ. Ս. Յովհաննէս
լցուած հոգւով սրբով՝ Յորդանանու
կողմերը մկրտութիւն ապաշխարու-
թեան կը քարոզէր, որի հրաւիրական
ձայնին ժողովուրդը՝ խուռն բաղ-

մութեամբ կհետեւէին. խոստովա-
նելով իրանց մեղքերը եւ մկրտուե-
լով Յորդանանի մէջ, ուր եւ մկրդ-
տելով Փրկչին, առաց, «ահա գառն
Աստուծոյ, որ բառնայ զմեզս աշ-
խարհի, նմա պարտ է աճել եւ
ինձ մեղմանալ»:

Երբ Հերովդէս չորրորդապետ
Գալիլիայի, իւր փիլիպոս եղբօր՝
Հերովդիադա կին, մարդոյ կենդա-
նութեան միջոց՝ յափշտակած կպա-
հէր, Յովհաննէս իբրեւ վրէժխնդիր
աստուածային օրինաց՝ յայտնապէս
յանդիմանեց նորա շնութիւնը եւ
բանտարկուեց:

Հերովդէս՝ Հերովդիադայի դըր-
գըռմամբ թշնամանալով Յովհաննու
Մկրտչի հետ, կամէր սպանել, բայց
ակնածելով նորա արդարութիւնից
եւ սրբութիւնից, մանաւանդ ժողո-
վոդէից՝ որ կյարգէր նորոն իբրեւ
մարգարէ, չէր համար ձակիք՝ իւր

դիտաւորութիւնը հրապարակաւ կատարելու: Երբ իւր ծննդեան տօնի խնջոյքին խաղաց Հերովդեհադայի դուստր՝ հաւանելով խոստացաւ երդմամբ՝ տալ ինչ որ կամենայ, աղջկը մօր խրատով խնդրեց Յովհաննու Մկրտչի գլուխը. Հերովդէս բանտի մէջ գլխատել տալով, գլուխը սկտեղի վերայ դրած՝ տուաւ աղջկան:

Յովհաննու աշակերտը՝ մարմինը թողեցին Վամարիայի մէջ, դոր յետոյ Հեղինէ դշխուհին գտաւ, փոխադրեց իւր սյնտեղ՝ շինած եկեղեցին, որի մի մասը Յովհաննու աւետարանչի աշակերտ Զմիւռնիոյ հայրապետ Պօղիկարպոսի ձեռքը՝ արդէն կգտնուէր յեփեսոս, որ յետոյ Որոգինէի աշակերտ Կեսարոս Փիրմիլիանոս եպիսկոպոսի ձեռքը կհասարկա բերուեցաւ 251 թ., եւ նորա մի մասը կհասարկոյ

պատրիարք Ղեւոնդիոս տուաւ մեր Գրիգոր Լուսաւորչին:

Իսկ գլուխը մի անօթի մէջ ծածկուած Հերովդէսի տան աւերակաց տակ՝ գտնելով Կիլիկիցի երկու կրօնաւորք Կիլիկիա տարան, եւ յետ ժամանակաց քանիցս փոխադրեցաւ զանազան տեղեր — Կ. Պօլիս, Իմեսիա, Կոմնա եւ այլն, ապա մասերի բաժնուելով տարածուեց:

Մ Ա Յ Ի Ս .

3. ՍՈՒՐԲ ԽԱՉԻ ԵՐԵՒՈՒՄԸ.
351 թ. Մայիսի 7. Լուսեղէն ճառագայթիւ խաչաձեւ փայլեցաւ օդի մէջ Գրիստոսի Խաչ Գողգոթա լերան վերայ, որի լուսաւոր ճառագայթներ՝ հրաշալի կերպիւ կտաւրածուէին մինչեւ Զիթենեաց լեռը՝ երկար ժամերով ի տես համայն բնակչաց երոստղէմի:

Այս սքանչելեաց վերայ՝ բերա-
ւոր անձինք ընդունեցին քրիստոսա-
կան հաւատը՝ եւ սրբոյն կիւրղի Ե-
րուսաղէմի հայրապետի ձեռօք մը-
կըրտուեցան, որ գրեց Կոստանդ
կայսեր այս հրաշալի երեւոյթը եւ
երկեղեցին տօնել սկսեց:

14. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ ՓՐԻՍ-
ՏՈՍԻ. Յիսուս յարութիւնից յետոյ՝
քառասուն օր քանիցս երեւեցաւ
աշակերտաց, նախ՝ անձանօթի կեր-
պարանօք՝ կղէովպասին եւ Ղուկա-
սին, որ երուսաղէմի մօտ դամոսած
Էմմաուոս գիւղ կերթային, բացա-
տըրեց նոցա՝ մարգարէից գուշա-
կութիւնքը՝ իրան համար, եւ ի
միասին Էմմաուոս իջեալսեւով սե-
ղան բազմեց նոցա հետ, առաւ
հաց, օրհնեց, տուաւ նոցա. եւ երբ
ճանաչեցին աներեւութացաւ:

Երկրորդ՝ երեւեցաւ նոցա փա-
կեալ դրամբք վերնատան մէջ, ող-
ջունեց, փարատեց նոցա կասկածը
իւր յարութեան մասին, ցոյց տալով
ձեռները եւ ոտները, ապա փչեց
նոցա վրայ, ասելով, առէք Հոգիւն
սուրբ:

Երրորդ՝ այս դէպքից ութ օր
յետոյ՝ երբ աշակերտք Թովմասի
հետ՝ կրկին դռները փակ տան մէջ
Ժողովուած էին հրէից երկիւղից,
Յիսուս երեւեցաւ, ողջոյն տուաւ,
եւ Թովմասին ասաց, շոշափիւր վէր-
քերս եւ հաւատա, երանի նո-
ցա՝ որք չտեսած կհաւատան:

Չորրորդ՝ երեւեցաւ Տիբերիայի
Ծովի մօտ, ձուկ որսալու Ժամանակ,
հրաշիւք լցուց ուռկանները, որով
Յովհաննէս ճանաչեց՝ եւ ուրախու-
թեամբ ասաց, Տէրն է:

Ապա քառասներորդ օրը՝ հա-
նեց աշակերտները Ձիթհնեաց լերան

վերայ, պատուիրեց, գնալ աշակերտել բոլոր հեթանոսներ, մկրտել նոցա յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ. խոստացաւ ուղարկել Հոգին սուրբ, որ զօրացնէ նոցա աւետարանի քարոզութեան մէջ, ձեռները բարձրացուց, օրհնեց, երկինք բարձրացաւ եւ լուսաւոր ամպի մէջ ծածկուեց:

Մինչդեռ աշակերտք ասլած երկինք կնայէին, երկու հրեշտակ երեւեցան նոցա եւ ասացին. այս Յիսուս՝ որ վերացաւ՝ պիտի գայ նոյն մարմնով եւ աստուածային փառօք վերջին օր՝ դատելու աշխարհ:

Առաքեալք դարձան Երուսաղէմի վերնատուն, եւ որոշեցին Բերսաբայի աշակերտներից՝ Յովսէփին (Բարսաբայ), եւ Մատաթիային, աղօթելով՝ որ աստուածային շնորհաց օժանդակութեամբ կարողանան ընտրել Աստուծոյ ցանկացածը, յետոյ

վճակ ձգեցին, ընտրուեց Մատաթիան, որ անցաւ առաքելոց կարգ՝ փոխանակ Յուդայի:

24. ՀՈԳԵԳՍԼՈՒՍՏ. Առաքեալք ըստ խոստման Փրկչին՝ վերնատան մէջ Աստուածածնի եւ հաւատացելոց հետ (120 անձինք), արք եւ կանայք, սպասելով Սուրբ Հոգւոյ գալստեան, կհսկէին եւ կաղօթէին:

Համբարձման տոմսերորդ օր՝ սաստիկ հողմոյ հնչմամբ՝ երկնքից ձոյն լսուեց, լցաւ տունը, եւ հրեղէն լեզուաց բաժնուելով ամերի վերայ հասնեալ, որով սկսան սյլ եւ սյլ լեզուներ խօսել:

Այս ոքանչեւք տարածուեց Երուսաղէմի մէջ. բազմութիւնը դիմեց առաքելոց ժողովարան, եւ սկսան զարմանալ, երբ տեսան նո-

ցա զանազան լեզուներով իօսեւի՛,
նոյն օր՝ 3000 հոգիք հաւատացին
ի Քրիստոս։

ՅՈՒՆԻՍ +

Ի. Ս. ՀՈՒՓՍԻՄԵԱՆՔ ԵՒ
ԳԱՅԻԱՆԵԱՆՔ. Սուրբ կոյսն Հը-
ռիփսիմէ Հռովմայեցի կայսերազուն,
դաստիարակուելով արքայազուն
մայրապետ Գայիանէի ձեռաց տակ՝
կուսանաց վանքում, պարկեշտու-
թեամբ եւ աստուածաշտուութեամբ
կեցեալապանցեր ամենին. որի հոգւոյ
մեծանձնութիւնը եւ մաքրութիւնը
տեսնելով Գայիանէ, կախեց նորա
պարանոցից փրկչական խաչի մասն*)։

(*) Այս խաչ իբրեւ զանձ կապողէր
Հոփսիմէի ազգատոհմի մէջ առաքելոց ժա-
մանակից, զոր Յակոբոս առաքեալ խաչա-
փայտից կտրելով՝ Կողոզայ կայսեր հաւա-
տացեալ Պատրոնիկոս թաղուհւոյն նուիրած
էր ըստ խնորոյ նորա. եւ Գայիանէ կոյս,
Հափսիմէի ծնողներից իբրեւ աւանդ իւր
մօտ կտաճէր կուսաստանում։

Երբ Դիոկղետիանոսի հրամա-
նաւ իւր տէրութեան մէջ՝ ազնու-
ազդի եւ դեղեցկատես աղջկանց
պատկերներ կնկարէին՝ ի տես եւ ի
հաւանութիւն կայսեր՝ Թագուհի
ընտրելու, գտնելով Գայիանէի վան-
քում՝ Հռիփսիմէ կոյս, որի գեղեց-
կութեան վերայ սքանչացած՝ նկարե-
ցին եւ ներկայացրին Թագաւորին,
որ սիրահարուելով ցանկացաւ ան-
նուլ։

Սուրբ Գայիանէ եւ Հռիփսիմէ
ընկերներով, մի քանի քահանայից
եւ հաւատացեալ մարդկանց հետ
(70 հոգւոյ չափ) դադտ փախստա-
կան եղան Հռովմից, նախ՝ հանդի-
պելով Երուսաղէմ՝ տնօրինական
տեղեր այցելեցին, ապա Եգիպտոս
հասան, ո՛ր ռմանք մնացին եւ կը-
րօնաւորեցան, եւ ռմանք անցնելով ի
Վերս, եւ ի գաւառս Գարանաղեաց՝
Սեպուհ լեռան խորշերում ձգնեցան։

Իսկ Ս. Գալիանէ եւ Հռիփսիմէ,
մի քանի ընկերներով՝ Հայաստանի
շատ կողմեր թափառելուց յետոյ,
դադար առին Վարադայ լեռան
վերայ: Ս. Հռիփսիմէ երկիւղ
կրելով, սուրբ խաչի մօտը՝ նոյն
լեռան դադարթ, ամիոփեց քարա-
կոյտի մէջ՝ երկու քահանայից հըս-
կողութեան տակ, որոնք մինչեւ
ցմահ մնացին՝ այն տեղ: Որ
նոցա ուրբաթէ ուրբաթ սուրբ պա-
տարադ մատուցանելու համար,
կոչուեց ուրբաթ այլը:

Սուրբ Հռիփսիմեանք երեսուն
եօթն հոգևով Վասպուրականից ան-
ցան արարատեան աշխարհ, բնակե-
ցան արքայանիստ Վաղարշապատ
քաղաքի մի հնձանի մէջ, ուր իրանց
ձեռագործութեամբ կապրէին:

Երբ Գիողղետիանոս լսեց
Հռիփսիմէի փախուստը մայրապետ
Ս. Գալիանէի առաջնորդութեամբ,

խուզարկեց հեռաւոր եւ մօտա-
ւոր տեղեր, դիտարկեց
Տրդատին, հրովարտակաւ յայտնեց
գեղեցիկ եւ աննման Հռիփսիմէի
փախուստը ի Հայաստան՝ խնդրելով
գտնել յետ դարձնել, եւ կամ իրան
հարսնացնել:

Տրդատ խուզարկեց, գտաւ եւ սի-
րահարուելով նորա գեղեցկութեան,
արքայական հանդիսիւ տարաւ պա-
լատ, բայց սուրբ կոյս չժխտեց իւր
ուխտ՝ մաքուր կուսութեամբ ան-
ձը Աստուծոյ ընծայել, մերժեց
ամուսնութիւնը՝ պալատից փախըս-
տական գնաց հնձան:

Տրդատ զայրացած՝ Հռիփսիմէի
հետ նահատակեց 37 հոգի. 301
թ. որոց մարմինները բացօթեայ
ձգուեցան ինն օր, մինչեւ սուրբ
Լուսաւորչի վիրապից դուրս գալը:

6. ԵԼՆ Ի ՎԻՐԱՊԵՆ Ս.
ԳՐԻԳՈՐԻ. Սուրբ Գրիգոր՝ Կենդա-
նի նահատակը, 14 տարուց աւելի
ողջ մնաց շնորհօքն Աստուծոյ՝
Աբտաշատի օձաւից Վիրապի մէջ՝
ազդամամբ հոգւոյն մի պառաւ պրի
կնոջ ձեռօք կերակրուելով:

Երբ 301 թ. Հռովմից փախըս-
տական եկան Հռիփսիմեանք Հայաս-
տան (Տես ի տօճի Հռիփսիմեանց), եւ
նահատակեցան, որի համար Տրդատ
իւր չարեաց պատիժը կրելով կոր-
ցուց բանականութիւնը եւ խելայեղ
ընկաւ շամբերի մէջ խողաբնակ լե-
նելով:

Աստուած՝ որ գիտէ սյցելու-
թեան դիպող ժամը՝ յաղթուած իւր
անսահման գլխութիւնից, Հայաս-
տանին լոյս ծագեց՝ Կենդանի
պահելով Գրիգորին, որով կռա-
պաշտութեան խաւարը հալածուե-
լով՝ աստուածգիտութեան լոյսը

տարածուեց Հայաստան աշխարհ:

Տրդատայ քոյր Խոսրովիդիստի
տեսիլքներով յայտնուեց Գրիգորի
Կենդանի լինել, որ Օտայ Նախա-
րարի ձեռօք բերուեցաւ Վաղար-
շապատ, բժշկեց Տրդատին եւ
նորա հետ հարուածեալներին, Ս.
Կուսանաց մարմինները՝ իւրաքան-
չիւրը իւր պատառատուն զգեստին
մէջ պատելով, ամիսիկեց առանձին
առանձին տոսյանի մէջ:

Ս. Գրիգոր՝ վաթսուէն եւ հինգ
օր նստելով կուսանաց հնձանի մէջ
քարոզեց աւետարան, տեսաւ ի
տեսլեան՝ Հօր Աստուծոյ միածնի
իջումը Վաղարշապատի մէջ ոսկի
ուռամբ եւ լուսեղէն փառօք, Ա.
Ռաւօտեան՝ իջման տեղը քորերով
շրջապատեց եւ կանգնեց Քրիստոսի
խաչ:

Տրդատ ժողով գումարեց՝ եւ
ընդհանուրի խորհրդով ընտրեց

Ս. Գրիգորը հովիւ Հայաստանի՝ որ
գնաւով Կեսարիա: Ս. Թադէոսի
յաջորդ Դեռոնդիոս պատրիարքից
ձեռնադրուեց քահանայապետ Հա-
յոց աշխարհի, պարգեւ ստանալով
նորանից՝ Յովհաննու Կարապետի
եւ Աթանաղինեայ եպիսկոպոսի
մասուկութիւնը:

Ս. Գրիգորը հասնելով Տարօն
(Մուշ) յաղթեց քրմաց՝ եւ Իննակ-
նեայ կոչուած տեղի Գիմետրեայ
եւ Գիսանեայ արձանները կործա-
նելով հիմնարկեց եկեղեցի, ուր եւ
ամփոփեց մասնաշխարաց Յովհաննու
եւ Աթանաղինեայ, մկրտեց բազ-
մաթիւ անձինք եւ տօն հաստատեց ի
պատիւ Նշխարաց Ս. Կարապետի
եւ Աթանաղինեայ, ուր թողուց
Կեսարիայից բերած Անտօն եւ Կրօ-
նիդէս, եւ Զենոբ գլակ ձեռնա-
դրելով եպիսկոպոս տուաջնորդ կար-
գեց՝ որ եւ շինեց Գլուկայ վանքը:

Ս. Լուսաւորիչ Տարօնոյ Աշտի-
շատում, Վահագնի, Անահտի եւ
Աստղկան արձանները եւս կործա-
նելով՝ կանգնեց եկեղեցի, մկրտեց
իւր ուղեկից նախարարներ՝ եւ տե-
ղւոյն բնակիչներ. ձեռնադրեց
քահանայք, եւ հասնելով Բագրեւ-
անդ գաւառի Բագուան գիւղ՝
մկրտեց Եփրատի մէջ Տրդատին,
Աշխէն տիկնոջ եւ Խոսրովիդեստոյն
եւ բոլոր զօրաց եւ բիւրաւոր Ժո-
ղովրդոց. մկրտութեան միջոց տե-
սանելի եղաւ լուսեղէն սիւն գետի
վերայ: Ապա գալով Վաղարշապատ.
հիմնարկեց Կաթօղիկէ Մայր տա-
ճարը յանուն Միածնաիջի, կանգ-
նեց Հռիփսիմեանց եւ Գալիանեանց
վկայարաններ, ձեռնադրեց նոյնպէս
քահանայք եւ եպիսկոպոսք, բացեց
Դպրոցներ. եւ Հելլեն եւ Ասորի
Դպրոցեամբ բազմաթիւ հայ մա-
նուկներ կրթեց քրիստոնէական հա-

Լատոյ մէջ (մանաւանդ քրմաց որդիք)։ շինեց վանքեր՝ ուր եւ կրօնաւորեցան շատեր, եւ քրիստոնէութիւնը ծաղկեց ամէն տեղ Տրեւտի օգնութեամբ։

Երբ մեծն Կոստանդիանոս կազմեց Նիկիոյ ժողովը 325 թ. Արիոսի մոլորութեան դէմ. Ս. Գրիգոր փոխանակ իւր ուղարկեց իւր կըրտսեր որդի Արիստակէս՝ եպիսկոպոսին, որ բերաւ Հայաստան Նիկիական Հանգանակը մի քանի կանոններով, որոյ վերայ աւելցուց եւ ինքն եկեղեցւոյ բարեկարգութեան մի քանի կանոններ՝ կնքելով Հանգանակը։ «Իսկ մեք փառաւորեցուք» ուլ։

Քրիստոնէական կրօնը ընդհանրացնելուց յետոյ՝ առանձնացաւ Ռարանաղեաց Սեպուհ լերան Մանեայ այլը 331 թ. եւ վախճանեցաւ, որոյ մարմինը գտնելով հովիւք թաղեցին նոյն տեղ։

Յ. Ս. ՄԱՆԿՈՒՆԻ ԲԵԹՂԵՆԷՄԻ. Բրիտանիոյ ծննդեան ժամանակ՝ երեք մոգեր աստղի առաջնորդութեամբ եկան Երուսաղէմ երկրպագելու ն որան։ Ասկաղոնացի Հերովդէս թագաւոր՝ կասկածեց թէ՛ մի գուցէ Նորածին Մեսիայի ծննդեամբ ժողովուրդը պատամբուի եւ զրկուի թագաւորութիւնից, ստուգելով ծննդեան տեղին եւ ժամանակը. խնդրեց մոգերից՝ երկըրպագելու պատրուակաւ, դառնալ եւ յայտնել իրան, որպէս զի նենգութեամբ սպանէ նորածին արքայն։

Բայց երբ մոգերը չդարձան, խաբէութեամբ հրամայեց Բեթղեհէմի եւ նորա սահմանաց բոլոր մանկունք՝ երկու տարեկանից ցած՝ ժողովել մի տեղ, որպէս թէ՛ Հռոմայեցւոց կսյսեր հրամանաւ գրելով անուանելը՝ պիտի պար-

գեւատընէ, որոյ համար արդէն ինքն
անձամբ Հռովմ գնալով հաւատա-
ցըրած էր կայսեր թէ՛ չըէից ակն-
կալած արքայն ծնած լինելով՝ մը-
տադիր են ապստամբել եւ հրաման
առած էր սպանել, որ եւ իցէ ե-
ղանակաւ, ուստի անդթաբար կո-
տորեց բիւրաւոր անմեղ մանուկներ՝
աշխարհի փրկիչ՝ սպանելու նա-
տակաւ:

9. Ս. ՆՈՒՆԷ եւ ՄԱՆԻ
ընկերակիցք Հռիփսիմեանց, Հայաս-
տան գալով ցրուեցան այլ եւ այլ
տեղեր նոցա նահատակութիւնից
առաջ: Մանի զնաց Եկեղեցաց գա-
ւառի Դարանաղեաց Սեպուհ Հերան
այր, եւ նուիրեց իւր անձը աղօթից
եւ ճգնութեանց, ուր եւ վախճանե-
ցաւ, զոր Ս. Լուսաւորիչ իւր ճգնու-
թեան միջոց գտնելով թաղեց նոյն

այրի մէջ. եւ տեղին կոչուեց Մա-
նեայ այր:

Իսկ Նունէ զնաց Վրաց Մըծ-
խիթայ քաղաք, դարձուց Միհրան
թագաւորին ի հաւատո՝ հանդերձ
պալատականօք եւ բնակչօք, եւ
գործակցութեամբ Միհրանայ՝ կոր-
ծանեց քաղաքի հանդէպ կանգնած
Արամազդայ պատկերը, կանգնելով
նորա տեղ քրիստոսի Խաչ, որոյ
վերայ իջաւ լուսեղէն սիւն եւ անու-
շահոտութեամբ լցուեց լեառը, լը-
սելի եղան հրեշտակաց փառաբա-
նութիւնք, զոր տեսնելով ամբոխը
հաւատաց եւ երկրպագեց խաչին:

Ս. Նունէ, փոխանակ մեհենաց,
կանգնեց Աստուծոյ փառաբանու-
թեան տաճարներ բոլոր Վրաստա-
նում: Միհրան թագաւորի խնդրա-
նօք Ս. Լուսաւորիչ եպիսկոպոսներ՝
եւ քահանաներ ուղարկեց ի Վերո,
որք մկրտեցին թագաւորին՝ եւ ամբ

բողջ ժողովրդոց եւ հաստատեցին
հաւատոյ պաշտամանց կարգեր:

Նոնէ՛ վրաստանի միւս դա-
ւառները եւս քարոզեց, սկսած
Կղարջից մինչեւ Մաղքաթաց սահ-
մաններ՝ լինելով ճշմարիտ Լուսա-
ւորիչ վրաստանի, եւ ապա դառ-
նալով Մծխիթա վախճանեցաւ:



ՄԵԾՆ ՆԵՐՍԷՍ եւ ԽԱԴ Ե-
ՊԻՍԿՈՊՈՍ. Մեծն Ներսէս հայրա-
պետ Պարթեւագոռն, որդի Աթա-
նադինեայ՝ թուռն Յուսիկ հայրապե-
տի՝ սենեկապետ եւ զինակիր Ար-
շակ Բ-ի. վարժուեց Կեսարիոյ մէջ
Հիւլենական դպրոցութեամբ եւ սուրբ
գրոց հմտութեամբ, ամուսնացաւ
եւ ունեցաւ Սահակ անուն մի դա-
ւակ:

Երբ մեռաւ փառներսեհ կա-
թոլիկոս, եպիսկոպոսք Արշակ

Թագաւորի եւ Նախարարաց խոր-
հրդով միայն արժանաւոր ժառանգ
համարելով Ներսէսին՝ Լուսաւորչի
դաշին, եւ ձեռնադրել տալով Կե-
սարիայում նստեցրին Հայրապետա-
կան Աթոռ, 364 թ:

Մեծն Ներսէս՝ պայծառացուց
եկեղեցիք՝ մտքրելով ներմուծողած-
անկարգութիւնք, բարեկարգու-
թեան կանոններ սահմանեց. օրի-
նադրեց՝ եկեղեցւոյ մէջ պահպանել
աստիճանաց եւ իշխանութեան
կարգ, եւ արքունիքում՝ պատուոյ
եւ մեծութեան կարգ. արգելեց
մերձաւոր խնամութիւնք, վերցուց
հեթանոսական անյոյս կոծը՝ մեռե-
լոց վերայ:

Մեծն Ներսէս՝ շինեց անկեւա-
նոց, որբանոց, աղքատանոց, հիւ-
րանոց, եւ ուրկանոց, որոց մէջ
Ժողովեց հեթանոսական սրվորու-
թեամբ բարձի թողի արած, մար-

դասիրութեան կարօտ՝ անտե-
րունջ եւ անխնամ լերանց մէջ
թափառողներ՝ ի սնունդ նոցա սպհ-
մանելով դիւղեր, ագարակներ եւ
պողիններ, որոց վերայ կարգեց վե-
րակացուք, ընդ տեսչութեամբ՝ իւր
կառւ սարկաւադի:

Նաեւ շինեց վանքեր. աստու-
ածապաշտութիւնը ծաղկեցուց ամէն
տեղ. բազմացուց դպրոցներ, եւ
հայ մանկտիք զարգացան աստու-
ածագիտութեան եւ իմաստութեան
մէջ յոյն եւ ասորի լեզուաւ: Այս
բարեկարգութիւնից խրախուսած
եպիսկոպոսը եւ իշխանք՝ հաւանու-
թեամբ թաղաւորի՝ անուանեցին
մեծն Ներսէսին, Պատրիարք, Հայ-
բապետ եւ կաթողիկոս ընդհանուր
ազգի, եւ սահմանեցին պնդհե-
տեւ, Հայոց Հայրապետաց ձեռնա-
դրութիւնը՝ իւր եկեղեցւոյ եպիս-
կոպոսներէից:

Երբ Արշակայ եւ Վաղենտինոս
կայսեր մէջ գծտութիւն ծագեց,
գնաց Կ. Պօլիս՝ Վաղենտինոսի
զայրոյթը դադարեցուց, եւ ազա-
տիւով Հայոց պատանդներ՝ մեծա-
րանօք դարձաւ Հայաստան:

Մեծն Ներսէս կրկին անգամ
գնաց Կ. Պօլիս Վաղենտինոսի
յաջորդ Վաղեսի բարկութիւնը
հանդարտեցնելու, բայց Արիոսեան
Վաղեսից արսորուելով անմարդա-
բնակ կղզի՝ իւր ուղեկից քահանա-
յից եւ սարկաւադաց հետ՝ ինն ա-
միս ձկամբ կերակրուեց: Երբ Վա-
ղեսին յաջորդեց Թէոդոս՝ դարձաւ
արքայապետից, ներկայ եղաւ Կ. Պօլ-
սոյ տիեզերական Ժողովին, եւ լսե-
լով Արշակայ մահը եւ Հայաստանի
աւերը պարսիկներից, Արշակի որդի
Պապին՝ յառաջնութիւնից ազատե-
լով թաղաւորեցուց Հայաստանի վե-
րայ, որոյ հետ յունական զօրքով

դառնալով Հայաստան հալածեց
պարսիկներին. պատերազմի միջոց
քարձրացաւ Նպատ լեռան վերայ
եւ քաղկատարած աղօթեց, որով
յաղթուեցան պարսիկներ: Բայց
Պ. պ թագաւորի վատ ընթացքը
յանդիմանելու համար՝ թունաւո-
րուելով մեռաւ եւ թ. ղեցաւ Եկե-
ղեաց գաւառի Թիւն աւանի մայր
եկեղեցւոյ մէջ *):

Իսկ Խաղ՝ որ եպիսկոպոս ձեռ-

(*) (32 թ. Պարսից Խոսրով արքայի
եւ Յունաց Հերակ կայսեր պատերազմի
Ժամանակ, Պարսից եւ Հաղարացւոց զորաց
ոտնակիս լինելով Հայոց աշխարհ, աւերե-
ցաւ Թիւն աւանի Կաթողիկէն, ուր էին
գերեզմանք որդւոց եւ թոռանց Ս. Լուսա-
ւորչի, եւ յայտնուեց երեք տասաներորդ
դարում Երզնկայի Սարգիս եպիսկոպոսի ա-
ռաջնորդութեան Ժամանակ, մեծն Ներսիսի
նշխարք. զոր փախադրեց Երզնկայում իւ-
րաջէն եկեղեցին:

նադրուեց մեծն Ներսէսից, եւ փո-
խանորդ կարգուեց նորան, վաղե-
մին հաշտեցնելու համար Կ. Պօլիս
գնացած միջոց, քարկոծուելով նա-
հատակուեց՝ Արշակայ անդլուծիւնը
յանդիմանելու համար, որ կրկնառ-
բէր կամաւարականաց տոհմը եւ մար-
մինները գէտ ձգել կտար:

16. Ս. ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՍ Եւ-
ջորդելով իւր Կոստաս հօր, հե-
տեւեց նորա խրատին, մարդասիրու-
թեամբ ս. քեւի եղաւ իւր բոլոր
հպատակաց, եւ կամենալով բառնալ
Հռովմայեցւոց այլ եւ այլ սահմա-
նաց մէջ բռնացած կեսարներ (որ-
դեգէր կամ գահակից պսեր) եւ
կաղաղացներ երկիր՝ դիմեց նոցա
վերայ, բայց ի նկատի ունելով իւր
սկաւրութիւնն թշնամեաց ահեղ զօ-
րութեան դէմ, անյոյս՝ չսպառնաճոց

օգնութիւնից՝ ապաւինեց քրիստոնէից Աստուծոյ, եւ խնդրեց յաջողութիւն եւ յաղթութիւն պատերազմի մէջ:

Յանկարծ տեսնելով լուսեղէն նշան խաչի՝ երկնքում շրջափակուած աստղանիշ գրով « Այսու յաղթեա », վճռեց մի Աստուած ճանաչել երկնի եւ երկրի, եւ խաչի նշանը իւր դրօշակի վերայ նկարել տալով դիմեց թշնամեաց վերայ, յաղթեց եւ տիրեց Հռովմին եւ բոլոր Իտալիային մինչեւ ց Սփրիկէ եւ ց Գեղիպոս, եւ ծերակուսից անուանեցաւ միահեծան ինքնակալ Հռովմայեցոց, ապա մկրտուեց Սեղբեստրոս Հայրապետից իւր մայր Հեղինէի հետ, կործանեց մեհեմաններ, Աստուծոյ տաճարներ կանգնեց եւ ծաղկեցուց քրիստոնէութիւնը իւր բարեպաշտ մօր հետ:

325 թ. Նիկիոյ տիեզերական

Ժողովով հերքեց Արիոսի աղանդը, եւ փոխադրեց իւր աթոռը Հռովմից՝ Բիւղանդիա, որ կոչուեց Կ. Պօլիս քաղաք եւ շինութեամբ եւ աստուածապաշտութեամբ ծաղկեցուց:

Իսկ Աստուածամէր դշխոյն Հեղինէ գնաց Երուսաղէմ, գտաւ խաչափայտը (Տես. գլխաւ խաչ) շինեց եկեղեցիք, կուսանոցներ, որբանոցներ, եւ իւր մեծագործութեան եւ ողորմածութեան համար մ. ծ հռչակ ստացաւ թէ Պաղեստինում եւ թէ ամէն տեղ, վախճանեցաւ կտակելով որդւոյն միայն աստուածսիրութեամբ եւ մարդասիրութեամբ նշանաւոր լինել աշխարհի մէջ:

20. ԳԻԻՏ ՆՇԽԱՐԱՍ Ս. ԼՈՒՍԱԽՈՐԶԻ. ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐԻ մարմինը Դարանաղեաց գաւառի Սե-

պուհ լերան Մանեայ այրի մէջ
 ծածկուած մնալով երկար մըջոց,
 տեսլեամբ յայտնուեց Գառնիկ ճըգ-
 նաւորին, որ թնդեց թորդանի ե-
 կեղեցւոյ մէջ. դոր յետոյ Ներսէս
 շինող Բ. Կաթուղիկոս. փոխադրեց
 իւր Վաղարշապատում՝ շինած յա-
 նուն երկնային զուարթնոց եկեղե-
 ցին, գլուխը զետեղեց սեղանի՝ եւ
 մարմնոյ մի մասը չորեց սեանց
 տակ, որոյ համար եւ կոչուեց Ս.
 Գրեգորի եկեղեցի:

23. ԴԱՆԻԵԼ ՄԱՐԳԱՐԷՆ
 եւ երեք մանկունք, Անանիա, Ազա-
 րիա եւ Միսայէլ՝ պատանեկութեան
 հասակին գերեցան Բաբելոն, եւ
 Նաբոլգոդոնոսորի հրամանաւ ար-
 քունի կրթարանի մէջ վարժուեցան
 քաղդէական դպրութեամբ:

Դանիէլ իմաստնութեամբ եւ գի-

տութեամբ յառաջադէմ լինելով,
 յայտնեց Շուշանի անմեղութիւն եւ
 ծերոց զրպարտութիւն, կարգուեց
 արքունի ծառայութեան մէջ. սի-
 րելի եղաւ Նաբոլգոդոնոսորին,
 եւ կոչուեց Բաղդասար արքայորդ-
 ւոյ անունով (այս անունը՝ Բաբել-
 ւացւոց Բահաղու պաշտօնէից մօտ,
 նշանաւոր էր եւ աստուածական)
 իսկ Դանիէլի պատուակից երեք ման-
 կունք՝ կոչուեցան, Սեդրաք, Մի-
 սաք եւ Աբեղնադով:

Դանիէլ մեկնելով Նաբոլգո-
 նոսորի երազը, աւելի մեծարեցաւ,
 կարգուեց իշխան Բաբելացւոց
 բոլոր իմաստնոց եւ միանգամայն
 վերակացու աշխարհին, եւ իւր
 խնդրանք կարգուեցան իւր սննդ-
 դակից երեք ընկերներ՝ գործակալ
 Բաբելացւոց աշխարհի, որք հաւա-
 տարմութեամբ եւ առաքինութեամբ
 կիսյլէին՝ թէ արքունի ծառայու-

Թեան եւ թէ Աստուծոյ օրինաց պահպանութեան մէջ, ձեռնտու լինելով Բաբելոնում գտնուած իրանց ազգակցաց:

Երբ Նաբուգոդոնոսոր՝ կոնգնեց իւր ձուլածոյ ոսկւոյ պատկերը եւ հրամայեց ամեն ազգաց երկրպագուել նորան, վճռելով տնհանազանդներին ձգել հնոցի մէջ, Դանիէլի երեք ընկերներ յանձն չառին երկրպագուել, ամբաստանեցան Նաբուգոդոնոսորի առաջ, եւ ձգուեցան հնոցի մէջ, ուր Աստուծոյ հրեշտակը իջաւ եւ անվնաս պահեց:

Նաբուգոդոնոսոր տեսնելով այս՝ հաւատաց, եւ հանելով հնոցից պատուիրեց թողուլ՝ ազատ պաշտել իրանց սատուածը. բայց յետոյ մոռանալով աստուծոյ սքանչելիք, տեսաւ երսուում, իւր Թագաւորութեան կործանման նշանը - աշխարհի կերակրող երկնաբերձ եւ երկրալիք

ծառի շուտով ալմատից կտրուել, զոր մեկնեց Դանիէլ՝ յայտնելով Թագաւորութեան կործանումը, իւր գազանաբնակ լինելը՝ մինչեւ որ ճանաչէ. ճշմարիտ Աստուած, Նաբուգոդոնոսոր եօթն տարի գազանական կեանք վարեց մտայեղ եւ կերպարանափոխ լինելով, մինչեւ դարձաւ առ Աստուած եւ նստեց իւր աթոռ:

Դանիէլ մեկնեց նաեւ Նաբուգոդոնոսորի թոռան Բաղդասար Թագաւորի ընթրիքի ժամանակ, որմի վերայ յանկարծակի մատամբք գրուած անծանօթ գրերը՝ որ նշան էր իսպառ բարձման Թագաւորութեան Նաբուգոդոնոսորի տանից, Նոյն գիշեր սպանուեց Բաղդասար եւ Թագաւորութիւնը անցաւ Պարսկից Դարեհ Թագաւորի ձեռք, որին սիրելի լինելով Դանիէլ՝ կարգուեց իշխանաց իշխան: Նախարարք նա-

խանձեւով Գանիէլի յառաջադիմութեան՝ չարախօսեցին Գարեհի առաջ, որ ձգեց առիւծոց դուբ, եւ հետեւեալ առաւօտ գտնելով ողջ՝ հանեց եւ նորա հակառակորդները ձգեց նոյն դուբ, որ իսկոյն գազանակուր եղան:

Գանիէլ սիրելի լինելով Գարեհին եւ Կիւրոսին, կործանեց բաբելացւոց բիւլ չաստուծոյ պատկերը եւ կոտորել տուաւ քուրմերին, որի վերայ զայրացած հեթանոս ժողովուրդք, խլեցին Գանիէլին Գարեհի ձեռքից եւ ձգեցին առիւծոց դուբ, ուր մնաց եւ անվնաս:

Գանիէլ, գուշակեց Քրիստոսի ծնունդը՝ մահը եւ Յարութիւնը՝ որոշ ժամանակի մէջ՝ որ կը կոչուի եօթանասուն եօթն երորդք. (սյն է 490 տարի):

25. Ս. ՄԵՍՐՈՊ (Մոշոոց) Տարօնեցի, մանկութեան հասակից երկիւղածութեամբ եւ բարեսլաշտութեամբ սնուած, վարժուեց Հելլենական, Սսորի եւ Պարսիկ դպրութեամբ, եւ եղաւ նօտար մեծն Ներսիսին, որի մահից յետոյ՝ Վարազդատ, Սըշակ, Վաղարշակ եւ վերջին Խոսրով Թադաւորաց դիւանադպիր կարգուեց:

Ս. Մեսրոպ խոյս տալով իշխանական փառքից, իւր անձը նուիրեց Աստուծոյ ծառայութեան՝ Գողթան գաւառի մենաստանաց միոյն մէջ. ձեռնադրուեց, եւ առաքինութեամբ կենդանի օրինակ եղաւ բոլորին, առանձնացաւ անապատ, նուիրեց զինքն ճգնութեան, որին հետեւեցան շատերը եւ աշակերտեցան, որոց հետ կիջնար անապատից նոյն գաւառ, կքարոզէր եւ կհաստատէր հաւատոյ մէջ:

Երանելին տեսնելով՝ որ ժողովուրդը Ասորի եւ Յոյն լեզուաց ընթերցանութեան անծանօթ լինելով կըրկուէր աստուածային գրոց լմաստից, ցանկացաւ հնարել հայերէն տառեր, Ս. Սահակին յայտնեց իւր խորհուրդը, որ աւելի փափագող էր հայերէն դպրութեան: Վըռամշապուհէոյ հաւանութեամբ, Հաբէլ երիցու ձեռք բերել տուին Ասորի Դանիէլ եպիսկոպոսի մօտ գտնուած հայ նշանագրեր, որք փորձիւ անբաւական դտան տարածման հայկական լեզուի:

Այլա աշակերտաց հետ հաւանութեամբ Ս. Սահակի եւ Վըռամշապուհէոյ՝ գնաց միջագետք, Դանիէլի եւ ուրիշ Ասորի եւ Յոյն եպիսկոպոսաց մօտ, բայց ոչ ինչ չափուելով, հետը տարած աշակերտները թողուց միջագետաց Յոյն եւ Ասորի դպրոցաց մէջ, դիմեց Եդեսիոյ ա-

նուանի հեթանոս Պղատոն ճարտասանին եւ կիպրացի Եպիփան եպիսկոպոսի աշակերտ Հուսիանոսի մօտ Սամուսատ քաղաք. նոցանից եւս յոյսը կտրեւով, դիմեց ադոթիւք առ Աստուած, եւ գտաւ իւր ցանկացածը՝ աւելի ճոխ, դրոշմուած իւր սրտի վրայ հայկական նշանագրեր 406 թ:

Վերադարձաւ Հոյաստան, ժողովեց արքունի հրամանաւ մանուկներ, բացաւ դպրոցներ հոյերէն դպրութեան եւ սկսաւ ծաղկիլ Հաստան՝ ուսմամբ եւ գիտութեամբ. թարգմանեց Աստուածաշունչ սուրբ գիրք, բարեկարգեց եկեղեցական պաշտամանց ծիսարանը՝ որ իւր անուանով կոչուեց Մաշտոց:

Վերջ եւ Աղուանք խնդրեցին՝ լցնել եւ իւրեանց կարօտութիւն, Ս. Մեսրոպ գնաց Վըռամշապուհէոյ եւ Աղուանք՝ հնարեց

նշանագրերը ըստ բնիկ բարբառով
նոցա, ապա դառնալով Հայաստան
եւ նեղուելով յոյն վերակացունե-
րից հայերէն դպրութեան տարած-
ման համար, Ս. Սահակ Հայրապետի
խորհրդով դնաց Կ. Պօլիս, Թէո-
դոս Թագաւորի եւ Ատտիկոս Յու-
նաց պատրիարքի մօտ, մեծարեցաւ,
ստացաւ արտօնութիւն՝ համարձակ
տարածելու հայերէն դպրութիւնը եւ
Յունաց բաժնում, կրկին Թարգմա-
նեց Աստուածաշունչը օժանդակու-
թեամբ Ս. Սահակայ եւ աշակեր-
տաց՝ Յոյն ընտրեալագոյն բնագրից,
զոր բերած էր Կ. Պօլսից *):

Ս. Մեսրոպ Ս. Սահակի մահից
յետոյ՝ վեց ամիս տեղակալելով Հայ-
րապետական Աթոռ, վախճանուեց
եւ վահան Ամատունոյ ձեռք թա-
ղուեց Օշական գիւղի մէջ 441 թ.

(*) Օտարագիր այս թարգմանութիւնը
անուանեն բագուհի թարգմանութեանց:

27. Ս. ՏՐԴԱՏ. երբ Անակ
նախարար՝ դաւով սպանեց Հայոց
Խոսրով Թագաւորին, Սասանեան
Պարսից Արտաշէիր տիրեց Հայաստա-
նին եւ կոտորեց Խոսրովի զարմը՝
միայն մանուկն Տրդատ եւ իւր քոյր
Խոսրովիդուխտ աղատեցան կոտո-
րածից՝ Մանդակունի եւ Օտոյ Հա-
յոց Նախարարաց ձեռք. Տրդատ
ի Կեսարիա, իսկ Խոսրովիդուխտ
յԱնի ամրոց:

Տրդատ գնալով Հռովմ՝ Լիկիա-
նոս զօրապետի ձեռնաց տակ կըր-
թուեց զինուորութեան մէջ. եւ
արտաքոյ կարգի քաջութեամբ ե-
րեւելի եղաւ, Գթաց Հռչէ Թագա-
ւորին սպանեց եւ Գիողղետիանո-
սից պսակուած արքայական փառք
եւ զօրքով դարձաւ Հայաստան՝
Ժառանգել իւր հայրենի Թագաւո-
րութիւնը, վանեց պարսից եւ ա-
մուսնացաւ Աւանաց արքայի Աշխէն

դատեր հետ:

Տրդատ՝ Թագաւորութեան առաջին տարին, իւր հայրասպան Անակի որդի Գրիգորին, անտանելի ճարհարանաց մատնելով կռոց չերկըրպագութեան համար, ձգեց Արտաշատ քաղաքի մահապարտից դուբը՝ եւ հրովարտակաւ բազմացուց կռոց պաշտամունք՝ հաւածելով քրիստոնէից:

Ս. Լուսաւորչի վերապ ձգուելու 14-րդ տարին, նահատակեց Ս. Հռիփսիմեանց, եւ իւր այս չարեաց պատիժը կրեւով՝ մտաթափ ընկաւ շամբերի մէջ, վսպրեհնաբնակ լինելով՝ որոյ նման եւ շատերը արքունի. ծառաներից այլ եւ այլ պատիժներով պատուհասեցան:

Խոսրովիդէխտին՝ հրեշտակի աղբամամբ ի տեսեան յայտնուեց Ս. Գրիգորի կենդանի լինելը, որ հանուելով Օտայ նախարարի ձեռք

քերաւ վաղարշապատ:

Տրդատ ընդառաջեց Ս. Գրիգորին, բժշկուեց շատերի հետ, եւ Ս. Լուսանաց վկայորանաց շինութեան՝ անձամբ աշխատեց Աշխէնի եւ Խոսրովիդէխտի հետ. կործանեց մեհեանները եւ կռոց արծանները, ժողով գումարեց եւ ընտրեց Ս. Գրիգորին՝ հովիւ, առաջնորդ եւ քահանայապետ Հայաստանի, որ ձեռնադրուելով Ղեւոնդիոսից, միրտեց Տրդատին եւ բռնորին, տալածեց քրիստոնէութիւնը:

Տրդատ ձանձրացած աշխարհային հոգսերից՝ եւ նախարարաց հակաքրիստոնէական ընթացքից, կամեցաւ ձգնողական կենօք անցունել իւր կենաց մնացորդը, թողուց արքունի գահը, առանձնացաւ Սիւլուհ լեւոն Ս. Լուսաւորչի ձգնաւորանը:

Նախարարք ներգութեամբ հը-

րաւիրեցին զինքն ի դահ՛ խոստա-
նալով հեռանալ միւլի ընթացքից
եւ կռապաշտական գործերից՝ ո-
րոց չանսալով Տրդատ թունաւորե-
ցաւ 56 տարի թագաւորելուց յե-
տոյ՝ եւ թաղուեց թագաւորաւայել
շքով թորդանում 341 թ.:

Իսկ Աշխէն տիկին եւ Խոսրովի-
դուհիտ՝ հրաժարուելով աշխարհա-
յին վայելելութիւնից՝ առանձնացան
Գառնի քաղաք, եւ ճգնողական
վարուք՝ իրանց կեանքը կնքեցին:

30. ԶԱՔԱՐԻԱ ՄԱՐԳԱՐԷ
որդի Բարաքայ, Հրէից գերութեան
ժամանակ Բաբելոն գերութելով,
մարգարէացաւ ժողովրդեան գերե-
դարձը կիւրոսի ձեռք, գուշակեց
Զօրաբաբելի ծնունդը, եւ դառ-
նալով Երուսաղէմ՝ յորդորեց ժողո-
վրդոց՝ տաճարի կրկին շինութեան:

Տեսաւ զանազան տեսիւք եւ
յայտնութիւնք, մարգարէացաւ թէ
Քրիստոսի կրկին գալատեան, եւ թէ
նորա տնօրինական գործոց եւ եկե-
ղեցւոյ վիճակի վերայ, եւ յանդի-
մանելով Հրէից խոտաարտութիւնը,
սպանուեց տաճարի մէջ:

ՅՈՒԼԻՍ.

2. ԵՂԻՍԷ ՄԱՐԳԱՐԷ ա-
շակերտ Եղիայի ստացաւ նորա
մարգարէական շնորհ, նշանաւ մաշ-
կեայ վերարկուի՝ վերացման ժամա-
նակ, որով նշանագործեց ան-
ցանելով Յորդանան, եւ զինքն
ճաղրող քրմաց անսաստ եւ անխը-
րատ որդւոց՝ մատնեց պատառող
արջոց:

Եղիսէ՛ Երեքովի վնասակար ջու-
րը առողջացուց աղօթիւք, հւ Յով-
սափատ Թագաւորի՛ Մովսէսը Թա-
գաւորի դէմ պատերազմի միջոց՝
հեղեղատը ջրով ւցուց, փրկելով
զօրքը ծարաւից:

Եղիսէի աղօթիւք շատցաւ մի
այրի կնոջ իւղը. Սոմնացի ամուսն կինը
ծնաւ զաւակ, որ երբ մեռաւ՝ կրկին
աղօթիւք յարուստիւն առաւ. Եղիսէ
բժշկեց ջրով Յորդանանու՝ ասորի
Նէեմանայ բորոտութիւնը, եւ յայտ-
նելով Ասորոց Թագաւորի սրբայթի՝
Իսրայէլի Թագաւորին, ազատեց
ժողովուրդը:

Սամարիայի պաշարման սովի
միջոց, գուշակեց առատութիւն՝
նոյն գիշեր փախստական եղան
Ասորւոց զօրք, թողլով պաշար-
ներ. իսկ երբ մեռաւ, նորա ոս-
կերք յարուստիւն տուին մի մեռեա-
լի, որին բարձողները ձգելով իւր

գերեզմանայրի մէջ՝ փախած էին
Թշնամեաց երկիւղից:



12. ԱՅԼԱԿԵՐՊՈՒԹԻԿՆ, ՅԻ-
սուս նախ քան չարչարանքը՝ ցոյց
տուաւ աշակերտաց իւրաստուածային
փառքը եւ հաւաստեց թէ կամաւ
պիտի կրէ զայն. հանելով Պետրոսին,
Յակոբոսին եւ նորա եղբայր Յովհան-
նէսին թափօր վերան վերայ, այ-
լակերպեցաւ նոցա առաջ, (դէմքը
արեւի եւ հանդերձը լուսոյ նման
լուսաւորեցան). ուր Մովսէս ու
Եղիս եկած կիսօտին իւր հետ:

Պետրոս հիացած այս փառաւո-
րութեան վերայ՝ ասաց, լաւ է մեզ
աստ լինիլ, երեք տաղաւար շի-
նենք, մին քեզ՝ մին Մովսիսի
եւ մին Եղիսի, եւ մինչ կըխօ-
սէր, լուսաւոր ամպը հովանի ե-
ղաւ նոցա վերայ, եւ Հօր Աստու-

128

ծոյ ձայնը լսեցին, թէ՛ «դա է որդի
իմ սիրելի, ընդ որ հաճեցայ, դմա
լուարուք» որով սարսափած գետին
փուռեցան, Յիսուս մօտենալով քա-
ջալերեց, կանգնեցուց, եւ սա-
տուիրեց իւր յարութիւնից առաջ
չքարոզել զայս:

16. ԵՍԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԻ ՀԱ-
մարձակ քարոզ եղաւ աստուածային
պատգամաց՝ Թագաւորաց, ժողո-
վրդոց եւ իշխանաց առաջ, գուշա-
կեց Քրիստոսի փրկարար տնօրէնու-
թեան խորհուրդներ, կուսից ծնուն-
դը, անպարտական մահը, հրէից
մերժումը, հեթանոսաց կոչումը, նոր
Սիօնի փառաւորութիւնը, Փրկչի
կրկնակի գալուստը եւ յաւիտենից
հատուցումը, որով եւ կոչեցաւ աշե-
տարանից մարգարէ:

Եսայի տեսնելով Յուդայի Թա-
գաւոր Մանասէի ձեռք գործած
կռապաշտութեան եւ արիւնհեղու-
թեան անհնարին չարիք, յանդի-
մանեց նորան եւ նորա խորհրդա-
կիցներին, բայց Մանասէ չերկնչե-
լով մարգարէի բերանով արած՝ Աս-
տուծոյ սպառնալիքներից, չարա-
չար տանջանք՝ կենդանւոյն սղո-
ցեց միջից:

Իսկ ինքն Մանասէ պատժուե-
լով յԱստուծոյ՝ գերի վարեցաւ,
բանտարկեցաւ, զղջաց կատարեալ
ապաշխարողի նման՝ ասելով, Տէր ա-
մենակալ աղօթքը, եւ կրկին դարձաւ
իւր Թագաւորական թronը:

18. Ս. ԹԱԴԵՈՍ ԱՌԱՔԵԱՂ,
ԵՒ ՍԱՆԳՈՒԽՏ ԿՈՅՍ, Ս. Թա-
դէոս ըստ խոստման Փրկչին, համ-

բարձումից յետոյ դալով Եդեսիա բժշկեց Աբգարի բորոտութիւնը, լուսաւորեց նորան եւ բոլոր բնակչաց աւետարանի լուսով եւ մկրտեց, Կործանեց կռատուններ, կանգնեց եկեղեցիք, ձեռնադրեց եպիսկոպոս Թագաւորի խոյրարար Ադգէին, եւ յանձնելով նորա հովուութեան հաւատացեալ հօտը՝ մի քանի աշակերտաց հետ դիմեց Շաւարշան՝ հրովարտակաւ Աբգարի առ քեռորդին նորա Սանատրուկ փոխարքայն, Գարձուց Սանատրուկին եւ ժողովրդոց ի հաւատս, ուր թողնով իւր Զաքարիա աշակերտ, ջրջեց Հայաստանի զանազան կողմեր, տաքածել աստուածագիտութեան լոյսը, գնաց Կեսարիա հաստատեց եկեղեցի, եւ թէոփիլոս աշակերտին ձեռնադրեց նոցա եպիսկոպոս:

Սանատրուկ յաջորդելով Աբգարի որդի Անանէին, կրկին ըն-

դունեց հեթանոսութիւն, եւ հաւածեց քրիստոնէութիւնը, նահատակեց Ս. Առաքելոյն, որ վերադարձած էր յԱրտաշ, եւ իւր դուստր Սանդուխտին, որոց մարմինները ամփոփեցին քրիստոնեայք Շաւարշան դաւառի՝ Սանատրուկ կոչուած դաշտի բլրակի վերայ.



21. Ս. ԱԹԱՆԱԳԻՆԷ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՍԵՐԱՍՏԱՅԻ ԵՂՔԱՅՐ ՄԱՐԻԱՄԻՆ ԵՄԻՆԱՆՈՅ՝ Ս. ԼՈՍԱԼՈՐԶԻ, ձեռնադրուեց քահանայ եւ կարդուեց քորեպիսկոպոս (փոխ. տեսուչ) գաւառին:

Երբ բարբարոսք Սերաստիոյ վըրայ յարձակելով գերեցին բազմաթիւ ժողովուրդք, Ս. Աթանագինէ շատ գանձեր ժողովեց, գնաց բարբարոսաց աշխարհ եւ փրկեց գերիքը, եւ ձեռնադրուեց եպիսկոպոս:

Դիոկղետիանոսի եւ Մաքսիմիանոսի հալածանաց միջոց՝ Սեբաստիոյ դատաւոր Ագրիկոլայոս կստիպէր քրիստոնէից ի զոհ կռոց, նահատակելով շատերին. Աթանազինէս կբաջալերէր նոցա անձամբ եւ գրով, որի համար Ագրիկոլայոսից կալանաւորեցաւ եւ բորբոքեալ հրոյ մէջ ձգուելով նահատակեցաւ:



23. Ս. ՆԱԽԱՀԱՐՔ. Նախաստեղծն Ս.բամ, որ իւր կողակից Եւայի հետ, զոր Աստուած տուաւ ընկեր, ամուսկից, եւ օգնական՝ սուրբ Հոգւոյ շնորհաց պարգեւօք զարդարուած, կզուարճանար երջանկաւէտ փափկութեան մէջ՝ անախտ եւ անցաւ կենօր, խաբուելով չարին, կոքսնցուց երջանկութիւնը՝ պատուիրանազանցութեամբ, եւ դատապարտուեց մահու եւ տաժա-

նելի աշխատութեան, արտաքսուելով դրախտից:

Արարիչն գթալով մարդկային թշուառութեան վերայ՝ թողութեան եւ ազատութեան յոյս տուաւ, իւրանց զաւակի ձեռօք (Յիսուսի) սրբուիլ եւ վերստին նորոգուիլ:

Նախահայրը բնակեցաւ դրախտի հանդէպ, ուր իւր կեանքը զոգջմամբ եւ ապաշխարութեամբ սոնցուց, հաստատելով իւր յոյսը՝ Աստուծոյ ամենաբաւական կարողութեան եւ կամեցողութեան վերայ՝ հաստատուն հաւատով, սներկբայ յուսով եւ ջերմ սիրով:

Ծնաւ, կայէն, Աբէլ, Սէթ եւ ուրիշ շատ արու եւ էգ զաւակներ, որոց սորվեցուց օրինակաւ անձին՝ ճանաչել արարիչ Աստուած, պաշտել զնա, եւ ապրիլ անարատութեամբ, եւ մեռաւ (930) ամաց:

* *
*

ԱՅԷԼ կրտսեր, խաշնաբաժ-
մըսած լինելով իւր ծնողներից
արարիչը պատարագօք պատուել՝
խոստովանելով ղնա Տէր ամենայնի,
ընտրեց իւր խաշանց ընտրելագոյն,
եւ մատոյց Աստուծոյ՝ բոլոր սրտով,
Աստուած ընդունեց Աբէլի պատա-
րագ՝ երկնառաք հրով այրելով
ողջակէզը:

Կայէն մախալով եղբօր վերայ՝
Աստուծոյ սիրելի լինելուն համար՝
նենգութեամբ առանձնացուց դաշտ
եւ սպանեց. որով արդարն նահատա-
կուելով ձշմարիտ աստուածաշտու-
թեան եւ առաքինութեան համար,
եղաւ պարագլուխ արդարոց, նու-
խաշաւիդ մարտիրոսաց, օրինակ ձըշ-
մարտութեան՝ անկարտական մա-
հու դառին Աստուծոյ:

* *

* *

Սեթ որդի մեծարութեան նա-
խածնողաց՝ փոխանակ Աբէլի, իւր
առաքինութեամբ սիրելի եղաւ Աս-
տուծոյ եւ իւր սերունդը կոչուեց
որդիք Աստուծոյ: Իսկ Կայէնի՝
մարմնապաշտ եւ խառնակեցիկ ծը-
նունդը, կոչուեց որդիք մարդկան,
որոնցից միշտ կզգուշացնէր Սեթ
իւր զաւակներ եւ թողնէր, յորոց
եւրփա՝ բարեպաշտութեամբ եւ աս-
տուածապաշտութեամբ գերազանցեց
ամենին, եւ եւրփա՝ հաճոյ լինելով
Աստուծոյ, իւր ճգնութեամբ եւ ա-
նարատ վարուք, կենդանւոյն փոխե-
ցաւ երկինք:

* *

* *

ՆՈՅ, երբ Կայենի որդւոց
խառնակ վաբքը մուտ դործեց Սե-
թայ սերնդոց մէջ, բազմացաւ չա-
բութիւնը եւ նուազեց աստուած-
պաշտութիւն, տիրեց մարմնասի-

րութիւն եւ ակտասիրութիւն, ստոր-
ջացաւ Աստուած մարդոյս ստեղ-
ծագործութեան վերայ եւ ջնջեց
ջրհեղեղաւ:

Միայն Նոյ փալեւով աստուած-
պաշտութեամբ եւ առաքինութեամբ,
իւր Նոյեմզար կնոջ, Յաբեթ, Սեմ,
Քամ որդւոց եւ նոցա կանանց հետ՝
ազատուեց տապանաւ աշխարհա-
ջինջ հեղեղից, եւ ի շնորհակալու-
թիւն Աստուծոյ, իւր հետ առած
սուրբ կենդանիներից զոհեց՝ տա-
պանից դուրս գալով, զոր ընդու-
նելով Աստուած՝ նշան հաշտութեան
տուաւ աղեղնաձեւ ծիածանը:

Նոյ ապրեց 350 տարի ջրհե-
ղեղից յետոյ, տեսաւ իւր սերնդոց
աճելութիւն, ապա մեռաւ (950)
ամաց եւ թաղեցաւ Հայաստանի
Նապատ լեւան ստորոտ, իսկ Նոյեմ-
զար թաղուեց Մարտի գաւառ:

* *
*

Մեկ ֆիսեդեհ թագաւոր
Սաղիմայ (Երուսաղէմ) ընդառա-
ջեց Աբրահամին, որ յաղթութեամբ
եւ գերեզարձութեամբ կդառնար
Սոդոմ, հաց եւ գինի տուաւ՝ իբրեւ
քահանայ Աստուծոյ բարձրելոյ, եւ
օրհնեց նորան, որին եւ տասանոր-
դեց Աբրահամ:

Մեկքիսեդեհ ճշմարիտ օրինակ
եղաւ Գրիստոսի քահանայապետու-
թեան՝ իւր այս պատարագաւ, եւ
օրհնեց Ահարօնեան քահանայու-
թեան արմատը՝ Աբրահամին:

* *
*

ԱԲՐԱՀԱՄ կուսպաշտ թա-
ղոյի որդին, որ կենակէր քաղդէա-
ցոց աշխարհում, լուսաւորուած
ազգւմամբ Հոգւոյն՝ ճանաչեց ճշմա-
րիտ Աստուած, սկսեց պաշտել սըր-
բութեամբ եւ արդարութեամբ, եւ
սղգատոհմիւ քաղդէական դիցամուլ

երկրից հեռացաւ Ասորեոց Միջագետք, եւ բնակուեց Խառան ուր եւ մեռաւ Թարա:

Ապա Աբրահամ կոչմամբն Աստուծոյ մեկնեցաւ Խառանից իւր Սարա կնոջ եւ եղբորորդի Ղովտի հետ, բնակուեց Քանանու երկիր Բեթել, ուր շինեց սեղան եւ զոհեց Աստուծոյ, որ երեւեցաւ Աբրահամին եւ խոստացաւ ժառանգութիւն տալ Քանանու երկիր՝ իրան եւ իւր զաւակին, եւ մեծ ազգ շինել երկրի վերայ եւ բազմացնել սերնդովք:

Աբրահամ լսելով որ՝ հինգ թագաւորք գերեցին Սոդոմ, եւ Ղովտ՝ որ ընտրածէր բնակիլ Սոդոմ, գերի վարեցաւ իւր ընդոթիներով (318) յարձակեցաւ նոցա վերայ, կոտորեց եւ բոլոր աւարը գերիներով եւ Ղովտիւ դարձուց Սոդոմ, տառա-նայտ աստուաւ աւարից Երուսաղէմի թագաւոր Մելքիսեդեկին՝ իբրեւ

Աստուծոյ քահանայի:

Աստուած կրկին երեւեցաւ Աբրահամին եւ յայտնեց տալ ամուսն Սարրայից զաւակ եւ նորա սերունդը բազմացնել երկրի վերայ, երբ նա խորհրդով Սարրայի՝ կնու-թեան առած էր նաժիշտ Ագարին, որից ծնած էր Իսմայէլ:

Աբրահամ հարեւրամեայ հասակում ծնաւ Իսահակ աւետեաց զաւակը, զոր յետոյ յօժարեցաւ հրամանաւ Աստուծոյ՝ զոհել Ամոր-հացւոց մի լերան վերայ. եւ ար-ժանացաւ կրկնակի օրհնութեան՝ զաւակի հետ, որ հնազանդելով հօր կամաց, շահեցաւ փոխանակ իւր, խոյն՝ կախած Սաբեկայ ծառից, յօրինակ Միածնի որդւոյն Աստուծոյ, որ զոհուելով վերականգնեց մարդկային անկեալ վիճակը:

Սարրայի մահից յետոյ՝ Աբրահամ ամուսնացուց Իսահակին իւր

Նապոլո եղբորորդի Բաթուէլի Ռե-
բեկայ դստեր հետ, որ կընակէր
ի Խառան, եւ ինքն առաւ մի սյւ
կին՝ Քերտուրա անուն, որից ծնան
վեց որդիք, որոց բաւականութիւն
տալով արձակեց, ինչպէս եւ Իսմայէ-
լին, մեռաւ եւ թաղեցաւ իւր Սար-
րա կնոջ մօտ:

*
* *

ԻՍԱՀԱԿ Ծնաւ երկու որդի
(երկուորեակ), Եսաւ եւ Յակոբ, Յա-
կոբ գնեց Եսաւից անդրանկութիւնը
ոսպնաթանիւ, Իսահակ ծերանալով
կամեցաւ տալ անդրանկութեան օրհ-
նութիւնը՝ իւր սիրելի Եսաւին եւ
ուղարկեց որսի. Ռեբեկայ՝ գի-
տելով անդրանկութեան նշանակու-
թիւնը, պատուիրեց իւր սիրելի Յա-
կոբին, շուտով պատրաստել ուլի
մսից կերակուր եւ իբրեւ որսի միս
տանել հօր եւ ստանալ օրհնութիւնը:

Իսահակ վատատեսութեամբ չը-
ճանաչելով Յակոբին, տուաւ անդ-
րանկութեան օրհնութիւնը, որով
Յակոբ եղաւ ճշմարիտ Ժառանգ-
Աստուծոյ խոստմանց, Եւ մինչ Ե-
սաւ վշտացած՝ կամէր սպանել, Յա-
կոբ մօր խրատով եւ կրկին օրհ-
նութեամբ հօր, խոյս տուաւ Մի-
ջագէտը՝ իւր քեռի Լաբանի մօտ:

Յակոբ ճանապարհին տեսաւ ի
տեսլեան երկնաբերձ սանդուղ, ուր
հրեշտակներ կիջնէին եւ կելնէին,
եւ Աստուած՝ սանդղի գլխից կօրհ-
նէր զինքն, կքաջաւերեր եւ կխօս-
տանար տալ իրան եւ իւր զաւակաց
պն երկիր, եւ բոլոր ազգեր իւրա-
նով եւ իւր զաւակով պիտի օրհ-
նուին:

Յակոբ իւր սնարի տակ դրած
քարը, արձան կանգնեց, օծեց իւ-
ղով. դրհնութիւն մատոյց Աստուծոյ,
տեղի անունը կոչեց Բեթէլ:

(տուն Աստուծոյ) եւ զնաց Խառան
իւր քեռի Լաբանի տուն, որին 14
տարի ծառայելով, առաւ նորա՝ Լիւ
եւ Ռաքել դստերը, եւ վեց տարի
եւս վարձով ծառայելով դարձաւ
Հայրենիք մեծ հարստութեամբ եւ
12 զուակօր:

Ճանապարհին դօտեմարտեց հը-
րեշտակի հետ ի տեսլեան, յաղթեց,
օրհնեցաւ, եւ անուանուեց Իսրայէլ,
(աստուածատես), խոնարհութեամբ
շահեց եղբօր սիրտը, եւ Սիկեմա-
ցւոց քաղաքի հանդէպ զնաժ Եմով-
րացու արտի մէջ հաստատեց իւր
վրան եւ Աստուծոյ սեղան, Դիմեց
Քեբրոն, ճանապարհին մեռաւ Ռա-
քել Բենիամինի ծննդեան վերայ,
եւ Թաղուեց Բեթղէհէմի մօտ:

Յակոբ բնակեցաւ Քեբրոն մին-
չեւ հօր մահը եւ Եգիպտոսի սովը՝
ուր Յովսէփի հրաւիրելով զնաց գեր-
բաստանով (75). եւ տասն եւ եօթն

մարի ամբելուց յետոյ, մեռաւ եւ
տարուելով Քանանացւոց երկիր,
Թաղուեց Հայրենի շիրմի մէջ Աբ-
րահամի եւ Իսահակի մօտ:

* *
*

ՅՈՎՍԷՓ սիրելին Յակո-
բայ, երազներով խելամուտ եղաւ
աստուածային յայտնութեանց—իւր
վերջին փառաւորութեան, որով ե-
ղաւ տռիթ նախանձու եղբարց եւ
պատճառ վաճառման իւր յԵգիպ-
տոս:

Յովսէփ փարաւօնի Պետափրեայ
դահճապետի տան գերի լինելով՝
թէեւ ողջախոհութեամբ, հաւա-
տարմութեամբ եւ պարկեշտու-
թեամբ կիւրայէր. բայց նորա վատ-
շուէր կնոջ զրպարտութեամբ իբրեւ
յանցաւոր բանտ ձգուեց յանիրաւի,
ուր առաքինութեամբ եւ խոնար-
հութեամբ սիրելի եղաւ բանտապե-

տին եւ բանտարկելոց. եւ փարա-
ւօնի բանտարկուած տակառապետի
եւ մատակարարի երազներ ճշտիւ
մեկնելով, պատճառ եղաւ իւր ա-
պագայ պաշտօնութեան եւ փառաւո-
րութեան:

Փարաւօն երազ տեսաւ. զոր
չկարենալով մեկնել երազագէտը,
Յովսէփ ազատուած տակառապետի
միջնորդութեամբ՝ ներկայացաւ փա-
րաւօնին, մեկնեց եւ կարգուեց փո-
խարքայ Եգիպտոսի:

Երբ ըստ երազոյն փարաւօնի
եւ մեկնութեան Յովսէփայ, եօթն
առաւ տարւոյն՝ յաջորդեց եօթն
սով տարին, Յովսէփի 10 եղբարք՝
եկան Եգիպտոս ցորեն գնելու. եւ
երկրպագեցին նորան՝ յանժանօթս,
բայց Յովսէփ ճանաչելով՝ ծածկեց
զինքն, եւ կջանար մեծարանաց,
գգուանաց եւ ուրիշ զանազան մի-
ջոցաւ յայտնել զինքն. բերել տուաւ

իւր Բենիամին եղբայրն, ապա յայտ-
նեց իւր անձը. ասելով՝ ես եմ Յոզ-
սէֆ եղբայր մեր:

Հրաւիրեց հօրը յԵգիպտոս մեծ
պատնոյ, բնակեցուց Գեսեմ կո-
չուած երկրում, եւ մահեց յետոյ
ըստ կտակին, մարմինը շքեղ յու-
ղարկաւորութեամբ թաղեց հայրենի
շիրմի մէջ. եւ ինքն անյիշաչարու-
թեամբ անկրկնով եղբարց հետ՝
վախճանեցաւ 110 տարեկան հա-
սակում եւ թաղուեց Եգիպտոսի
մէջ. կտակելով իւր ոսկորներ տա-
նել հայրենի շիրմ Եգիպտոսից եւ-
նելու միջոց, եւ թաղել անդ:

* *

* *

ՄՈՎՍԷՍ ՄԱՐԳԱՐԷ, Երբ
Աստուծոյ ընտրեալ Ժողովուրդ —
ազգատոհմ Աբրահամու, օր ըստ օ-
րէ բազմացան Եգիպտոսի մէջ, եւ
բնակչոց նախածը գրգռեցին ի-

րանց դէմ, եւ նստեց այլ թաղաւոր
 փարաւօն, որ Յովսէփի բարիքը
 չյիշելով, ոկսեց զանազան տան-
 ջանքներով նեղել նոցա՝ պակսեցնե-
 լու մտօք, հրամայեց նորածին արու-
 մանուկներ դետ ձգել:

Այս միջոց ծնաւ Մովսէս որ-
 դի Ամրամայ եւ Յովքաբեթի, զոր
 երեք ամիս թաքցնելուց յետոյ՝ ստի-
 պուեցան պրտուեալ արկղի մէջ դը-
 նել եւ ձգել Նեղոս գետ, որին ի
 հեռուստ կղիտէր իւր քոյր Մա-
 րիամ՝ ծնողաց խրատով:

Մովսէս Աստուծոյ խնամօք որ-
 դեգրեցաւ փարաւօնի դստեր. որ
 գետի ափը զբօսնելու միջոց՝ գտաւ,
 եւ Մարիամի միջնորդութեամբ վե-
 ըստին իւր մօր գրկի մէջ զարդա-
 նալով, փարաւօնի արքունիքում
 վարժեցաւ քաղդէական իմաստու-
 թեամբ:

Մովսէս 40 ամեայ հասակին՝

տեսնելով իւր ազգայնոց դառն
 տառապանք, եւ մի եգիպտացուց
 չարաչար հարուած իւր ազգակցի,
 սպանեց եւ թաղեց, եւ մի այլ ան-
 դամ, իւր ազգակցաց միմեանց հետ
 կռուած ժամանակ՝ կամեցաւ խա-
 ղաղացնել յանդիմանելով, բայց
 հարստահարողն սպառնացաւ Մով-
 սիսին՝ յայտնել փարաւօնին եգիպ-
 տացու սպանումը:

Մովսէս երկիւղ կրելով փախաւ
 Մադիսնացուց երկիր, փեսայացաւ
 Ռթոր քրմին, եւ ծնաւ երկու որ-
 դի, Գերսամ եւ Էղիազար, ուր մը-
 նաց 40 տարի, Աստուած լսելով
 Ժողովրդոց աղաղակ՝ յիշեց իւր
 ուխտը նոցա հարց հետ, եւ հաճե-
 ցաւ այց առնել Մովսիսի ձեռօք:

Երբ Մովսէս կարածէր Ռթորի
 խաշինք, տեսաւ՝ որ մի մորեհի կը-
 բորբորէր առանց այրուելոյ, հե-
 տաքըքրութեամբ մօտեցաւ դիտել:

լսեց Ճայն, որ տալով նշան հրաշագործութեան՝ կհրամայէր գնալ Եգիպտոս եւ ազատել Ժողովուրդը՝ իւր եղբայր Ահարօնի գործաւկցութեամբ:

Մովսէս դարձաւ Եգիպտոս հաւատարմացուց Ժողովրդեան իւր առաջնորդութեան պաշտօնը, ներկայացաւ Փարաօնին Ահարօնի հետ. խնդրեց թոյլ տալ իւր արգիւ երեքօրեայ ճանապարհ հեռանալ Եգիպտոսից, եւ զոհել իրանց պաշտած Աստուծոյ:

Երբ Փարաօն չկամեցաւ արդատ թողուլ, տասն հարուածով պատժեց Եգիպտացուց, ջրերը արիւն դարձան, երկիրը գորտերով մոռնով, շանաճանճով եւ մորեխով լցան, բոլոր անասունք կոտորեցան, խոցերով հարուածեցան մարդ անասուն, կարկտով ջնջուեցին անասունք եւ բոսորդէնք, երեքօրեայ

խաւարաւ ծածկուեց Եգիպտոս, եւ վերջապէս ամեն անդրանիկ՝ մարդոյ եւ անասնոյ, սկսած Փարաօնի ժառանգից մինչեւ յետին աղքատին, մի գիշերուան մէջ կոտորեցան, որով Փարաօն ստիպուեց թոյլ տալ:

Մովսէս առաջնորդելով Ժողովրդեան, հրաշագործութեամբ դաւադանին՝ անցուց կարմիր ծովու եւ հեղձոյց Փարաօնին իւր զօրքով, որ կանգնէր նոցա ետեւից դարձնելու. Հասաւ Սինէական լեռան ստորոտ, եւ բարձրանալով լեռան դագաթ 40 օրեայ ծովափահալութեամբ ստացաւ տասնաբանեայ պատուիրանք երկու քարեղէն տախտակաց վերայ, եւ իջնալով փշրեց իւր բացակայութեան միջոց, նոցա նոր շինած ոսկեայ հորթ չաստուածը, պատժեց յանցաւորաց, դարձուց աղօթիւք՝ Աստուծոյ բարկութիւնը:

Աստուած անապատի մէջ 40 տարի կերակրեց ժողովրդեան երկնատեղաց մանանայիւ. տալով նոցա՝ Մովսիսիւ Զուր ապառաժ քարից, եւ պաշտպանելով շրջապատող թռչնամեաց. դէմ՝

Մովսէս կարգեց իւր Ահարօն եղբայրը քահանայապետ, եւ ամբողջ Ղեւտական ցեղ՝ քահանայ եւ սպասաւոր Աստուծոյ խորանին եւ ուխտի տապանակին, զոր հրամանաւն Աստուծոյ շինած էր ձեռամբ Բեսելիէլ ճարտարապետի. նորա մէջ դնելով քարեայ տախտակները, մանանայի սահօրը, իւր հրաշագործող եւ Ահարօնի ծաղկեալ գաւազաններն:

Մովսէս գրեց անգլամամբ Հոգւոյն Աստուածաշունչ հնգամատեան գիրք — Ծննդոց, Եկեց, Ղեւտացւոց, Թուոց եւ Բ. Օրինաց, ապա բարձրացաւ Նաբաւ լեւրան գլուխ՝

ի հեռուատ դիտեց Աւետեաց երկիր, եւ վախճանեցաւ 120 ամաց.

* * *

ԱՀԱՐՕՆ որ միշտ չարչարակից եւ գործակից էր Մովսէսին. թէ Եգիպտոսում եւ թէ անապատում, ժողովուրդը քանիցս կամեցաւ քարկոծել նորան, եւ ձգել քահանայապետութիւնից, բայց Աստուած ծաղկեալ գաւազանի սքանչելեօք հաստատեց նորա քահանայութիւնը, որ երկար միջոց հովուելով վախճանեցաւ Հովր լեւրան վերայ:

Եղիազար որդի Ահարօնի յաջորդելով հօր, Աստուծոյ հաճելի եղաւ եւ անցուց ժողովուրդը Յորդանանից, նոյնպէս եւ իւր յաջորդորդին Փենեհէս՝ նախանձայոյդ փառացն Աստուծոյ, անգովին ժառանգ եղաւ քահանայութեան.

* * *

ՅԵՍՈՒ ՆԱԽԱՆ Մովսիսի
գլխաւոր պաշտօնայն եւ ձեռնա-
սուն աշակերտ, կսպասաւորէր նո-
րան անարատութեամբ, Աստուծոյ
եւ ժողովրդեան առաջ, Աւետեաց
երկիր ուղարկած 12 լրտեսներից
մին էր, որ երբ տեսաւ թէ ժողո-
վորդը տրտնջալով կկամենայ դառ-
նալ Իզրայտոս, Քաղերի հետ հա-
ւատացրեց Աւետեաց երկրի բարի
եւ արդիւնաւոր լինելը, եւ համո-
զեց չապստամբել յԱստուծոյ եւ
չերկնչել երկրի բնակիչներից, Լսե-
լով տասն թուլասիրտ լրտեսաց,
Իսկ երբ ոմանք կամէին Յեսուին եւ
Քաղերին քարկոծել, Աստուծոյ
փառքը երեւեցաւ ամպով եւ ա-
հարկութեամբ՝ խորանի վերայ յան-
դիման ժողովրդոց, եւ չարախօսք
չարաչար հարուածովք մեռան, եւ
Յեսու եւ Քաղեր ավրեցան:

Եզրայտոսից ազատուած չափա-

հասներից միայն այս երկուք մտան
Աւետեաց երկիր, իսկ միւսները իբ-
րեւ անխրատ եւ ապստամբ Աս-
տուծոյ՝ մեռան անապատում:

Յեսու Աստուծոյ հրամանաւ
կարգուեց առաջնորդ ժողովրդեան
Մովսէսից, որ քաջաւերեց, օրհնեց,
ձեռքը դրաւ նորա վերայ, եւ Յեսու
իմաստութեամբ եւ հոգւով լցաւ,
կարգաւորեց Իսրայելացւոց բանակը,
որոց առաջ կերթային քահանայք
Տապանակաւ ուխտի, որք մօտենա-
լով Յորդանանին, ջուրը տեղի տու-
աւ նոցա անդրադարձութեամբ՝ եւ
անցնելուց յետոյ, 12 քար Յոր-
դանանի ցամաքած տեղից վերցուց
եւ կանգնեց Գաղգաղայում Ի յի-
շատակ անցից,

Դիմեց Երեքովի վերայ եւ
Տապանակ ուխտին շրջեցնելով քա-
ղաքի շուրջ՝ պարիսպներ ինքնին
կործանեցան, մտան քաղաք, կո-

տորեցին բնակչաց, միայն կենդանի պահելով Ռախաբ կին, որի մօտ իջեւանած էր Յեսու՝ ԼԵՐ-տեսութեան միջոց:

Յեսուի աղօթիւք Քաբաւօնի հանդէպ պատերազմի միջոց կանգնեցաւ արեգակ. (Թաւալուամ երկրի) մինչ յաղթեց: Յեսու նուաճած երկիրները բաժանեց վիճակաւ Խորայեւացոց վերայ, յիշեցուց նոցա Աստուծոյ արած բարիքներ, պատուիրեց ճանաչել եւ պաշտել միայն ճշմարիտ Աստուած. տուաւ դրաւոր պատուերներ, եւ մեռաւ:

Յեսուին յաջորդեցին հետըզհետէ դատաւորք, որոց մէջ նշանաւոր էին, Բարակ, որ Յաբին Թաբաւորի Սիսարա զօրապետին յաղթեց:

Գեդէօն, որ Աստուծոյ տուած դեղման եւ ցօղի նշանին վստահացած՝ սակաւ զօրօք պատերազմեց

Մադիամացոց դէմ՝ եւ ազատեց Խորայեւացիք:

Յեփթայէ, որ յաղթեց Ամոնացոց, եւ երբ յաղթանակաւ դարձաւ իւր տուն՝ ընդառաջեց իւր միակ դուռտը, զոր տեսնելով սրտի ցաւից սլատառեց հանդերձը. (որովհետեւ ուխտած էր յաղթութեամբ դարձին, զոհել Աստուծոյ իրան ընդառաջող առաջին անձն) . Գուստը քաջաւերեց հօր եւ ինքնա յօժար կամօք խնդրեց կատարել իւր ուխտը:

Սամկիսօն՝ որ ուխտաւոր լինելով չխմել գինի եւ օղի եւ չկտրել գլխի մազը, առանց զէնքի՝ արտաքոյ կարգի ուժով յաղթեց Փղշտացոց, բայց Գալիլա պոռնիկի ձեռօք, կտրելով մազեր, ուժաթափ մատնուեց թշնամեաց, զրկուելով աչքերից. եւ Գազոն չաստուծոյն շնորհս կալուածեան զոհ մատու-

ցանեւու միջոց, ճգեց ճեռք
կռատան երկու սեանց, եւ մի ցըն-
ցումով կործանեց, ուր մեռաւ ինքն
բոլոր հանդիսականաց հետ:

* *
*

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄԱՐԳԱՐԷ. երբ մի-
ացաւ Իսրայելի առաջնորդութիւնը
եւ քահանայութիւնը Հեղի քահա-
նայապետի օրով, որոյ որդիք զօշա-
քաղութեան համար պատժեցան եւ
քահանայութիւնը բարձաւ Հեղիի
տանից՝ յաջորդեց իւր ճեռնասուն
Սամուէլ մարդարէն՝ ուխտաւոր
Աստուծոյ ի ծննդենէ, մեծացած
եւ սնուած խորանում, յորում նըն-
ջած միջոց Աստուած յայտնած էր
Հեղիի տանից քահանայութեան բար-
ձումը:

Երբ Հեղի լսեց Աստուծոյ Տա-
պանակի գերեւոլ եւ իւր որդւոց
մահուան գոյժ, վշտից ընկաւ աթո-

ռից եւ մեռաւ: Սամուէլ անցաւ
նորա տեղ յաղթեց այլադգեաց,
խրատեց ժողովրդոց, դարձոյց առ
Աստուած պահօք եւ արտասուօք:

Սամուէլ օծեց թագաւոր Իս-
րայելացւոց Սաուլը Կիսեան, յիշե-
ցուց ժողովրդոց Աստուծոյ արդա-
րութիւն, եւ նոցա ապերախտու-
թիւն՝ սկսած Եգիպտոսից, եւ կրած
պատուհասին՝ զանազան ժամանակ-
ներում, նաեւ նոցա՝ Գէդէօնի Բա-
րակի, Յեփթայեայ եւ Սամիսօնի ճե-
ռօք ազատութիւնը ի թշնամեաց, եւ
խրատեց չխոտորել Աստուծոյ ճանա-
պարհից, այլ ծառայել ուղղութեամբ
եւ մեռաւ խորին ծերութեան մէջ:

25. Ս. ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ որդի Ս.
Լուսաւորչի, որ առանձնացած կրօ-
նաւորաց վանք, եւ հմտացած ուս-
մամբ՝ ճգնողական կենաց կհետե-

ւէր, Տրդատի հրաւիրանօք ձեռնադրուեց Ս. Լուսաւորչից ի հայրապետութիւն Հայոց:

Ս. Արիստակէս փոխանակ Ս. Լուսաւորչի ներկայ դտաւ Նիկիոյ տիեզերական ժողովին, եւ բերաւ Նիկիական Հանգանակը ի Հայս, պայծառացուց եկեղեցիք, վանօրայք, կարգաւորեց կրօնաստաններ, եւ շրջելով գաւառներ՝ կքարոզէր աւետարան. եւ կապադովկիոյ ամբարիշտ Արքեղայոս վերակացուին յանդիմանելու համար, Ծովաց գաւառի մէջ նահատակուեց եւ թաղուեց ի թիւն աւան:

* * *

Ս. ՎրթԱՆԵՍ մեծ որդին Ս. Լուսաւորչի յաջորդելով Արիստակէսին՝ շարեկարգեց եւ պայծառացուց եկեղեցիք. Աղուանից խնդրանօք ձեռնադրեց քահանայա-

պետ Աղուանից աշխարհին, իւր երեց որդին Գրիգորիս:

Ս. Վրթանէս Տրդատի մահից յետոյ խնդրեց մեծն Կոստանդնուսի որդի Կոստանդ կայսեր օգնութիւնը, եւ թագաւորեցուց Տրդատի որդի Խոսրովին Հայաստանի վերայ, որ Պարսից արշաւանաց ապարէզ էր դարձած, եւ Խոսրովի մահից յետոյ՝ նախարարաց խնդրանօք, նորա որդի Տիրանին տարաւ Կ. Պօլիս կայսեր եւ թագաւորեցուց, ապա վախճանեցաւ եւ թաղեցաւ թորդան աւանի մէջ:

* * *

Ս. ՅՈՒՍԻԿ կրտսեր որդի Վրթանիսի յաջորդեց հօր, եւ Տիրանի անհոգ եւ անպիտան կեանք տեսնելով միշտ կխրատէր եւ կյոնդիմանէր, որով շարժած էր նորա զայրոյթն իւր դէմ:

Եւ երբ Տիրան կամէր ուրացող
Յուլիանոսի պատկերը Ծոփաց գա-
ւառի մայր եկեղեցւոյ մէջ կախել՝
վախնալով Յուլիանոսից, Ս. Յու-
սիկ կորզեց ձեռքից պատկերը եւ
փշրեց, որի համար Տիրանից գանա-
հարուելով մեռաւ եւ թաղուեց
Թորդանի մէջ:

* *

Ս. ԴԱՆԻԷԼ ձեռնասուռն
աշակերտ Ս. Լուսաւորչի, խնամա-
տար եւ քորեպիսկոպոս աշխարհին,
յաջորդեց Յուսիկ հայրապետին. եւ
Տիրանի անդթուեցին՝ Յուսիկի դէմ,
յանդիմանելու համար խեղդամահ
եղաւ նորանից:

* *

Ս. ԳՐԻԳՈՐԻՍ որդի վըր-
թանիսի, առաջին կաթողիկոս Ա-
ղուանից, որ կյորդորէր Աղուանից
վայրենամիտ իշխանաց՝ ի բարեպաշ-

տուեցին եւ կկշտամբէր նոցա դոր-
ծելը. դրդմամբ Արշակունի Սանա-
տրուկի՝ Թիկնածուի թագաւորու-
թեան Աղուանից, վատնեան դաշտի
մէջ կապուելով ճիւղ աղուց՝ նահա-
տակուեց եւ թաղուեց Ամարասու
վանուց մէջ:



27. Ս. ՄԱԿԱՐԵԱՆՔ, ԵԶԻՈ-
ՉԱՐ ՔԱՀԱՆԱՅ, ՇԱՄՈՒՆԷ ԵՒ
ԵՅԹՆ ՈՐԴԻՔ ՆՈՐԱ: Երբ Ասորես-
տանի Անտրոքոս թագաւոր կողոպ-
տելով Երուսաղէմի տաճար եւ կոտո-
րելով բնակիչք, դարձաւ Անտիոք,
ուղարկեց հարկահաններ Հրէաստան,
որք խափանեցին Իսրայէլեան պաշ-
տամունք, կանգնեցին Աստուծոյ տա-
ճարի սրբութեան սեղանի վերայ
պղծութեան արձան, բռնադատե-
լով Հրէից զոհել, դիմադրողաց աք-
սորանաց եւ մահու մատնելով:

կալանաւորեցին Եղիազար քահանային եւ ստիպեցին թողուլ աստուածալաշտութիւնը եւ զոհել կռոց, բայց նա յանձն չառաւ եւ մատնեցաւ սոսկալի տանջանաց եւ նահատակեցաւ:

Ապա կալանաւորեցին Մատաթի քահանայի հօթն որդիք իւրեանց Շամոնէ մօր հետ, եւ ստիպեցին զոհել. իսկ երբ չընդունեցին, մատնեցին չարչարանաց, ուր մայրը որդւոց, եւ եղբայրը եղբօր կմխիթաւ. բայց եւ կխրախուսէր ասելով « քաջութեամբ մեռցուք, զանուն եւ զորդիս ժառանգեսցուք »:

Շամոնէ՝ իւր հօթն որդիք միանուազ նահատակութեան սեղանի վերայ Աստուծոյ յողջակէզ ընծայելուց յետոյ, նահատակեցաւ եւ ինքն:

28. ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ Ս. ՄԱՐԳԱՐԷՔ: ՈՎՍԷ մարգարէացաւ Իսրայէլի տասն ցեղի հարուածը Ասորեստանից, Փրկչի գալուստը յաշխարհ, հին Իսրայէլի մերժումը եւ հեթանոսաց կոչումը:

ՅՈՎԷԼ մարգարէացաւ Յուդայի տան գերութիւնը, Քրիստոսի առաջին եւ երկրորդ գալուստը, Հոգւոյն սրբոյ իջումը եւ արդարոց եւ ամբարշտաց հատուցումը:

ԱՄՈՎՍ գուշակեց Իսրայէլացւոց տասն ցեղի յԱսորեստան եւ Յուդայի՝ ի Բաբելոն գերութիւնը, եւ Փրկչի գալուստը:

ԱԲԴԻԱՍ գուշակեց մարդկային փրկութիւնը Քրիստոսի եւ պահեց մարգարէք այրերի մէջ Յաբելի կոտորածից:

ՅՕՆԱՆ չլսելով Աստուծոյ՝ գնաւ Նինուէ քարոզել, խոյս տուաւ Թարսիշ, մատնեցաւ ալեկոծութեան,

եւ վիճակաւ իբրեւ յանցաւոր ձգուեց ծով եւ կուլ եղաւ կիտին, ուր պահեցաւ կենդանի երեք օր, յօրինակ երեքօրեայ թաղման ֆրիստոսի. ապա Աստուծոյ հրամանաւ ի ցամաք ձգուելով՝ դիմեց Նինուէ, յայտնեց երեքօրից յետոյ քաղաքի կործանումը, որք ապաշխարեցին երեքօրեայ ծովապահուծեամբ մեծամեծներէց սկսած մինչեւ մանուկներ եւ անասունք անխնամ ձգած, եւ արժանացան թողութեան եւ փրկութեան:

ՄԻՔԻԱՍ գուշակեց ֆրիստոսի ծնունդը Հրէաստանի Հերովդէս թագաւորի ժամանակ:

ՆԱԻՈՒՄ մարգարէացաւ Խորայելի գերեզարձ, եւ Նինուէի վերջին կործանումը, որ կատարեցաւ Քաղդէացւոց ձեռք, բարձմամբ Ասորեստանի թագաւորութեան:

ԱՄՖԱԿՈՒՄ գուշակեց Յուդայի տան գերովթիւնը եւ դարձը եւ Փրկչի՝ խաչափայտի վերայ բեւեռիլը երկու գազանաց (աւազակաց) մէջ:

ՍՈՓՈՆԻԱ գուշակեց հըրէից գերեզարձը, յօրինակ ազատութեան մարդկան աղբի՝ Փրկչի ձեռք:

ԱՆԳԷԱՍ գուշակեց տաճարի փառաւորութիւնը Մեսիայի գալստեան ժամանակ, աւետարաններով Փրկչի մերձակայ գալուստ:

ԶԱՔԱՐԻԱ գուշակեց ֆրիստոսի գալուստ եւ նորա անօրինական գործոց կարգեր, — փառք նական գործոց մոռնելը, Յուդայի մատուցուող ծառայութեան խորհուրդը նուրբացնելու հաղորդութեան խորհուրդը ֆրիստոսի ձեռաց վերքերն, ի դժբախտութեան հաշտութեան արժանաց իջնալը եւ ազատութիւն արդարոց, մեռելոց յարութիւնը, հեթանոսաց կոչումը եւ նոր եկեղեցւոյ վիճակը:

ՄԱՂԱՔԻԱ գուշակեց Ա-
հարօնեան քահանայութեան խա-
փանութիւնը, քրիստոսի յաշխարհ գա-
լը՝ յառաջընթաց ունեւորվ Բ. Եղե-
այն (Յովհաննէս Մկրտիչ) :

ՕԳՈՍՏՈՍ .

Ի. Ս. ԱԹԱՆԱՍ ԱՂԵՔ-
ՍԱՆԴՐԱՅԻ հմուտ արտաքին եւ
սուրբ գրող, նւտար Աղէքսանդրիոյ
Աղէքսանդրոս հայրապետին, ձեռ-
նադրեցաւ սարկաւադ, եւ Նիկիոյ
տիեզերական ժողովին մէջ ախո-
յեան հանդիսացաւ Արիոսեան ա-
ղանդի դէմ :

Աթանաս յաջորդեց Աղէքսանդ-
րին, որի դէմ կոստակիցք եւ համա-
խոհք Արիոսի՝ ուն ունեւորվ՝ ամբաս-
տանեցին մեծն Կոստանդինոսի ա-

ռաջ, եւ յաջորդեցան զանազան զըր-
պարտութեամբք արքայք եւ տալ ի
Քաղզիւ, որ երկու տարուց յետոյ՝
դառնալով պաշտպան հանդիսացաւ
ուղղափառութեան. բայց կրկին դա-
հըկեց լինելով Կոստանդ կայսեր
հրամանաւ, դիմեց Հռովմ Յուլիոս
պապին, եւ Սարդինիոյ ժողովով
արդարացած՝ դարձաւ իւր տեղ, եւ
խռովարար Արիոսեանք արտաքսե-
ցան եկեղեցուց, որով առաւել եւս
զայրացած՝ զրպարտեցին Կոստանդ
կայսեր առաջ, իբրեւ գլուխ ապս-
տամբաց. Կոստանդ կամեցաւ ձեռքա-
կալել, ժողովուրդք դիմադրեցին,
եւ մատնեցան կոտորածի եւ յափըշ-
տակութեան :

Աթանաս հաւածական Եգիպտոս-
սի քարանձաւների մէջ վեց տարի
ծածկուելուց յետոյ՝ Յուլիանոս ու-
րացողի ժամանակ դարձաւ աթոռը,
եւ իւր կրօնի ջրտազովութեան հա-

մար կրկին Աղէքսանդրիոյ դատաւորի ձեռքը իբրեւ թշնամի չաստուածոց՝ հալածուեց, եւ զկնի մահուան Յուլիանոսի նստեց դարձեալ իւր աթոռ, եւ իբրեւ անդրդուելի ախոյեան ընդդէմ արիանոսաց, պաշտպանեց եկեղեցին, գրով, բանիւ, եւ անձնադիր հովուութեամբ, եւ ի խորին ծերութեան վախճանեցաւ:

* *
*

Ս. ԿԻՒՐԵՂ Աղէքսանդրացի. յաջորդ Աղէքսանդրիոյ Թէոփիլոս պատրիարքի՝ հերքեց Կ. Պօլսոյ պատրիարք Նեստորի միւլորութիւն որ զՅիսուս, շոյ մարդ, եւ զսուրբ կոյսն. մարդածիւ՝ եւ ոչ աստուածածին կըարողէր. նախ՝ Աղէքսանդրիոյ ժողովով դատաւարտեց նորա աղանդը. ապա Թէոփոս կոյսեր հրամանաւ Եփեսոսի 200 հայրապետաց

տիեզերական ժողովով դահալիժեց պատրիարքական աթոռից, զրկելով եւ քահանայութեան պաշտամունքից:

Ս. ԿԻՐԵՂ առաջին եւ գլխաւոր հերքիչ եղաւ Նեստորական աղանդոյն եւ 32 տարի պաշտպան հանդիսացաւ եկեղեցւոյ ուղիղ վարդապետութեան հալածանքը եւ տքնութեամբ:

* *
*

Ս. ԳՐԻԳՈՐ աստուածաբան Նազիազանցի աշակերտակից Ս. Բարսղի, ձեռնադրուեց քահանայ եւ առանձնացաւ Պոնտոսի անապատ՝ Բարսղի մօտ, տալով իւր անձը ճգնողական կենաց:

Երբ Թագաւորեց Վաղէս Ա. ըրիոսեան եւ կրկին արծարծուեց Ա. ըրիոսի աղանդ, Գրիգոր աստուածաբան դարձաւ Նազիազան եւ դի-

մադրեց Արիանոսաց, հրաւիրեց եւ
Բարսղին դառնալ անսպասեցից Կե-
սարիա, պաշտպանել եկեղեցին.

Ս. Գրիգոր զնաց Կ. Պօլիս մե-
ծըն Թէոդոսի ժամանակ, եւ քրան-
չելի վարդապետութեամբ պաշտ-
պան հանդիսացաւ ուղղափառու-
թեան: Հերքելով Արիոսեան եւ Նես-
տորեան աղանդներ, ընտրուեց պատ-
րիարք Կ. Պօլսոյ, յորդորեց Թէոդոս
կայսեր՝ հոգ տանել եկեղեցւոյ խա-
ղաղութեան եւ մարդիկ եկեղեցին
հերձուածողներից, մանաւանդ Մա-
կեդոնեաներից, որոյ համար Գ.
տիեզերական 150 հայրապետաց ժո-
ղով գումարեց Կ. Պօլսում:



8. Ս. ԺՈՂՈՎ ԵՓԵՍՈՍԻ.
Երբ ասորի Նեստոր նստաւ Յունաց
պատրիարք Կ. Պօլսոյ 428 թ. եւ
քարոզեց Ս. Կոյսը՝ ոչ աստուա-

ծածին, այլ մարդածին, եւ զՔրիս-
տոս, երկու որի՞ջ բնութիւն, երկու
դէմք, եւ երկու որդի, այն է՝ այլ
ոմն անձն՝ ի Հօրէ ծնեալ, Աս-
տուած եւ որդի Աստուծոյ. եւ այլ
ոմն անձն ծնեալ ի Մարիամայ, լոկ
մարդ եւ որդի մարդոյ:

Հաւանութեամբ փոքր Թէոդոս
կայսեր գումարեցաւ Եփեսոսի մէջ
200 հայրապետաց տիեզերական
ժողով 431 թ. որով հաստատեցին
ուղղափառութեան հաւատը, եւ
Նեստորի աղանդը նոյնիւր հերքե-
ցին դաւանելով սուրբ կոյսը, առ-
աւանածին եւ ի նմանէ ծնեալը՝
Աստուած եւ մարդ կատարեալ՝ ան-
բաժանելի միաւորութեամբ, յերկուց
բնութեանց մի անձնաւորութիւն
մարմնացելոյ Բանին, մի դէմ, մի
Քրիստոս, մի որդի, նոյն՝ որդի Աս-
տուծոյ ըստ աստուածութեան, եւ
նոյն՝ որդի Ս. Կուսին, ըստ մարդ-

կուլթեան:

Այս ժողովին Ս. Սահակ Պարթեւ՝ Թղթով յայտնեց իւր հաւանութիւն, եւ ընդունեց ժողովի վճիռ եւ կանոն, իւր աշակերտաց ձեռօք, որք Թարգմանութեամբ կը պարապէին Կ, Պօլսոմ:

15. ՏՕՆ ՇՈՂԱԿԱԹԻ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ. Գրիստոսի եկեղեցւոյ անդամք՝ մի մարմին գոլով միաւորեալ ի մի գլուխն Գրիստոս. նիւթական եկեղեցին իբրեւ տուն Աստուծոյ՝ կոսնեն, յայտնելով իրանց խնդութիւնը նորա փառաւորութեան վերայ, ուր կատարեալ եղբայրսիրութեամբ՝ կթափաւորէ եւ աստուածսիրութիւն:

Նիւթական եկեղեցին, իբրեւ բնակարան Աստուծոյ, ունի նմանութիւն Աբրահամեան աստուածընկալ

Վրանի, ուխտի Տաղանակի. վկայութեան Խորանի, Սողոմօնեան տաճարի եւ Վերնատան. զորս Աստուած իւր փառահեղութեամբ շնորհազարդեց, որի շինուածոյ կատարումը կը կոչուի Նաւակատիք, եւ ամ ըստ ամէն խորոշուի նորա շինութեան եւ պայծառութեան յիշատակը՝ տօնախմբւելով:

Հայաստանեայց եկեղեցւոյ Նաւակատեաց սկզբնաւորութիւն՝ կարգեց Ս. Լուսաւորիչ ըստ տեսեան իւրում՝ Մայր տաճարի — Միածնաիջի շինուածը հիմնարկելով, ուր կաթած էր աստուածեղէն լուսոյն շող, որոյ նաւակատիք կոչուեց տօն Շողակաթի Ս. Էջմիածնի:

16. ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄՆ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ. Ս. Կոյս Մարիամ Աստուածածին, փրկչի խաչելու

Թիւնից յետոյ մնաց Յովհաննու աւետարանչի որդիական խնամոց տակ: Ժինչեւ իւր փոխումը, զոր զգալով՝ համախմբեալ առաքելոց եւ հաւատացելոց տուաւ իւր ողջունի հրաժեշտ եւ աւանդեց հոգին իւր Միածնի ձեռք:

Առաքեալք պատելով տիրամօր մարմինը, մեծ հանդիսիւ Թաղեցին Պեթսեմանի գիւղ, Բարդուղիմէոս չհասնելով Թաղման հանդիսին, առաքելոց հետ զնաց գերեզման տեսնել, եւ ներս մտնելով գտան Թափուր, զի ննջման երրորդօր՝ վերափոխուած էր հրեշտակաց փառաբանութեամբ առ իւր Միածին:

25. Ս. ՅՈՎԱԿԻՄ ԵՒ ԱՆՆԱ Պաւլի տոհմից, ծերացած եւ անզաւակ գոլով, կազօթէին Աստուծոյ՝ բառնալ իրանց ամուսնեան նախառինը: Աստուծոյ հրեշտակը երեւե-

ցաւ Աննային եւ տւեալեց որդեծնութիւն, որ ուրախացած ուխտեց իւր զաւակը նուիրել տաճարի ծառայութեան:

Աննա ծնաւ Մարիամ դուստր, զոր երեք տարեկան հասակին տարան տաճար ընծայել ի պաշտօն տաճարի, բայց անչափահաս լինելով՝ քահանայապետի խորհրդով մնաց 7 տարի ծնողաց մօտ, ապա յանձնեցաւ տաճարի կուսանոց. (որ 14 ամեայ հասակին խօսեցաւ Յովսեփայ եւ 15 ամեայ հասակին ծնաւ աշխարհի փրկիչը), եւ առաքիւնութեամբ եւ աստուածալաշտութեամբ անցունելով իրանց օրեր վախճանեցան եւ Թաղեցան Պեթսեմանի:

27. ԵՐԵՄԻԱ ՄԱՐԳԱՐԵՆ, զկնի աւերման Երուսաղէմի՝ նստած

նորա աւերակների վերայ ողբաց
ժողովրդոց թշուառութիւնը եւ
նոցա կամակորուցիւնը Աստուծոյ
հրամանի դէմ:

Գնաց Եգիպտոս, ուր մարգա-
րէացաւ Վափրէս — Փարաւօն ար-
քայի սպանումը Նաբոլեոնոսոսո-
րից, եւ ինքն քարկոծմամբ նահա-
տակեցաւ:

29. Ս. ԹՈՎԱՍԱՍ Երկուորեակ
կոչեցեալ, (եղբայր Թադէոսի) գրեց
հրամանաւ Փրկչի, Աբգարի թղթոյն
պատասխան, եւ զկնի յարութեան՝
չհաւատալով իւղաբերից եւ աշա-
կերտաց յարութեան աւետեաց, ա-
սաց մինչեւ անձամբ չըռաւիեմ եւ
չտեսնեմ նորա վերքեր, չեմ հա-
ւատար, որոյ համար յանդիմանո-
ւեց, որ տեսնելով եւ շօշափելով
հազիւ հաւատաց:

Ս. Թովմաս քարոզեց Պարթե-
ւաց, Մարաց, Պարսից, Հնդկաց, եւ
նահատակեցաւ Հնդկաց Սժդեհ
Թադաւորից:

* *
*

Ս. ՅԱԿՈԲՈՍ Աւփեան. որ-
դի Աւֆէոսի կամ Կղէովպայ եղբօր
աստուածահօրն Յովսեփայ, (կոչի
Յակոբ փոքրիկ եւ եղբայր Տեառն),
եղաւ առաջին եպիսկոպոս Երուսա-
ղէմի, եւ իւր պարկեշտութեան հա-
մար կոչուեց արդար, գրեց Կա-
թողիկէայց թուղթ, եւ հրէաներից
Երուսաղէմի աշտարակի ծայրից դա-
հավիժելով նահատակուեց:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ +

I. ԵԶԵԿԻԷԼ ՄԱՐԳԱՐԷ գե-
րեցաւ Բաբելօն, եւ ի տեսլեան

տեսաւ մի կառք լծուած քառասեռ
կենդանիներէից (մարդ. առիւծ. եզն,
եւ արծիւ)։ յօրինակ չորից աւերա-
բանչաց. գուշակեց հրէից դերե-
դարձը, տաճարի կրկին շինութիւնը,
Քրիստոսի առաջին եւ երկրորդ
գալստեան տնօրէնութիւնք եւ հա-
սարակաց յարութիւնն, օրինակաւ
կենդանացած ցամաքեալ ոսկերաց
ի դաշտի։

3. ՅՈՎԵ Օստացի Եսաւի ցե-
ղից, մեծատուն եւ աստուածա-
պաշտ, իւր բարեպաշտական գործե-
րով—արդարասիրութեամբ, առա-
տաձեռնութեամբ, եւ խնամատա-
րութեամբ կարօտելոց, կենդանի
տիպէր աստուածապաշտութեան, եւ
օրինակ համբերութեան, տարաւ
բազմապիսի փորձութեանց, ասե-
լով, մերկ ծնայ, եւ մերկ մե-

ռանիմ, Տէր ետ եւ Տէր էսաւ, ե-
ղիցի կամք Տեառն օրհնեալ, երբ
սակաւ ժամանակի մէջ զրկե-
ցաւ իւր բոլոր ստացուածքից, որ-
դէքներէից եւ մարմնոյ առողջու-
թիւնից. լի անհնարին վէճքերով։

3ովք երկար տարիներ, զուրկ
մարդասիրութիւնից, հրապարակ
ձգուած՝ անօգնական եւ անմխի-
թար մնալուց յետոյ, Աստուած
վարձատրեց նորա առաքինութիւնը,
առողջացուց եւ կրկնապատիկ ստա-
ցուածովք մեծացուց, ծնան կրկին՝
եօթն որդիք եւ երեք դստերք, եւ
ապրեցաւ այլեւս 170 տարի եւ
վախճանեցաւ 243 ամաց։

4. Ս. ԺՈՂՈՎ ՆԻԿԻՈՅ. Ա-
ռաջին տիեզերական ժողովը կազ-
մեցաւ Նիկիոյ մէջ Աղէքսանդրոյ
երեսց Արիոսի մնչորութեանց դէմ։

325 Թ. որ հակառակ ողջամիտ վարդապետութեան, կքարոզէր զՔրիստոս, ոչ Աստուած, այլ ալսարած, ոչ յաշխենից ծնած չօր եռարիշնից, այլ ի Ժամանակի, եւ կմերժէր զՀամագոյութիւն միասնական սուրբ երրորդութեան:

Մեծն Կոստանդիանոս կամեանալով բառնալ այս մոլորութիւնը, դրեց հրովարտակ Տրդատին, կազմեց Նիկիոյ մէջ, 318 հայրապետաց ժողով, ուր ներկայ դտաւ փոխանակ Ս. Լուսաւորչի՝ կրտսեր որդին Արիստակէս՝ եւ հերքելով նշովիւր Արիոսի աղանդ, միաբանութեամբ դաւանեցին զՅիսուս. « Որդի Աստուծոյ, Աստուած յԱստուծոյ, Լոյս ի Լուսոյ, Աստուած ճշմարիտ՝ յԱստուծոյ ճշմարտէ, համագոյակից չօր »՝ եւ յօրինեցաւ Հակաւակի Նիկիական, զոր եւ կնքեցին ասելով « իսկ որք ասենն էր երբեմն . . . »

13. ԽԱԶՎԵՐԱՑ. Քրիստոսի Ս. Խաչ՝ տարին միանգամ բարձրացնելով երոսաղէմի պատրիարք՝ ի տես եւ յերկրպագութիւն, հանդիսապէս կօրհնէր ժողովրդոց, իսկ երբ 622 Թ. Պարսկց Խոսրով Թազաւորը գերեց երոսաղէմից Սուրբ Խաչ, եւ 629 Թ. Հերակլ կայսր վերադարձուց, մեծ հանդիսիւ դրուեց երոսաղէմի տաճարի մէջ եւ սահմանեցաւ տօն Խաչվերացի:

26. Ս. ԳԵՈՐԳ. Կապաղովկացի զօրավար եւ կոմս. Գիողղետիանոսի հալածանաց ժամանակ՝ քաջ ախոյեան հանդիսացաւ հաւատոյ, համարձակ խոստովանելով քրիստոնէութիւնը, եւ քրիստոնէական կրօնի ճշմարտութիւնը պաշտպանելու համար մատնուեց տանջանաց եւ բանտից:

Գիողղետիանոս չկարողանալով

ոչ տանջանօք եւ ոչ յորդորանօք
խախտել նորա հաստատամտութիւն,
հրամայեց գլխատել:

27. ՎԱՐԱԳԱՅ Ս. ԽԱԶ. ԵՐԲ
Ս. Հռիփսիմեանք փախստական
Հռոմից Հայաստան դալով բնակե-
ցան Վարադայ լեռան վերայ 300,
թ: Ս. Հռիփսիմէ իւր պարանոց
կրած կենաց փայտի մասը՝ երկիւ-
ղից ծածկեց լեռան դադաթ. որ
653 թ. յայտնուեց Թօղթիկ ճգնա-
ւորին նոյն լեռան վերայ լուսեղէն
երեւմամբ, որի համար տօն սահ-
մանեց Ներսէս Գ. շինող կաթող-
իկոս: (Տես Ճանօթ. պատմ. Հռիփ-
սիմեանց երես 92):

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ +

2. Ս. ՍԱՀԱԿ Եւ ՀԱՄԱԶԱՍՊ
որդեր Գաբիկ Արծրունւոյ, ամբաս-

տանեցան ամիրապետի առաջ՝
իբրեւ պատճառ ապստամբութեան
Հայոց աշխարհի, որ զայրանալով՝
Խուզիմայ հազարապետին՝ Եղիտ
ոստիկանի հետ Հայաստան ուղար-
կեց մեծ զօրքով, ապստամբնե-
րը նուաճել, եւ Արծրունի իշխան-
ներից վրէժ առնուլ:

Եղիտ եւ Խուզիմայ իշխաններին
նուաճեցին, եւ նենդութեամբ հրա-
ւիրեցին Արծրունի եղբարց, որք
աշխարհի վերակացութիւնը յանձ-
նելով Գաւիթ Մամիկոնէին՝ ներկա-
յացան:

Խուզիմայ տարաւ Պարտաւ
Քաղաք, առաջարկեց կամ ուրա-
նալ քրիստոնէութիւնը կամ մեռ-
նել: Նախարարը մահը՝ ուրացու-
թեամբ կեանքից բարձր դասելով՝
մատնեցան կապանաց, ապա նա-
հատակեցան գլխատուելով:

10. Ս. ԵՂԻՇԷ աշակերտ Մես-
րոպայ, գործակից Թարգմանու-
թեան Ս. գրոց, դպրապետ Վար-
դանայ Հայոց սպարապետի, ներկայ
լինելով Յազկերտի՝ Հայաստանի
մէջ կրակապաշտութեան բռնի տա-
րածման անցից, Վարդանանց եւ
Ղեւոնդեանց դիմադրութեան, եւ
նահատակութեան, արձանագրեց
պատերազմի պատմութիւնը Մամի-
կոնեան Դաւիթ երիցու խնդրանքը:

Ս. Եղիշէ պատերազմից յետոյ՝
սիրելով առանձնութիւն՝ բնակուեց
Մոկաց լեռների եւ այրերի մէջ,
եւ գալով Ռշտունեաց գաւառ, վախ-
ճանեցաւ եւ Թաղուեց Ոստան քա-
ղաքի Չաղար Ս. Նշան կոչուած
վանքում:

11. Ս. ՄՈՎՍԷՍ Խորենացի
քերթողահայր՝ ձեռնասուն աշա-

կերտ Ս. Մեսրոպայ, շրջելով Յու-
նաց, Հռովմայեցւոց, աշխարհ,
հմտացաւ արտաքին եւ Ս. գրոց,
ձեռնադրուեց եպիսկոպոս Բագրե-
ւանդայ եւ Արշարունեաց, Թողուց
գրաւոր վաստակներ իբրեւ գանձ
հայկական գրականութեան, եւ ծե-
րութեան հասնելով արդեամբք եւ
առաքինութեամբ վախճանեցաւ:

*
* *

Ս. ԳՐԻԳՈՐ Նարեկացի
աստուածաբան հռետոր, որդի Ան-
ձեւացեաց Խոսրով եպիսկոպոսի,
Ծնաւ 951 թ. ձեռնադրուեց քա-
հանայ եւ կարգուեց վարժապետ
միանձոնց, նուիրեց իւր անձը աղօ-
թից եւ ճգնողական վարուց, որով
արժանացաւ տեսնել Աստուածոր-
դին Յիսուս Տիրամօր գիրկը, Նա-
րեկայ վանուց հանդէպ Առաքե-
լու զգուշ լեզուով, որի համար կգրէ

ինքն իւր Նարեկ կոչուած աղօթա-
դրքի մէջ:

Ս. Գրիգոր նստեց վանահայր
Նարեկայ վանուց եւ վախճանելով
թաղուեց նոյն վանուց մէջ, որի
մարմին՝ Սենեքերիմ արքայ վաս-
պուրականի փոխադրեց Սեբաստիա
իւր շինած յանուն Նարեկայ վանքը:

*
* *

Ս. ՆԵՐՍԷՍ ԿԼայեցի (շնոր-
հալի) վարժուելով ուսման մէջ
Սեաւ լերան Կարմիր վանուց առաջ-
նորդ Ստեփաննոս վարդապետի
մօտ՝ ձեռնադրուեց եպիսկոպոս
եւ իւր գիտութեան եւ ճարտարա-
բանութեան համար, կոչուեց Յոյ-
ներից Ոսկեքերակ Արամեանց, եւ
յաջորդեց իւր Գրիգորիս եղբօր՝
ի հայրապետութիւն Հայոց:

Ս. Ներսէս գրեց ընդհանրական
թղթեր ամեն տեղ ի խրատ առաջ-

նորդաց, վանականաց եւ աշխար-
հականաց ըստ աստիճանի եւ կար-
գի, զարդարեց եկեղեցին ընտիր
շարականներով եւ աղօթքներով,
թղթակցեց Յունաց Կիւ Մանուէլ
կայսեր եւ Միխայէլ պատրիարքի
հետ, կրօնական ատելութեամբ՝
երկու պառակտեալ ազգեր միաբա-
նական սիրով ի ֆրիստոս կապելու
առթիւ, եւ վախճանելով մեծա-
շուք հանդիսիւ թաղուեց Հռոմկա-
յում:



14. Ս. ԱՆԱՆԻԱ, ֆրիստոսի
72 աշակերտաց մին, գործակից
Պետրոսի եւ Անդրէի, քարոզեց
Դամասկոսի մէջ՝ մկրտեց կուրա-
ցեալ հալածող Սողոմոն, (Պօղոս)
լուսաւորելով նորա աչաց եւ մտաց
կուրուցիւնն:

Նաեւ քարոզեց Ստորուց եւ

Պաղեստինացւոց, կրեց հալածանք,
կալանաւորեցաւ Լիկիանոսից, մատ-
նուեց չարչարանաց՝ եւ ապա քար-
կոծեցաւ Դամասկոսում:

*
* *

Ս. ԲԱՆՆԱՐԱՍ ՊՕՂՈՍ. աշակեր-
տակից Սօղոսի (Պօղոս առաքեալ)
առ ոտս օրէնստւոյց Գամաղիէլի,
տեսնելով փրկչի վարդապետութիւն
եւ աստուածահրաշ սքանչելիք,
հետեւեցաւ նորան: Երբ կղիմէր
Երուսաղէմ Սօղոսին յորդորելու
չհալածել Քրիստոսի եկեղեցին,
պատահեցաւ նորան ճանապարհին,
ուր կուրուծեամբ պատուհասուած
էր իւր շուրջը փայլատակած լուսով,
եւ ձեռքից բռնած՝ տարաւ Դամաս-
կոս, մկրտել տուաւ Անանիայից:
Ապա գնաց Պօղոսի հետ Անտիօք,
քարոզեց, դարձուց շատերը՝ ուր
սկիզբն եղաւ քրիստոնէական եկե-

ղեցւոյ, եւ կոչելոյ հաւատացելոց
Քրիստոնէայ:

Ս. Բառնաբաս Պօղոսի հետ
շատ տեղեր քարոզելուց յետոյ՝
գնաց Կիպրոսի կողմեր, աշակեր-
տեց շատեր աւետարանին. անցաւ
Ամաթուս քաղաք, կարճեց հեթա-
նոսական արանց եւ կանանց լրբենի
պարահանդէսներ, որի համար կա-
լանաւորեցաւ եւ քարկոծմամբ նա-
հատակուեց,

*
* *

Ս. ՓԻԼԻՊՊՈՍ 72 աշա-
կերտաց եւ 7, սարկաւադաց մին,
գործակցութեամբ Ստեփաննոս Նա-
խասարկաւադի, քարոզելով զՔրիս-
տոս, արաւ շատ սքանչելիք, յաղ-
թահարեց Սիմօն Մոգին, եւ Գազա
քաղաքի ճանապարհին պատահելով
եթովպացի Նեբբէնապետին, որ
կառքով Երուսաղէմ կերթար, ձե-
ռին ունելով Սուրբ Գիորք՝ կկար-

դար Եսայիայ մարգարէութիւնն, Ս. Զոգւոյ ազգմամբ մօտեցաւ կառքին, աւետարանեց զՅիսուս, եւ մկրտեց զնա, ապա դարձաւ Կեսարիա Պաղեստինոյ՝ եւ շատ տեղեր քարոզելուց յետոյ նահատակուեց,

16. Ս. ԴԻՈՆԵՍԻՈՍ Արիսպագացի մեհենական պաշտօնի մէջ հմտանալով աստղագիտական եւ փիլիսոփայական արուեստից, ընտրուեց դատաւոր եւ հրամանատու Արիսպագ դատարանի. որ երբ Արեգ քաղաքի մէջ՝ Քրիստոսի խաչելութեան օր, հրապարակաւ մի յանցաւարտ քրմի դատ կտեսնար՝ ժամը վեցին, յանկարծ երկիրը շարժեցաւ, կուռքերն ընկան փշրեցան, արեգակը խաւարեցաւ, լուսին մթնցաւ եւ բոլոր աստեղք աներեւութացան երեք ժամ:

Դիոնեսիոս հիանալով այս նորահրաշ իրողութեան վերայ, ասաց, «Այսօր կամ ընտրեան արարիչ մեռանի, կամ աշխարհ կործանի»: Գիտնալով որ՝ արեգակը կխաւարի միայն լուսնոյ ծննդեան եւ ոչ լըրման միջոց, որոց միասին խաւարումը հակառակ էր ընտրեան օրինաց, նշանադրեց օրը, ժամը, ամիսը եւ տարին:

Երբ Պօղոս առաքեալ՝ Աթէնքում կքարոզէր զՔրիստոս, Դիոնեսիոս ժողովեց բազմութիւնը, Արիսպագ կոչուած դատաստանատեղին, եւ հրաւիրեց Պօղոսին պատմել իւր քարոզած Յիսուսի գործեր: Առաքեալը համարձակ սկսեց յայտնել Յիսուսի ծնունդից ցհամբարձումն, նաեւ խաչելութեան ժամանակ պատահած անցքերն, եւ իւր ինքեան դարձի պատմութիւնն, զոր լսելով Դիոնեսիոս, ստու-

գեց իւր նշանակած օրը եւ ժամը —, հրապարակաւ յայտնեց, որ խաչուածը Աստուած էր, եւ մկրտուեց շատերի հետ, քարոզեց աւետարանը. եւ ձեռնադրուեց Ս. Պօղոսից եպիսկոպոս Աթէնացւոյ, գրեց շատ թղթեր եւ աստուածաբանական ճառեր, եւ աւետարանի քարոզութեան վերայ նահատակուեց,

*
**

Ս. ՏԻՄՈԹԷՈՍ աշակերտ Պօղոսի՝ գործակից եւ կցորդ նորա քարոզութեան եւ հալածանաց. ձեռնադրուեց եպիսկոպոս Եփեսոսի, ուր տեսնելով հեթանոսական գարշտովորութիւնը՝ զոր կտային Արտիմեայ չաստուածուհւոյն, խենեշաքար ամեն անարժանութիւն գործելով, կշտամբեց հրապարակաւ, որի համար եւ քարկոծեցաւ:



18. Ս. ՄԱՏԹԷՈՍ (Ղեւթ Աւփիայ) առաքեալ աւետարանիչ, քարոզեց Հրէաստանի սահմաններում, գրեց Երուսաղէմի մէջ ազգամամբ Ս. Հոգւոյն աւետարանը՝ եբրայական լեզուաւ, զկնի 8 ամաց համբարձման Քրիստոսի, պատմելով Յիսուսի ըստ մարմնոյ ծնունդը Դաւթի ցեղից, աղգաթուելով Աբրահամից մինչեւ Մարիամ կոյսը,

հաւել գրեց մկրտութիւնը՝ փորձութիւնը՝ հրաշագործութիւնք, աշակերտաց ընտրութիւնը, մատնութեան խորհուրդը՝ խաչելութիւն, թաղումն, յարութիւն, երեւումն աշակերտաց եւ պատուէր քարոզելոյ եւ մկրտելոյ հեթանոսաց, ապա քարոզեց յԵթովպիա, ի Պարթեւս, յԱսորիս եւ նահատակեցաւ:

*
**

Ս. ՄԱՐԿՈՍ աւետարանիչ
72 աշակերտաց մին, գործակից
Պօղոսի, քարոզից Եգիպտոսի գա-
ւառներ, արաւ շատ սքանչելիք եւ
բժշկութիւն, կործանեց կռոց բա-
գինք: Գնաց Աղէքսանդրիա, ուր եւ
գրեց աւետարանը Եգիպտացոց լե-
զուաւ՝ ազգմամբ Ս. Հոգւոյն յետ
15 ամաց համբարձման, պատմելով
Յովհաննոս քարոզութիւն եւ մը-
կրտութիւն Ժողովրդեան եւ Յի-
սուսի, փորձութիւնը, աշակերտաց
ընտրութիւնը, հրաշագործութիւնը,
մատնութիւնը, խաչը, Թաղումն յա-
րութիւնն, երեւումն աշակերտաց եւ
համբարձումն:

* *
*

Ս. ՂՈՒԿԱՍ աւետարանիչ,
բժիշկ, գործակից Պօղոսի, տեղեակ
Ասորի, Եբրայեցի եւ Յոյն լեզուաց,
ականատես լինելով Յիսուսի սքան-

չելեաց, աշակերտեցաւ, գրեց Ան-
տիոքում աւետարանը ազգմամբ Ս.
Հոգւոյն զկնի 17 ամաց համբարձ-
ման՝ ի լեզու Ասորի, պատմելով
Յովհաննոս եւ Յիսուսի ծնունդ,
ազգաթիւ առնելով Յովսէփից մին-
չեւ Ադամ:

Նա եւ գրեց Յիսուսի մկրտու-
թիւնը, փորձութիւնը, առաքելոց եւ
72 աշակերտաց ընտրութիւնը, հը-
րաշագործութիւնը, մատնութիւնը,
խաչը, Թաղումն, յարութիւնն, երե-
ւումն աշակերտաց եւ համբար-
ձումն:

25. Ս. ՅՈՎՀԱՆՆՈՍ ոսկեբերան
Անտիոքացի, վարժ արտաքին ուս-
մանց եւ ս. գրոց, առանձնացաւ
Անտիոքայ անապատի մօտակայ լեռ-
ուը խստակրօն Իւսիքոսի մօտ՝ տա-
լով իւր անձը ճգնութեան, յետոյ

Ճեռնադրուեց քահանայ եւ հոգե-
բուղիս վարդապետութեան եւ պերճ
ատենախօսութեան համար կոչուեց
Ոսկի-բերան, դրեց հին եւ նոր կտա-
կարանաց մեկնութիւնը, եւ օրինա-
կաւ անձին՝ առաքինութեան ուղե-
ցոյց եղաւ բազմաց:

Եւ ծն թէոդոսի որդի Արկա-
դէոս կայսր ճանաչելով Յովհաննու
արժանաւորութիւն, ճեռնադրել
տուաւ եպիսկոպոս եւ բազմեցուց
պատրիարքական աթոռ Կ. Պօլսոյ,
որ դարձուց Արիոսի մոլորութեան
յարածներին. տարածեց քրիստո-
նէութիւնը, փակեց Պաղեստինու
Գաղա քաղաքի մեհեան, եւ պայ-
ծառացուց եկեղեցիք եւ վկայաբանք
սրբոց:

Թէոփիլոս Աղէքսանդրու ե-
պիսկոպոս ղչարելով Յովհաննու
դէմ, կուսակից ունելով Եւդոք-
սիա թաղուհին, ձգելով Յովհաննուն

դահից՝ արսորել տուաւ: Բայց
պատրիարքութեան թիկնածուաց
մէջ ծագելով մեծ շփոթութիւն եւ
արիւնհեղութիւն, Արկադէոս կայսր
յետս կոչեց Յովհաննուն արսորան-
քից: Կրկին զինեցաւ Եւդոքսիա Ոսկե-
բերանի դէմ, եւ յաջողեցաւ արսորել
զանազան տեղեր հետիոտս, եւ ի վեր-
ջոյ Պոնտոսի սահմաններ Սեաւ ծո-
վի եղերք բարբարոսաց մէջ, վախ-
ճանեցաւ ճանապարհէն. եւ թա-
ղուեց Բասիլիսկոսի վկայաբանում:

26. ԳԻԻՏ ԽԱՉ (տես երես 53):

ՆՈՅԵՄԲԵՐ

8. ՀՐԵՇՏԱԿԱՊԵՏՔ Եւ ամե-
նայն երկնային զօրք. երկոտասան

գուճուկ-ը հրեշտակաց՝ իբրեւ պարզ հոգիք եւ իմացական անմարմին գոյացութիւնք, ստեղծան արարչութեան առաջին օրը, յորոց երեք դաս՝ ապստամբելով ի վայր թափեցան, որք կոչին դեւք, կամ սատանայ: Իսկ ինն դասակարգութիւնք կրկնջուին պաշտօնեայք արարչի, մարդկանց եւ Աստուծոյ մէջ միջնորդութեան սպասաւորք, որք Աստուծոյ պատգամը հաղորդելով, փոխադարձաբար մարդկանց աղերսը իւրեանց առաքողին կընծայեն: Յանուանէ ծանօթ են մեզ Գաբրիէլ, Միքայէլ եւ Ռափայէլ պատգամաւորութեամբ ի հին եւ ի նոր Աստուածաշունչ գիրս,



29. Ս. Թ. Ա. Դ. Ե. Ո Ս առաքեալ Յուդա կոչեցեալ (ոչ իսկարիովտացի) որդի Կղէովպայ, եղբօր Յովսէփայ առ:

ասուածահօր, որ յանուն եղբօր իւրոյ Յակոբայ կոչեցաւ Յակոբեան, կոչի նա եւ Ղեբէոս եւ Թադէոս, քարողեց աւետարանը՝ Եդովմայեցւոց, Արաբացւոց, Ասորւոց, Հայոց, Մարաց եւ Պարսից, դարձուց շատերին ի հաւատս եւ մկրտեց, գրեց Կաթողիկեայց թուղթ առ հեթանոսս:

Ս. Թադէոս ի Մեծն հայս քարողելու միջոց, պատահեցաւ Բարդուղիմէոս առաքելոյն Աղբակայ սահմաններում՝ Արտաշատի բլրի վերայ, հւր օթելով մի գիշեր ի յիշատակ միմեանց՝ հանդիպելու՝ գրողմեցին քարի վերայ մի խաչ. որ կկոչուի Օթեաց խաչ: Ս. Թադէոս գնաց ի Պարսկահայս, ուր քարողեց զՔրիստոս գործակցութեամբ իւր եղբայր Սիմոն Կանանացւոյ, եւ նահատակեցաւ Որմի քաղաքի մէջ:



Ս. ԲԱՐԴՈՒՂԻՄԷՈՍ առա-
քեալ քարոզեց Մարաց, Պարսից,
Հնդկաց եւ Հայոց: Ասորւոց Բուստը
քաղաքի Անդրոնիկոս հաղարա-
պետին դարձուց ի հաւատս եւ
մկրտեց, որին հետեւեցին եւ շա-
տեր: Կործանեց մահեանները, նոցա
տեղ կանգնեց եկեղեցիք, եւ դա-
լով Հեր եւ Զարեանդ քարոզեց,
անցաւ Անձեւացեաց կողմեր՝ կոր-
ծանեց Դարբնաց քար կոչուած
տեղի՝ յանուն Անահտայ շինած
կուռքը, եւ կանգնեց Քրիստոսի
խաչ: Շինեց փոքրիկ տաճար, յա-
նուն Ս. Աստուածածնայ Տիգրիս
գետի ափ՝ Կանդուար բերդի մօտ,
եւ իւր հետ բերած Տիրամօր պատ-
կերը դնելով նորա մէջ՝ յանձնեց
կուսանաց, եւ տեղին անուանուեց
Հոգեաց վանք, իսկ ինքն ի Հայս
քարոզելու միջոց նահատակուեց
Սանատրուկից 67 թ. Ուրբանոս

քաղաքում
ուամբ:

մորթադերծ

մահ-

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

4. Ս. ՄԱԿԱՐ Եգիպտացի կը-
րօնաւոր, առանձնացաւ Սկիտէ անա-
պատ, եւ եղաւ ուղեցոյց առաքինու-
թեամբ անձին, ճգնելով խստա-
գոյն վարուք երկար ժամանակ:
Սորան հետեւեց եւ Մակար ճգնադ-
րեաց՝ աշակերտ Անտօնի եւ յաջորդ-
նորա, որ եղաւ հայր եւ առաջնորդ
հինգ հազար միայնակեցաց Եգիպ-
տոսի անապատում:

6. Ս. ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ սքանչե-
ւադործ Զմիւռնացի քահանայն ճրգ-
նադրեաց՝ յերոսողէմ ուղեւորելու
միջոց աղօթիւք դադարեցուց ծովու

ալեկոծութիւն, այցելեց տնօրինական տեղեր, եւ դառնալով Զմիւռնիա ձեռնադրուեց եպիսկոպոս եւ կարդուեց առաջնորդ: Ս. Նիկողայոս քրիստոնէութեան հալածանաց ժամանակ, մատնուեց բանտից, կապանաց եւ քրտորանաց, եւ մեծն կոստանդինոսի ժամանակ դառնալով իւր տեղ, սրբեց դաւառներ հեթանոսական պաշտամունքից, քակեց Զմիւռնիոյ Արտիմեայ բազին, եւ ներկայ եղաւ Նիկիոյ տիեղերական ժողովոյն:



13. Ս. ՅԱԿՈԲ հայրապետ (դգօն) հօրաքեռորդի Ս. Լուսաւորչի, Խոսրովի կոտորածից փախստի ազատուելով ի կեսարիա, զարգացաւ, դիմեց Ասորեստանի եւ Ասորոց Միջագետաց կողմեր, առանձնացաւ Մծբին քաղաքի մօտակայ ա-

նապատ՝ ճգնելու, եւ անտի Մարուզէ ճգնաւորի վանք, որի հետ քարոզելով աւետարանը, դարձուց շատեր յառողածդիտութիւն:

Ս. Յակոբ Մարուզէից լսելով թէ՛ ոմանք ծաղր առնելով Ս. դիւք, կարհամարհեն Նոյեան տապան, եւ ջրհեղեղի պատմութիւնը, ճանապարհորդեց դէպի Մասիս, բերել Տապանի մասը, եւ հերքել անհաւատից կարծիքը: Արկուռի գիւղի մօտ շինեց վանք, երկար ճգնեց, եւ շատ աշխատելուց յետոյ՝ չկարողանալով բարձրանալ Մասեաց դադաթ, դիմեց աղօթիւք առ Աստուած, եւ տապանի մասը ննջման միջոց, հրեշտակի ձեռօք դրուեց իւր սնարի տակ, զոր առնելով դարձաւ: Ճանապարհին վանայ Արտամետ գիւղի ագբիւրի վերայ գտնուած՝ զինքն արհամարհող անպատկառ աղջկանց պատուհասեց սպիտակութեամբ հերաց, եւ

ցամաքեցոց աղբիւրը, զոր կրկին
թախանձանօք բնակչաց բղխեցուց:

Նոյնպէս մահու պատժեց եր-
կու ճանապարհորդներին մին, որ
զինքն ծաղրելու մտօք մեռեալ
ձեւացաւ, եւ ընկերը խաբէութեամբ
թաղելու համար՝ ողորմութիւն կը-
խնդրէր իրանից:

Ս. Յակոբ գալով Մծբին, տա-
պանի մասը տուաւ Մարութէ ճըգ-
նաւորին, գրեց զգօն գիրք, ձեռ-
նադրուեց եպիսկոպոս Մծբնայ եւ
ներկայ եղաւ Նիկիոյ տիեզերական
Ժողովոյն. բժշկեց Կերդոն իշխանի
անդամաւոյժ որդին, եւ մկրտեց
զնա եւ հաղարաւոր անձինք, աղօ-
թիւք հեռացնելով ժամտախտ եւ
մահտարածամ կոչուած ախտը:

15. Ս. ԻԳՆԱՏԻՈՍ աստուա-
ծազգեաց երուսաղէմացի, (ըստ ա-
ւանդութեան, սա էր այն մանուկ,
զոր Յիսուս գրկելով օրհնեց) աշա-
կերտելով Պետրոսի եւ Յովհաննու,
ձեռնադրուեց եպիսկոպոս Անտիո-
քայ, որ Տրայիանոսի հալածանաց
Ժամանակ խրախուսելով հաւատա-
ցելոց հաստատուն մնալ կրօնի մէջ,
յայտնապէս արհամարհեց կռոց
մոտի պաշտամունքը, կրեց սոսկալի
տանջանքներ, եւ Հռովմի մէջ
ձգուեց պատառող գաղանաց առաջ:

* *
*

Ս. ԱԴԴԷ Եղեսպոցի խոյ-
րաբար Աբգարու, աշակերտ Ս.
Թադէոսի, եպիսկոպոս Եղեսպոյ,
նահատակուեց եկեղեցւոյ մէջ քա-
րողելու միջոց, Աբգարի որդի՝
Անանէ թագաւորի հրամանաւ, որին
մերժած էր խոյր (թագ) գործել:

ասելով, Քրիստոսի չեղրկապագող
գլխոյն չեմ կարող թագ գործել:



20. Ս. ԱԲԳԱՐ օրդե. Ար-
շամայ գնալով Պարսկաստուն հաշ-
տեցնել իւր ազգական Արտաւան
թագաւորի սրդիք, ստացաւ անբու-
ժելի բորստութիւն, եւ դառնալով
Եդեսիա, դեսպաններ ուղարկեց Ե-
րուսաղէմ Հռովմայեցւոց Մարինոս
գործակալին, արդարացնել զինքն,
որ ամբաստանած էին թէ՛ ապս-
տամբելու մտօք պարսկաստուն դի-
մած է: Դեսպանք՝ Երուսաղէմի մէջ
տեսնելով Յիսուսին եւ նորա սքան-
չելէք, ի գարձին պատմեցին Աբ-
գարին թէ՛ Երուսաղէմի մէջ մի
Աստուածորդի կգտնուի, որ առանց
դեղի կբժշկէ՛ բորոտներ, կաղեր,
կոյրեր եւլն:

Աբգար պատգամաւորներ ու-
ղարկելով առ փրկիչն, աղաչանաց
գրով հրաւիրեց դաւ բժշկել զինքն,
եւ հրէեց հալածանքից ազատ՝ ապ-
րել իւր տէրութեան մէջ *):

Պատգամաւորը Երուսաղէմ
հասնելով, առաքելոց ձեռօք՝ Աբ-
գարի թուղթը տուին Յիսուսին, որ
Թովմաս առաքելոյն ձեռօք գրեց
պատասխան, խոստանալով իւր համ-
բարձումից յետոյ ուղարկել աշա-
կերտաց մին, ի բժշկել եւ ի լու-
սաւորել զինքն:

(*) Արգար պատռչիրելով զէպս-
նաց, երբ չգաչ եկարել պատկերը, որի
համար ոչդարկեց Յովհաննէս պատկե-
րահանք, որ երբ չկարողացաւ ճիշտ
եկարել, Յիսուս մարտը զատառակ
շեկելով իւր Աստուածային զեմբի ղե-
րայ՝ տպաւորեց պատկերը եւ տոռա:

Համբարձումից յետոյ՝ եկաւ Ս. Թադէոս Եդեսիա, իջեւանեց Բագրատունի Տուբիա իշխանի տան, դարձոց նորան ի հաւատոս, ապա բժշկեց Աբգարին եւ մկրտեց:

Աբգար Ս. Թադէոսի հետ կործանեց Մեհեաններ, կանգնեց Աստուծոյ տաճարներ, գրեց հռովմայեցւոց Տիբերիոս կայսեր, Պարսից Արտաշէս եւ Ասորոց Ներսէս թագաւորաց, քարոզելով Քրիստոսի Աստուածութիւնը, եւ երեք տարի աստուածաշնորհութեամբ ապրելով՝ վախճանեցաւ:



22. Ս. ԱՐԲԱՆՔԱՄ ԵՒ ԽՈՐԷՆ աշակերտք Ղեւոնդեանց, սպասաւորք նոցա՝ Ապար աշխարհի Նիւշապուհ բանտի մէջ, յանձն չառնելով կրակապաշտութիւն, արսորեցան յԱսորեստան, ուր սկսան հոգ տանել բան-

տարկեալ Հայ նախարարաց, նոցա համար հանգանակութիւն առնելով:

Ս. Խորէն չկարենալով տանել օգի դժնդակութեան՝ վախճանեցաւ, իսկ Աբրահամ ազատուելով դարձաւ Հայաստան, առանձնացաւ Հայոց ձոր, ուր եւ վախճանեցաւ:



23. Ս. ՄԱՐԳԱՐԷՆ ԴԱԻԹ որդի Յեսեսայ՝ պարսաքարիւ կործանելով զԳողիաթ, փրկեց Իսրայելացիք՝ Փղշտացւոց կոտորածից, փեսայացաւ Սաւուղին՝ հեղութեամբ եւ քաջութեամբ տանելով նորա ամէն հալածանաց:

Դաւիթ Աստուծոյ ընտրութեամբ Սամուէլ մարգարէից թագաւոր օծաւ Իսրայէլի, փոխանակ Սաւուղի, թագաւորեց 7. տարի Քեբրոնում Սաւուղի կենդանութեան միջոց՝ Յուդայի ցեղի վերայ,

եւ 33. տարի Երուսաղէմում՝ Սա-
ւուղի մահից յետոյ ամբողջ ազգին:

Գաւիթ արդարութեամբ վարեց
իւր թագաւորութիւնը, դրաւ աս-
տուածապաշտութեան կարգեր, մե-
ծացուց Աստուծոյ խորանի պաշ-
տօնը, պատրաստեց տաճարի շէ-
նութեան նիւթն, եւ յանձնեց իւր
Սողոմոն որդւոյն:

Գաւիթ ազգւմամբ Հոգւոյն եր-
գեց զանազան ժամանակներում
Սաղմոսներ, զոր սահմանեց նուա-
զել Տապանակի առաջ: Մեզանչեց
երկիցս, նախ՝ իւր Ուրեայ զօրա-
պետին սպանել տալով, նորա
Բերսաբէ կինը առնելու հա-
մար, եւ երկրորդ՝ հպարտութեամբ
թուելով ժողովուրդը, որի համար
պատժուեց ժողովրդեան կոտորա-
ծով, բայց զղջմամբ արժանացաւ
Աստուծոյ ներողութեան:

* *

*

Ս. ՅԱԿՈՒ Եղբայր Տեառն,
առաջին եպիսկոպոս Երուսաղէմի,
որդի Կղէովպայ, զՅիսուս համար-
ձակ որդի Աստուծոյ քարոզելուն
համար, Անանոս կամ Ենանոս
քահանայապետի ձեռօք՝ մահու
դատապարտուեց, զոր դպիրք եւ
Փարիսեցիք տաճարի աշտարա-
կեց վայր ձգելով նահատակեցին:

25. Ս. ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ նախա-
վկայ 72 աշակերտաց եւ 7 սարկա-
ւադաց մին, համարձակ կքարողէր
զՔրիստոս Երուսաղէմի մէջ, զոր
Հրէայք նախանձու լցուած կալան,
եւ իբրեւ հայհոյիչ Աստուծոյ, եւ
Մովսիսի օրինաց՝ քարկոծեցին:

27. Ս. ՊԵՏՐՈՍ առաքեալ քա-
րողեց Գալիլիա, Պոնտոս, Կապա-

դովկիա, մկրտեց Կոռնելիոս Հա-
րիւրապետին Կեսարիայում. ապա
գնալով Հռովմ՝ երկար տարիներ քա-
րողեց Քրիստոսի Աստուածութիւ-
նը, գրեց կաթողիկեաց 2 թուղթ,
եւ մարդատեաց Ներոնից գլխիվայր
խաչեցաւ:

* *
*

Ս. ՊՕՂՈՍ Տաքսոնացի աշա-
կերտ օրէնսդատոյց Գամաղիէի, եւ
Հալաճոզ քրիստոնէից, երբ Երու-
սաղէմից Դամասկոս կերթար քրիս-
տոնեայք հալաճեւու, յանկարծ իւր
շուրջը լոյս փայլատակեց եւ կուրա-
ցաւ, լսեց ձայն յերկնից, որ կյան-
դիմանէր իւր արարքը, զղջաց անդէն
Պօղոս, եւ Բառնաբասի առաջնոր-
դութեամբ գնալով Դամասկոս, Ա-
նանեայ առաքեալից մկրտուեց եւ
դաւանեց զՅիսուս՝ որդի Աստու-
ծոյ կենդանւոյ, քարողեց աւետա-

րանը բանիւ եւ գրով, եւ եղաւ
ճշմարիտ ուսուցիչ եւ վարդապետ
հեթանոսաց:

Ս. Պօղոս քարողեց Դամասկոս,
Տաքսոն, Արաբիա, Անտիոք, ուր մի
տարի աւետարանելով հաստատեց
առաջին եկեղեցին, զոր եւ կոչեց
քրիստոնէայ, ապա գնաց Սելեւկիա,
Կիպրոս, Լիւստրիա, եւ ի Հռովմ.
որ եւ գլխատեցաւ Ներոնից:

29. Ս. ՅԱԿՈՎԲ ԵՒ ՅՈՎ-
ՀԱՆՆԷՍ առաքեալք, որդիք Զե-
բեդեայ եւ Սողոմէի, կոչեցան փրո-
կչից խմբեղեցես, (որդիք որոտման)
ի նշան հաստատութեան եւ մեծու-
թեան հաւատոց եւ բարձրագոյն
վարդապետութեան:

Ս. Յակոբ քարողեց Սպանիա,
դարձաւ Երուսաղէմ, եւ Պաղես-
տինոյ Կեսարիայում Հերովդէս Ադ-

ըիպասից նահատակեցաւ, իսկ Ս.
Յովհաննէս քարոզեց արեւելեան
Ասիոյ կողմեր, հաստատեց իւր աթո-
ռը Եփեսոսի մէջ, կործանեց Ամա-
զոնաց մեհեանը, դարձուց Հելլե-
նացւոց յԱստուածդիտութիւն, եւ
Դոմեաիանոսից կապանօք ուղար-
կուեց Հռովմ, եւ անտի աք-
սորուեց Պատմոս կղզին, ուր կոր-
ծանեց Արտիմիաեայ եւ Ապողօնի
բազիլիկներ, դրեց Աւետարանը, եւ
Յայտնութիւնը, Կաթողիկէեաց երեք
թուղթ, դարձաւ Եփեսոս:

Ս. Յովհաննէս զգալով իւր մահը
փորել տուաւ գերեզման, ընկող-
մնեցաւ նորա մէջ, կնքեց զինքն,
ասելով. «Դ՞՞՞՞ լեր ընդ-իս, տէր իմ
Յիսուս Բրիստոս» ասլա վերջին
հրաժարական ողջոյնը եւ օրհնու-
թիւնը տալով աշակերտաց՝ աւան-
դեց հողին:

ԳԻՆՆ Է 20 ԿՈՊԵԿ,